ห้องสมุดคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าลาดกระบัง

โครงการแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนิน และพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง

The Master Plan for Land Development Ratchadamnoen Road and Surrounding Area

นางสาวนิภาภรณ์ นิ่มนวล

ห้องสมุด คณะครุศาสตร์ฯ สจล.
A030086

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน 30086
วัน,เดือน,ปี 27 ก.ย. 2550

.b 11813234
.i.....

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2547

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปริญญานิพนธ์ : โครงการแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนิน
และพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง
: The Master Plan for Land Development
Ratcheadanom Read and Surrounding Area

ชื่อนักศึกษา : นางสาวนิภาภรณ์ นิ่มนวล รหัส 46035011

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.สมพล ดำรงเสถียร

คณะ : ครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ภาควิชา : ครุศาสตร์สถาปัตยกรรม

สาขาวิชา : สถาปัตยกรรม

.....

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ คณะกรรมการตรวจปริญญานิพนธ์ได้ตรวจพิจารณาและเห็นชอบแล้วจึงอนุมัติให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2547

.....คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
(รศ.ดร.รวีวรรณ ชินะตระกูล)

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ พัสตราภรณ์ มีศิริ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ สมิทธิ์ หวังเจริญ)

.....กรรมการ
(ผศ. สมพล ดำรงเสถียร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

.....กรรมการ

(ผศ. สุรศักดิ์ กังขาว)

.....กรรมการ

(ผศ. สุทัศน์ จุฬามาณี)

.....กรรมการ

(ดร. คุ้มพงษ์ หนูบรรจง)

.....กรรมการ

(อาจารย์ สันติ กวินวงศ์ไพบูลย์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ เบญจวรรณ อุบลศรี)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ทศพร โสดาบรรลุ)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ชูเกียรติ แซ่ตั้ง)

.....กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ ชาติไท จันเสน)

.....กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

(อาจารย์ อัครพงศ์ อนุพันธุ์พงศ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปริญญานิพนธ์ : โครงการแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนิน และพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง

: The Master Plan for Land Development Ratcheadanom Read and Surrounding Area

ชื่อนักศึกษา : นางสาวนิภาภรณ์ นิ่มนวล รหัส 46035011

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.สมพล ดำรงเสถียร

คณะ : ครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ภาควิชา : ครุศาสตร์สถาปัตยกรรม

สาขาวิชา : สถาปัตยกรรม

บทคัดย่อ

การศึกษา "โครงการออกแบบแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราช ดำเนินและพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง" เป็นการศึกษาถึงข้อมูลเบื้องต้น เพื่อนำมาวิเคราะห์ และกำหนดเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนา โดยออกมาในรูปของการออกแบบและวางผังในพื้นที่ศึกษา ซึ่งจะพัฒนาจากความเหมาะสมของสภาพปัจจุบัน ศักยภาพ และแนวโน้มที่เกิดจากผลกระทบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ซึ่งกำหนดให้ พื้นที่บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพ ฯ มีบทบาทที่สำคัญคงดำรงไว้ซึ่งความเป็น ถนนราชพิธี รัฐพิธี และประชาพิธี เป็นสื่อแสดงถึงการเชื่อมต่อประวัติศาสตร์แห่งราชวงศ์จักรี เป็นเส้นทางสำคัญด้านคมนาคมทางบกของกรุงเทพมหานครที่นำไปสู่ความเป็น เมืองน่าอยู่ และชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน เป็นถนนสายหลักที่แสดงถึงวิถีชีวิตของคนเมือง และถนนที่เน้นการวางแผนพัฒนาอย่างมีระบบ สอดคล้องกับแผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ของโครงการมีประเด็นหลัก คือเพื่อเทิดพระเกียรติพระบรมราชจักรีวงศ์ ซึ่งได้ก่อตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่อง ให้มีการออกแบบชุมชนเมืองและใช้ประโยชน์ที่ดินเต็มศักยภาพ มีความคุ้มค่าทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม และพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่อง ให้เป็นเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน เพื่อส่งเสริมแนวทางการพัฒนาธุรกิจและกิจกรรมทางสังคม โดยเฉพาะด้านการพัฒนาเชิงวิทยาการ ฐานความรู้ และธุรกิจท่องเที่ยว ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะกำหนดแนวทางในการวางแผนการพัฒนาด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษา โดยให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนพัฒนาต่าง ๆ รวมทั้งสภาพทางด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ และบทบาทหน้าที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของพื้นที่ศึกษาในอนาคต การพัฒนาต้องสอดคล้อง และสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมกับศูนย์พาณิชย์ตามเดิมโดยไม่ส่งผลกระทบต่อกันในทุกด้าน

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษาทั้งหมด มาวิเคราะห์เพื่อหาบทบาทที่สำคัญตลอดจนพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่เหมาะสมที่สุดจากการศึกษาและวิเคราะห์พอสรุปได้ว่า บทบาทของพื้นที่ศึกษามีบทบาทเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของกรุงเทพฯ มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้า,การเงิน ,การลงทุน, การบันเทิงและการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาให้สามารถรองรับประชากรทั้งจากชุมชนรอบนอกในเขตปริมณฑล และประชากรในพื้นที่เอง

จากการวิเคราะห์ถึงบทบาทต่างๆของพื้นที่จึงนำกำหนดกิจกรรมของโครงการโดยกิจกรรมหลักคือ กิจกรรมทุกด้านการค้า, การอนุรักษ์โบราณสถาน, การเงินและการลงทุน, เช่น ร้านค้าปลีก, ห้างสรรพสินค้า, กิจกรรมทุกด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น กิจกรรมทุกด้านการบริหาร เช่น สำนักงาน, กิจกรรมทุกด้านการบันเทิงและการท่องเที่ยว

ในการวางแนวทางในการพัฒนาโดยอาศัยผลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการกำหนดกิจกรรม พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนา นโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา นำมาสรุปผลเป็นแนวความคิดในการออกแบบและวางผัง โดยพัฒนาและออกแบบเป็นผังแม่บทของโครงการ ซึ่งเป็นการวางแนวทางในการพัฒนา โดยมีแนวทางในการพัฒนาแบ่งช่องการพัฒนาออกเป็น 4 ช่วง ๆ รวมระยะเวลาในการพัฒนา 5 ปีในช่วงการพัฒนารัฐบาลจะมีมาตรการต่าง ๆ เช่น ข้อบังคับ, กฎหมายและของกำหนดเพื่อควบคุมให้สามารถดำเนินการไปตามผังที่ได้วางไว้ โดยมีภาคเอกชนร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก อาจารย์สมพล ดำรงเสถียร ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ สั่งสอน ให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจ และตรวจทานแก้ไข ตลอดจนการปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ จนปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการอนุเคราะห์ข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้ โดยมีรายนามดังต่อไปนี้

คุณจิรภรณ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูลสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เจ้าหน้าที่ทุกท่านฝ่ายอนุรักษ์อาคารสถานที่ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

มัคคุเทศทุกท่านในบริษัททัวร์ ที่ให้ข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์

ขอขอบพระคุณผู้ที่เป็นกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้ คือ มารดา ญาติพี่น้อง และเพื่อนๆสถาปัตยกรรม โดยเฉพาะ สุ นุช อร กิก ออย จอย โจ้ น้องๆเพื่อนนุ้ยทุกคนที่เป็นเป็นแรงใจ และขอบคุณอย่างยิ่งสำหรับ ทรที่ช่วยเหลือทั้งแรงกาย แรงใจและทุนทรัพย์ที่ดีเสมอต้นเสมอปลายตลอดมา จนปริญญานิพนธ์สามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ ที่เป็นผลจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้จัดทำขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

นิภาภรณ์ นิ่มนวล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ ก

กิตติกรรมประกาศ ข

สารบัญ ค

สารบัญตาราง จ

สารบัญภาพ ฌ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ 1

1.2 เหตุผลในการนำเสนอปริญญานิพนธ์ 4

1.3 ความเป็นมาของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา 6

1.4 วัตถุประสงค์ของโครงการ 7

1.5 ขอบเขตของปริญญานิพนธ์ 8

1.6 วิธีการดำเนินปริญญานิพนธ์ 9

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากปริญญานิพนธ์ 11

1.8 อภิธานศัพท์ 12

บทที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันของ

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในประเทศ 14

2.2 การศึกษาสภาพปัจจุบันในกรุงเพมหานคร 22

บทที่ 3 การศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนเมืองและพื้นที่โครงการ

3.1 การศึกษาในระดับชุมชนราชดำเนิน 30

3.2 การศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา พื้นที่ถนนราชดำเนินกลาง 60

3.3 พื้นที่อาคารริมถนนราชดำเนินกลาง 68

3.4 กรณีศึกษา 71

บทที่ 4 การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของพื้นที่

4.1 การวิเคราะห์แผนพัฒนาและโครงการที่เกี่ยวข้อง 88

4.2 การวิเคราะห์แนวโน้มการขยายตัวของพื้นที่ถนนราชดำเนินกลาง 90

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.3 การวิเคราะห์ข้อได้เปรียบและศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่ศึกษา 92
4.4 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาของพื้นที่ศึกษา 94
4.5 การวิเคราะห์จินตภาพของพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ศึกษา 97
4.6 การวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพในการพัฒนา 99
4.7 การวิเคราะห์บทบาทของพื้นที่ศึกษาในอนาคต 105
บทที่ 5 การกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา
5.1 การกำหนดนโยบายของการวางแผนพัฒนา 109
5.2 การคาดการณ์จำนวนผู้ใช้บริการของพื้นที่ศึกษาในอนาคต 113
5.3 การวิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรมของประชากร 118
5.4 การวิเคราะห์กำหนดพื้นที่กิจกรรม 122
บทที่ 6 การเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาแผนผังแม่บทพื้นที่ถนนราชดำเนินกลาง และบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง
6.1 แนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่ 124
6.2 แนวทางการพัฒนาด้านกายภาพ 125
6.3 สรุปภาพรวมการออกแบบ 139
6.4 แนวทางการดำเนินงานให้เป็นตามแผนและผัง 140
บทที่ 7 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ
7.1 สาระสำคัญของการศึกษา 169
7.2 ข้อเสนอแนะ 172
บรรณานุกรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากรจากการทะเบียนตามเพศเป็นภาค จังหวัด ปี พ.ศ. 2546 17

ตารางที่ 2.2 แสดงการ คาดการณ์ประมาณประชากรและอัตราต่าง ๆของประชากร ประเทศไทยใน 10 ปี (พ.ศ.2545-2555) 17

ตารางที่ 2.3 อัตราเฉลี่ยการเพิ่มของประชากรในประเทศ ปีพ.ศ. 2540-2544 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 19

ตารางที่ 2.4 แสดงรายได้เฉลี่ยประชาชาติ,รายได้เฉลี่ย : คน ,งบประมาณ ประเทศและการท่องเที่ยว 20

ตารางที่ 2.5 อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจริงของประเทศในอนาคต 21

ตารางที่ 2.6 รายได้และรายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกเป็นรายภาค ปี พ.ศ. 2541-2545 22

ตารางที่ 2.7 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2540 - 2544 26

ตารางที่ 2.8 แสดงมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์ในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 - 2543 28

ตารางที่ 2.9 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อคนของประชากรในกรุงเทพมหานครปี พ.ศ.2539 -2543 29

ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัย 100

ตารางที่ 4.2 แสดงลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัยของถนน 101

ตารางที่ 4.3 แสดงลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัยพื้นที่ 102

ตารางที่ 4.4 แสดงลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัยพื้นที่ 102

ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่โครงการ 116

ตารางที่ 5.2 แสดงข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ 117

ตารางที่ 5.3 แสดงค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ ต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวต่างประเทศในประเทศไทย ปี 2544 118

ตารางที่ 5.4 แสดงการท่องเที่ยว 1 วันของนักท่องเที่ยวชาวตะวันตก 121

ตารางที่ 5.5 แสดงการท่องเที่ยว 1 วันของนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย 121

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง(ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 5.6 แสดงการท่องเที่ยว 1 วันของนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย + ตะวันตก 122
ตารางที่ 6.1 แสดงเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เหมาะสม 133

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 5.1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว 115
แผนภูมิที่ 5.2 แสดงรายได้จากการท่องเที่ยว 115

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 3.1 แสดงขอบเขตของพื้นที่ราชดำเนินนอก-กลาง-ใน 35

ภาพที่ 3.2 แสดงแผนที่การเดินทางมากรุงศรีอยุธยาของ Abbe de Choisy ชาวฝรั่งเศสระหว่าง คริสต์ศักราช 1685 - 1686 37

ภาพที่ 3.3 แผนผังกรุงธนบุรี ระหว่างพุทธศักราช 2310 - 2325 38

ภาพที่ 3.4 แผนผังกรุงเทพฯในปี พุทธศักราช 2367 ในรัชกาลที่ 2 38

ภาพที่ 3.5 ภาพรถลากและรถยนต์ในสมัยรัชกาลที่ 5 39

ภาพที่ 3.6 แผนผังแสดงโครงสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ยุคใหม่ในช่วงปลายรัชกาลที่ 5 39

ภาพที่ 3.7 แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินกรุงเทพมหานคร 42

ภาพที่ 3.8 ภาพสภาพการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร 43

ภาพที่ 3.9 ภาพถนนราชดำเนินนอกบริเวณสะพานมัฆวานรังสรรค์ 45

ภาพที่ 3.10 ภาพถนนราชดำเนินในและสภาพผ่านพิภพลีลา 45

ภาพที่ 3.11 ภาพห้างแบคแมน และสะพานผ่านพิภพลีลาบนถนนราชดำเนินกลาง 45

ภาพที่ 3.12 แผนผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถาบันการศึกษาในพื้นที่ราชดำเนิน 46

ภาพที่ 3.13 แผนผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถาบันศาสนาในพื้นที่ราชดำเนิน 46

ภาพที่ 3.14 แผนผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถานที่ราชการในพื้นที่ราชดำเนิน 47

ภาพที่ 3.15 แผนผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งตำแหน่งศูนย์วัฒนธรรมในพื้นที่ราชดำเนิน 47

ภาพที่ 3.16 แผนผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งตำแหน่งที่ตั้งสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่บันเทิงในพื้นที่ราชดำเนิน 48

ภาพที่ 3.17 แผนผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถานที่ ประเภทวัง พิพิธภัณฑ์ อนุสาวรีย์ในพื้นที่ราชดำเนิน 48

ภาพที่ 3.18 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่ศึกษา 51

ภาพที่ 3.19 แผนผังแสดงการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามผังเมืองรวมกรุงเทพฯ ปรับปรุงครั้งที่ 1 53

ภาพที่ 3.20 แผนผังแสดงพื้นที่พัฒนา ถนนราชดำเนินกลางและพื้นที่ต่อเนื่อง 58

ภาพที่ 3.21 ภาพแสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา จากภาพถ่ายแผนที่ทางอากาศปัจจุบัน 61

ภาพที่ 3.24 แสดงระบบโครงข่ายการคมนาคมในชั่วโมงเร่งด่วนตอนเช้าในพื้นที่การศึกษา 62

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ(ต่อ)

หน้า

ภาพที่ 3.25 แผนผังแสดงระบบโครงข่ายการคมนาคมในชั่วโมงเร่งด่วนตอนเย็น ในพื้นที่การศึกษา 63
ภาพที่ 3.26 แผนผังแสดงระบบโครงข่ายการคมนาคมในพื้นที่การศึกษา 63
ภาพที่ 3.27 ภาพแสดงอาคารในพื้นที่โครงการที่มีการแปรสภาพตามการใช้งาน 65
ภาพที่ 3.28 แผนผังแสดงความสูงของตัวอาคารในพื้นที่ศึกษา 66
ภาพที่ 3.29 แผนผังแสดงพื้นที่โครงข่ายระบบจ่ายไฟฟ้าและระบบสื่อสารในบริเวณพื้นที่ 78
ภาพที่ 3.30 แผนผังแสดงพื้นที่โครงข่ายน้ำประปา 78
ภาพที่ 3.31 แผนผังแสดงพื้นที่โครงข่ายระบบระบายน้ำ 78
ภาพที่ 3.32 แผนผังแสดงพื้นที่โครงข่ายระบบบำบัดน้ำเสีย 79
ภาพที่ 3.33 แผนผังแสดงพื้นที่โครงข่ายระบบขนส่งมวลชน 79
ภาพที่ 3.34 ภาพแสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E1 E21 และ E22 80
ภาพที่ 3.35 ภาพแสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E2 และ E10 81
ภาพที่ 3.36 ภาพแสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E11 E12 E19 และ E20 82
ภาพที่ 3.37 ภาพแสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E3 และ E9 83
ภาพที่ 3.38 ภาพแสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E4 และ E8 84
ภาพที่ 3.39 ภาพแสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E13 E14 E17 และ E18 85
ภาพที่ 3.40 ภาพแสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E5 และ E7 86
ภาพที่ 3.41 ภาพแสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E6 E15 และ E16 87
ภาพที่ 4.1 แผนผังแสดงพื้นที่ที่ต้องควรก่อสร้างเป็นระบบไฟฟ้าขนส่งมวลชนใต้ดิน 90
ภาพที่ 4.2 แสดงค่าคะแนนระบบการเข้าถึง 103
ภาพที่ 4.3 แสดงค่าคะแนนลักษณะความหนาแน่น 104
ภาพที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนราคาที่ดิน 104
ภาพที่ 4.5 แสดงแบบด้อย/ข้อจำกัดของพื้นที่ศึกษา 108
ภาพที่ 6.2 แสดงโครงข่ายคมนาคมเสนอแนะพื้นที่ศึกษา 151
ภาพที่ 6.3 แสดงแนวความคิดในการจัดวางในพื้นที่ (1) 152
ภาพที่ 6.4 แสดงแนวความคิดในการจัดวางกิจกรรมในพื้นที่ (2) 152

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ(ต่อ)

หน้า

ภาพที่ 6.5 แสดงแนวความคิดในการจัดวางกิจกรรมในพื้นที่ (3) 153
ภาพที่ 6.6 แสดงความคิดในการกำหนดที่เปิดโล่ง 153
ภาพที่ 6.7 แสดงแนวความคิดในการกำหนดทางเดินเท้า 154
ภาพที่ 6.8 แสดงแนวความคิดในการออกแบบจินตภาพของพื้นที่โครงการ 154
ภาพที่ 6.9 แสดงแนวความคิดในการออกแบบระบบการเข้าถึงของพื้นที่โครงการ 156
ภาพที่ 6.10 แบบแสดงแผนผังแม่บทของโครงการ 157
ภาพที่ 6.11 แบบแสดงแผนผังแม่บทของโครงการ (2) 158
ภาพที่ 6.12 แบบแสดงแผนผังแม่บทการบริเวณพื้นที่โครงการ 159
ภาพที่ 6.13 แบบแสดงแผนผังแม่บทระบบโครงข่ายคมนาคมของพื้นที่ 160
ภาพที่ 6.14 แบบแสดงแผนผังแม่บทจัดภูมิสถาปัตยกรรมในโครงการ 161
ภาพที่ 6.15 แบบแสดงแผนผังแม่บทแสดงการจัดพื้นที่เปิดโล่ง 162
ภาพที่ 6.16 แบบแสดงแผนผังแม่บทการจัดพื้นที่จอดรถ 164
ภาพที่ 6.17 แบบแสดงแผนผังแม่บทการแบ่งระยะการดำเนินการพัฒนา 165
ภาพที่ 6.18 แบบแสดงหุ่นจำลองพื้นที่ราชดำเนินและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง ก่อนการปรับปรุง 166
ภาพที่ 6.19 แบบแสดงหุ่นจำลองพื้นที่ราชดำเนินและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องก่อนการปรับปรุง และหลังการปรับปรุง 167
ภาพที่ 6.20 แบบแสดงหุ่นจำลองพื้นที่ราชดำเนินและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง หลังการปรับปรุง 168
ภาพที่ 6.21 แบบแสดงแบบขยายหุ่นจำลองส่วน (1) 169
ภาพที่ 6.22 แบบแสดงแบบขยายหุ่นจำลองส่วน (2) 170
ภาพที่ 6.23 แบบแสดงแบบขยายหุ่นจำลองส่วน (3) 171
ภาพที่ 6.24 แบบแสดงแบบขยายหุ่นจำลองส่วน (4) 172

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

ในอดีตประเทศไทย ยังเป็นประเทศที่มีการเจริญเติบโตของเมืองเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป สามารถควบคุมได้และยังไม่มีปัญหาของเมือง ซึ่งรวมไปถึงที่อยู่อาศัยเท่าที่ควร แต่ปัจจุบันการพัฒนาของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและสิ่งต่าง ๆ ส่งผลให้ประเทศเกิดการพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครที่มีการเจริญเติบโตและมีการขยายตัวของประชากรที่อยู่อาศัยอย่างรวดเร็ว เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้นความต้องการทางด้านต่าง ๆ ก็เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน อาทิ ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ที่อยู่อาศัย เป็นต้น ส่งผลให้ผู้คนอพยพเข้าสู่เมืองหลวง จึงทำให้มีความจำเป็นต้องหาแหล่งที่อยู่อาศัย ไม่ว่าจะเป็นการเช่าที่หรือการบุกรุกที่ของภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้การวางผังเมืองยังไม่มีบทบาทเท่าที่ควร ขาดมาตรการในการควบคุมการใช้ที่ดินของเมือง เป็นเหตุให้สภาพแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรมและการใช้ที่ดินของชุมชนเมืองนั้นเป็นไปตามยถากรรม

เมืองที่มีปัจจัยสนับสนุนและมีความพร้อมสำหรับการเป็นฐานหลักในด้านต่างๆดังเช่น กรุงเทพมหานคร จึงดำรงบทบาทสำคัญในฐานะเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาประเทศซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-3 (พ.ศ. 2504 – 2519) ที่มุ่งเน้นการขยายโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและกายภาพ ซึ่งในระยะนั้นยังไม่มีผังเมืองรวมสำหรับเขตนครหลวง เพื่อบังคับการใช้ที่ดินอย่างเป็นทางการ เป็นเพียงการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์เฉพาะหน้าจึงส่งผลให้เมืองมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้การพัฒนาและการสนับสนุนทางด้านต่าง ๆ ไม่เพียงพอกับการขยายตัวของประชากรและได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาหลายประการ อันได้แก่ การใช้ที่ดินไม่มีระบบและขาดประสิทธิภาพ ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ด้านการจราจร นอกจากนี้การขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและชุมชนเมือง โดยขาดการควบคุมและการจัดสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ทำให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ทำให้คุณภาพของประชากรต่ำกว่ามาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้โดยโอกาสทางสังคมและคนจนในเมือง แต่เนื่องจากแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 1-3 ได้วางแนวทางต่าง ๆ ไว้แล้วส่งผลให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4-7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(พ.ศ.2520 – 2539) ซึ่งมุ่งเน้น การกระจายความเจริญ ออกไปสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อป้องกันการอพยพของประชากรต่างจังหวัดเข้าสู่ตัวเมืองซึ่งก็คือกรุงเทพมหานคร และชะลอการขยายตัวของกรุงเทพมหานครให้อยู่ในอัตราที่ต่ำลงรวมทั้ง เร่งให้มีการกระจายการตั้งถิ่นฐานของชุมชนเมือง ให้สมดุลกับการเพิ่มของประชากร ลดความแออัดและปรับปรุงสภาพแวดล้อม ที่เสื่อมโทรมในปัจจุบันให้ดีขึ้น ต่อมาเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ที่ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์เป็นหลักและพัฒนาพื้นที่มหานคร ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมของเมืองให้คนในพื้นที่มีบทบาทในการพัฒนาและ สามารถดูแลตนเองได้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาชุนชนแออัด และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนจนในเมือง จากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) มีการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) เป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยมีแนวทางสำคัญในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษา สภาพแวดล้อมชุนชน ศิลปกรรมและแหล่งท่องเที่ยวให้เกื้อหนุนคุณภาพชีวิตและเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุนชน ดังนั้นเพื่อให้การบริหารยุทธศาสตร์ ดังกล่าวมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเห็นสมควรให้มีการจัดทำแผนผังแม่บทพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและพื้นที่บริเวณต่อเนื่องขึ้น เพื่อเป็นแผนชี้นำทิศทางการพัฒนาทางด้านกายภาพในพื้นที่บริเวณสำคัญๆโดยเฉพาะย่านประวัติศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร ต่อมาเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2544 คณะรัฐมนตรีอนุมัติมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินงานโครงการแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจโดยรวมและกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นคืนการเจริญเติบโตอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้งบประมาณของการลงทุนภาครัฐมีเฉพาะส่วนที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะประมาณ 500.47 ล้านบาท โดยยึดแนวทางการพัฒนาประเทศของกระทรวงมหาดไทย โดยเริ่มจากนโยบายของแผนมหาดไทยฉบับที่ 1 -4 (พ.ศ. 2515 – 2534) ที่มีนโยบายโดยส่วนใหญ่เน้นไปในเรื่องทางด้านการปกครองของประเทศ แต่ยังไม่ได้กล่าวถึงในเรื่องของการวางแผนผังแม่บทเท่าที่ควร ซึ่งต่อมาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในแผนมหาดไทยฉบับที่ 5 – 6 (พ.ศ. 2535 – 2544) ที่เริ่มมีนโยบายการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพและมีแผนพัฒนาให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่น่าอยู่ โดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปจนถึงแผนมหาดไทย ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2545 – 2549) ที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคนในชุนชนในการพึ่งตนเอง พัฒนาเมืองให้น่าอยู่จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างยั่งยืนเมื่อเริ่มมีการพัฒนาการวางผังเมืองและปรับปรุงการใช้ประโยชน์ที่ดิน กรุงเทพมหานครจึงได้แนวทางที่จะพัฒนาและควบคุมพื้นที่โดยเริ่มจากแผนพัฒนา ที่กรุงเทพมหานครฉบับที่ 1 -4 (พ.ศ. 2520 – 2539) ซึ่งได้มีนโยบายปรับปรุงการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับผังเมืองรวมและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม รวมไปถึงการปรับปรุงสภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของประชากร และแผนพัฒนากรุงเทพฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540 – 2544) ที่มีนโยบายที่จะให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่เจริญเติบโต อย่างเป็นระบบตามหลักสากลของการพัฒนาเมืองและพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของเมือง โดยสีเขียวและลดปัญหามลพิษต่าง ๆ ส่วนปัจจุบันเป็นการพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545 – 2549) ได้กำหนดวิสัยทัศน์นโยบายและมาตรการที่สำคัญไว้ดังนี้ ให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่ดำรงรักษาไว้ ซึ่งมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ โดยเน้นพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์และพื้นที่บริเวณชั้นในของกรุงเทพมหานคร และให้เป็นเมืองที่สงวนรักษาสภาพแวดล้อม ทรัพยากร ธรรมชาติอย่างมีคุณค่า เพื่อพัฒนาชีวิตที่ดีของประชากรในอนาคต เพิ่มสวนสาธารณะและพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองน่าอยู่และชุมชนมีความเข้มแข็ง

เนื่องจากกรุงเทพมหานครได้ตระหนักปัญหาที่เกิดขึ้นต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสื่อมโทรมของพื้นที่เมืองเก่า และพื้นที่ต่อเนื่อง เป็นพื้นที่อนุรักษ์ ซึ่งได้แก่ พื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นเขตชุมชนเมืองในช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีอาณาเขตเป็นเกาะล้อมรอบด้วยคลองคูเมืองเดิมไปบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งทางด้านเหนือและด้านใต้อยู่ในท้องที่การปกครองของแขวงพระบรมมหาราชวังเป็นพื้นที่ซึ่งมีสถานที่สำคัญในด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ สถาปัตยกรรม และอาคารที่มีคุณค่าเก่าแก่ตั้งอยู่มากมาย เช่น พระบรมมหาราชวัง สนามหลวง กรมศิลปากร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ มหาวิทยาลัยศิลปกร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ ราชบัณฑิตสถาน ศาลหลักเมือง วัดสำคัญเก่าแก่หลายวัด สถาบันราชการระดับกระทรวงและกรมหลายแห่ง มีถนนสำคัญผ่าน และเชื่อมโยงเป็นระบบโครงข่ายหลายสาย มีคลองเก่าแก่แต่โบราณ เชื่อมต่อหลายคลองและสามารถเชื่อมออกสู่แม่น้ำเจ้าพระยาได้ตั้งแต่อดีต แต่ปัจจุบันเนื่องจากการพัฒนาของเมืองเจริญขึ้น ส่งผลกระทบขึ้น ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ จึงได้ดำเนินการวางแผนผังแม่บทปรับปรุงฟื้นฟูบริเวณและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าในเขตถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่อง เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเกิดจาก ประชากรที่อาศัยตั้งถิ่นฐานอยู่ภายในบริเวณพื้นที่เหล่านั้น ที่สั่งสมกันมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานและอีกส่วนหนึ่งเกิดจากปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ปัจจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทางด้านกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจ โดยปัญหาเสื่อมโทรมทางด้านกายภาพอาจเกิดขึ้นจากความเสื่อมโทรมและเก่าแก่ของโครงสร้างอาคารเอง การมีมลภาวะที่เกินค่ามาตรฐาน ขาดแคลนระบบกำจัดของเสียและระบบสาธารณูปโภค เกิดการสะสมของขยะมูลฝอย และการทำกิจกรรมของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่เกิดการรุกล้ำพื้นที่สาธารณะ ส่วนปัญหาทางด้านสังคม เช่น คนเร่ร่อนในชุมชนแออัดตกงาน ขาดการดูแลด้นสุขภาพอนามัยและสวัสดิการที่ดี สำหรับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ คือ ทำให้การใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือมูลค่าของพื้นที่ลดลง เกิดการทิ้งร้างของพื้นที่จนกลายเป็นพื้นที่เสื่อมโทรม จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ต้องรีบแก้ไขและปรับปรุงพื้นที่ เนื่องจากการใช้ประโยชน์ของที่ดินเป็นการพัฒนาแบบผสมผสานอย่างอิสระ มีการกำหนดบทบาทในอนาคตให้เป็นชุนชนเมืองหลากหลายกิจกรรม ที่ผสมผสานความสมดุลของการพัฒนาและการอนุรักษ์ของเขตการใช้ที่ดินคือ

เขตปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และ วิถีชีวิตของชุมชนเมือง เป็นเขตที่ต้องปรับปรุงแหล่งประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตหลากหลายของชุนชนเมืองในเขตราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้การวางผังปรับปรุงฟื้นฟูเมืองจึงมีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะชุนชนแออัดในเขตอนุรักษ์ นับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของเขตอนุรักษ์ ซึ่งทำให้ทราบประวัติศาสตร์ความเป็นมาของโบราณสถาน และชุมชนจะช่วยส่งเสริมให้เขตอนุรักษ์เป็นบริเวณที่มีชีวิตชีวาในท่ามกลางบรรยากาศเมืองเก่าจึงจำเป็นต้องลำดับความสำคัญของพื้นที่ถนนราชดำเนิน และบริเวณต่อเนื่องให้มีความจำเป็นอันดับแรกและมีแนวทางการแก้ปัญหาพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่อง เช่น การจัดรูปแปลงที่ดินใหม่ การแบ่งปันที่ดิน การจัดสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ในที่ดินเดิม การปรับปรุงด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้เกิดการพัฒนาและสร้างรายได้ภายในชุนชนและประเทศอย่างยั่งยืน

1.2 เหตุผลของโครงการ

1.2.1 ด้านนโยบาย

- เพื่อตอบสนองแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 – 9 (พ.ศ. 2504 – 2549) ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นทางด้านการวางผังปรับปรุงฟื้นฟูชุนชนแออัดและยกระดับคุณภาพความเป็นอยู่ของคนในชุนชนให้ดีขึ้น

- สอดคล้องกับแผนมหาดไทยฉบับที่ 1-7 (พ.ศ.2515-2549) เป็นแผนแม่บทกระทรวงมหาดไทย โดยมีนโยบายที่ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพและพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศักยภาพของคนในชุนชนให้เกิดการพึ่งตนเองพัฒนาเมืองให้น่าอยู่จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

- เพื่อตอบสนองแผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 1 – 6 (พ.ศ. 2520 – 2549) ในเรื่องของการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทางสังคมและให้เป็นเมืองที่ดำรงรักษาไว้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

- เพื่อตอบสนองกับนโยบายสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร มีนโยบายที่จะพัฒนาพื้นที่เมืองเก่า ของพื้นที่บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญและควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้

- เพื่อตอบสนองแผนพัฒนาชุนชน ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่มีนโยบายในการพัฒนาฟื้นฟูบูรณะชุนชนถนนราชดำเนิน ให้เหมาะสมต่อศักยภาพ และเอื้ออำนวยต่อคุณค่าและวิถีชีวิตของชุนชนแบบไทยให้ดีขึ้น

1.2.2 ด้านเศรษฐกิจ

จากการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจของประเทศเกิดการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การใช้ประโยชน์ของที่ดินมีมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้ที่ดินทางด้านอยู่อาศัย ส่งผลกระทบให้ที่อยู่อาศัยเกิดความแออัด เกิดความเสื่อมโทรมในพื้นที่ทำให้มูลค่าของพื้นที่ลดลง

1.2.3 ด้านสังคม

เนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบให้ที่อยู่อาศัยไม่เพียงพอต่อความต้องการและไม่ถูกสุขลักษณะเกิดปัญหาชุนชนแออัดขาดการดูแลทางด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการ คนในชุนชนแออัดตกงานและคนเร่ร่อนในพื้นที่มีมากขึ้น

1.2.4 ด้านกายภาพ

เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ของที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่รวมถึงปรับปรุงรูปแบบทางด้านสถาปัตยกรรมที่มีอยู่เดิมและที่จะเกิดขึ้น ให้สอดคล้องกันกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 ความเป็นมาของปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา

1.3.1 ด้านนโยบาย

- เนื่องจากนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 1-9 (พ.ศ. 2504 – 2549) มีการแก้ปัญหาที่ไม่ต่อเนื่องกัน จึงทำให้การพัฒนาเกิดความล่าช้า ส่งผลให้การพัฒนาพื้นที่เป็นไปได้ยากและเกิดปัญหาปัญหาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดินของทรัพย์สินทางราชการที่มีการเช่าอาศัย

- แผนของกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 1-7 (พ.ศ. 2515 – 2549) โดยส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่องปัญหาทางด้านการปกครอง ซึ่งขาดการดูแลทางด้านการพัฒนาและควบคุมเมือง

- แผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 1-6 (พ.ศ. 2520 – 2549) เน้นหนักไปในด้านของปัญหาการจราจรและปัญหามลภาวะต่าง ๆ

- แผนของสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร ได้เล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จึงทำให้ปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดนการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและการวางผังปรับปรุงฟื้นฟูชุนชนที่มีความเสื่อมโทรม ซึ่งรวมไปถึงแก้ไขปัญหา เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของนโยบายที่กำหนดไว้

1.3.2 ด้านเศรษฐกิจ

จากสภาพพื้นที่ปัจจุบันทำให้บทบาทและกิจกรรมของพื้นที่มีความสำคัญน้อยลง การพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนิน และบริเวณต่อเนื่องให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเต็มศักยภาพ มีความคุ้มค่าทางด้านเศรษฐกิจ ด้วยการพัฒนากิจกรรมที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านเศรษฐกิจฐานความรู้ด้านการท่องเที่ยว ด้านธุรกิจการค้า และเอื้อต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมที่ทำให้มีการขยายเวลาการใช้ประโยชน์พื้นที่มากขึ้น โดยมีโครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างคุ้มค่าโดยเฉพาะบริเวณถนนราชดำเนินกลางที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

1.3.3 ด้านสังคม

ปัญหาทางด้านสังคมเกิดจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการพัฒนาของพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่อง ยังไม่เพียงพอเท่าที่ควร การเพิ่มของจำนวนประชากรในพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่องมีมากขึ้นส่งผลให้เกิดความแออัดในชุนชนและความเป็นอยู่ไม่ถูกสุขลักษณะ ดังนั้นจึงควรพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่องให้เป็นเมืองน่าอยู่ และชุนชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน อันจะเป็นตัวอย่างของการพัฒนาชุนชนเมืองขนาดใหญ่ต่าง ๆ ของประเทศที่มีการพัฒนาเมืองอย่างสมดุล เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิต วิถีชีวิตของประชาชนที่มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความปลอดภัยและมีความสุข ดำเนินกิจกรรมที่เป็นการเทิดพระเกียรติพระบรมจักรีวงศ์ ซึ่งได้ก่อตั้งกรุงรัตนโกสินทร์มาจวนจนถึงปัจจุบันมีอายุได้ 220 ปี ให้ปรากฏแก่สากลว่า กรุงรัตนโกสินทร์เป็นเอกลักษณ์ของเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรือง ทั้งทางด้านศิลปะ สังคม และวัฒนธรรมแห่งหนึ่งของโลก โดยถือเป็นโครงการการพัฒนาพื้นที่เพื่อประโยชน์สุขของสาธารณะในโอกาสเฉลิมฉลองปีที่ 222 (พ.ศ. 2547) แห่งการประดิษฐานพระบรมราชจักรีวงศ์ และการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ในราชธานี

1.3.4 ด้านกายภาพ

เนื่องจากพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่อง เป็นบริเวณพื้นที่อนุรักษ์ ที่ได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น พื้นที่เสื่อมโทรม ขยะมูลฝอย เป็นต้น จากปัญหาดังกล่าวแนวการพัฒนาเล็งเห็นการส่งเสริมแนวทางการพัฒนาด้านการปรับปรุงพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่องจากสภาพเดิมที่เสื่อมโทรม ปรับปรุงทัศนียภาพของพื้นที่ อนุรักษ์โบราณสถานและอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

1.4 วัตถุประสงค์ของปริญญานิพนธ์

1.4.1 ด้านนโยบาย

- เพื่อศึกษาการออกแบบชุมชนเมืองและใช้ประโยชน์ที่ดินเต็มศักยภาพ มีความคุ้มค่าทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมตามนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-9(พ.ศ.2504-2549)

- เพื่อศึกษาแผนมหาดไทยฉบับที่ 1-7 (พ.ศ.2515-2549) ที่มีการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่อง ให้เป็นเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน

- เพื่อศึกษาแผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 1-6 (พ.ศ.2520-2549)ได้เน้นการพัฒนาเมืองบริเวณเมืองเก่าที่มีประวัติศาสตร์

1.4.2 ด้านเศรษฐกิจ

เพื่อศึกษาส่งเสริมแนวทางการพัฒนาธุรกิจ และธุรกิจท่องเที่ยวตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เล็งเห็นไว้ในอนาคตแนวทางความเป็นไปของปัจจัยต่างๆทางด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการปรับปรุงฟื้นฟูพื้นที่และศึกษาสภาพเศรษฐกิจของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนซึ่งมีผลต่อการพัฒนาพื้นที่ในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4.3 ด้านสังคม

เพื่อศึกษาแนวความคิดในการวางผังปรับปรุงฟื้นฟูชุมชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเมืองและกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อสาธารณะและเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติพระบรมราชจักรี วงศ์ ซึ่งได้ก่อตั้งกรุงรัตนโกสินทร์

1.4.4 ด้านกายภาพ

เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ของที่ดิน ให้เป็นไปตามศักยภาพของพื้นที่ และวางแผนปรับปรุงทัศนียภาพให้เข้ากับสภาพที่มีอยู่เดิมแล้วและสอดคล้องกัน โดยที่สามารถคงเอกลักษณ์ของพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่องไว้

1.5 ขอบเขตของการศึกษาปริญญานิพนธ์

ศึกษาและจัดทำแนวทางกรพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง ในกรอบขอบเขตการปกครองพื้นที่เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เน้นการพัฒนาในพื้นที่ 1.5 กิโลเมตร จากสองฝั่งของถนนราชดำเนินกลาง เป็นองค์ประกอบหลักโดยพื้นที่บริเวณอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบเสริม

1.5.1 ส่วนของการศึกษาภาคข้อมูล

- ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านนโยบาย เศรษฐกิจ สังคมและกายภาพซึ่งรวมทั้งแผนพัฒนาของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการที่เกิดขึ้น รวมถึงผู้ใช้ของโครงการและรายละเอียดต่างที่เกี่ยวข้อง
- ศึกษาแนวความคิดในการวางแผนผังแม่บทและทฤษฎีที่สามารถประยุกต์ใช้ในงานวางผัง
- ศึกษาข้อมูลด้านเทคนิคต่างๆเพื่อนำมาใช้ในโครงการ
- ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากโครงการ ซึ่งรวมไปถึงการเปรียบเทียบระหว่างข้อดีและข้อเสียของโครงการ
- ศึกษากฎหมาย พระราชบัญญัติและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

1.5.2 ส่วนของการศึกษาภาคออกแบบ

- วิเคราะห์ที่ตั้งโครงการเพื่อการออกแบบ
- จัดทำรูปแบบการวางผังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของที่ตั้งโครงการ
- ปรับปรุงทัศนียภาพให้สอดคล้องกับสภาพของชุนชนที่เป็นอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- นำแนวความคิดของชุนชนเมืองน่าอยู่มาใช้ในการออกแบบ

- นำเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับงานสถาปัตยกรรม เข้ามาช่วยส่งเสริมในการพัฒนาชุนชน

1.6 วิธีการดำเนินปริญญานิพนธ์

1.6.1 ขั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

- ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary date) โดยการศึกษาค้นคว้า สอบถาม สัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและออกสำรวจพื้นที่ของโครงการ

- ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary date) โดยดารศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำราวิชาการ ผลการวิจัย แผนที่ ภาพถ่ายและเอกสารต่าง ๆ โดยจำแนกข้อมูลได้ดังนี้

1. ข้อมูลด้านนโยบาย

- นโยบายระดับประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – 9 (พ.ศ.2504–2549)

- แผนแม่บทของกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2545 2549)

- แผนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฝ่ายพัฒนาเมือง

- แผนของสำนักงานทรัพย์ส่วนพระมหากษัตริย์ฝ่ายโครงการอนุรักษ์

- แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร

2. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

- แผนงบประมาณของการดำเนินงานก่อสร้าง สิ่งปลูกสร้าง ค่ารื้อถอน และปรับปรุงพื้นที่

- ลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ ภาค จังหวัด เขตและชุนชนที่มีอิทธิพลต่อโครงการ

- ศึกษาสภาวะเศรษฐกิจ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลงทุนซึ่งส่งผลต่อโครงการ

- ศึกษาสภาวะเศรษฐกิจ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลงทุนซึ่งลงผลต่อโครงการ

3. ข้อมูลด้านสังคม

- สถิติการเพิ่มของประชากรที่อยู่ในชุนชน พฤติกรรมของคนในชุนชนที่มีผลต่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเป็นไปได้ของโครงการและมีอิทธิพลต่อการออกแบบ

- สถิติของหน่วยงานต่างๆในภาครัฐที่มีผลต่อโครงการ

4. ข้อมูลด้านกายภาพ

- การใช้ประโยชน์ของที่ดินได้อย่างคุ้มค่า
- ศึกษาสภาพแวดล้อมของพื้นที่ในชุนชนและโดยรอบ
- ระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการของชุนชน

1.6.2 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

จากการรวบรวมข้อมูลทางด้านต่าง ๆ แล้วจึงทำการแยกแยะรายละเอียดเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเหตุผลและหลักการซึ่งสามารถแบ่งออกได้4ส่วนดังนี้

1.6.2.1 ข้อมูลด้านนโยบาย

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจาก-แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยยกเอาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อเป็นการพิจารณาประกอบการวางแผนการทำงาน

1.6.2.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

วิเคราะห์แนวโน้มการขยายตัวและความเป็นไปได้ของโครงการ โดยอาศัยข้อมูลทางสถิติที่เกี่ยวข้อง

1.6.2.3 ข้อมูลด้านสังคม

ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้ของโครงการและศักยภาพของชุนชนเพื่อกำหนดขนาดของโครงการให้เพียงพอต่อความต้องการของชุนชน

1.6.2.4 ข้อมูลด้านกายภาพ

วิเคราะห์สภาพพื้นที่ทั่วไปในชุนชน เพื่อทำการจัดหาพื้นที่ ที่เหมาะสมในการวางผังปรับปรุงฟื้นฟูบริเวณชุนชน

1.6.3 ขั้นสังเคราะห์ข้อมูล

เป็นการนำเอาผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล มาสรุปและทำการประเมินค่า เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดพื้นที่กิจกรรมและรูปแบบทางสถาปัตยกรรมให้เหมาะสมกับชุนชนที่เป็นอยู่

1.6.4 ขั้นเสนอแนะและการออกแบบ

1.6.4.1 สร้างแนวความคิดในการออกแบบ ขอบเขตของการศึกษาแนวทางในการออกแบบการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาเสนอแนวทางในการปรับปรุง ซึ่งมีขอบเขตในการปรับปรุง ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) การพัฒนาพื้นที่ในด้านเศรษฐกิจและสังคม และการใช้ประโยชน์ที่ดินและสภาพแวดล้อมตลอดจนกิจกรรมที่ควรพัฒนาปรับปรุงฟื้นฟูพื้นที่และอาคารที่ควรอนุรักษ์

2.) การพัฒนาโครงข่ายสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การจัดการจราจร ทั้งทางบกและทางน้ำ ระบบสาธารณูปการต่าง ๆ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น การเดินสายผังลงใต้ดินระบบท่อประปาและน้ำเสียชุนชนเป็นต้น

3.) การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมที่ครอบคลุมกิจกรรม การท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ ฐานความรู้ กิจกรรมเชิงธุรกิจต่าง ๆ

4.) การจัดภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อม ที่เน้นให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของบริเวณถนนราชดำเนินและพื้นที่ต่อเนื่องทั้งด้านกายภาพชุนชนและวิถีชีวิตของชุนชน

5.) การพัฒนาชุนชนโดยให้ชุนชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาในด้านต่างๆ

1.6.4.2 สร้างทางเลือกให้เหมาะสมกับการออกแบบ

1.6.4.3 ขั้นตอนกระบวนการในการออกแบบ

1.6.4.4 กำหนดกิจกรรมภายในพื้นที่เพื่อทราบถึงองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบรองของโครงการ

1.6.5 ขั้นสรุปผลและการนำเสนอโครงการ

1.6.5.1 สรุปภาคข้อมูล และการวิเคราะห์

1.6.5.2 สรุปขั้นตอนของกระบวนการออกแบบ

1.6.5.3 นำเสนอผลงานการออกแบบ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

1.7.1.1 ด้านนโยบาย

เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้นโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมไปถึงแผนงานต่างๆบรรลุตามความมุ่งหมาย

1.7.1.2 ด้านเศรษฐกิจ

ได้ทราบถึงระบบเศรษฐกิจในประเทศและในชุนชนที่ศึกษา

1.7.1.3 ด้านสังคม

ได้ศึกษาถึงความเป็นอยู่และกิจกรรมของคนในชุนชน ซึ่งมีผลต่อการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7.1.4 ด้านกายภาพ

ได้ศึกษาถึงการใช้ประโยชน์ของที่ดิน เพื่อให้ได้ประโยชน์และคุ้มค่าอย่างสูงสุด

1.7.2 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำปริญญานิพนธ์

1.7.2.1 สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการทำปริญญานิพนธ์ มาใช้กับโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.7.2.2 ทำให้รู้จักการวิเคราะห์ สังเคราะห์และสามารถนำมาใช้ประกอบในการออกแบบ

1.7.2.3 ได้ทราบถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุนชนที่เก่าแก่ ซึ่งรวมไปถึงอาคารและสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่

1.7.2.4 ทำให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขที่มีในชุนชนแออัด

1.7.2.5 ทำให้ทราบถึงประวัติศาสตร์ที่มาที่ไป ความสำคัญของกรุงรัตนโกสินทร์มากยิ่งขึ้น

1.8 อภิธานศัพท์

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน ซึ่งสามารถสืบทอดต่อเนื่องไปในอนาคต โดยไม่กระทบต่อโอกาสในการพัฒนาของคนรุ่นหลัง สาระของการพัฒนาแบยั่งยืน จึงต้องคำนึงถึงมิติของการพัฒนา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม อย่างสมดุลโดยเน้น 1. การสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะการลดช่องว่างการออมและการลงทุน และการกระจายรายได้ 2. การพัฒนาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3. การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ให้สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ คุณภาพ จิตใจและปัญญา

การอนุรักษ์ หมายถึง การดูแลรักษาเพื่อให้คงคุณค่าไว้และให้หมายรวมถึงการป้องกัน การรักษา การสงวน การปฏิสังขรณ์ และการบูรณะด้วย

การสงวนรักษา หมายถึง การดูแลรักษาไว้ตามสภาพของเดิมเท่าที่เป็นอยู่ และป้องกันมิให้เสียหายต่อไป

การปฏิสังขรณ์ หมายถึง การทำให้กลับคืนสู่สภาพอย่างที่เคยเป็นมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การบูรณะ หมายถึง การซ่อมแซม และปรับปรุงให้มีรูปทรงลักษณะกลมกลืนเหมือนของเดิมมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แต่ต้องแสดงความแตกต่างของสิ่งที่มีอยู่เดิมและสิ่งที่ทำขึ้นใหม่สร้างของเก่าขึ้นใหม่ หมายถึง การสร้างภูมิทัศน์ หรืออาคารแบบดั้งเดิมขึ้นใหม่จาก อาคารหรือสถานที่ที่เป็นประวัติศาสตร์เดิมที่เสื่อมสูญ ไปแล้ว ให้เหมือนเดิมทุกประการ โดยสร้างขึ้น ณ ที่ใดก็ได้ไม่จำเป็นต้องเป็นสถานที่เดิม รูปแบบที่จะสร้างต้องเก็บหรือค้นคว้าวิจัยจากเอกสารหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ภาพถ่ายหรือภาพวาดเก่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบถึงสภาพของพื้นที่ศึกษาในระดับ ๆ ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับเขตจนถึงระดับพื้นที่ที่ศึกษา โดยสามารถแบ่งการศึกษาออกเป็นลำดับดังนี้

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในประเทศ

2.1.1 การศึกษาทางด้านกายภาพในประเทศ

2.1.1.1 ขนาดที่ตั้ง

ประเทศไทยตั้งอยู่บนเส้นรุ้งที่ 5-21 องศาเหนือ เส้นแวงที่ 90-106 องศาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 518,000 ตารางกิโลเมตร ส่วนที่กว้างที่สุด 2,730 ตารางกิโลเมตร ยาวที่สุด 1,260 ตารางกิโลเมตรและส่วนที่แคบที่สุด 10.6 กิโลเมตร

2.1.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

โครงสร้างและลักษณะภูมิประเทศของไทย แบ่งออกเป็น 5 เขต ดังนี้

1. ที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา
2. บริเวณชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้อ่าวไทย
3. ที่สูงภาคพื้นทวีป
4. คาบสมุทรภาคใต้
5. ที่ราบสูงโคราช

2.1.1.3 สภาพภูมิอากาศ

ประเทศไทยแบ่งลักษณะภูมิอากาศออกเป็น 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน (ระหว่างเดือน ก.พ.- พ.ค.)

ฤดูหนาว (ระหว่างเดือน พ.ย. - ก.พ.)

ฤดูฝน (ระหว่างเดือน มิ.ย. – ต.ค.)

ส่วนทิศทางลมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ทิศทาง คือ ลมทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ คือ ลมที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดียจะเป็นลมที่พัดมา ในช่วงฤดูร้อนและฤดูฝน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลมทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ลมที่พัดมาจากประเทศจีน โดยจะเป็นลมหนาว ซึ่งเกิดขึ้นในฤดูหนาว

2.1.1.4 การใช้ประโยชน์จากที่ดิน

ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศเกษตรกรรม เพราะพื้นที่โดยส่วนใหญ่นั้น เป็นพื้นที่เกษตรกรรมอาชีพส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทางการเกษตร ลักษณะการใช้ที่ดินขึ้นอยู่กับภูมิประเทศ ภาคกลางของประเทศเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุด ประชาชนมีอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด ภาคเหนือ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขามีที่ราบลุ่มเล็กน้อย ผลผลิตทางการเกษตรที่เด่นชัด ได้แก่ ผลผลิตของพืชเมืองหนาว ภาคใต้ และภาคตะวันออก เป็นอาณาเขตที่ติดกับชายฝั่งทะเล ซึ่งลักษณะการใช้ที่ดินเป็นเกษตรกรรมส่วนหนึ่งของประชากร

2.1.1.5 การคมนาคมและการขนส่ง

- การคมนาคมขนส่งทางบก

ประกอบด้วยเส้นทางทางรถยนต์หลายประเภท ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดิน (# 1 เส้นทางพหลโยธินสำหรับทางเหนือ # 2 สายมิตรภาพไปภาคตะวันออกแยงเหนือ # 3 ถนนสุขุมวิทซึ่งเป็นสายตะวันออก # 4 ถนนเพชรเกษมสำหรับทางใต้) ทางหลวงพิเศษ ทางหลวงจังหวัด ทางหลวงชนบท ทางหลวงสุขาภิบาล และทางหลวงสัมปทาน นอกจากนี้ยังมีทางหลวงสายเอเชีย ซึ่งเป็นถนนสายสำคัญที่ตัดผ่านประเทศไทยเพื่อเชื่อมต่อกับประเทศอื่น ๆ ในทวีปเอเชียรวม 14 ประเทศ

- เส้นทางรถไฟ มีให้บริการ 6 สาย คือ

- สายเหนือ(สถานีกรุงเทพ ฯ ที่หัวลำโพงสถานีเชียงใหม่เป็นระยะทาง 751 กิโลเมตร)

- สายตะวันออกเฉียงเหนือ (สถานีกรุงเทพฯ สถานีอุบลราชธานี รวมระยะทาง 575 กิโลเมตร และสถานีกรุงเทพ ฯ- หนองคาย เป็นระยะทาง 624 กิโลเมตร)

- สายตะวันตก (สถานีวงเวียนใหญ่ – กาญจนบุรี ระยะทาง 210 กิโลเมตร)

- สายตะวันออก สายแม่กลอง (สถานีกรุงเทพ ฯ – สถานีอรัญประเทศ เป็นระยะทาง 225 กิโลเมตร)

- สายชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก (สถานีฉะเชิงเทรา – สถานีสัตหีบ ระยะทาง 142 กิโลเมตร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สายใต้ (สถานีกรุงเทพฯ – สถานีปาดังเบซาร์ ระยะทาง 945 กิโลเมตร และสถานีกรุงเทพฯ – ชุมทางหาดใหญ่ – สุไหงโกลก รวมระยะทาง 1,159 กิโลเมตร)

ในส่วนของเส้นทางรถไฟนี้สามารถติดต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้านคือสหพันธ์มาเลเซียได้ที่สถานปาดังเบซาร์และสถานีสุไหงโกลก

- การคมนาคมขนส่งทางน้ำ

แบ่งออกได้เป็นการขนส่งทางแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ ภายในประเทศ และการคมนาคมขนส่งทางชายฝั่งทะเลและมหาสมุทรตอนใต้ของไทย

- การคมนาคมขนส่งทางอากาศ

ประเทศไทยมีสายการบินให้บริการภายในประเทศถึง 4 สายการบิน คือ สายการบินไทย สายการบินบางกอกแอร์เวย์ สายการบินบีพีแอร์ไลน์และสายการบินแองเจิ้ลแอร์ไลน์ สำหรับสายการบินระหว่างประเทศนอกจากจะมีสายการบินของไทยแล้ว ยังมีสายการบินของชาติอื่น ๆ หยุดแวะให้บริการมากกว่า 20 สายการบิน สนามบินพาณิชย์ที่รองรับสายการบินดังกล่าวข้างต้นมีอยู่เกือบ 30 แห่ง ทั่วประเทศ โดยมี 4 แห่งที่เป็นสายการบินนานชาติประกอบด้วยสนามบินกรุงเทพ ฯ (ดอนเมือง) สนามบินเชียงใหม่ สนามบินภูเก็ต สนามบินหาดใหญ่ (ที่จังหวัดสงขลา) และที่อยู่ในระหว่างการก่อสร้างคือ สนามบินสุวรรณภูมิ (หนองงูเห่า) ที่เหลือเป็นสนามบินภายในประเทศกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ในทุกภูมิภาค

2.1.2 การศึกษาทางด้านสังคมในประเทศ

2.1.2.1 ประชากรในประเทศ

ประเทศไทยแบ่งออกเป็น 6 ภาค โดยปัจจุบันมีประชากรในประเทศทั้งหมด 62,799,872 คน โดยภาคที่มีประชากรมากที่สุดคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ , ภาคกลาง , ภาคเหนือ, ภาคใต้ , ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก ตามลำดับ โดยสามารถจำแนกตามเพศและรายละเอียดต่าง ๆ ได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากรจากการทะเบียนตามเพศเป็นภาคและจังหวัด ปี พ.ศ. 2546[1]

ภาค	ประชากร			ความหนาแน่นต่อ ตร.กม.
	หญิง	ชาย	รวม	
ทั่วราชอาณาจักร	62799872	31139647	31660225	122.39
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	9668854	4679270	4989584	1245.73
ภาคกลาง	3002544	1483448	1519096	180.95
ภาคตะวันออก	4300513	2148640	2151873	117.81
ภาคตะวันตก	3650366	1807796	1842570	84.80
ภาคเหนือ	12152502	6031399	6121103	71.64
ภาคใต้	8415908	4183184	4232724	119.01
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	21609185	10805910	10803275	127.97

2.1.2.2 การคาดการประมาณประชากรและอัตราต่าง ๆ ของประชากรประเทศไทยในอนาคต การคาดการณ์ในอนาคตประชากรของประเทศ จะมีอัตราการเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี และอัตราการตายมีลดลง โดยสามรถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2.2 การคาดการณ์ประมาณประชากรและอัตราต่าง ๆ ของประชากรประเทศไทยใน 10 ปี (พ.ศ. 2545 – 2555)[2]

ปี	จำนวนประชากร	อัตราเพิ่มตามธรรมชาติ	อัตราเจริญพันธุ์รวม	อัตราทดแทนพันธุ์สุทธิ	อัตราเกิด (ต่อพัน)	อัตราตาย (ต่อพัน)	อัตราตายทารก
2545	63.43	0.82	1.89	0.88	16.20	8.00	28.07
2546	63.96	0.79	1.88	0.87	15.96	8.08	27.59
2547	64.49	0.76	1.87	0.87	15.72	8.16	27.11
2548	65.03	0.72	1.85	0.86	15.48	8.24	26.64
2549	65.47	0.69	1.84	0.86	15.24	8.32	26.16
2550	65.94	0.66	1.83	0.85	15.00	8.40	25.68
2551	66.19	0.64	1.82	0.85	14.80	8.44	25.26
2552	66.69	0.61	1.81	0.85	14.60	8.48	24.83
2553	67.23	0.59	1.81	0.85	14.40	8.52	24.41
2554	67.71	0.56	1.80	0.84	14.20	8.56	23.98
2555	68.19	0.54	1.79	0.84	14.00	8.60	23.56

1 ที่มา , กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

2 ที่มา ,การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

30086

ตารางที่ 2.3 อัตราเฉลี่ยการเพิ่มของประชากรในประเทศ ปีพ.ศ. 2540-2544 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ[3]

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	**อัตราเฉลี่ยของประชากร (ล้านคน)**
แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 1 – 3 (พ.ศ. 2504 – 2519)	41.8
แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 4 – 6 (พ.ศ. 2520 – 2534)	57.7
แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 7 – 8 (พ.ศ. 2535 – 2544)	60.8
แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)	62.3

2.1.2.3 การสาธารณสุข

ด้านสุขภาพของคนไทยในปัจจุบันโดยรวมอยู่ในภาวะที่ค่อนข้างดี มีการพัฒนาในทางที่ดีอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ใน พ.ศ. 2540 อายุเฉลี่ยของคนไทยเมื่อแรกเกิดเพิ่มขึ้นโดยที่ผู้ชายมีอายุเพิ่มจาก 56 ปี ในพ.ศ. 2507 มาเป็น 70 ปี ในพ.ศ. 2540 ส่วนผู้หญิงเพิ่มจาก 62 ปี เป็น 75 ปี อัตรากำลังคนทางด้านสาธารณสุข ใน พ.ศ. 2544 ประเทศไทยมีแพทย์ที่จดทะเบียนไว้กับแพทย์สภาทั้งหมด 26,225 คน คิดเป็นอัตราส่วนต่อประชากร 1:3136 คน ปัจจุบันประเทศไทยสามารถผลิตแพทย์ได้ปีละประมาณ 1200 คน นอกจากนี้ยังมีการผลิตกำลังคนด้านสาธารณสุขจาสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ปัจจุบันมีสถานพยาบาลทั่วประเทศ 1345 แห่งในกรุงเทพมหานครมีโรงพยาบาลของรัฐ 53 แห่ง กล่าวได้ว่าโรงพยาบาลในประเทศไทยมีเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ค่อนข้างทันสมัย อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีการแพทย์โดยเฉพาะเครื่องมือแพทย์ที่มีประสิทธิภาพสูง ส่วนใหญ่จะอยู่ในเมืองใหญ่และอยู่ในภาคเอกชนมากกว่าภาครัฐแลด้วยของรัฐบาลภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) รัฐบาลได้เร่งดำเนิน นโยบายตามโครงการหลักประกันสุขภาพทั่วหน้า " 30 บาทรักษาทุกโรค"เพื่อสร้างหลักประกันคุณภาพ ให้แก่คนไทยที่ไม่มีสิทธิในการเบิกค่ารักษาพยาบาลจากที่ใด ให้สามารถเข้าใช้บริการรักษาสุขภาพได้โดยรัฐบาลจะเป็นผู้จ่ายค่ารักษาพยาบาลแทน

2.1.2.4 ด้านการปกครอง

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กำหนดให้อำนาจในการออกกฎหมาย (นิติบัญญัติ) อำนาจในการนำกฎหมายไปใช้ปฏิบัติ (บริหาร) และอำนาจการตัดสิน

3 ที่มา , สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คดีความ (ตุลาการ) ซึ่งรวมเรียกว่าเป็น "อำนาจอธิปไตย " เป็นของปวงชนชาวไทย โดยองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายปกครองสูงสุดของประเทศ และพระมหากษัตริย์จะทรงใช้พระราชอำนาจ ทั้ง 3 นี้ผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาลตามลำดับ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้จัดรูปแบบการปกครองออกเป็น 3 ส่วนคือ

1.) การปกครองส่วนกลาง แบ่งออกเป็น กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ และส่วนราชการอื่น ๆ ที่เทียบเท่า

2.) การปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งแบ่งเป็นในรูปของจังหวัด แล้วแบ่งย่อยออกเป็นอำเภอ ตำบลและหมู่บ้านตามลำดับ ปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 76 จังหวัด 913 อำเภอ / กิ่งอำเภอ 7416 ตำบลและ 66975 หมู่บ้าน

3.) การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบไปด้วย ซึ่งประกอบไปด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 75 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ 6282 แห่ง เทศบาล 333 แห่ง และสุขาภิบาลอีก 794 แห่ง นอกจากนี้ยังมีเขตการปกครองพิเศษอีก 2 แห่ง คือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

2.1.2.5 ด้านศาสนา

ปัจจุบันประเทศไทยไม่มีศาสนาประจำชาติ โดยประเทศไทยไม่มีข้อจำกัดในการนับถือศาสนามีหลากหลายศาสนาได้แก่ ศาสนาพุทธ , คริสต์ ,อิสลาม , ฮินดู ฯลฯ ภาษาทางราชการ คือ ภาษาไทย

2.1.2.6 ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี

ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทยสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณกาล แม้ว่าในระหว่างช่วงระยะเวลายาวนาน ที่ผ่านมาไทยจะมีโอกาสรับเอาวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ ทั้งจากประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงหรือชาติห่างไกล ในทวีปยุโรปเข้ามามากมาย แต่ก็สามารถนำเอาวัฒนธรรม ที่รับเข้ามาประยุกต์ และปรับใช้ให้เข้าลักษณะอุปนิสัยใจคอของคนไทยได้อย่างกลมกลืนและได้พัฒนา จนกลายมาเป็นเอกลักษณ์ของชาติเรา ดังเช่นในปัจจุบัน วัฒนธรรมไทยอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ วัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม มองเห็นได้ชัดเจนจากโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนสถาน งานด้านสถาปัตยกรรมและงานประเพณีต่าง ๆ อีกประเภทหนึ่งคือวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรมที่ไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องได้ แต่สามารถสังเกตได้จาก แบบแผนของการแสดงออกในด้านความคิด และความเชื่อเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีในการดำเนินชีวิต ที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ได้แก่ ความโอบอ้อมอารี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกื้อกูลกันระหว่างคนในหมู่บ้าน การเคารพนับถือผู้ที่อาวุโสกว่า ความกตัญญูกตเวทีต่อบุพการี เป็นต้น

2.1.3 การศึกษาทางด้านเศรษฐกิจในประเทศ

2.1.3.1 สภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจระดับประเทศ

ตารางที่ 2.4 แสดงรายได้เฉลี่ยประชาชาติ , รายได้เฉลี่ย:คน ,งบประมาณประเทศและการท่องเที่ยว[4]

ปีงบประมาณ	รายได้ประชาชาติ (พันล้านบาท)	รายได้เฉลี่ยต่อคน (บาท)	งบประมาณประเทศ (ล้านบาท)	งบประมาณการท่องเที่ยว(ล้านบาท)
2540	4740.2	78484	-	-
2541	4628.4	75967	-	-
2542	4615.4	75143	-	2649.2
2543	4904.7	78702p	-	2920.2
2544	5208.6	80963p	910000	2918.8
2545	5309.2e	84272e	1023000	3075.4
2546	5588.8e	-	999900	3311.9

P = ตัวเลขเบื้องต้น e = ตัวเลขประมาณการณ์

2.1.3.2 การเติบโตทางด้านเศรษฐกิจระดับประเทศ

จากการพิจารณาทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศ โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้คาดการณ์แนวโน้มทางเศรษฐกิจไทยในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้าว่าประเทศไทยจะมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแท้จริง (Real GDP Growth) ดังนี้

---

4 ที่มา , รายได้ประชาชาติ, รายได้เฉลี่ยต่อคน ศูนย์สารนิเทศเศรษฐกิจการค้า กรมพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.5 อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจริงของประเทศในอนาคต[5]

โครงสร้างทางเศรษฐกิจ	อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (Real GDP Growth)			
	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12
1.ภาคเกษตรกรรม	2.1	2.3	2.5	2.9
2. ภาคบริการ	5.4	5.6	5.0	4.7
3. ภาคอุตสาหกรรม	6.5	6.4	6.1	6.0
รวม	5.6	5.7	5.3	5.2

2.1.3.3 โครงสร้างการผลิตระดับประเทศ

ผลิตภัณฑ์ภาค (GRP) ทุกภาคขยายตัวสูงขึ้นโดยมี ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคตะวันตกเป็นภาคนำ การผลิตในภูมภาคเริ่มปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลิตภัณฑ์ภาค (GRP) ทุกภาค มีอัตราการเติบโตสูงขึ้น โดยมีภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคตะวันตก เป็นภาคนำในอัตราร้อยละ 7.8 6.3 และ 5.3 ตามลำดับ โดยที่ภาคเหล่านี้เติบโตมาจากการผลิตในสาขาของภาคเกษตรเป็นสำคัญ โดยเฉพาะสาขาอุตสาหกรรม สาขาการค้า และสาขาบริการ ส่วนภาคอื่นที่เหลือมีการเติบโตสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2542 อย่างไรก็ตามภาคเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังมีการเกษตรเป็นฐานการผลิตหลักซึ่งในปีนี้ขยายตัวได้ดี โดยเฉพาะในหมวดพืชและปศุสัตว์ พืชหลักได้ผลผลิตสูงขึ้น เนื่องจากสภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวย ทำให้พืชไร่ได้ผลดี ทั้งข้าว อ้อย มันสำปะหลังและที่ขยายตัวสูงที่สุดคือ ผลไม้ นอกจากนี้หมวดปศุสัตว์ขยายตัวได้ดี ตามภาวการณ์บริโภคในประเทศและการส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคใต้ มีอัตราเติบโตสูงขึ้น เนื่องจากหมวดพืชและหมวดประมงขยายตัวเป็นบวกเล็กน้อย นับว่าดีกว่าปีที่ผ่านมา ซึ่งหดตัวลงและประกอบกับสาขาบริการขยายตัวสูงขึ้น นอกจากนี้ราคาพืชผลโดยเฉลี่ยสูงขึ้นจากปีที่แล้ว จึงทำให้รายได้โดยรวมจึงสูงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดความต้องการที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์ ดังนั้นภาวการณ์ก่อสร้างในภูมิภาคนี้จึงเริ่มฟื้นตัวหลังจากซบเซามา 3 ปีติดต่อกัน ภาพรวม GRP ของภาคกลางปรับตัวสูงขึ้นร้อยละ 6.3 มาจากภาคเกษตรที่ขยายตัวสูงถึงร้อยละ 15.1 โดยเฉพาะหมวดพืชและหมวดปศุสัตว์ ส่วนสาขาอุตสาหกรรมชะลอตัวลงจาก ปี 2542

5 ที่มา , สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งประเทศไทย (TDRI) ,2543

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3.4 รายได้ต่อครัวเรือนระดับประเทศ

รายได้และรายจ่ายในประเทศ โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน สามารถจำแนกเป็นรายภาคได้ดังนี้

ตารางที่ 2.6 รายได้และรายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกเป็นรายภาค ปี พ.ศ. 2541- 2545[6]

ปี	ทั่วราชอาณาจักร		กทม.และปริมณฑล (1)		ภาคกลาง (2)		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้	
	รายได้	รายจ่าย	รายได้	รายจ่าย	รายได้	รายจ่าย	รายได้	รายจ่าย	รายได้	รายจ่าย	รายได้	รายจ่าย
2541	12492	10389	24929	19820	12643	10861	9779	8209	8546	7237	11461	9676
2542	12729	10238	26742	20284	12786	10266	10253	8388	8138	6988	10953	8997
2543	12150	9848	25242	19582	13012	10389	8652	7318	7765	6546	11186	9268
2544	12185	10025	24365	18850	12807	10941	8930	7395	8281	6888	10914	9597
2545	13736	10889	28239	21087	14128	11227	9530	7747	9279	7550	12487	10701

2.2 การศึกษาสภาพปัจจุบันในกรุงเทพมหานคร

2.2.1 การศึกษาทางด้านกายภาพของกรุงเทพมหานคร

ประเทศไทยมีเนื้อที่ประมาณ 513,115 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในบริเวณตอนกลางของคาบสมุทรอินโดจีน ตั้งอยู่ระหว่างละติจูด 50 27 องศาเหนือ ลองติจูด 97 21 องศาตะวันออกถึง105 37 ตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้น เป็นที่ราบลุ่ม ภาคกลางเป็นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่ 163,942 ตารางกิโลเมตร โดยมีกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย ตั้งอยู่ในภาคกลางมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม แบ่งการปกครองเป็น 50 เขต 154 แขวง พื้นที่ 1568.737 ตารางกิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี นนทบุรี ปทุมธานี
- ทิศใต้ ติดต่อกับอ่าวไทย จังหวัดสมุทรปราการ
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดนครนายกและฉะเชิงเทรา
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสมุทรสงคราม นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี

---

6 ที่มา, รายงานสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนสำนักสถิติแห่งชาติ(1) กรุงเทพมหานคร นนทบุรี , ปทุมธานี , สมุทรปราการ (2) ไม่รวมกรุงเทพมหานคร , นนทบุรี , ปทุมธานี , สมุทรปราการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.1.1 ลักษณะทางภูมิประเทศของกรุงเทพมหานคร

ลักษณะภูมิประเทศโดยส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม พื้นดินค่อนข้างราบเรียบความลาดเทน้อยกว่า 1 % เหมาะแก่การเพาะปลูก แม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของประเทศ ไหลผ่านตอนกลางภาค ผ่านจังหวัดปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพมหานครและสมุทรปราการลงสู่อ่าวไทย นอกจากนี้ยังมีลำคลองอีกหลายสายที่แยกออกมาจากแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้มีการใช้ประโยชน์จากคลองอย่างมาก เนื่องจากกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ที่ราบดินดอนสามเหลี่ยมแม่น้ำเจ้าพระยา สภาพดินเป็นดินตะกอนอุ้มน้ำเนื้อดินไม่อัดแน่น ทำให้สภาพดินมีการทรุดตัวลงเรื่อย ๆ บริเวณที่มีการทรุดตัวประมาณ 10 เซนติเมตรต่อปี ได้แก่ ทางตะวันออกและตะวันออกเฉียงใต้ของกรุงเทพฯ ที่ล้อมรอบด้วยถนนพหลโยธิน , ถนนรามอินทรา , ถนนสุขาภิบาล 1 บางกะปิ ลงไปทางใต้จนถึงซอยอ่อนนุช ถนนบางนาตราด จ.สมุทรปราการ , ถนนสุขุมวิท และถนนวิภาวดีรังสิต ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 300 ตารางกิโลเมตร บริเวณที่มีการทรุดตัวประมาณ 5-10เซนติเมตรต่อปี ได้แก่ บริเวณรอบนอกของพื้นที่ที่มีการทรุดตัวมากกว่า 10 เซนติเมตรต่อปี ขึ้นไปทางทิศเหนือถึงดอนเมือง ทางใต้ถึงปากแม่น้ำเจ้าพระยา ทางตะวันออกถึงถนนร่มเกล้าและทางตะวันตกถึงบางส่วนของ จ. นนทบุรี ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 400 ตารางกิโลเมตร นอกจากนี้พื้นที่ที่มีการทรุดตัวน้อยกว่า 5 เซนติเมตรต่อปี เช่น ฝั่งธนบุรี บริเวณเหนือดอนเมืองขึ้นไป เขตลาดกระบัง, อ.บางพลี เป็นต้น

2.2.1.2 ลักษณะทางภูมิอากาศของกรุงเทพมหานคร

1) ฤดูกาล ประกอบด้วย

- ฤดูฝน : เริ่มต้นตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน
- ฤดูหนาว : เริ่มต้นตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม
- ฤดูร้อน : เริ่มต้นตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

2) ปริมาณน้ำฝน

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 8 ปีของกรุงเทพมหานครมีปริมาณ 1679.7 มิลลิเมตร โดยมีประมาณฝนเฉลี่ยสูงสุดในเดือนกันยายน 332.5 มิลลิเมตรและมีปริมาณเฉลี่ยต่ำสุดในเดือนมกราคม 9.1 มิลลิเมตร

3) อุณหภูมิ

อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีของกรุงเทพมหานคร มีค่า 28.1 องศาเซลเซียสโดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในเดือนมีนาคม 30.3 องศาเซลเซียส และมีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดในเดือนธันวาคม 21.5 องศาเซลเซียส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) ลมและทิศทางลม ประกอบด้วย

- ลมหนาว พัดทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์

- ลมร้อน พัดทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

- ลมฝน พัดทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

2.2.1.3 การคมนาคมขนส่งของกรุงเทพมหานคร

1) การคมนาคมขนส่งทางบก

- ถนนและทางด่วนของกรมทางหลวง ซึ่งช่วยให้การจราจรในพื้นที่กรุงเทพมหานครและบริเวณรอยต่อของเขตจังหวัดมีความคล่องตัวขึ้น ประกอบด้วย

ทางหลวงมีนบุรี – ฉะเชิงเทรา , ทางหลวงเชื่อมต่อท่าอากาศยานกรุงเทพฯ- ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ , ทางหลวงพระประแดง- บางขุนเทียน , ทางหลวงกรุงเทพฯ-ชลบุรีสายใหม่ตอนศรีนครินทร์ – ทางเข้าสนามบินสุวรรณภูมิ , ถนนวงแหวนรอบนอกด้านตะวันออกรามอินทรา บางพลี , ทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองวงแหวนรอบนอกด้านตะวันออก ฯลฯ

- การคมนาคมด้วยรถไฟ โดยมีขบวนรถไฟในกรุงเทพ ฯ และชานเมืองดังนี้

ขบวนสายเหนือ – สายอีสาน มีสถานีกรุงเทพมหานคร, สามเสน , ชุมทางบางซื่อ , บางเขน , หลักสี่ ,ดอนเมือง ,รังสิต

ขบวนสายใต้ มีสถานีกรุงเทพฯ ,สามเสน ,ชุมทางบางซื่อ ,บางบำหรุ ,ธนบุรี ,ชุมทางตลิ่งชัน ,ศาลายา

- ขบวนสายตะวันออก มีสถานีกรุงเทพ ฯ,มักกะสัน , คลองตัน ,หัวหมาก , บ้านทับช้าง ,ลาดกระบัง ,พระจอมเกล้า

2) ระบบขนส่งมวลชน

- ระบบรถไฟฟ้ายกระดับ ของบริษัทระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพฯจำกัด (BTS) เป็นการขนส่งมวลชนระบบรางในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีสถานีรถไฟฟ้า BTS 25 สถานีดังนี้

สายเหนือ ราชเทวี ,พญาไท ,อนุสาวรีย์ฯ , สนามเป้า ,อารีย์ ,เสนาร่วม ,สะพานควาย ,หมอชิต

สายตะวันออก ชิดลม ,เพลินจิต ,นานา, อโศก ,พร้อมพงษ์ ,ทองหล่อ , เอกมัย , พระโขนง ,อ่อนนุช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สายตะวันตก สนามกีฬา ฯ

สายใต้ ราชดำริ , ศาลาแดง , ช่องนนทรี , ศึกษาวิทยา , สุรศักดิ์ ,สะพานตากสิน ชุมทางสยาม

- ระบบรถไฟฟ้าใต้ดิน ของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (MRTA) โดยมีสถานีรถไฟฟ้าใต้ดิน 18 สถานีดังนี้

เริ่มต้นจาก สถานีหัวลำโพง , สถานีสามย่าน , สีลม ,ลุมพินี , คลองเตย ,ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ , สุขุมวิท , เพชรบุรี , พระรามเก้า , ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย , สถานีห้วยขวาง , สุทธิสาร , รัชดาภิเษก , ลาดพร้าว , พหลโยธิน , สวนจตุจักร, กำแพงเพชรและสถานีบางซื่อ

- ระบบรถไฟฟ้าชานเมืองและรถไฟทางไกล

3) การคมนาคมขนส่งทางน้ำ

การคมนาคมขนส่งทางน้ำ ด้วยเรือด่วนธรรมดาและเรือด่วนพิเศษโดยมีเส้นทางเดินเรือที่สำคัญ ได้แก่ เส้นทางเดินเรือด่วนเจ้าพระยา , เส้นทางเดินเรือ คลองลาดพร้าว , เส้นทางเดินเรือคลองแสนแสบ , เส้นทางเดินเรือคลองมหานาค

4) การคมนาคมขนส่งทางอากาศ

- ท่าอากาศยานดอนเมือง ในอนาคตจะใช้รองรับเที่ยวบินเช่าเหมาลำ (Charter Flight) การขนส่งสินค้าทางอากาศ (Pure Freighter) และศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานระดับ C – check

- ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จะเปิดให้ใช้บริการปี พ.ศ. 2548 มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 32 ตารางกิโลเมตร สามรถรองรับผู้โดยสารได้ประมาณ 100 ล้านคน / ปี รองรับสินค้าได้ 6.4 ล้านตัน/ปี

2.2.2 การศึกษาทางด้านสังคมของกรุงเทพมหานคร

2.2.2.1 ประชากรในกรุงเทพมหานคร

จำนวนของประชากรเป็นปัจจัยพื้นฐานซึ่งบ่งชี้ถึงความต้องการทางด้านที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นของประชากร โดยสามารถสรุปอัตราการเพิ่มของประชากรในกรงเทพมหานครได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.7 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2540 – 2544[7]

ปีพ.ศ.	อัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากร (คน)
2540	5604772
2541	5647799
2542	5662499
2543	5680380
2544	5726203

2.2.2.2 ด้านการศึกษา

กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางการศึกษาที่สำคัญของประเทศ เพราะมีการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับในปีการศึกษา 2538 กรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนสายสามัญ 2037 แห่ง เป็นโรงเรียนรัฐบาล 583 แห่งและเอกชน 1455 แห่ง ในจำนวนดังกล่าว เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมเพียงอย่างเดียว 915 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 44.92 รองลงมาได้แก่โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับอนุบาล 765 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 37.56 เปิดสอนในระดับมัธยมตอนต้น 38 แห่ง เป็นร้อยละ 1.37 นอกนั้นเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนหลายระดับชั้น 134 แห่งคิดเป็นร้อยละ 6.57

2.2.2.3 ด้านสาธารณสุข

ทางด้านสาธารณสุขในกรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาและปรับปรุงมากขึ้น เพื่อปรับคุณภาพของชีวิตและการเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เช่นจัดตั้งโครงการต่อต้านยาเสพติด, รักษาผู้ติดยาเสพติด,จัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขในเขตที่ยังไม่มีและจัดตั้งศูนย์ประสานงานการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์ตลอด 24 ชั่วโมง มีชื่อว่า " ศูนย์เอราวัณ " เพื่อให้บริการทางด้านการแพทย์แบ่งออกเป็น 6 รูปแบบคือ บริการนำส่งโรงพยาบาล ล บริการหน่วยแพทย์กู้ชีวิต, บริการแนะนำให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ , ศูนย์ประสานงานระบบส่งต่อ , ศูนย์ระบบข้อมูลข่าวสาร, บริการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ทางการแพทย์

2.2.2.4 ด้านการปกครอง

กรุงเทพมหานคร แบ่งการปกครองออกเป็น 50 เขต 154 แขวง มีพื้นที่ทั้งหมด 1,568.737 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็นเขตชั้นใน 13 เขต เขตชั้นกลาง 16 เขต

7 ที่มา , สำนักบริหารการทะเบียน ล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และเขตชั้นนอก 7 เขต เขตหนองจอกเป็นเขตที่มีพื้นที่มากที่สุดเท่ากับ 236261 ตารางกิโลเมตร คิด เป็นอัตราร้อยละ 15.04 รองลงมาคือ เขตมีนบุรี เขตบางขุนเทียน เขตลาดกระบัง ตามลำดับ

2.2.2.5 ด้านศาสนา

กรุงเทพมหานคร มีจำนวนผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ ในปี 2545 มีผู้นับถือศาสนาพุทธเท่ากับ 6,201,145 คน มากเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ ศาสนาอิสลาม เท่ากับ 441,230 คน ศาสนาคริสต์ เท่ากับ 86,402 คน ศาสนาพราหมณ์ ฮินดู ซิกซ์ เท่ากับ 16,817 คน ศาสนาอื่น ๆ 8,675 คนและไม่ระบุอีก 104,669 คน กรุงเทพฯ มีศาสนสถานมากที่สุดคือ วัดในศาสนาพุทธ 420 แห่ง มัสยิดในศาสนาอิสลาม 157 แห่ง และศาสนสถานในศาสนาอื่น ๆ อีก 166แห่ง

2.2.2.6 ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี

กรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคกลาง และเป็นเมืองหลวงของประเทศ ดังนั้นจึงเป็นศูนย์กลางและต้นแบบของวัฒนธรรมที่แผ่ขยายไปในภาคต่าง ๆ โดยมีประเพณีที่คล้ายกับจังหวัดในภาคกลางทั่วไป ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของเมืองไทย จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยว เพิ่มสูงขึ้นทุกปี

2.2.3 การศึกษาทางด้านเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร

2.2.3.1 สภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร

เศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็นภาคต่าง ๆ โดยที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีโครงสร้างการผลิตด้านอุตสาหกรรม,ภาคบริการและภาคเกษตรกรรมโดยเฉพาะทางด้านอุตสาหกรรม ที่มีการขยายตัวได้ไม่มากนัก ส่วนด้านเกษตรกรรมก็จะเป็นสาขาการผลิตด้านสาขากสิกรรม,สาขาปศุสัตว์และสาขาประมงในบางส่วนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร ส่วนด้านภาคบริการ โดยส่วนใหญ่ภาคเอกชนจะเป็นผู้ลงทุน

2.2.3.2 การเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร

ทางด้านเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเมื่อเทียบกับมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์ในกรุงเทพมหานคร (Gross Regional Product GRP . and Gross Provincial Product GPP. In Bangkok) โดยสรุปดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.8 แสดงมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์ในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 – 2543[8]

ปีพ.ศ.	มูลค่ารวมผลิตภัณฑ์ในกรุงเทพมหานคร (หน่วย : ล้านบาท)
2539	1769319.9
2540	1813453.1
2541	1664233.7
2542	1699744.3
2543	1787455.6

2.2.3.3 โครงสร้างการผลิตของกรุงเทพมหานคร

การผลิตโดยรวม ขยายตัวร้อยละ 4.1 ชะลอลงจากร้อยละ 5.2 ในปี 2542 เป็นผลจากสาขาอุตสาหกรรมที่ขยายตัวในอัตราชะลอลง แต่สาขาบริการยังขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนสาขาการธนาคาร ฯ เริ่มผ่อนคลายโดยหดตัวในอัตราที่ลดลง ภาพรวม GRP ของกรุงเทพมหานครปัจจุบันมีสัดส่วนร้อยละ 47.4 ของ GDP ซึ่งยังเป็นสัดส่วนสูงที่สุด เมื่อเทียบกับทุกภาคการผลิตโดยรวมในปี 2543 ขยายตัว ร้อยละ 4.1 ชะลอลงเมื่อเทียบกับร้อยละ 5.2 ในปีที่ผ่านมา เป็นผลจากสาขาอุตสาหกรรมที่ขยายตัวในอัตราชะลอลง แต่ในสาขาบริการยังขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวมทั้งสาขาการธนาคาร ฯ เริ่มผ่อนคลายลง โดยหดตัวในอัตราที่ลดลง ส่วนการผลิตในภาคเกษตรขยายตัวในระดับเดียวกับปีที่ผ่านมา

2.2.3.4 รายได้ต่อบุคคลของกรุงเทพมหานคร

รายได้ของประชากรในกรุงเทพมหานคร โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

8 ที่มา ,สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.9 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อคนของประชากรในกรุงเทพมหานครปี พ.ศ. 2539 – 2543 [9]

ปีพ.ศ.	รายได้เฉลี่ยต่อคน (บาท)
2539	223104
2540	222007
2541	201842
2542	202332
2543	208434

2.2.4 สรุปผลการศึกษาในระดับจังหวัด

จากการศึกษาสภาพต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ว่า กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางหลักของภาคกลาง มีศักยภาพที่สำคัญในด้านที่ตั้งที่เป็นเมืองหลวงของประเทศ ซึ่งเป็นตัวกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศ โดยมีบทบาทที่สำคัญกล่าวคือ

- ศูนย์กลางการบริหาร การปกครอง การป้องกันประเทศ
- ศูนย์กลางการผลิตอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ ทางทะเล และทางอากาศ
- ศูนย์กลางการศึกษา
- ศูนย์กลางแหล่งบันเทิงเริงรมย์ที่ครบวงจรมากที่สุดของประเทศ

ศูนย์กลางดังกล่าวของกรุงเทพมหานคร นับว่ามีความสำคัญต่อความเจริญเติบโตของประเทศเป็นอย่างมาก แต่ในสภาพปัจจุบันจากการขยายตัวของประชากรที่ย้ายถิ่นจากภูมิภาคสู่กรุงเทพมหานครมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งด้านประชากรและด้านสิ่งปลูกสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน การที่มิได้พัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และระบบขนส่งมวลชนตามกระบวนการผังเมืองไว้รองรับ ทำให้เกิดปัญหาสะสมต่าง ๆ มากมายในพื้นที่กรุงเทพฯ จึงต้องมีการแก้ไขพัฒนาเพื่อรองรับบทบาทที่มีผลต่อกรุงเทพฯ ดังกล่าวได้เพียงพอ

9 ที่มา ,สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานสถิติแห่งชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนเมือง และพื้นที่โครงการ

3.1 การศึกษาในระดับชุมชนราชดำเนิน

เขตชุมชนเมืองราชดำเนิน หรือบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ มีขอบเขตประมาณ 270 ไร่ อยู่ในเขตการปกครองของเขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตดุสิต มีขอบเขต ดังรูปแสดง 3.1.1 ทิศเหนือ จดแนวถนนประชาธิปไตย และถนนศรีอยุธยา ทิศตะวันออก จดแนวถนนพระสุเมรุ และถนนมหาราช ทิศใต้ จดถนนท้ายวัง ถนนสนามชัย ถนนกัลยาณไมตรี และถนนบำรุงเมือง ทิศตะวันตก จดแนวถนนจักรพรรดิพงษ์ ถนนนครสวรรค์ และถนนนครปฐม การวิเคราะห์พื้นที่และการวางแผน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาพื้นที่ต่อเนื่อง ให้ครอบคลุมสถานที่ และย่านสำคัญที่มีบทบาทสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกัน เช่น พื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ ลานพระบรมรูปทรงม้า สวนอัมพร พระที่นั่งวิมานเมฆ และพื้นที่บริเวณราชตฤณมัยสมาคม (สนามม้านางเลิ้ง) เพื่อให้การวางแผนแม่บทมีความสอดคล้องอย่างเป็นระบบ ได้ใช้ประโยชน์จากศักยภาพ ความสำคัญของพื้นที่ และบริเวณต่อเนื่อง ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมอย่างสมบูรณ์ ลักษณะที่ตั้งของพื้นที่ถนนราชดำเนินและพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง เป็นพื้นที่ที่อยู่ในย่านประวัติศาสตร์ มีพื้นที่ที่ต่อเนื่องสำคัญได้แก่ เขตดุสิต เป็นพื้นที่ต่อเนื่องทางทิศเหนือ เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายต่อเนื่องทางด้านทิศตะวันออก เขตบางพลัด และเขตบางกอกน้อย เป็นพื้นที่ต่อเนื่องทางทิศตะวันตก บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา เขตธนบุรีเป็นพื้นที่ต่อเนื่องทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา และเขตสัมพันธ์วงศ์เป็นพื้นที่ต่อเนื่องทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพื้นที่ต่อเนื่องดังกล่าวมีกิจกรรมที่เชื่อมโยงกันทั้งทางบกและทางน้ำที่มีความสำคัญต่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่โครงการเป็นอย่างมาก

เพื่อความสะดวกในการศึกษา และการจัดฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ จำเป็นต้องแบ่งพื้นที่ให้มีขนาดกระชับพอเหมาะ แบ่งพื้นที่ออกเป็นบริเวณย่อย 6 บริเวณ หรือ 6 พื้นที่ ดังแสดงรูที่ 3.1.2

พื้นที่ 1 อาคารริมถนนราชดำเนินกลาง รวมเป็นบริเวณเดียว

พื้นที่ 2 พื้นที่รัตนโกสินทร์ชั้นใน แบ่งเป็นพื้นที่ย่อยอีก 7 พื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ 3 พื้นที่รัตนโกสินทร์กลางส่วนเหนือ แบ่งเป็นพื้นที่ย่อยอีก 5 พื้นที่

พื้นที่ 4 พื้นที่รัตนโกสินทร์กลางส่วนใต้ แบ่งเป็นพื้นที่ย่อยอีก 7 พื้นที่

พื้นที่ 5 พื้นที่รัตนโกสินทร์ชั้นนอก แบ่งเป็นพื้นที่ย่อยอีก 11 พื้นที่

พื้นที่ 6 พื้นที่ต่อเนื่องฝั่งธนบุรี แบ่งเป็นพื้นที่ย่อยอีก 3 พื้นที่

ขอบเขตการแบ่งพื้นที่ศึกษา แบ่งออกเป็น 6 พื้นที่ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

(1) พื้นที่ 1 อาคารริมถนนราชดำเนินกลาง มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนด้านหลังอาคารราชดำเนินกลางฝั่งเหนือ ทิศใต้ จดถนนด้านหลังอาคารราชดำเนินกลางฝั่งใต้ และบางส่วนของพื้นที่ด้านหลังอาคารโรงแรมรัตนโกสินทร์ ทิศตะวันออก จดสะพานผ่านฟ้าลีลาศ ทิศตะวันตก จดสะพานผ่านพิภพลีลา

(2) พื้นที่ 2 พื้นที่รัตนโกสินทร์ชั้นใน แบ่งเป็นพื้นที่ย่อยอีก 7 พื้นที่ ได้แก่

พื้นที่ 2-1 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ โรงละครแห่งชาติ วิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดสะพานพระปิ่นเกล้า ทิศใต้ จดถนนพระจันทร์ ทิศตะวันออก จดถนนพระธาตุ ทิศตะวันตก จดแม่น้ำเจ้าพระยา

พื้นที่ 2-2 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดมหาธาตุ มหาวิทยาลัยศิลปกร ชุมชนบริเวณท่าพระจันทร์ เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนพระจันทร์ ทิศใต้ จดถนนหน้าพระลาน ทิศตะวันออก จดถนนหน้าพระธาตุ ทิศตะวันตก จดแม่น้ำเจ้าพระยา

พื้นที่ 2-3 ครอบคลุมพื้นที่สำคัญ ได้แก่ สนามหลวง กระทรวงยุติธรรม สำนักอัยการสูงสุด ศาลหลักเมือง เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ ทิศเหนือ จดเชิงสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้า สะพานผ่านพิภพลีลา ทิศใต้ จดถนนพระลาน ทิศตะวันออก จดคลองคูเมืองเดิม ทิศตะวันตก จดถนนหน้าพระธาตุ

พื้นที่ 2-4 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ พระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม องค์การคลังสินค้า กรมการค้าภายใน ท่าราชวรดิษฐ์ เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ทิศเหนือ จดถนนหน้าพระลาน ทิศใต้ จดถนนท้ายวัง ทิศตะวันออก จดถนนสนามไชย ทิศตะวันตก จดแม่น้ำเจ้าพระยา

พื้นที่ 2-5 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม โรงเรียนราชินี สถานีตำรวจ นครบาลพระราชวัง กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนท้ายวัง ทิศใต้ จดคลองคูเมืองเดิม ทิศตะวันออก จดถนนสนามไชย ทิศตะวันตก จดถนนแม่น้ำเจ้าพระยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ 2-6 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ กรมแผนที่ทหารวัดราชประดิษฐ์ พระราชอุทยาน สราญรมย์ กรมการรักษาดินแดน กรมที่ดิน โรงเรียนวัดราชบพิธ เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนหลักเมือง ทิศใต้ จดถนนราชินี ทิศตะวันออก จดถนนราชินี ทิศตะวันตก จดถนนสนามไชย

พื้นที่ 2-7 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ ตลาดปากคลอง ตลาดยอดพิมาน ตลาดส่งเสริมเกษตรไทย เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนพระพิทักษ์ ทิศใต้ จดแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันออก จดเชิงสะพานพระพุทธยอดฟ้า ถนนบ้านหม้อ ทิศตะวันตก จดถนนอัษฎางค์

(3) พื้นที่ 3 พื้นที่รัตนโกสินทร์กลางส่วนเหนือ แบ่งเป็นพื้นที่ย่อยอีก 5 พื้นที่ ได้แก่

พื้นที่ 3-1 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดชนะสงคราม ป้อมพระสุเมรุ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ-หอศิลป์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดคลองรอบกรุง ทิศใต้ จดถนนเจ้าฟ้า เชิงสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้า ทิศตะวันออก จดถนนจักรพงษ์ ทิศตะวันตก จดแม่น้ำเจ้าพระยา

พื้นที่ 3-2 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ ย่านบางลำพู ย่านถนนข้าวสาร เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดคลองรอบกรุง ทิศใต้ จดถนนด้านหลังอาคารราชดำเนินกลางฝั่งเหนือ ทิศตะวันออก จดถนนตะนาว ทิศตะวันตก จดถนนจักรพงษ์

พื้นที่ 3-3 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดบวรนิเวศ โรงเรียนสตรีวิทยา เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดคลองรอบกรุง ทิศใต้ จดถนนด้านหลังอาคารราชดำเนินกลางฝางเหนือ ทิศตะวันออก จดถนนดินสอ ทิศตะวันตก จดถนนตะนาว ถนนสามสิบห้าง

พื้นที่ 3-4 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ โรงเรียนนครหลวงพาณิชยการ เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดคลองรอบกรุง ทิศใต้ จดถนนด้านหลังอาคารราชดำเนินกลางฝั่งเหนือ ทิศตะวันออก จดคลองรอบกรุง ทิศตะวันตก จดถนนดินสอ

พื้นที่ 3-5 มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดซอยข้างวัดศรีทศเทพ ทิศใต้ จดคลองรอบกรุง ทิศตะวันออก จดถนนประชาธิปไตย ทิศตะวันตก จดถนนหน้าโรงเรียนสมสงวน

(4) พื้นที่ 4 พื้นที่รัตนโกสินทร์กลางส่วนใต้ แบ่งออกเป็น 7 พื้นที่ ได้แก่

พื้นที่ 4-1 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ โรงแรมเวียงสำราญ วัดบูรณศิริมาตยาราม เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนด้านหลังอาคารราชดำเนินกลางฝั่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใต้ ตรอกสาเก ทิศใต้ จดถนนบุญศิริ ทิศตะวันออก จดถนนตะนาว ทิศตะวันตก จดถนนอัษฎางค์

พื้นที่ 4-2 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดมหรรณพาราม โรงเรียนมหรรณพาราม เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนด้านหลังอาคารราชดำเนินกลางฝั่งใต้ ทิศใต้ จดถนนมหรรณพ ทิศตะวันออก จดถนนดินสอ ทิศตะวันตก จดถนนตะนาว

พื้นที่ 4-3 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดราชนัดดา วัดเทพธิดาราม โลหะปราสาท ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนด้านหลังอาคารราชดำเนินกลางฝั่งใต้ ทิศใต้ จดถนนบำรุงเมือง ทิศตะวันออก จดถนนมหาไชย ทิศตะวันตก จดถนนดินสอ

พื้นที่ 4-4 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อเสือ ย่านแพร่งสรรพศาสตร์ แพร่งนรา เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนบุญศิริ ทิศใต้ จดถนนบำรุงเมือง ทิศตะวันออก จดถนนตะนาว ทิศตะวันตก จดถนนอัษฎางค์

พื้นที่ 4-5 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียนราชบพิธ เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนมหรรณพ ทิศใต้ จดถนนหน้าโรงเรียนราชบพิธ ทิศตะวันออก จดถนนดินสอ ถนนตีทอง ทิศตะวันตก จดถนนตะนาว ถนนเฟื่องนคร

พื้นที่ 4-6 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย วัดราชบพิธ เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนบำรุงเมือง ทิศใต้ จดถนนเจริญกรุง ทิศตะวันออก จดถนนเฟื่องนคร ทิศตะวันตก จดถนนอัษฎางค์

พื้นที่ 4-7 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดสุทัศน์เทพวราราม สวนรมณีนาถ สถานีตำรวจ นครบาลสำราญราษฎร์ เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนบำรุงเมือง ทิศใต้ จดคลองหลอดราชบพิธ ทิศตะวันออก จดถนนมหาไชย ทิศตะวันตก จดถนนตีทอง

(5) พื้นที่ 5 พื้นที่รัตนโกสินทร์ชั้นนอก แบ่งออกเป็น 11 พื้นที่ได้แก่

พื้นที่ 5-1 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ ภูเขาทอง วัดสะเกศ เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนดำรงรักษ์ ทิศใต้ จดถนนบำรุงเมือง ทิศตะวันออก จดถนนวรจักร ทิศตะวันตก จดถนนมหาไชย

พื้นที่ 5-2 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ กระทรวงคมนาคม สถานีตำรวจนครบาลนางเลิ้ง โรงเรียนจุลนาค เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนวิสุทธิกษัตริย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทิศใต้ จดถนน ดำรงค์รักษ์ ทิศตะวันออก จดถนนจักรพรรดิพงษ์ ทิศตะวันตก จดถนนราชดำเนินนอก

พื้นที่ 5-3 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดปรีนายก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดวิสุทธิกษัตริย์ ทิศใต้ จดคลองรอบกรุง ทิศตะวันออก จดถนน ราชดำเนินนอก ทิศตะวันตก จดถนนประชาธิปไตย

พื้นที่ 5-4 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ ตลาดนางเลิ้ง วัดสุนทรธรรม เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนกรุงเกษม ทิศใต้ จดถนนหลานหลวง ทิศตะวันออก จดถนนศุภมิตร ทิศตะวันตก จดถนนนครสวรรค์

พื้นที่ 5-5 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สนามมวยราชดำเนิน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนกรุงเกษม ทิศใต้ จดถนนวิสุทธิกษัตริย์ ทิศตะวันออก จดถนนนครสวรรค์ ทิศตะวันตก จดถนนราชดำเนินนอก

พื้นที่ 5-6 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ องค์การสหประชาชาติ กองบัญชาการกองทัพบก โรงเรียนแผนที่ กรมแผนที่ทหาร เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนกรุงเกษม ทิศใต้ จดถนนวิสุทธิกษัตริย์ ทิศตะวันออก จดถนนราชดำเนินนอก ทิศตะวันตก จดถนนประชาธิปไตย

พื้นที่ 5-7 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดเบญจมบพิธ ทำเนียบรัฐบาล สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงาน เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนศรีอยุธยา ทิศใต้ จดถนนลูกหลวง ทิศตะวันออก จดถนนนครปฐม ทิศตะวันตก จดถนนราชดำเนินนอก

พื้นที่ 5-8 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ การทรวงศึกษาธิการ วังจันเกษม ครุสภา กองบัญชาการตำรวจนครบาล เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนศรีอยุธยา ทิศใต้ จดถนนลูกหลวง ทิศตะวันออก จดถนนราชดำเนินนอก ทิศตะวันตก จดถนนราชสีมา

พื้นที่ 5-9 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย ตลาดจันทร์ประจิตร เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนศรีอยุธยา ทิศใต้ จดถนนลูกหลวง ทิศตะวันออก จดถนนราชสีมา ทิศตะวันตก จดถนนสามเสน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ 5-10 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ ท่าวสุกรี วัดเทวราชกุญธรวรวิหาร ตลาดเทวราช เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ ติดคลองข้างโรงเรียนวัดราชาธิวาส ทิศใต้ จดถนนกรุงเกษม ทิศตะวันออก จดถนนสามเสน ทิศตะวันตก จดแม่น้ำเจ้าพระยา

พื้นที่ 5-11 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ พระที่นั่งอนันตสมาคม พระที่นั่งวิมานเมฆ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนราชวิถี ทิศใต้ จดถนนศรีอยุธยา ทิศตะวันออก จดถนนพระรามที่ 5 ทิศตะวันตก จดถนนสามเสน

(6) พื้นที่ต่อเนื่องฝั่งธนบุรี แบ่งออกเป็น 3 พื้นที่ ได้แก่

พื้นที่ 6-1 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดดุสิตาราม สถานีรถไฟ ธนบุรี โรงพยาบาลศิริราช เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดถนนสมเด็จพระปิ่นเกล้า ทิศใต้ จดคลองมอญ ทิศตะวันออก จดแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันตก จดถนนอรุณอมรินทร์

พื้นที่ 6-2 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดอรุณราชวราราม วัดเครือวัลย์วรวิหาร วัดโมลีโลกยาราม เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดคลองมอญ ทิศใต้ จดคลองบางกอกใหญ่ ทิศตะวันออก จดแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันตก จดถนนอรุณอมรินทร์

พื้นที่ 6-3 ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดกัลยาณมิตร วัดประยูรวงศาวาส วัดบุปผาราม เป็นต้น มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือ จดแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศใต้ จดถนนสมเด็จเจ้าพระยา ทิศตะวันออก จดแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันตก จดคลองบางกอกใหญ่

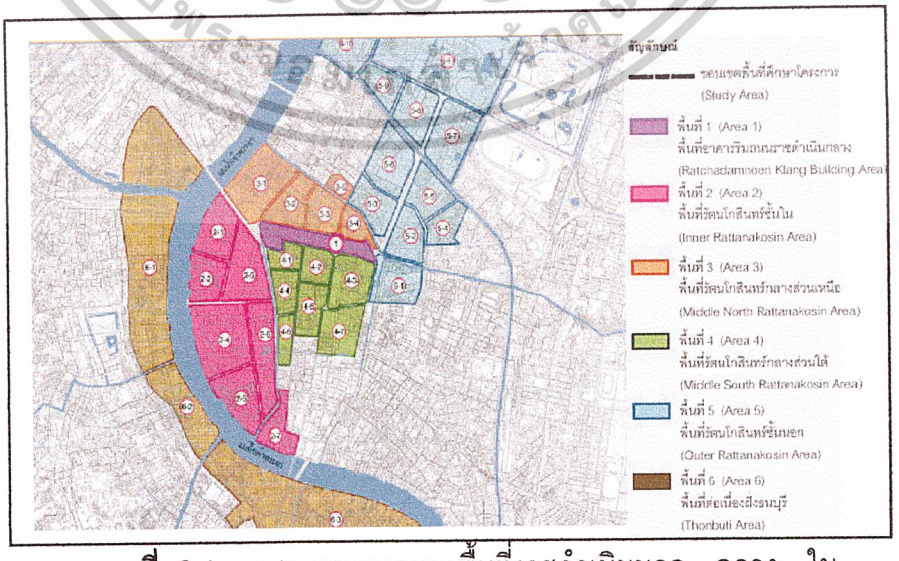

ภาพที่ 3.1 แสดงขอบเขตของพื้นที่ราชดำเนินนอก – กลาง – ใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.1 การตั้งถิ่นฐานในอดีตและปัจจุบัน

1) ประวัติความเป็นของชุมชนราชดำเนิน

การตั้งถิ่นฐานของชุมชนเมืองบางกอก เมืองบางกอก หรือเมืองธนบุรีศรีมหาสมุทร เป็นเมืองที่มีความสำคัญมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น ราวพุทธศตวรรษที่ 19 ในรัชกาลสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) มีหลักฐานว่าเป็นเมืองท่า ทำหน้าที่เก็บภาษีอากร หรือที่เรียกว่า "ด่านขนอน" ผู้ดูแลเมืองมีตำแหน่ง "นายพระขนอนทบุรี"

แต่เดิมแม่น้ำเจ้าพระยามีความคดเคี้ยวมาก การเดินทางไปยังกรุงศรีอยุธยาต้องใช้เวลานาน สมเด็จพระไชยราชาธิราช (พ.ศ.2077-2089) จึงทรงโปรดให้ขุดคลองลัดระหว่างคลองบางกอกใหญ่และคลองบางกอกน้อย คลองที่ขุดใหม่นี้ได้กลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาสายใหม่ในปัจจุบัน ส่วนแม่น้ำเจ้าพระยาเดิมถูกกัดเซาะ และตื้นเขินกลายเป็นคลอง คือคลองบางกอกใหญ่และคลองบางกอกน้อยในปัจจุบัน

พ.ศ. 2208 ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงโปรดฯให้สร้างป้อมขึ้นที่เมืองบางกอก คือ ป้อมวิไชยเยนทร์ สร้างขึ้นที่ 2 ฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2231 สมเด็จพระเพทราชาทรงขึ้นครองราชย์ ทรงขับไล่ชาวตะวันตกออกไปจากกรุงศรีอยุธยา ทหารไทยรบขับไล่ทหารฝรั่งเศสออกจากป้อมเมืองบางกอก และทรงโปรดฯ ให้รื้อป้อมทางฝั่งตะวันออก เหลือแต่ป้อมทางฝั่งตะวันตก คือ ป้อมวิไชยประสิทธิ์

เมืองบางกอกสมัยธนบุรี

หลังสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงกอบกู้เอกราชจากพม่าและทรงสถาปนาราชธานีแห่งใหม่ นามว่า กรุงธนบุรี เมื่อ พ.ศ. 2310 เมืองธนบุรีตั้งอยู่ทั้ง 2 ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา แต่พระราชวังและสถานที่ราชการที่สำคัญตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตก ส่วนพื้นที่ทางฝั่งตะวันออกเป็นพื้นที่ลุ่ม และเป็นพื้นที่อยู่อาศัย แล้วทรงโปรดฯให้ขุดคูเมือง และสร้างกำแพงเมือง ทั้ง 2 ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

The map in 1685 – 1686 A.D., drafted by a Frenchman, published in "The journal du voyage de Siam fait en 1685 et 1686" by Abbe de Choisy.

ภาพที่ 3.2 แผนที่การเดินทางมากรุงศรีอยุธยาของ Abbe de Choisy ชาวฝรั่งเศสระหว่าง ศริสต์ศักราช 1685-1686 (ตรงกับสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช) ซึ่งเดินเรือเข้ามาทางอ่าวไทยผ่านเมืองบางกอกขึ้นไปยังกรุงศรีอยุธยา[1]

1 ที่มา: ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, ประวัติความเป็นมากรุงรัตนโกสินทร์(ม.ป.ท.,2542) : 94

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

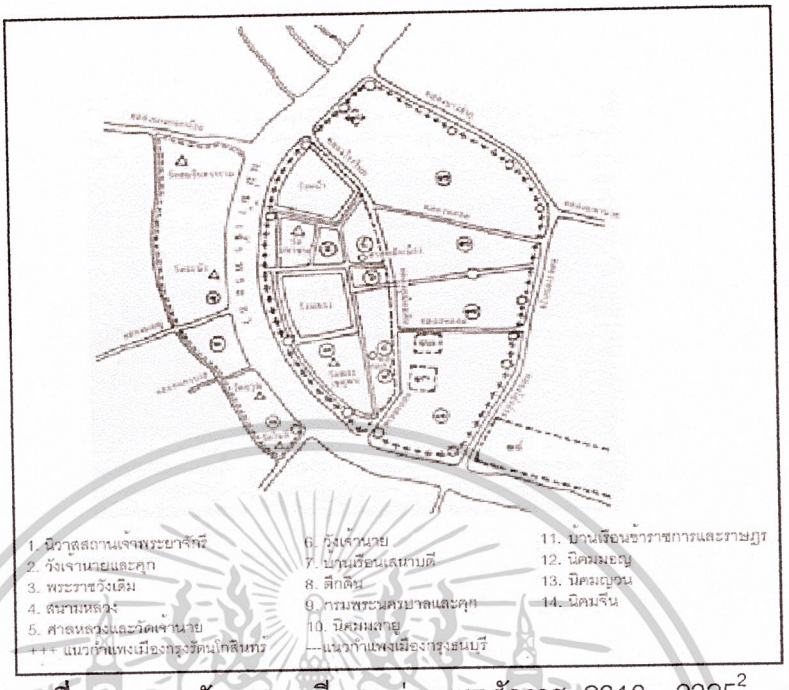

ภาพที่ 3.3 แผนผังกรุงธนบุรี ระหว่างพุทธศักราช 2310 – 2325[2]

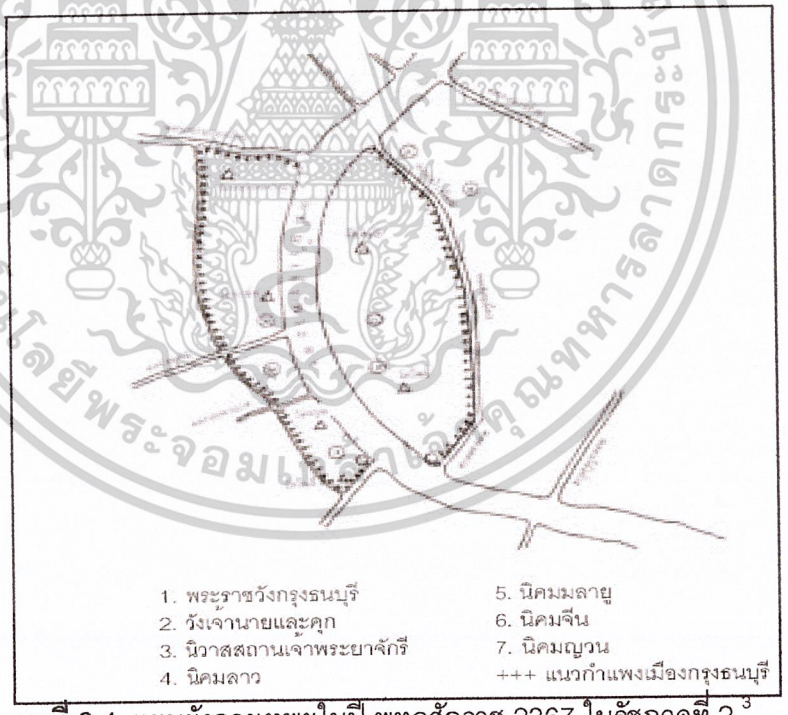

ภาพที่ 3.4 แผนผังกรุงเทพฯในปี พุทธศักราช 2367 ในรัชกาลที่ 2[3]

2 ที่มา: กรมศิลปากร,2525 : 28.

3 ที่มา: กรมศิลปากร, 2525 หน้า 28

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.5 รถลากและรถยนต์ในสมัยรัชกาลที่ 5[4]

ภาพที่ 3.6 แผนผังแสดงโครงสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ยุคใหม่ในช่วงปลายรัชกาลที่ 5 [5]

4 ที่มา: หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

5 ที่มา:กรมศิลปากร,2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรุงธนบุรีเป็นราชธานีได้เพียง 15 ปี เกิดการจลาจลขึ้น สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเสด็จสวรรคต สมเด็จเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ทรงปราบดาภิเษกขึ้นเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2325 ทรงพระนามว่า สมเด็จพระบรมราชาธิราชรามาธิบดี ทรงย้ายราชธานีจากฝั่งตะวันตกมาอยู่ทางฝั่งตะวันออกสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี ทรงโปรดฯให้สร้างพระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม คูเมือง กำแพงเมืองทางฝั่งตะวันออก เมื่อแล้วเสร็จทรงกระทำพิธีบรมราชาภิเษกเมื่อ พ.ศ. 2325 หลังจากนั้นทรงโปรดฯให้ขุดคูเมืองพระนครทางด้านตะวันออก เรียกว่า คลองรอบกรุง และโปรดฯให้ขุดคลองเชื่อมคลองคูเมืองเดิม และคลองรอบกรุง เรียกว่า คลองหลอด และทรงโปรดฯ ให้ตัดถนน เพื่อใช้สัญจรภายในพระนคร

กรุงรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่แรกสร้างมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 221 ปี มีพัฒนาการมาเป็นระยะ ๆ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ช่วงใหญ่คือ

(1) สมัยรัชกาลที่ 1-3 (ระยะสร้างกรุง) ตั้งแต่ พ.ศ. 2325-2394 ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 1 เป็นช่วงสร้างพระนครให้เป็นปึกแผ่น เป็นช่วงที่ฟื้นฟูขนบธรรมเนียม และศิลปวัฒนธรรมตามแบบอย่างกรุงศรีอยุธยา ทรงเร่งฟื้นฟูพระศาสนา และบ้านเมือง ระยะนี้ยังมีสงครามกับพม่าอยู่บ้าง ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 2 บ้านเมืองเริ่มเป็นปึกแผ่น เนื่องจากเริ่มว่างเว้นจากการสงครามทรงอนุรักษ์ฟื้นฟูพระศาสนาและศิลปวัฒนธรรมเป็นอันมาก ช่วงปลายรัชกาลเริ่มมีการค้าขายกับจีน จนมีเงินในท้องพระคลังจำนวนมาก ทำให้เศรษฐกิจเฟื่องฟูมากในรัชกาลที่ 3 จึงมีการสร้างพระอาราม และบูรณะปฏิสังขรณ์พระอารามจำนวนมาก

(2) สมัยรัชกาลที่ 4-6 (ระยะรับอิทธิพลตะวันตก) ตั้งแต่ พ.ศ. 2394-2468 มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพครั้งสำคัญ เนื่องจากการรับอิทธิพลจากตะวันตก การปรับปรุงพัฒนาบ้านเมือง ทำให้กรุงเทพฯในช่วงแรกอย่างมาก รัชกาลที่ 4 ทรงปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงประเพณี วัฒนธรรมบางอย่างที่ล้าสมัย ทรงพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ อันเป็นการวางพื้นฐานให้พระราชโอรสคือรัชกาลที่ 5 ที่ทรงพัฒนาและเปลี่ยนแปลงประเทศเป็นอย่างมากในทุก ๆ ด้นทรงสร้างพระราชวัง อาคาร สถานที่ราชการ มีการจัดวางผังเมืองอย่างเป็นระบบการพัฒนาสืบต่อมาจนสมัยรัชกาลที่ 6

(3) สมัยรัชกาลที่ 7-8 (ระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการปกครอง) ในสมัยรัชกาลที่ 7 เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช ไปเป็นระบอบประชาธิปไตย พระราชวังและวังหลายแห่งได้ถูกดัดแปลงเป็นสถานที่ราชการส่วนในสมัยรัชกาลที่ 8 เป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ มีการพัฒนาประเทศไปในแนวทางสมัยใหม่แบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตะวันตกมากขึ้น อาคาร สถานที่ราชการสร้างแบบตะวันตก และศิลปะไทยประยุกต์รัฐบาลเร่งสร้างระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ช่วงปลายรัชกาลเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อการขยายตัว และระบบเศรษฐกิจเป็นอันมาก

(4) สมัยรัชกาลปัจจุบัน (ระยะที่รับเทคโนโลยีสมัยใหม่) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงครองราชย์ยาวนานที่สุดในราชวงศ์จักรี เป็นยุคที่มีการพัฒนามากที่สุดและในทุกด้าน ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม กรุงเทพฯ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัญหาที่เกิดขึ้นตามคือ ชุมชนแออัด ปัญหาการจราจร มลภาวะทุก ๆ ด้าน การบุกรุกและรบกวนสภาพทางกายภาพโบราณสถาน อาคารสถานที่สำคัญ ทำให้เกิดการวางแผนการอนุรักษ์กรุงรัตน์โกสินทร์อย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินการอนุรักษ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

หน้าที่และบทบาทของชุมชน

ชุมชนราชดำเนิน เป็นศูนย์กลางเมืองระดับภาคและระดับประเทศที่มีบทบาทเป็นเมืองหลวง มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

- ศูนย์กลางของประวัติศาสตร์ชาติไทย มรดกวัฒนธรรม โบราณสถาน
- ศูนย์การกลางบริหารราชการ
- ศูนย์กลางเศรษฐกิจของประเทศ
- ศูนย์รวมของกิจกรรมสำคัญหลายด้าน

โดยบทบาทและศูนย์กลางดังกล่าวนี้ทำให้พื้นที่ราชดำเนินเหมาะสมแก่การพัฒนาเนื่องจากได้เปรียบจากบทบาทที่มีอยู่แล้วทำให้พื้นที่มีศักยภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

2) การขยายตัวของชุมชน

เมืองกรุงเทพฯที่ปรากฏในแผนที่ ปี 2413 จากการศึกษาของหน่วยวิจัยสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย (TURA) สิงหาคม 2518 ในหนังสือ “การเติบโตของเขตชุมชนในกรุงเทพมหานคร” ได้รายงานว่ามีขนาดเนื้อที่เพียงประมาร 4 ตารางกิโลเมตรเท่านั้น ชุมชนเมืองส่วนใหญ่รวมตัวอยู่ภายในเขตคูเมืองรอบนอก ซึ่งมีลักษณะกึ่งวงกลม ตั้งแต่เทเวศร์ลงไปถึงหัวลำโพง ต่อมาชุมชนเมืองได้ขยายออกไปนอกเขตคูเมือง โดยเกาะตัวเรียงรายตามริมคลองและตามริมแม่น้ำลงไปทางด้านใต้ของสถานีรถไฟหัวลำโพง เขตนี้เป็นย่านชุมชนชาวยุโรป และการค้าที่สำคัญในสมัยนั้น กิจการค้าในเขตนี้เป็นการค้าขายสินค้าพื้นเมือง ย่านธุรกิจที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง คือ สำเพ็ง ซึ่งอยู่ทางด้านใต้ของคูและกำแพงเมือง มีความคึกคักและเจริญเติบโตรวดเร็วเนื่องจากชาวจีนเสนอขายสินค้าที่มาจากเมืองจีนหลายชนิด เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนและ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รับสินค้าพื้นเมืองเพื่อส่งออก ร้านค้าและธุรกิจขนาดเล็กของคนไทยอยู่กระจัดกระจายทั่วเมือง ส่วนราชการและวัดสำคัญรวมทั้งสถานที่สำคัญที่เป็นชุมชนดั้งเดิม ยังคงรวมตัวอยู่ในเขตพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ จนถึงปี พ.ศ. 2453 ชุมชนเมืองได้ขยายออกไปครอบคลุมพื้นที่เกือบถึง 12 ตารางกิโลเมตร และขยายไปจนถึง 40 ตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ. 2483 โดยมีรูปลักษณะตัวเมืองแบบตัววี การพัฒนาเมืองกรุงเทพฯ-ธนบุรี ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการขยายตัวอย่างมาก เนื่องจากความต้องการด้านที่อยู่อาศัย และการอพยพย้ายถิ่นจากคนต่างจังหวัดหลั่งไหลเข้ามาหาโอกาส และหางานทำในนครหลวง ทำให้เกิดการขยายตัวของที่ดินจัดสรรเกิดขึ้นทุกทิศทางปรากฏว่าใน พ.ศ. 2515 เขตเมืองกรุงเทพฯ-ธนบุรีขยายตัวไปถึง 170 ตารางเมตรและใน พ.ศ. 2536 เนื้อที่ชุมชนเมือง กรุงเทพมหานครมีการขยายตัว เพื่อการใช้ประโยชน์ที่ดินไปถึง 500 ตารางกิโลเมตร

ปัจจุบัน (พ.ศ.2545) เขตการปกครองของกรุงเทพมหานครมีเนื้อที่ 1,568.738 ตารางกิโลเมตร มีการขยายตัวออกไปจากเกาะรัตนโกสินทร์ทุกทิศทางอย่างมากมาย มีการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นแบบผสม โดยพื้นที่ภายในเกาะรัตนโกสินทร์ และบริเวณถนนราชดำเนินก็ยังคงลักษณะโดดเด่นของความเป็นพระบรมมหาราชวัง และกิจกรรมชุมชนเก่าและมีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพไม่มากนัก

แม้ว่าการขยายตัวของตัวเมืองราชดำเนินจากอดีตจนถึงปัจจุบัน จะมีการเปลี่ยนเปลี่ยนอย่างกว้างขวาง เห็นได้จากขนาดพื้นที่ของชุมชนที่ขยายเพิ่มมากขึ้นแต่รูปแบบยังคงศูนย์กลางอยู่ ซึ่งการพัฒนาพื้นที่จะต้องมีการพิจารณาวางผังในขั้นต่อไป

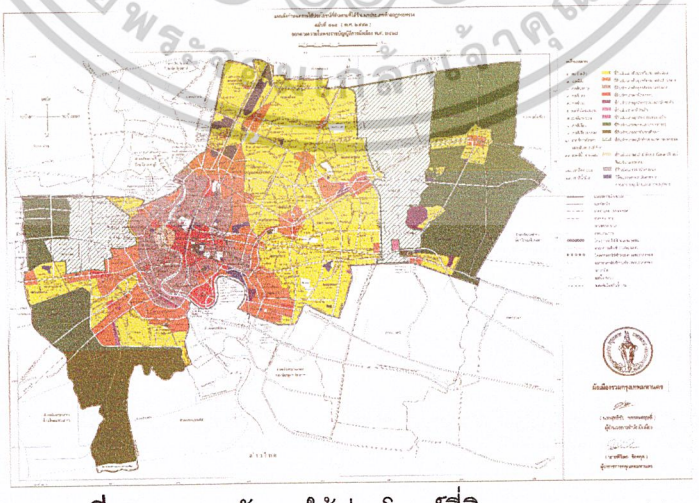

ภาพที่ 3.7 แสดงผังการใช้ประโยชน์ที่ดินกรุงเพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.8 ภาพแสดงสภาพการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร[6]

6 ที่มา: กรมธนารักษ์ ,ภูมิศาสตร์เมือง(ม.ป.ท.,2544),255-269.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) โบราณสถาน อาคาร สถานที่ ชุมชน ในพื้นที่โครงการและพื้นที่ต่อเนื่อง

การศึกษาในโครงการนี้เน้นหนักไปที่โบราณสถาน อาคารและสถานที่ที่อยู่พื้นที่ 1.5กิโลเมตร จากสองฝั่งถนนราชดำเนินกลาง และพื้นที่ในบริเวณโดยรอบหรือใกล้เคียงรวมทั้งพื้นที่ต่อเนื่องทางฝั่งธนบุรี แต่ส่วนที่มีการศึกษาออกแบบคือ

ถนนราชดำเนิน ซึ่งเป็นถนนที่มีความสำคัญสายหนึ่ง ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่5 ทรงโปรดเกล้าฯให้สร้างขึ้น เมื่อพ.ศ.2442 หลังจากที่พระองค์ได้เสด็จประพาสยุโรปครั้งแรกในปีพ.ศ. 2240 ทรงมีพระราชประสงค์จะพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ให้มีความสวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยเหมือนบ้านเองต่าง ๆ ในยุโรป และใช้เป็นเส้นทางเสด็จจากพระราชวังแห่งใหม่ คือ พระราชวังดุสิตมายังพระราชวังหลวง ทรงโปรดฯให้ตัดถนนตั้งแต่สะพานมัฆวานรังสรรค์ ไปจนถึงถนนพระลาน และต่อเนื่องไปจนถึงสะพานผ่านฟ้าลีลาศ พระราชทานนามว่า ถนนราชดำเนิน มีความยาว 1,475 เมตร ใช้งบประมาณในการก่อสร้างถนนราชดำเนินนอกเป็นเงิน 114,084 บาท ต่อมาเมื่อสร้างถนนราชดำเนินอีก 2 ช่วงจึงเปลี่ยนชื่อเป็น ถนนราชดำเนินนอก ส่วนชื่อ ถนนราชดำเนิน นั้น มาจากการที่เสด็จประพาสเมืองแก้ว (ลอนดอน) ดังปรากฏในพระราชหัตถเลขา ไปถึงกรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์ ลงวันที่ 15 สิงหาคม รัตนโกสินทร์ศก 118 (พ.ศ. 2442) หลังจากนั้นในปีพ.ศ. 2442 ได้เริ่มสร้าง ถนนราชดำเนินกลาง เริ่มจากสะพานผ่านฟ้าลีลาศ จนถึงสะพานผ่านพิภพลีลา ยาว 1,200 เมตร ส่วนสุดท้ายได้สร้างถนนราชดำเนินใน เริ่มจากมุมถนนหน้าพระลานและสนามไชยมาบรรจบกันผ่านริมสนามหลวงด้านตะวันออกไปบรรจบถนนราชดำเนินกลางที่สะพานผ่านพิภพลีลา ยาว 525 เมตร เสร็จเมื่อพ.ศ.2446 ลักษณะของถนนราชดำเนินนอกและถนนราชดำเนินกลางมีลักษณะเหมือนกันคือ ตัวถนนแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ทางตรงกลางสำหรับรถยนต์ รถม้า รถบรรทุกหรือรถขนาดใหญ่ ทางเล็ก 2 ข้างทางปูด้วยซีเมนต์สำหรับคนเดิน ถัดออกไปอีก 2 ข้างทาง ใช้เป็นทางสำหรับรถลากและริมถนนราชดำเนินในนั้นมีลักษณะเช่นเดียวกับในปัจจุบัน ริมถนนปลูกต้นกวางส่วนถนนราชดำเนินในนั้นมีลักษณะเช่นเดียวกับในปัจจุบัน ริมถนนปลูกต้นมะขามตัวถนนราชดำเนินกลางมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เมื่อจอมพล ป. พิบูลสงครามได้ปรับปรุงถนนราชดำเนินกลางให้เป็นศูนย์การค้าขนาดใหญ่ ในปีพ.ศ. 2480 การดำเนินการแล้วเสร็จในปีพ.ศ.2484 คือ ตัวถนนราชดำเนินกลางได้เปลี่ยนจากถนนที่มีทาง 5 แนว มาเป็นถนนกว้าง 2 ข้าง มีเกาะกลางถนน ติดเสาไฟฟ้าโคมหงส์เป็นคู่เรียงกันเป็นแนว ส่วน 2 ข้างทางได้ตัดต้นมะฮอกกานีออกทางเท้าปูกระเบื้องลายสี ริมถนนได้สร้างอาคารขนาดใหญ่รูปทรงเดียวกันตลอดทั้งแนวเพื่อให้ถนนเส้นนี้เป็นศูนย์การค้า และเป็นสถานที่ประกอบงานรัฐพิธี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

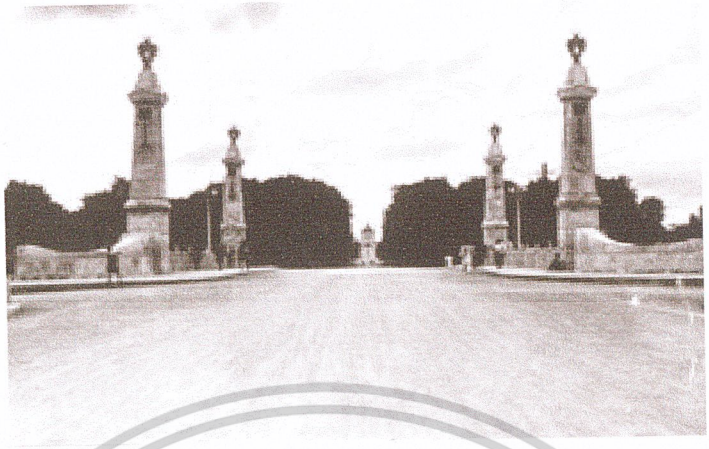

รูปที่ 3.9 ถนนราชดำเนินนอกบริเวณสะพานมัฆวานรังสรรค์

รูปที่ 3.10 ถนนราชดำเนินในและสะพานผ่านพิภพลีลา

รูปที่ 3.11 ห้างแบคแมน และสะพานผ่านพิภพลีลาบนถนนราชดำเนินกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

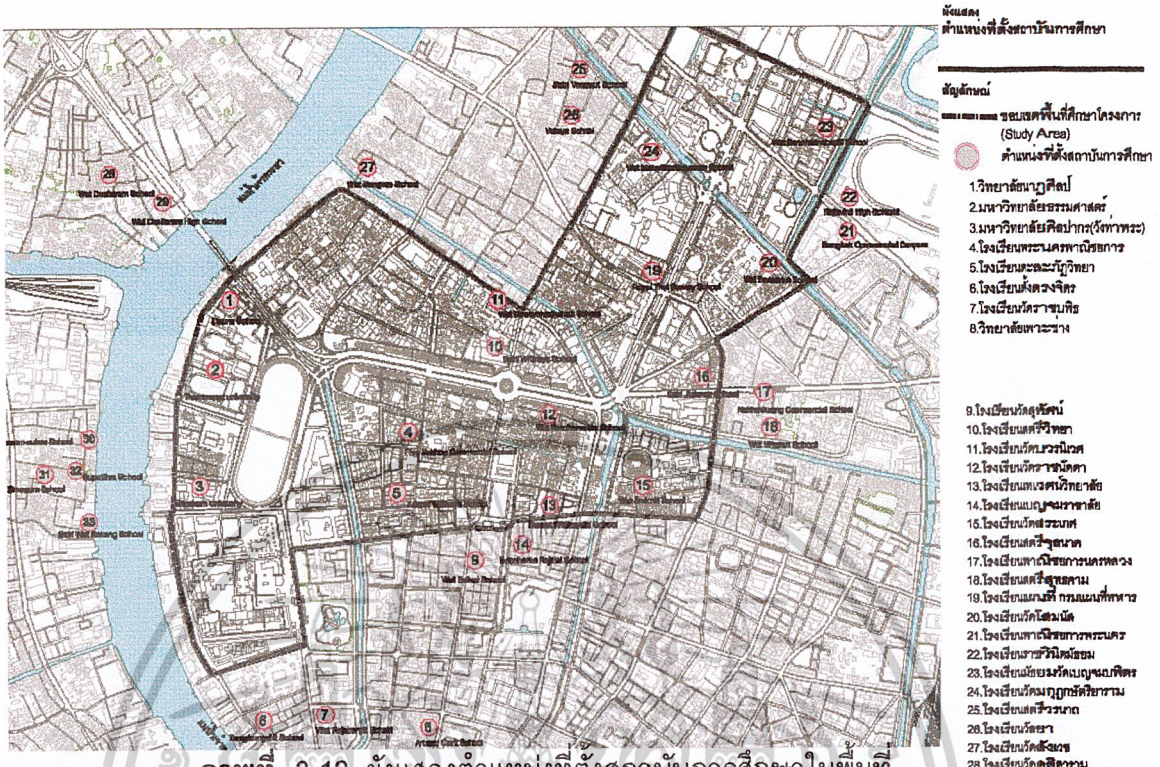

ภาพที่ 3.12 ผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถาบันการศึกษาในพื้นที่ราชดำเนิน

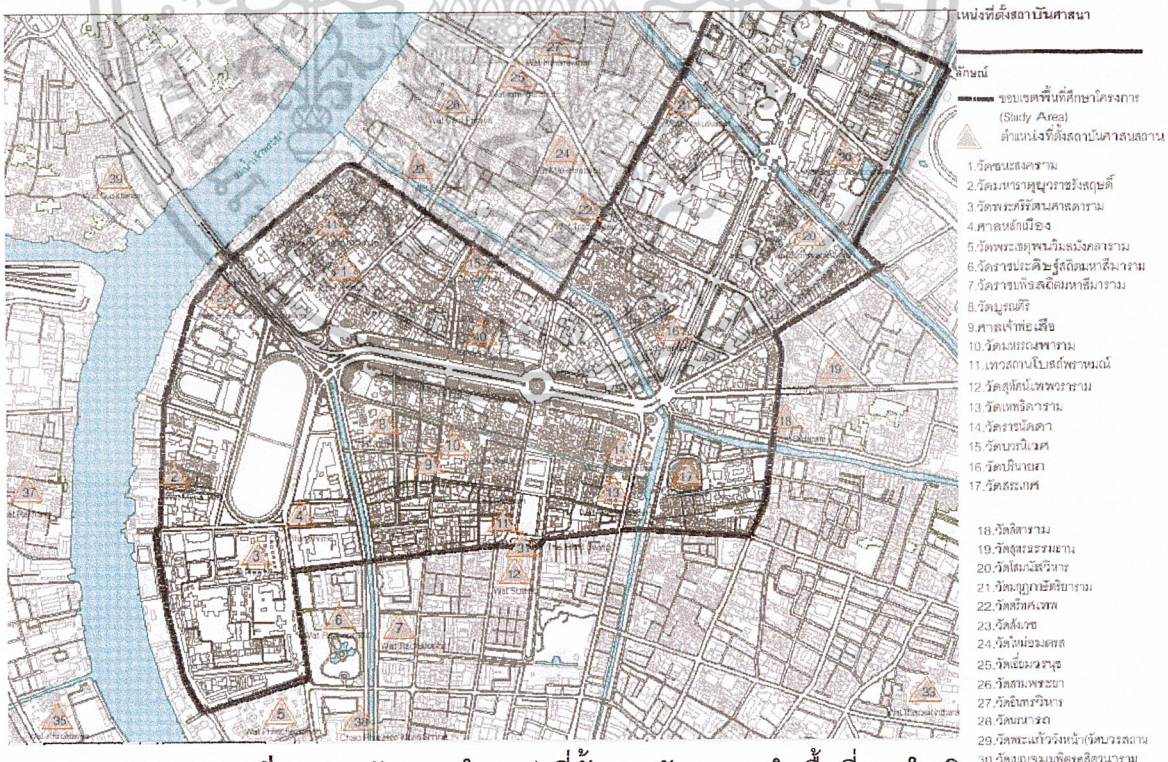

ภาพที่ 3.13 ผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถาบันศาสนาในพื้นที่ราชดำเนิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

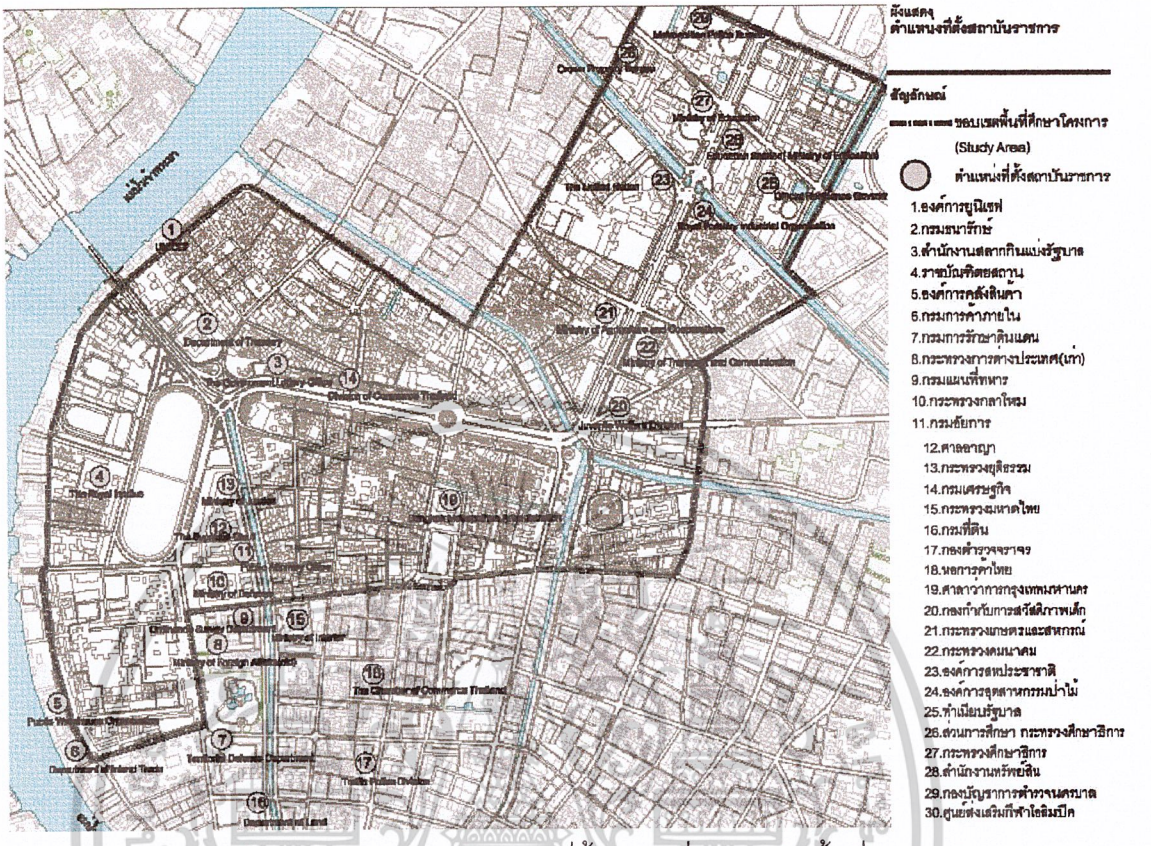

ภาพที่ 3.14 ผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งสถานที่ราชการในพื้นที่ราชดำเนิน

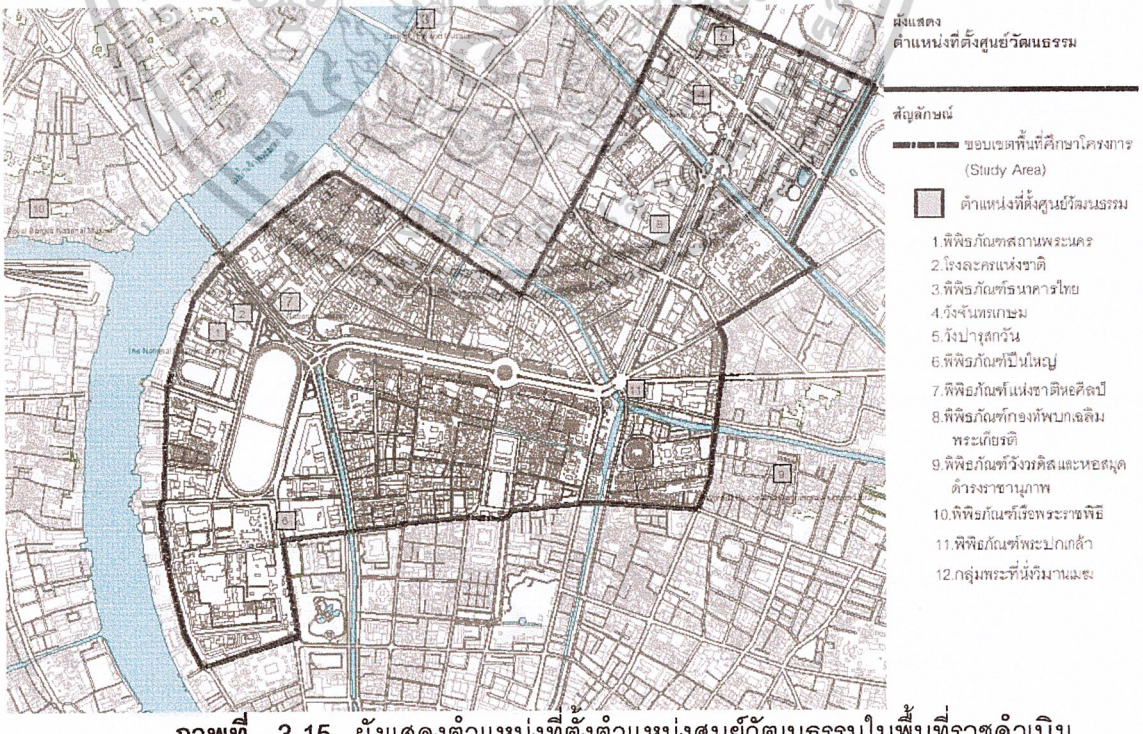

ภาพที่ 3.15 ผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งตำแหน่งศูนย์วัฒนธรรมในพื้นที่ราชดำเนิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

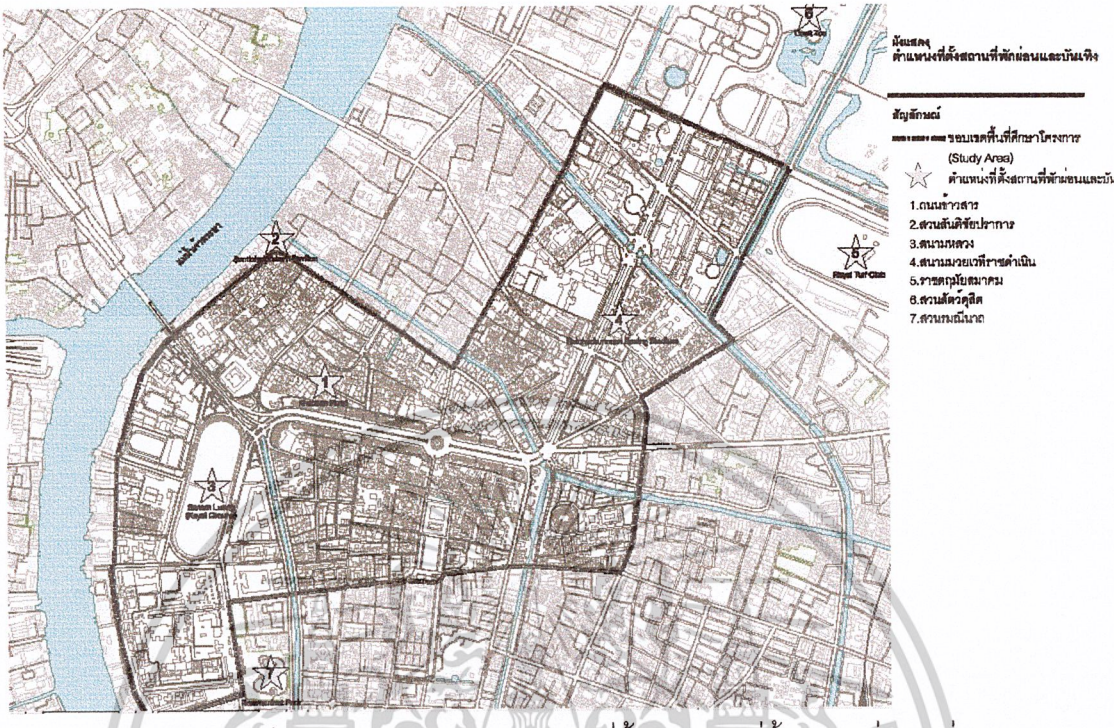

ภาพที่ 3.16 ผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งตำแหน่งที่ตั้งสถานที่ท่องเที่ยวและบันเทิงในพื้นที่ราชดำเนิน

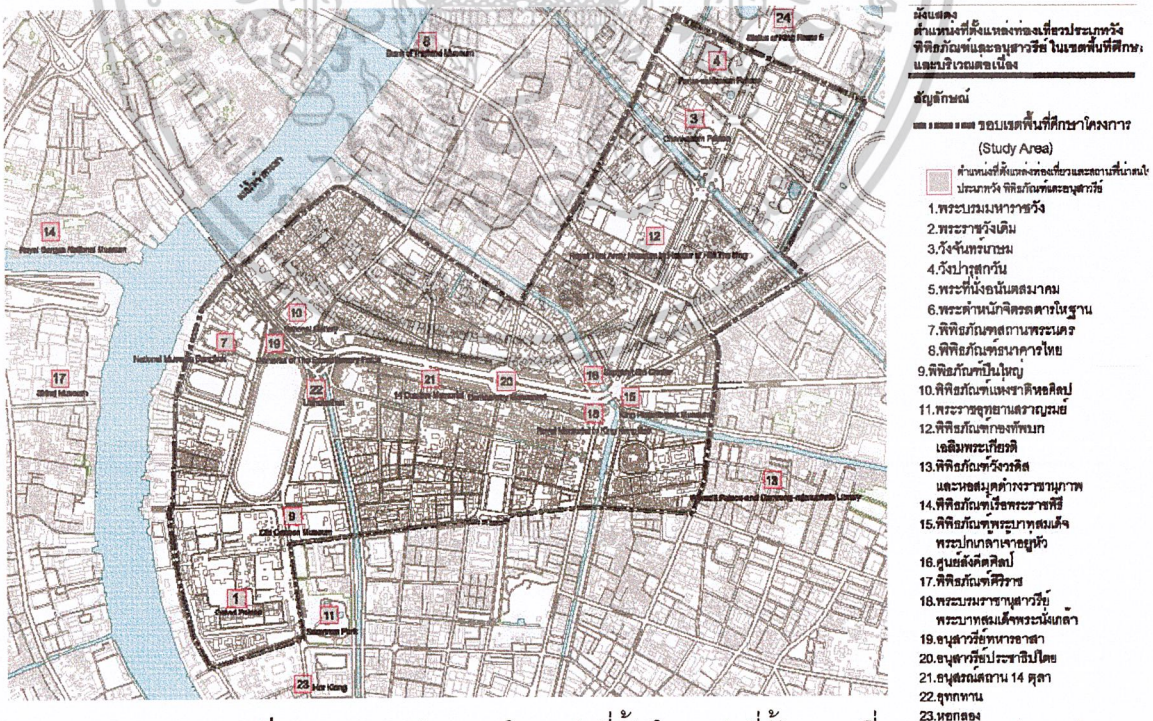

ภาพที่ 3.17 ผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งตำแหน่งที่ตั้งสถานที่ประเภทวัง พิพิธภัณฑ์ อนุสาวรีย์ ในพื้นที่ราชดำเนิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มอาคารริมถนนราชดำเนินกลาง เป็นสถาปัตยกรรมแบบนีโอคลาสสิก ออกแบบโดยนายจิตรเสน (หมิว) อภัยวงศ์ ซึ่งสำเร็จการศึกษาด้านสถาปัตยกรรมจากสถาบันโบซาร์ ประเทศฝรั่งเศส เป็นสถาปนิกที่โดดเด่นในสมัยรัชกาลที่ 8 สร้างเสร็จประมาณพ.ศ. 2483 ปัจจุบันพื้นที่ริมถนนราชดำเนินตลอดทั้งสายและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นที่ตั้งสถานที่สำคัญหลายแห่ง ทั้งพระบรมมหาราชวัง พระราชวัง วัง วัด อาคารและสถานที่ราชการที่สำคัญหลายแห่ง บางแห่งสร้างก่อนและหลังการสร้างถนนราชดำเนิน ซึ่งแต่ละแห่งมีความสำคัญแตกต่างกัน ซึ่งได้แบ่งกลุ่มโบราณสถานในพื้นที่โครงการฯ และพื้นที่ต่อเนื่องออกตามพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์คือ

(1) พื้นที่ 1 พื้นที่อาคารริมถนนราชดำเนินกลาง

(2) พื้นที่ 2 พื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นใน

(3) พื้นที่ 3 พื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นกลาง ส่วนเหนือ

(4) พื้นที่ 4 พื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นกลาง ส่วนใต้

(5) พื้นที่ 5 พื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก

(6) พื้นที่ 6 พื้นที่ต่อเนื่องฝั่งธนบุรี

(1) พื้นที่ 1 พื้นที่อาคารริมถนนราชดำเนินกลาง. ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์เดิม อาคารริมถนนราชดำเนิน.อนุสาวรีย์ 14 ตุลา อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์

(2) พื้นที่ 2 พื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นใน ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ วัดบวรสถานสุทธาวาส โรงละครแห่งชาติ พระราชวังบวรสถานมงคล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ อนุสาวรีย์กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท หอสมุดวชิราวุธ กรมศิลปากร วังท่าพระ ตึกแถวริมถนนหน้าพระลาน ตึกแถวถนนมหาราช อนุสาวรีย์ทหารอาสาสงครามโลกครั้งที่1 สนามหลวง อนุสาวรีย์แม่พระธรณีบีบมวยผม กระทรวงยุติธรรม ศาลหลักเมือง พระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม คลังสินค้าเก่า ท่าช้างวังหลวง ท่าเตียน วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ตึกแถวบริเวณท่าเตียน วังจักรพงษ์ กระทรวงพาณิชย์ สถานีตำรวจพระราชวัง ตึกสุนันทาลัย ร.ร.ราชินี กระทรวงกลาโหม พระราชวังสราญรมย์ กรมแผนที่ทหาร วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม กรมการรักษาดินแดน

(3) พื้นที่ 3 พื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นกลาง ส่วนเหนือ ได้แก่ สวนสันติชัยปราการ ป้อมพระสุเมรุ วังพระองค์เจ้าคำรบ (บ้านเจ้าพระยา) อาคารพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ตึกองค์การยูนิเซฟ วังกรมพระนเรศวรฤทธิ์ วังกรมพระราชวังบวรวิไชยชาญ (โรงเรียนช่างทหารบก) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลปเจ้าฟ้า (โรงกษาปณ์) วัดชนะสงคราม สถาบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัฒนธรรมเยอรมันเดิม (บ้านพระอาทิตย์) วังสมเด็จฯ เจ้าฟ้ากรมกรมหลวงจักรเจษฎา มชนจักรพงษ์ ชุมชนบางลำพู ชุมชนถนนข้าวสาร วัดบวรนิเวศวิหาร ตึกแถวบนถนนตะนาว ตึกมนุษยนาควิทยาทาน อาคารมหามกุฎราชวิทยาลัย กำแพงและประตูเมืองหน้าวัดบวรนิเวศวิหาร ตึกแถวข้างวัดบวรนิเวศ โรงเรียนสตรีวิทยา ชุมชนมุสลิมบ้านตึกดิน ศูนย์สังคีตศิลป์ สะพานผ่านฟ้าลีลาศ ชุมชนบ้านพานถม

(4) พื้นที่ 4 พื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นกลาง ส่วนใต้_ ได้แก่ วัดบุรณศิริมาตยาราม ศาลเจ้าพ่อเสือ ชุมชนแพร่งสรรพศาสตร์ แพร่งภูธร แพร่งนรา โรงเรียนตะละภัฏศึกษา ตึกแถวบนถนนแพร่งภูธร แพร่งนรา แพร่งสรรพศาสตร์ – ตึกแถวถนนแพร่งภูธร สะพานข้างโรงสีกระทรวงมหาดไทย วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ตึกแถวบริเวณสี่กั๊กพระยาศรี สะพานหกวัดมหรรณพารามวรวิหาร ชุมชนตรอกตึกดิน ชุมชนตรอกศิลป์ เทวสถาน ชุมชนถนนบ้านดินสอ วัดราชนัดดารามวรวิหาร ศาลาว่าการ กรุงเทพมหานคร วัดเทพธิดาราม เสาชิงช้า วัดสุทัศน์เทพวราราม เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร (เรือนจำคลองเปรม) ชุมชนถนนตีทอง

(5) พื้นที่ 5 พื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก ได้แก่ ป้อมมหากาฬ วัดสระเกศวรมหาวิหาร สะพานมหาดไทยอุทิศ ชุมชนวัดสระเกสบ้านดอกไม้ ชุมชนบ้านบาตร พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าจ้าอยู่หัวรัชกาลที่7 (กรมโยธาธิการเดิม) กระทรวงคมนาคม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วัดปรินายก สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (สปก.) ชุมชนย่านตลาดนางเลิ้ง สะพานมัฆวานรังสรรค์ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) วัดโสมนัสวิหาร อาคารศูนย์บริการ ททท. วัดมกุฎกษัตริยาราม อาคารศูนย์ประชุมองค์การสหประชาชาติ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า วัดเบญจมบพิตร ตึกไทยคุ้ฟ้า ทำเนียบรัฐบล กองบัญชาการตำรวจนครบาล วังปารุสกวัน กระทรวงศึกษาธิการ วังลดาวัลย์ (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์) พระบรมรูปทรงม้า พระราชวังดุสิต

(6) พื้นที่ 6 พื้นที่ต่อเนื่องฝั่งธนบุรี ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี สถานีรถไฟธนบุรี วัดอมรินทราราม โรงพยาบาลศิริราช ชุมชนบ้านช่างหล่อ ชุมชนบ้านขมิ้น วัดระฆังโฆสิตาราม วัดวงศมูลวรวิหาร พระราชนิเวศน์เดิม วัดเครือวัลย์วรวิหาร วัดอรุณราชวราราม พระราชวังเดิม ป้อมวิไชยประสิทธิ์ กองทัพเรือ วัดโมลีโลกยาราม

โบราณสถาน อาคาร สถานที่ชุมชนในพื้นที่โครงการฯ มีความสำคัญและศักยภาพแตกต่างกัน ผู้ศึกษาได้ทำการประเมินตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของกรมศิลปากร ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการนำขึ้นทะเบียนและการจัดลำดับความสำคัญโบราณสถานและการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการประเมินว่า โบราณสถาน อาคาร และสถานที่ในพื้นที่โครงการและพื้นที่ต่อเนื่อง จำนวน 130 แห่ง จัดแบ่งตามศักยภาพในด้านต่าง ๆ ออกเป็น

(1) การจัดลำดับคุณค่าทางโบราณสถาน แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ตามคุณค่าของโบราขณสถานดังนี้

อันดับ 1 (สำคัญมาก) ในระดับ "สมบัติแห่งชาติ" มีจำนวนทั้งสิ้น 19 แห่ง คือ พระราชวังบวรสถานมงคล (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร) วัดมหาธาตุราชรังสฤษฎ์ สนามหลวง พระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พระราชวังสราญรมย์ วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม วัดบวรนิเวศวิหาร วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม วัดราชนัดดาราม วัดเทพธิดาราม วัดสุทัศน์เทพวราราม วัดสระเกศวรมหาวิหาร วัดมงกุฎกษัตริยาราม วัดเบญจมบพิตร พระราชวัดดุสิต พิพิธภัณฑ์เรือพระราชพิธี วัดอรุณราชวราราม

อันดับ 2 (สำคัญรองลงมา) ในระดับ "มรดกวัฒนธรรมสำคัญ" มีจำนวนทั้งสิ้น 49 แห่ง

อันดับ 3 (สำคัญปานกลาง)ในระดับ " มรดกทางวัฒนธรรม" มีจำนวนทั้งสิ้น 50 แห่ง

อันดับ 4 (สำคัญน้อย) ในระดับ "อาคารสถานที่อนุรักษ์" มีจำนวนทั้งสิ้น 12 แห่ง

3.1.2 สภาพภูมิศาสตร์

1) ที่ตั้งและขนาด

พื้นที่ราชดำเนิน ตั้งอยู่บนเส้นรุ้งที่ 5-21 องศาเหนือ เส้นแวงที่ 90-106 องศาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 2.3 ตารางกิโลเมตร หรือ 1413 ไร่ตั้งอยู่ในท้องที่แขวงชนะสงราม แขวงตลาดยอด แขวงบวรนิเวศ แขวงศาลเจ้าพ่อเสือ และแขวงบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กทม.

2) ภูมิประเทศและภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยส่วนใหญ่เป็นที่ราบ แม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของประเทศ ไหลผ่านบริเวณพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ ลงสู่อ่าวไทย นอกจากนี้ยังมีลำคลองอีกหลายสายที่ขุดรอบกรุง ที่เรียกกันว่าคลองหลอด ทำให้มีการใช้ประโยชน์จากคลองอย่างมาก สภาพดินเป็นดินตะกอนอุ้มน้ำเนื้อดินไม่อัดแน่น ทำให้สภาพดินมีการทรุดตัวลงเรื่อย ๆ บริเวณพื้นที่โครงการมีการทรุดตัวน้อยกว่า 5 เซนติเมตรต่อปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.3 สภาพปัจจุบันทางสังคม

1) สถิติประชากรในอดีต

สถิติประชากรในกรุงเทพฯและปริมณฑล ปี พ.ศ.2544มีประชากรรวม 9,528,891 คน เขตพื้นที่โครงการฯที่ครอบคลุมเขตพระนคร มีจำนวนประชากร 80,118 คน และในปีพ.ศ.2545 มีประชากร 78,351 คน อัตราการเพิ่มของประชากรลดลง และมีแนวโน้มจะเป็นอย่างนี้ต่อไป มีการประมาณการจำนวนประชากรที่มีอยู่จริงในกรุงเทพฯ และปริมณฑล มากกว่าจำนวนประชากรที่มีในทะเบียนประมาณร้อยละ 40 ประชากรเหล่านี้มาจากส่วนต่าง ๆ ของประเทศ

2) การใช้ประโยชน์ที่ดิน เขตพื้นที่ราชดำเนิน

การใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบัน พื้นที่ถนนราชดำเนิน และพื้นที่บริเวณต่อเนื่องเป็นพื้นที่ศูนย์กลางในการตั้งถิ่นฐานของกรุงเทพมหานคร จากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน พ.ศ. 2545 พบว่ามีการใช้ที่ดินแบบผสมผสานทั้งพาณิชยกรรม ที่อยู่อาศัย สถาบันราชการ โบราณสถาน และศาสนสถาน จากพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 2,329 ไร่ ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีพื้นที่มากที่สุด ได้แก่ พื้นที่สาธารณูปโภค ถนน และคูคลอง (656.22 ไร่ หรือร้อยละ 28.18) รองลงมาได้แก่พื้นที่สถาบันราชการ (489.81 ไร่ หรือร้อยละ 21.03) พื้นที่พาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก (428,08 ไร่ หรือร้อยละ 18.42) พื้นที่โบราณสถานศาสนสถาน (321.36 ไร่ หรือร้อยละ 13.80) ดังตารางที่ แสดงรายละเอียดสัดส่วนการใช้ที่ดินจะเห็นได้ว่าการใช้ที่ดินกว่าร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นการใช้ที่ดินแบบ "คงสภาพเดิม"คือคงสภาพของกิจกรรมเดิมไว้ ส่วนใหญ่จะไม่มีการสร้างอาคารขึ้นเพิ่มเติม ส่วนที่เหลืออีกน้อยกว่าร้อยละ 30 เป็นการใช้ที่ดินแบบมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวไปตามภาวะเศรษฐกิจ

ซึ่งพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในเขตพระนคร การใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมืองรวมในขอบเขตพื้นที่ศึกษานั้น สามารถแบ่งได้ดังนี้ เขตพระนคร กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน แบ่งได้เป็น 5 ประเภท คือ

1. พื้นที่เขตสีน้ำตาล ที่อยู่อาศัยประเภทหนาแน่นมาก
2. พื้นที่เขตสีเทา ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา
3. พื้นที่เขตสีน้ำตาลอ่อนที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริม เอกลักษณ์ ศิลปะวัฒนธรรมไทย
4. พื้นที่เขตสีน้ำเงิน ที่ดินประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. พื้นที่เขตสีเขียวอ่อน ที่โล่งเพื่อนันทนาการ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์ เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

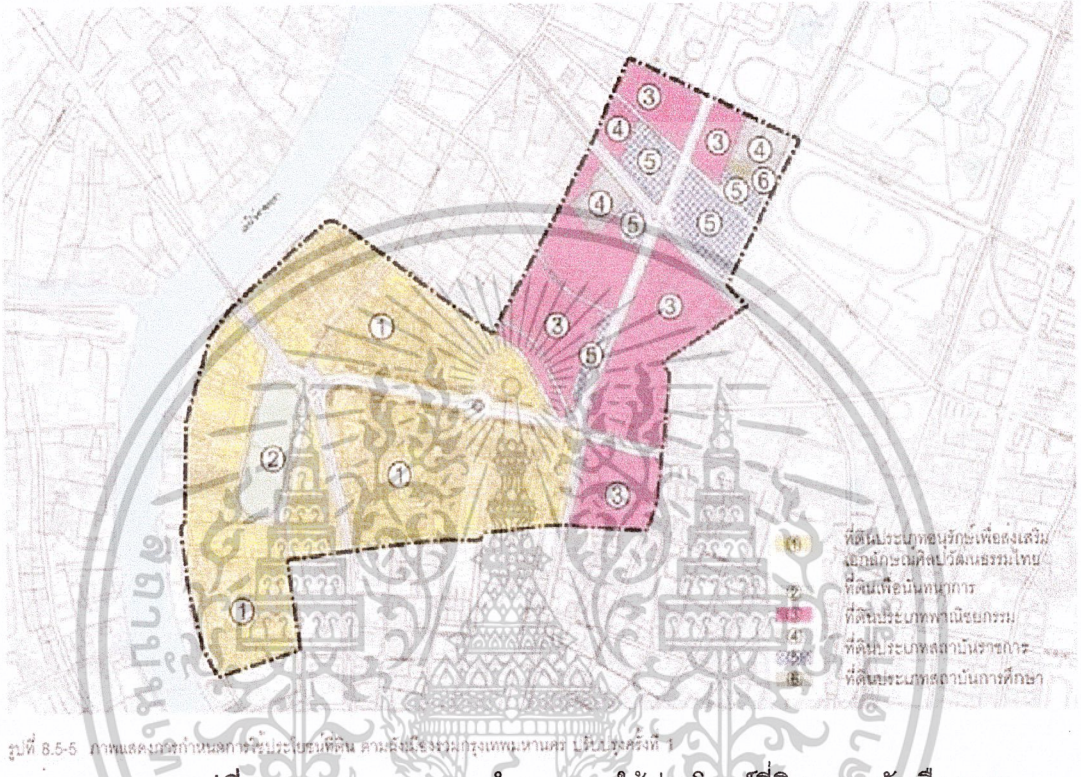

รูปที่ 3.19 ภาพแสดงการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามผังเมืองรวมกรุงเทพฯ ปรับปรุงครั้งที่ 1

3) การเปลี่ยนแปลงของประชากร

สถิติประชากรในกรุงเทพฯและปริมณฑล ปี พ.ศ.2544มีประชากรรวม 9,528,891 คน เขตพื้นที่โครงการฯที่ครอบคลุมเขตพระนคร มีจำนวนประชากร 80,118 คน และในปีพ.ศ.2545 มีประชากร 78,351 คน อัตราการเพิ่มของประชากรลดลง และมีแนวโน้มจะเป็นอย่างนี้ต่อไป มีการประมาณการจำนวนประชากรที่มีอยู่จริงในกรุงเทพฯ และปริมณฑล มากกว่าจำนวนประชากรที่มีในทะเบียนประมาณร้อยละ 40 ประชากรเหล่านี้มาจากส่วนต่าง ๆ ของประเทศ

4) ขนาดและประเภทครัวเรือน

ลักษณะการใช้อาคารบ้านเรือน ส่วนใหญ่ใช้เป็นบ้านพักอาศัย และประกอบการค้าร้อยละ 42.6 เป็นที่พักอาศัยอย่างเดียวร้อยละ 37.6 และใช้เพื่อประกอบธุรกิจอย่างเดียว ร้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ละ 15.8 มีสิทธิการครอบครองอาคารบ้านเรือนและที่ดินอยู่อาศัย คือ บ้านและที่ดินเป็นของตนเองร้อยละ 20.8 รองลงมาบ้านเป็นของตนเองแต่เช่าที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ร้อยละ 18.8 และเช่าบ้านเรือนหรือเช่าอาคารอย่างเดียวร้อยละ 15.8 ส่วนที่เหลือ เช่าทั้งบ้านและที่ดิน มีบ้านเป็นของตนเองแต่เช่าที่ดินวัด และเช่าที่ดินของเอกชน เป็นต้น

5) การศึกษาของประชากร

ราษฎรที่อาศัยและประกอบอาชีพบริเวณริมถนนราชดำเนินกลางทั้ง 2 ฝั่ง ร้อยละ 60 เป็นคนกรุงเทพมีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาร้อยละ 20 โดยมีช่วงอายุส่วนใหญ่มากกว่า 50 ปี ร้อยละ 33 รองลงมาอยู่ในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 29 สำหรับผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่นี้มีสาเหตุสำคัญ คือ มาทำงานประกอบอาชีพที่นี่มาสร้างครอบครัวและมาเรียนหนังสือหรือศึกษาต่อ

พาหนะที่ใช้ในการเดินทางของครัวเรือน ส่วนใหญ่ใช้รถโดยสารประจำทางร้อยละ 43.5 รองลงมามีรถยนต์ส่วนตัวร้อยละ 36.5 และใช้บริการรถรับจ้างทั่วไปร้อยละ 19.1 ส่วนผู้ที่ประสบปัญหาที่จอดรถส่วนตัวร้อยละ 36.6 แก้ปัญหาโดยเช่าที่จอดรถ และจ่ายเป็นรายวันหรือจอดที่ปั๊มบริการน้ำมันโดยจ่ายค่าเช่าเดือนละ 2,000 บาท จอดริมถนนทางเดินตามซอย รอรถคันอื่นออกและเข้าจอดแทนเช่าที่วัดเทพธิดาราม

6.บริการสาธารณะและบริการทางสังคม

สถาบันการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ราชดำเนิน มีทั้งสิ้น 4 แห่งได้แก่ โรงเรียนสตรีวิทยา , วัดราชบพิธ ,วัดบวรนิเวศ และวัดเบญจมบพิตร

3.1.4 สภาพปัจจุบันทางเศรษฐกิจ

1) ลักษณะของกิจการค้าและบริการ

เศรษฐกิจของครัวเรือนขึ้นอยู่กับการประกอบอาชีพระดับของรายได้ สภาพทำเลที่ตั้ง และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ จะเห็นว่าการประกอบอาชีพของครัวเรือนที่ให้สัมภาษณ์บริเวณริมถนนราชดำเนินกลางทั้งสองฝั่ง ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุดร้อยละ 57 รองลงมามีอาชีพรับจ้างร้อยละ 24 ประกอบธุรกิจบริการร้อยละ 12 ส่วนที่เหลือรับราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ และอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 293,100 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

3.1.5 บทบาทและความสำคัญของพื้นที่ราชดำเนิน

จากการศึกษาสภาพด้านต่าง ๆ ของพื้นที่ราชดำเนินข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ชุมชนราชดำเนินมีบทบาทและความสำคัญต่อกรุงเทพฯและภาคกลางอันเป็นความสำคัญระดับภาค ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเป็นศูนย์กลางของภาค ของพื้นที่ราชดำเนินที่เห็นได้เด่นชัด คือ ทำเลที่ตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของพื้นที่ในจุดเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ทุกส่วนในกรุงเทพฯ โดยสามารถติดต่อสะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ นอกจากนี้การที่กรุงเทพฯเป็นศูนย์กลางหลักของทุกภาคในประเทศไทย ทำให้โอกาสการเข้าถึง (Accessibility) ซึ่งจะส่งผลต่อพื้นที่ราชดำเนินมากทางด้านการขยายความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สถานที่สำคัญทางราชการด้านการบริหารและการปกครองแล้วยังมีสถานที่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3.1.6 แผนและโครงการสำคัญที่มีผลกระทบต่อพื้นที่ราชดำเนิน

1) โครงการสำคัญของรัฐที่มีผลกระทบต่อการพัฒนา

โครงการศึกษาจัดทำแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนิน และพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง มีผลกระทบต่อนโยบาย แผนและโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของภาครัฐ และเอกชนทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม ดังประเด็นหลักสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

- โครงการนี้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาจราจรโดยการสร้างระบบถนนใต้ดินลอดถนนราชดำเนินกลาง เพื่อเป็น เส้นทางเฉพาะ (Throught Traffic) สำหรับรถยนต์ที่จะใช้เป็นเส้นทางผ่านถนนราชดำเนินกลางเพื่อข้าม แม่น้ำเจ้าพระยาโดยใช้สะพานพระปิ่นเกล้าซึ่งอาจจะมีรายละเอียดแนวทางการปฏิบัติที่กระทบต่อมาตรการอนุรักษ์ทางด้านนโยบายการควบคุมของคณะกรรมการนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- โครงการนี้สนับสนุนแนวคิด การจัดระบบคมนาคมขนส่งคนที่จะผ่านเข้ามายังพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ด้วย ระบบขนส่งมวลชน คือ รถไฟฟ้าฟ้าใต้ดิน แต่ได้มีการเสนอย้ายที่ตั้งสถานี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการที่จะสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่พื้นที่โครงการได้ในระยะทางเดินที่เหมาะสม จึงมีผลกระทบต่อแนวคิด และผลการศึกษาแผนงานและโครงการต่าง ๆ ที่กล่าวถึงด้วย

- โครงการและแผนงาน การพัฒนาการปรับปรุงพื้นที่ ของหน่วยงานองค์กรท้องถิ่น ที่มีอยู่แล้ว และที่กำลังดำเนินการ อาจจะได้รับผลกระทบจากแผนแม่บทนี้ เช่น โครงการเดินเรือคลองแสนแสบมหานาค ที่มีต้นทางและปลายทางบริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศ โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณป้อมมหากาฬ เพื่อเป็นสวนสาธารณะสำหรับประชาชน อาจจะต้องมีการทบทวนจัดทำแผนผังพัฒนาใหม่ให้สอดคล้องกับโครงการ เป็นต้น

ดังนั้น การจัดทำแผนผังแม่บทนี้ จึงต้องมีการศึกษาและพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อประสานนโยบาย แผน และโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องประสานกันอย่างเหมาะสมลงตัว ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.7 ปัญหาสำคัญของพื้นที่ราชดำเนินราชดำเนิน

1) ปัญหาทางภูมิประเทศ

ปัญหาทางภูมิประเทศ ก็คือปัญหาการทรุดตัวของแผ่นดิน ในช่วงปี 2523 - 2533 พื้นที่เขตกรุงเทพฯและปริมณฑล ประสบกับปัญหาแผ่นดินทรุด ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากมีการใช้น้ำบาดาลมากเกินไป พื้นที่ที่มีการทรุดตัวของแผ่นดินขั้นวิกฤต คือ พื้นที่ทางด้านใต้และด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร อัตราการเกิดแผ่นดินทรุดในพื้นที่วิกฤตมีค่าสูงสุดถึง 10 เซนติเมตร/ปี สภาพดังกล่าวส่งผลให้เกิดน้ำท่วมอย่างรุนแรงทำให้เกิดความเสียหายต่ออาคารและสิ่งก่อสร้างเป็นมูลค่าหลายพันล้านบาทนอกจากปัญหาน้ำท่วมแล้วการทรุดตัวของแผ่นดินยังก่อให้เกิดปัญหามากมาย ดังนี้

1.มีการเปลี่ยนแปลงระดับ และความชันของลำน้ำ คลอง และทางระบายน้ำ

2. ทำให้เกิดความเสียหายแก่สะพาน ถนน ทางรถไฟ ทางระบายน้ำฝน ท่อระบายน้ำเสีย คลอง และเขื่อนกั้นน้ำ

3. ทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคารของทางราชการและเอกชน

4. ทำให้บ่อน้ำบาดาลได้รับความเสียหายเนื่องจากตะกอนของชั้นน้ำ และตะกอนรอบข้างบีบอัดตัวเข้ามาในชั้นน้ำบาดาล

5. ทำให้แผ่นดินบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านใต้ทรุดตัวต่ำกว่าระดับน้ำทะเลเป็นเหตุให้น้ำท่วมพื้นที่บริเวณดังกล่าว

6. ทำให้เสียค่าใช้จ่าย ในการสูบน้ำฝน และน้ำเสียออกสู่แม่น้ำเจ้าพระยาและอ่าวไทย

ในปัจจุบันการทรุดตัวของแผ่นดินในเขตกรุงเทพฯ มีอัตราเฉลี่ยประมาณ 1.5-2.2 ซ.ม./ปี ซึ่งน้อยกว่าหลายปีผ่านมาอย่างไรก็ตามการทรุดตัวของแผ่นดินในจังหวัดรอบ ๆ กรุงเทพฯยังคงเพิ่มขึ้น (ในอัตรา 3.8-4.5 ซ.ม./ปี) แม้ว่าพื้นที่โครงการจะอยู่ห่างจากศูนย์กลางการทรุดตัวของแผ่นดินเกินกว่า 30 กิโลเมตรในการก่อแบบก่อสร้าง ควรมีการพิจารณาถึงมาตรการในการป้องกันแก้ไขปัญหาเนื่องจากแผ่นดินทรุดไว้ด้วย

2) ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน

ลักษณะการใช้ที่ดินในพื้นที่โครงการ ลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นของอาคารภายในพื้นที่โครงการแบ่งได้ 5 ประเภท คือ

- อาคารคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ได้แก่ อาคารในพระบรมมหาราชวัง วัดวาอารามต่าง ๆ อาคารของทางราชการ สะพาน ท่าน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อนุสาวรีย์ ตึกแถว ป้อม และศาล อาคารต่าง ๆ เหล่านี้บางแห่งยังอยู่ในสภาพดี บางแห่งทรุดโทรม ต้องการการบูรณะปฏิสังขรณ์

- อาคารที่ทำการของรัฐ และหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งสถาบันการศึกษาอาคารเหล่านี้ มักอยู่ในสภาพดี เนื่องจากมีการใช้งานและบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ แต่จะมีปัญหาในแง่ของการปิดมุมมอง แก่อาคารประวัติศาสตร์ในบางแห่ง หรือความไม่สอดคล้องกลมกลืนกับบรรยากาศโดยส่วนรวม

- อาคารสำหรับธุรกิจการพาณิชย์และสำนักงาน ได้แก่ ตลาด ย่านการค้า โกดัง คลังสินค้า โรงพิมพ์ ฯลฯ ส่วนใหญ่อาคารเหล่านี้ เป็นตึกแถวเก่าที่เปลี่ยนสภาพการใช้มาจากการอยู่อาศัย ปัญหาโดยทั่วไปคือ คับแคบ แออัด และเสื่อมโทรม เพราะการใช้งานหนักและอยู่ในรูปของการเช่าไม่ค่อยมีการบำรุงรักษาอาคารที่สร้างขึ้นใหม่จะอยู่ในรูปของการค้า

- อาคารพาณิชย์พักอาศัย ส่วนมากเป็นตึกแถวสองฟากถนนที่สร้างขึ้นจากผลของการพัฒนาเศรษฐกิจในยุคหลัง ส่วนใหญ่เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่ให้ประชาชนและเอกชนรายย่อยเช่าไม่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สวยงามเป็นพิเศษ เนื่องจากเน้นลักษณะการใช้งาน

- ที่พักอาศัยหนาแน่น มีปรากฏอยู่ทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณหลังอาคารริมถนนราชดำเนินกลาง อันเป็นที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ซึ่งให้ประชาชนเช่าในราคาถูกเพื่อการอยู่อาศัยมีสภาพเป็นชุมชนแออัด นอกจากนี้มีที่อยู่อาศัยหนาแน่นสูงของข้าราชการทหาร และของเอกชน

3) ปัญหาด้านการจราจร ระบบเส้นทางการจราจรในพื้นที่โครงการ ประกอบด้วยเส้นทางจราจร 3 ลักษณะ ได้แก่

1. ถนน 2 ทิศทางได้แก่ - เส้นทางหลัก ได้แก่ ถนนราชดำเนินใน ถนนราชดำเนินกลาง ถนนราชดำเนินนอก ถนนสมเด็จพระปิ่นเกล้า ถนนหน้าพระธาตุ ถนนมหาไชย ถนนพิษณุโลก

- เส้นทางรอง ได้แก่ ถนนหน้าพระลาน ถนนสนามไชย ถนนมหาราช ถนนพระจันทร์ถนนพระอาทิตย์ ถนนพระสุเมรุ ถนนตะนาว ถนนราชินี ถนนลูกหลวง ถนนกรุงเกษม ถนนวิสุทธิกษัตริย์ ถนนจักรพรรดิพงษ์ - เส้นทางย่อย ได้แก่ ถนนสามสิบห้าง ถนนไกรศรี ถนนตานี ถนนมหรรณพ ถนนบุญศิริ ถนนหลักเมือง ถนนหน้าหับเผย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ถนน 2 ทิศทาง แบบมีช่องทางเดินรถประจำทาง 1 ช่องทาง - เส้นทางหลัก ได้แก่ ถนนนครสวรรค์ ถนนหลานหลวง - เส้นทางรอง ได้แก่ ถนนดินสอ ถนนประชาธิปไตย

3. ถนนทิศทางเดียว - เส้นทางหลัก ได้แก่ ถนนบำรุงเมือง - เส้นทางรอง ได้แก่ ถนนจักรพงษ์- เส้นทางย่อย ได้แก่ แพร่งนรา แพร่งสรรพศาสตร์ ตรอกสาเก ตรอกนาวา ซอยรามบุตรี ตรอกนามชัย

พื้นที่โครงการมีลักษณะเดียวกับพื้นที่อื่นในกรุงเทพฯ คือ พื้นที่ถนนไม่พอเพียงกับปริมาณการจราจร บริเวณพื้นที่โครงการมีปัญหาการจราจรคับคั่ง เนื่องจากสาเหตุสำคัญดังนี้ คือ ความเป็นศูนย์กลางของเมือง เป็นทางผ่านในการเดินทางระหว่างฟากตะวันตก- ตะวันออกของกรุงเทพ ถนนคับแคบขยายไม่ได้ เนื่องจากความเป็นย่านเก่าแก่ของเมือง ไม่มีการจำกัดชนิดของยานพาหนะ และการขาดแคลนที่จอดรถ

รูปที่ 3.20 ผังแสดงพื้นที่พัฒนา ถนนราชดำเนินกลางและพื้นที่ต่อเนื่อง

4) ปัญหาน้ำท่วมและการระบายน้ำ

พื้นที่โครงการอยู่ในตำแหน่งศูนย์กลางของกรุงเทพมหานคร ถือเป็น พื้นที่ชั้นในที่ได้รับการป้องกัน น้ำท่วมอย่างสมบูรณ์ โดยการปรับปรุงสภาพคูคลอง ปรับปรุงระบบระบายน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทำเขื่อน/คันกันน้ำ การติดตั้งประตูระบายน้ำและการติดตั้งสถานีลูกสูบน้ำ จึงเป็นเขตปลอดภัยจากปัญหาน้ำท่วม

5) การระบายน้ำทิ้งและการกำจัดน้ำเสีย

พื้นที่โครงการอยู่ในเขตพื้นที่การให้บริการของโครงการการบำบัดน้ำเสียรวม 2 โครงการ คือ โครงการบำบัดน้ำเสียรัตนโกสินทร์ อยู่ที่บ้านพานถม บางลำพู เขตพระนคร เริ่มเปิดดำเนินการปี 2541 ครอบคลุมพื้นที่ 4 ตร.กม. บำบัดน้ำเสียได้ 40,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน โครงที่สองโครงการบำบัดนำเสียรวม ระยะที่ 1 (ดินแดง) ครอบคลุมพื้นที่ 37 ตารางกิโลเมตร ในเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตปทุมวัน เขตราชเทวี เขตพระนคร เขตดุสิต เขตพญาไท และเขตห้วยขวาง สามารถบำบัดน้ำเสียได้ประมาร 305,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน ปัจจุบันเปิดดำเนินการแล้ว

6) ปัญหาคุณภาพอากาศ

คุณภาพอากาศในบริเวณพื้นที่โครงการ กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้ทำการตรวจวัดคุณภาพอากาส ณ จุดตรวจวัดชั่วคราว ในปี ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2544 สรุปผลว่า ค่าการตรวจวัดเมื่อเทียบกับค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ไม่เกิน 30 ppm ค่าความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ที่ตรวจวัดยังไม่มีค่าเกินมาตรฐาน

7) ปัญหามลพิษทางเสียง

กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ ได้ทำการตรวจวัดระดับเสียง ทั้งในบริเวณทั่วไปและบริเวณริมถนนของกรุงเทพฯ ในระหว่างปี พ.ศ. 2542-2543 โดยมีสถานีตรวจวัดอยู่ในพื้นที่โครงการฯ และบริเวณใกล้เคียง 2 สถานี ได้แก่ ที่ป้อมตำรวจสิบสามห้าง และป้อมตำรวจ แม้นศรี พบว่าระดับเสียงเฉลี่ยตลอด 24 ชั่วโมง มีค่า 77.0-71.1 เดซิเบลและ 83.7-84.1 เดซิเบลตามลำดับ ค่าตรวจวัดได้ ณ สถานีตรวจวัดทั้ง 2 สถานี สูงเกินมาตรฐานที่กำหนดไว้ 70 เดซิเบล ระดับเสียงที่เกินค่ามาตรฐานนี้มีผลกระทบในระยะยาวต่อการได้ยินของคนที่อยู่อาศัยในพื้นใกล้เคียงในระยะยาว

8) ปัญหาคุณภาพน้ำ

สำนักการระบายน้ำกรุงเทพฯ ได้ทำการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในคลองต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพฯ มาเป็นระยะเวลามากกว่า 20 ปี ผลการสำรวจคุณภาพน้ำในคลองสายต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ ได้แก่ คลองคูเมืองเดิม คลองหลอด วัดเทพธิดา คลองบางลำพู คลองโอ่งอ่าง คลองมหานาค และคลองผดุงเกษม ในปี พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นปีล่าสุดที่มีสถิติ สรุปได้ว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณภาพน้ำในคลองในบริเวณพื้นที่โครงการอยู่ในขั้นวิกฤต จัดอยู่ในคุณภาพน้ำประเภท 5 สำหรับใช้ประโยชน์เพื่อการคมนาคม สถานีเก็บตัวอย่างน้ำ

9) ปัญหาทัศนียภาพ

สภาพภูมิทัศน์โดยทั่วไปในพื้นที่โครงการสรุปได้ดังนี้

1.ภูมิทัศน์ที่เกิดกับโบราณสถานปัจจุบันได้มีการสร้างอาคารใหม่ขึ้นมาปิดล้อมโบราณสถาน อาคารประวัติศาสตร์ และศาสนสถานโดยรอบ จนไม่สามารถจะมองเห็นได้อย่างชัดเจน จากเส้นทางผ่านหลัก

2.ภูมิทัศน์ที่เกิดกับธรรมชาติ ในบริเวณพื้นที่โครงการ อยู่ในภาวะที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากการปลูกสร้างอาคารไม่ได้คำนึงถึงที่ว่าง การปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาหรืออื่น ๆ ไม่ได้มีการทำให้อาคารมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ

3.1.8 สรุปผลการศึกษาในระดับพื้นที่ราชดำเนิน

จากการศึกษาสภาพต่าง ๆ ของชุมชนเมืองนครสวรรค์ สามารถสรุปได้ว่าพื้นที่ราชดำเนิน ซึ่งเป็นเมืองแห่งประวัติศาสตร์ มีศักยภาพที่สำคัญในด้านทำเลที่ตั้งของชุมชนเมือง ซึ่งเป็นหน้าด้านของการคมนาคมไปสู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยมีบทบาทสำคัญกล่าวคือ

- เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ
- เป็นศูนย์กลางการบริการทางสังคม
- เป็นศูนย์กลางการพาณิชย์ ,การค้า , การบริหาร
- เป็นกลางแห่งแระวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์

การพัฒนาแผนผังแม่บทพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องนับว่ามีความสำคัญต่อความเจริญ ของพื้นที่ราชดำเนินเป็นอย่างมาก แต่ในสภาพปัจจุบัน พื้นที่ถนนราชดำเนินมีข้อจำกัดมากมายที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนา เพื่อรองรับบทบาทที่มีผลต่อชุมชนเมืองดังกล่าวได้พอเพียง จึงต้องมีความจำเป็นในการพัฒนาพื้นที่ราชดำเนินและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม โดยไม่ส่งผลกระทบต่อกันและมีความเพียงพอกับความต้องการบทบาท และหน้าที่ของเมืองพัฒนาพื้นที่ราชดำเนินในอนาคต

3.2 การศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา พื้นที่ถนนราชดำเนินกลาง

พื้นที่ศึกษา คือ พื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง การศึกษาโครงการเน้นหนักไปที่ถนนราชดำเนินกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อถนนราชดำเนินนอกสร้างเสร็จ ในปี พ.ศ.2444 ก็เริ่มสร้างถนนราชดำเนินกลางโดยมีลักษณะตามถนนราชดำเนินนอก จุดเริ่มต้นที่ สะพานผ่านฟ้าลีลาศนั้นสร้างข้ามคลองรอบกรุง จุดสิ้นสุด สะพานผ่านพิภพลีลาที่สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2445 ข้ามคลองคูเมือง ความยาว 1,200 เมตร ความกว้าง 12 ช่องจราจร

ถนนราชดำเนินกลางนี้มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด มีกาขยายช่องถนนให้กว้างขึ้นกว่าเดิม พ.ศ. 2448 เมื่อรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ประกาศเวนคืนที่ดิน พวกต้นมะฮอกกานีที่ปลูกไว้สองข้างทางแต่เดิมก็ถูกโค่นทิ้งเสียข้างละแถว เพื่อสร้างอาคารริมถนนราชดำเนินกลางทั้งสองฟากเป็นตึกสมัยใหม่ดูแปลกตาในสมัยนั้นกว่าสถาปัตยกรรมไทยที่มีอยู่พร้อม ๆ กับสร้างอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยที่สี่แยกดินสอ เพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครองาระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยดั้งปัจจุบันในปีพ.ศ. 2475 โดยอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยนั้นวางศิลาฤกษ์ กลายเป็นสัญลักษณ์โดดเด่นบนถนนสายนี้

3.2.1 ที่ตั้งและขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

ที่ตั้งและขอบเขตของพื้นที่ศึกษา ตั้งอยู่ที่ถนนราชดำเนินกลาง มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ จดถนนด้านหลังอาคารราชดำเนินกลางฝั่งเหนือ

ทิศใต้ จดถนนด้านหลังอาคารราชดำเนินกลางฝั่งใต้ และบางส่วนของพื้นที่ด้านหลัง อาคารโรงแรมรัตนโกสินทร์

ทิศตะวันออก จดสะพานผ่านฟ้าลีลาศ

ทิศตะวันตก จดสะพานผ่านพิภพลีลา

ภาพที่ 3.21 รูปแสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา จากภาพถ่ายแผนที่ทางอากาศปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.2 การใช้ที่ดิน

ในพื้นที่ศึกษา คือ พื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินกลางเป็นลักษณะของพื้นที่เขตอนุรักษ์ สีน้ำตาลอ่อน เนื่องจากเป็นพื้นที่แห่งประวัติศาสตร์และมีโบราณสถานที่ ที่เก่าแก่ควรแก่การอนุรักษ์

3.2.3 ระบบโครงข่ายคมนาคมขนส่ง

ระบบโครงข่ายคมนาคมขนส่งในพื้นที่ศึกษา สามารแยกออกเป็นระบบโครงข่ายการคมนาคมทางบก และโครงข่ายการคมนาคมทางน้ำ ซึ่งเป็นระบบโครงข่ายหลักที่เข้าสู่พื้นที่ศึกษา

1) ระบบโครงข่ายคมนาคมทางบก

ในบริเวณพื้นที่ศึกษาประกอบด้วยโครงข่ายถนนในพื้นที่สายหลักเพียงเส้นเดียว ถนนราชดำเนินกลาง ซึ่งมักถูกใช้เป็นทางผ่านของยวดยานที่ใช้สะพานพระปิ่นเกล้าข้ามไปข้ามมาระหว่างฝั่งธนบุรีกับฝั่งพระนคร จึงมีรถวิ่งผ่านมากมายถือเป็นถนนที่มีการจราจรติดขันสายหนึ่ง

1.1 ปริมาณการจราจรบริเวณพื้นที่ศึกษา

ปริมาณการจราจรในชั่วโมงเร่งด่วน จากการสำรวจของกองวิศวกรรม สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ. 2531 สรุปการจราจรในพื้นที่ศึกษาได้ดังนี้

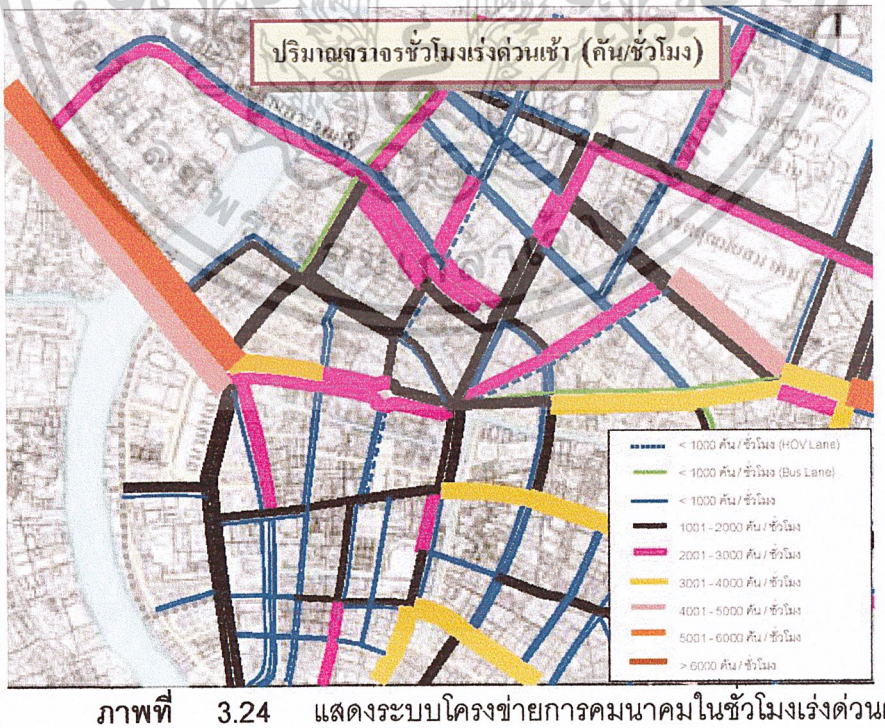

ภาพที่ 3.24 แสดงระบบโครงข่ายการคมนาคมในชั่วโมงเร่งด่วนตอนเช้าในพื้นที่การศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

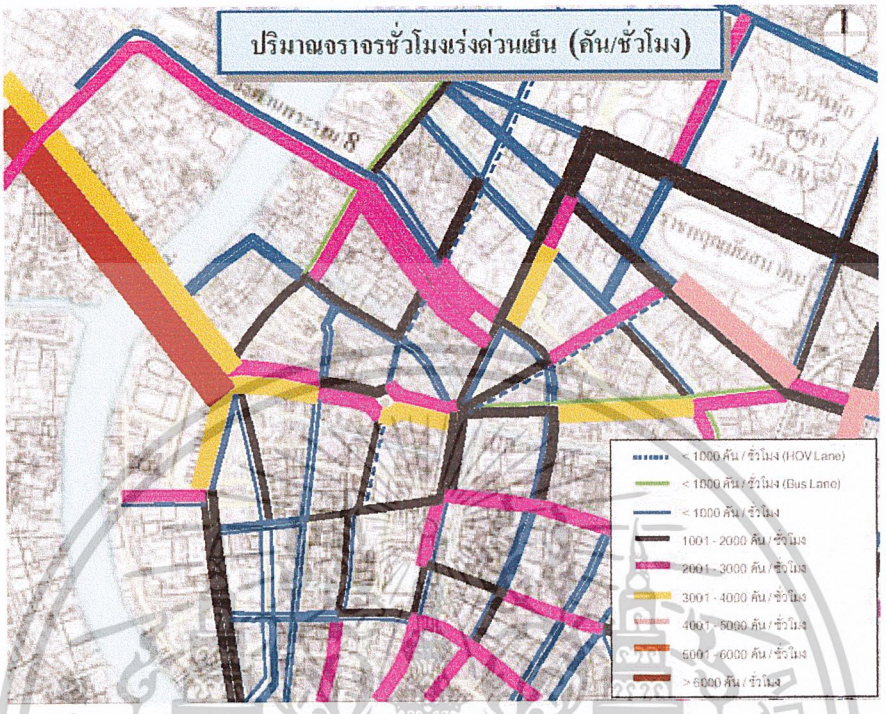

ภาพที่ 3.25 แสดงระบบโครงข่ายการคมนาคมในชั่วโมงเร่งด่วนตอนเย็นในพื้นที่การศึกษา

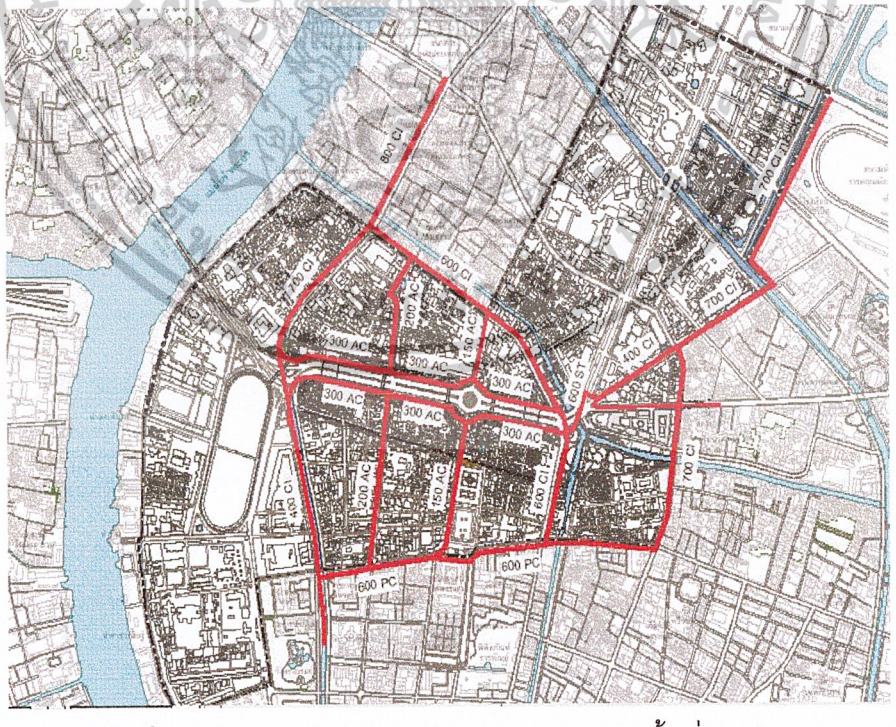

ภาพที่ 3.26 แสดงระบบโครงข่ายการคมนาคมในพื้นที่การศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ระบบโครงข่ายคมนาคมทางน้ำ

ระบบโครงข่ายคมนาคมทางน้ำ เป็นอีกเส้นทางหนึ่งที่สามารถใช้เชื่อมต่อมายังพื้นที่ของโครงการโดยเส้นทางหลักคือแม่น้ำเจ้าพระยา และเชื่อมต่อมายังลำคลองหรือคลองหลอดรอบกรุง การใช้ท่าเรือโดยสารต่าง ๆ ริมแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นทางติดต่อทางน้ำ ท่าเรือโดยสารที่ใช้จะมีทั้งท่าเรือด่วนและท่าเรือข้ามฟากจำนวน 6 ท่าในบริเวณพื้นที่ศึกษา นอกจากนั้นยังมีท่าเรือท่องเที่ยวอีก 3 ท่า สำหรับนักเที่ยวที่สนใจและใช้บริการท่องเที่ยวตามลำน้ำเจ้าพระยาอีกด้วย

3.2.4 สภาพการใช้พื้นที่และอาคารปัจจุบันในพื้นที่ศึกษา

ตัวอาคารที่สร้างขึ้นนั้นเป็นตึกสูงอย่างฝรั่ง 3 ชั้นครึ่ง ทั้ง 15 หลัง แบ่งอาคารเป็นช่วง ๆ โดยบริเวณมุมอาคารแต่ละหลังก่อมุขรูปโค้งครึ่งวงกลม อาคารแต่ละช่วงจะมีชุ้มไม้เลื้อยเชื่อมต่อถึงกันซึ่งไม่ปรากฏเป็นปัจจุบันแล้ว ที่ตัวดาดฟ้าเทคอนกรีตแบบเรียบซึ่งเป็นการก่อสร้างแบบใหม่ในสมัยนั้น ผนังอาคารก็ฉาบแบบขรุขระ ทาสีครีบ ไม่ได้ฉาบเรียบแบบอาคารทั่วไป ดูเป็นอาคารแบบตะวันตก มีเพียงหน้าต่างที่มีการออกแบบให้เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศในเมืองไทย คือ บานกว้าง ตัวลวดลายลูกฟักมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดยในปัจจุบันตัวลายลูกฟักของแต่ละอาคารจะไม่เหมือนกัน บางเป็นกระจกใส กระจกฝ้าหรือสเตนกลาสแบบเก่า

3.2.4.1 สภาพอาคารในพื้นที่ศึกษา

ลักษณะอาคารบางส่วนผู้เช่าไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือประกอบกิจกรรมต่างๆอย่างไม่เหมาะสมมีการปรับปรุงสภาพ (ในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับโครงสร้าง) อย่างไม่สอดคล้องกับสถาปัตยกรรม เช่น การติดตั้งป้ายโฆษณาที่มีสีสันขัดกับสีของอาคารเพ่อให้โดดเด่น และทั้งมีขนาดที่ใหญ่โต จึงน่าจะมีการกำหนดรูปแบบมาตรการเพื่อควบคุมให้เป็นระเบียบสภาพแวดล้อมไม่สวยงาม เช่น ต้นไม้ที่เปลี่ยนจากต้นฮอกกานีซึ่งเป็นต้นไม้ที่มีฟอร์มสวยงามเป็นประดู่และราชพฤกษ์ที่ขยายกิ่งก้านอย่างไม่เป็นระเบียบ รวมทั้งสายโทรศัพท์สายไฟที่ดูรุงรังและการใช้บริเวณที่ว่างมุมและด้านหลังอาคารสำหรับจอดรถตู้นับร้อยคันหรือใช้เป็นที่เก็บของมีการต่อเติมปรับปรุงอาคารที่ไม่เข้าลักษณะสถาปัตยกรรม โดยรวมของอาคารก่อให้เกิด “ทัศอุจาด” เช่นร้านสะดวกซื้อ “เซเว่นอีเลฟเว่น” ซึ่งหากปิดกิจการในอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมแล้วก็มักจะมีปัญหาเกิดขึ้นอยู่เนื่องๆเนื่องจากไม่มีนโยบายในการปรับรูปแบบร้านค้าให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมแต่อย่างใดมักคงรูปแบบการเป็นเอกลักษณ์ของตนเองในขณะเดียวกันร้าน “แมคโดนัล”ของบริษัท แมคไทย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของต่างชาติเช่นกันใช้พื้นที่ของถนนราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดำเนินกลางบริเวณสี่แยกอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย (ด้านโรงเรียนสตรีวิทยา)กลับให้ความสำคัญกับการปรับแต่งร้านค้าให้กลมเกลียวกับสภาพแวดล้อมเป็นอย่างยิ่ง

ภาพที่ 3.27 แสดงอาคารในพื้นที่โครงการที่มีการแปรสภาพตามการใช้งาน

3.2.4.2 ความสูงของอาคาร

ลักษณะความสูงของอาคารบริเวณพื้นที่ศึกษามีการแบ่งแยกตามลักษณะของอาคาร ซึ่งมีรูปแบบและความคล้ายคลึงกันตามช่วงสมัยการก่อสร้างแต่ละยุค โดยบริเวณถนนบำรุงเมือง และริมคลองคูเมืองเดิมเป็นอาคารพาณิชย์ผสมพักอาศัยมีความสูง 3-4 ชั้น และบริเวณชุมชนที่พักอาศัย 1-2 ชั้น บริเวณ ถนนตรอกนาวา ตรอกตึกดิน และบริเวณที่มีตึกสูงมากกว่า 4 ชั้น บริเวณถนนแพร่งสรรพศาสตร์ และกลุ่มอาคารบริเวณถนนบุญศิริ มีลักษณะเป็นอาคารพาณิชย์พักอาศัย 5 ชั้น

ในผังที่ 3.28 แสดงผลการสำรวจความสูงอาคารในพื้นที่ศึกษาทั้งหมดซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มความสูง แสดงเป็น 6 สีดังนี้

(1) สีชมพูอ่อน	แสดงอาคารที่มีความสูง 1 – 2 ชั้น
(2) สีน้ำเงิน	แสดงอาคารที่มีความสูง 3 – 4 ชั้น
(3) สีเขียวอ่อน	แสดงอาคารที่มีความสูง 5 – 6 ชั้น
(4) สีม่วงอ่อน	แสดงอาคารที่มีความสูง 7 – 8 ชั้น
(5) สีม่วงเข้ม	แสดงอาคารที่มีความสูง 11 – 14 ชั้น4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการวิเคราะห์เบื้องต้น แสดงว่าอาคารส่วนใหญ่ในพื้นที่ศึกษา มีความสูงอาคารอยู่ระหว่าง 1 ถึง 6 ชั้น มีความสูงระหว่าง 11 ถึง 14 ชั้น เพียง 3 อาคารในพื้นที่ ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่อาคารยังมีเส้น Sky Line โล่งว่างไม่ถูกอาคารสูงบดบังสายตามากจนเกินไป

ภาพที่ 3.28 ผังแสดงความสูงของตัวอาคารในพื้นที่ศึกษา

3.2.5 กรรมสิทธิ์ที่ดิน

กรรมสิทธิ์ที่ดิน ในพื้นที่ศึกษามีแค่ 2 ประเภท คือ ของรัฐบาล (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์)โดยให้ประชาชนทั่วไปและเอกชนเช่า และพื้นที่ของเอกชน

3.2.6 ราคาที่ดิน

เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นของภาครัฐ(สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์) ที่เปิดให้ประชาชนทั่วไปและภาคเอกชนมาเช่าซึ่งราคาการเช่าตัวอาคาร แล้วแต่กรณีในการอยู่อาศัยซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างผู้เช่ากับทางสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ไม่สามารถระบุได้

3.2.7 ศักยภาพของอาคารบริเวณถนนราชดำกลาง

อาคารเหล่านี้เป็นอาคารที่มีการก่อสร้างจากแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าจ้าอยู่หัว โดยหวังจะให้เป็นต้นแบบถนนที่มีความเป็นศรีสง่าแก่พระนคร ซึ่งเป็นรูปแบบอาคารตลอดจนทำเลที่ตั้งในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นอาคารที่ตั้งอยู่บนถนนที่เป็นศูนย์กลางในแง่ของการท่องเที่ยวในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ จากข้อมูลในปี 2543 มีนักท่องเที่ยวจำนวน 4,707,080 คนที่ต้องผ่านถนนราชดำเนินเพื่อเข้าชมวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระบรมมหาราชวัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตลอดจนการท่องเที่ยวรอบเกาะรัตนโกสินทร์อาคารถนนราชดำเนินจึงเป็นอาคารที่มีศักยภาพการทำธุรกิจสูงในการท่องเที่ยวโดยเฉพาะกับกลุ่มชาวต่างประเทศที่ต้องผ่านถนนราชดำเนินกลาง นอกจากนี้บริเวณใกล้เคียงยังประกอบด้วยหน่วยงาน และองค์การต่างประเทศ อาทิเช่นองค์การสหประชาชาติ องค์ยูนิเซฟ F.A.O ซึ่งหน่วยงานต่างๆเหล่านี้มีชาวต่างชาติที่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกและธุรกิจที่สอดคล้องกับการทำงานและอยู่อาศัย ซึ่งจากข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปถึงจุดเด่นของอาคารบริเวณถนนราชดำกลางได้ดังนี้

(1) ความสวยงานของกลุ่มอาคารที่มีประวัติศาสตร์ และมีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมซึ่งได้เปรียบในการทำธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ตลอดจนกลุ่นคนงานบริเวณใกลัเคียง

(2) ความสะดวกในการขนส่งและคมนาคม เนื่องจากถนนราชดำเนินกลางนี้ มีการเปิดใช้ตั้งแต่ปี 2442 จวบจนถึงปัจจุบันถนนนี้จึงเป็นถนนศูนย์กลางของกรุงเทพฯ โดยเฉพาะถนนหลักของการเดินทางของคนกรุงเทพฯในปัจจุบัน

(3) ทำเลที่ตั้งของอาคารถนนราชดำเนินกลาง อยู่ใกล้กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในส่วนของรัฐ เอกชนตลอดจนหน่วยงานต่างประเทศที่สามารถปรับปรุงอาคาร และรูปแบบกิจกรรมการค้า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของอาคาร นอกจากนั้นบริเวณนี้ยังมีสวนสาธารณะ คือลานพลับพลาเจษฎาบดินทร์ เพื่อเป็นที่พักผ่อนของผู้คนในบริเวณนั้น

3.2.8 สรุปสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา ส่วนใหญ่เป็นบริเวณการใช้ที่ดินประเภทการอนุรักษ์ กลุ่มอาคารส่วนใหญ่เป็นเป็นอาคารพาณิชย์ และอาคารพักอาศัย ตามแนวถนนดินสอ ถนนตะนาว และถนนราชดำเนินกลางและถนนในพื้นที่ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสายหลักของการสัญจรจากศักยภาพของพื้นที่ศึกษา พอจะสรุปได้ว่า ในบริเวณพื้นที่ศึกษามีความเหมาะสมและความน่าจะเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สูงมากกว่าพื้นที่บริเวณอื่นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับแนวโน้มการขยายตัว ซึ่งบริเวณพื้นที่ศึกษาสามารถเชื่อมต่อโครงข่ายคมนาคมและกิตติกรรมกับศูนย์การท่องเที่ยวเดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นแผนและโครงการพัฒนาทั้งของภาครัฐและเอกชนล้วนส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่ศึกษาให้เป็นศูนย์กลางท่องเที่ยว การค้าส่งใหม่ได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ข้อมูลทางด้านกรรมสิทธิ์ที่ดินและราคาที่ดินยังมีส่วนช่วยสนับสนุนการพัฒนาบริเวณพื้นที่ศึกษาให้มีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากราคาที่ดินในบริเวณพื้นที่ศึกษาส่วน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใหญ่เป็นพื้นที่ในกรรมสิทธิ์ของหน่วยงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ซึ่งหมดสัญญาเช่าเหมาะแก่การพัฒนาต่อไป

3.3 พื้นที่อาคารริมถนนราชดำเนินกลาง

3.3.1 การแบ่งพื้นที่ศึกษาอาคารริมถนนราชดำเนินกลาง

พื้นที่อาคารริมถนนราชดำเนินกลาง อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์ ซึ่งจะเป็นพื้นที่หลักของโครงการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนิน ได้มีการประสานแนวความคิดจากผู้เชี่ยวชาญหลายด้าน ทั้งจากนักผังเมือง สถาปนิก วิศวกร ผู้ออกแบบวางผังชุมชน นักสังคม นักเศรษฐศาสตร์ การเงิน การตลาด และผู้เชี่ยวชาญสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวความคิดเริ่มต้นจากการพิจารณากิจกรรมที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ความสามารถของโครงสร้างอาคารที่จะปรับปรุงเพื่อรองรับกิจกรรมใหม่ รวมทั้งรูปแบบอาคารที่จะรองรับประเภทของการค้าธุรกิจ หรือกิจกรรมที่เหมาะสมในอนาคต

ข้อสรุปของจัดแบ่งพื้นที่พัฒนา เพื่อรองรับกิจกรรมพื้นที่อาคารริมถนน ราชดำเนินกลาง คือ การแบ่งพื้นที่ออกเป็นกลุ่ม หรือย่านเพื่อการจัดประเภทของกิจกรรมที่เกื้อกูลส่งเสริมธุรกิจซึ่งกันและกัน เป็นการจัดระเบียบด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่มีประสิทธิภาพชัดเจน โดยแบ่งออกได้ ดังนี้

พื้นที่ 1น (Zone 1 N) พื้นที่ด้านตะวันตกของถนนราชดำเนินกลางฟากเหนือ ประกอบด้วยกลุ่ม อาคาร E 16 E7 และ E 17 ซึ่งเป็นบริเวณอาคารกรมประชาสัมพันธ์เดิม อาคารกองสลากเดิม อาคารพาณิชย์ของหน่วยงานของศูนย์แสดงผลิตภัณฑ์ องค์การในสังกัดกรมการอุตสาหกรรมสำนักงานกระทรวงกลาโหม บริเวณกรุงไทยพาณิชย์ประกันภัย จำกัด และอาคารกรมพัฒนาเศรษฐกิจและการพาณิชย์ในปัจจุบัน ด้านหลังอาคารพาณิชย์ฟากเหนือติดกับถนนข้าวสารซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ดังรูปผังแสดงที่ 3.2.2

พื้นที่ 1น (ZONE 1 s) ได้แก่ พื้นที่ด้านตะวันตกของถนนราชดำเนินกลางฟากใต้ ประกอบด้วยกลุ่ม อาคาร E15 E6 E5 และ E 14 ซึ่งปัจจุบันเป็นอาคารโรงแรมรัตนโกสินทร์ อาคารพาณิชย์ของการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล โรงพิมพ์สยามรัฐ บริษัท วิทยาศรม จำกัด สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย ร้านอุตสาหกรรมภัณฑ์ ธนาคารไทยพาณิชย์ สำนักงานทนายความ และธนาคารออมสิน สาขาราชดำเนิน

พื้นที่ 2ต (ZONE 2 n) ได้แก่ พื้นที่ตรงกลางของถนนราชดำเนินฟากเหนือ จากแยกคอกวัว ไปถึงวงเวียน อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ประกอบด้วยกลุ่มอาคาร E18 E8 และ E 9 ซึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจุบันเป็นอาคารสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล อาคาร 2 อาคารวิทยาศรม และศึกษาภัณฑ์พาณิชย์

พื้นที่ 2ต (ZONE 2s) ได้แก่ พื้นที่ตรงกลางของถนนราชดำเนินฟากใต้ จากแยกคอกวังไปจนถึง วงเวียนอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ประกอบด้วย กลุ่มอาคารปัจจุบัน คือ อาคาร E13 ซึ่งคืออนุสรณ์สถาน 14 ตุลาคม อาคาร E4 E3 ซึ่งเป็นร้านจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล

พื้นที่ 3น และ 3ต (ZONE 3N&3S) ได้แก่ พื้นที่ฟากเหนือ-ใต้ของวงเวียน อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ซึ่งปัจจุบัน คือ กลุ่มอาคาร E19 E20 E12 และ E 11 ซึ่งเป็นอาคารชั้นเดียวของรานอาหารแมคไทย ห้องอาคารวิจิตร ภัตตาคารเมธาวลัยศรแดง และร้านขายหนังสือ บริษัทเมืองโบราณ ซึ่งอยู่รอบวงเวียนอนุสาวรีย์

พื้นที่ 4น (ZONE 4N) ได้แก่ พื้นที่ด้านทิศตะวันออกของถนนราชดำเนินฟากเหนือ ประกอบด้วย กลุ่มอาคาร E10 E21 E22 ซึ่งปัจจุบัน คือ บริษัท เฟรดริด อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัดสำนักงานสภาทนายความ สำนักงานบัญชี-กฎหมาย ร้านขายสินค้า ปลอดภาษี (Duty Free) อาคารเทเวศประกันภัย

พื้นที่ 4ต (ZONE 4S) ได้แก่ พื้นที่ด้านทิศตะวันออกของถนราชดำเนินฟากใต้ ประกอบด้วยกลุ่ม อาคาร E2 E1 ซึ่งปัจจุบัน คือ อาคาร บริษัท ทีทีแอล จำกัด ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด โรงเรียนสอนภาษา เฉลิมไทยการแว่น ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานสรรพกร ธนาคารทหารไทย

3.3.2 อาคาร และโบราณสถานที่สำคัญของพื้นที่ศึกษา

กรมประชาสัมพันธ์เดิม เริ่มก่อตั้งเมื่อ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2476 ตั้งอยู่ด้านมุมซ้ายของถนนราชดำเนินกลาง เดิมเป็นที่ตั้งของวังสะพานเสี้ยววังที่ 4 ซึ่งสร้างมาตั้งแต่ครั้งรัชกาลที่ 2 และหลังจากตัดถนนราชดำเนินแล้วได้สร้างตึก 3 ชั้น เป็นที่ตั้ง ห้างแบดแมน ซึ้งตั้งขึ้นพ.ศ.2422 กรมประชาสัมพันธ์ถูกไฟไหม้ในเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2535 จึงได้ทุบอาคารเดิมเสีย แล้วย้ายไปอยู่ที่ทำการแห่งใหม่ในซอยอารีสัมพันธ์

อาคารริมถนนราชดำเนินกลาง สร้างขึ้นในพ.ศ. 2480 โดยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นอาคารหลังยาว สูง 3 ชั้นครึ่ง แบ่งอาคารเป็นช่วง มีถนนซอยระหว่างตึกแถว บริเวณมุมอาคารก่อมุขรูปโค้งครึ่งวงกลมเป็นสถาปัตยกรรมแบบนีโอคลาสสิก สถาปนิกผู้ออกแบบคือ นายจิตรเสน (หมิว) อภัยวงศ์

สะพานผ่านพิภพลีลา เป็นสะพานข้ามคลองคูเมืองเดิม เคยมีสะพานโค้งโครงเหล็กขนาดใหญ่แบบเดียวกับสะพานนรัตนเก่าที่บางลำพู ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2446 รัชกาลที่ 5 ทรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โปรดฯให้กรมโยธาธิการสร้างสะพานใหม่ขึ้นแทนที่สะพานเดิม เพื่อให้สะพานใหม่มีขนาดใหญ่กว่าเดิมและให้มีความสวยงามเช่นเดียวกับสะพานมัฆวานรังสรรค์ที่สร้างขึ้นใหม่เมื่อพุทธศักราช 2443 ที่ถนนราชดำเนินนอกที่สร้างขึ้นมาใหม่

อนุสาวรีย์ 14 ตุลา เริ่มโครงการก่อสร้างตั้งแต่ พ.ศ. 2518 สร้างเสร็จเมื่อพ.ศ. 2544 ภายในมีงานประติมากรรมเป็นปูนปั้นทรงกรวยแหลมสูง 14 เมตร และที่ฐานด้านล่างสถูปทรงกรวย เป็นที่ระรึกรายนามของวีรชนที่จากไปในเหตุการณ์ครั้งนั้น และด้านหลังประติมากรรมกรวยนี้ สร้างเป็นอาคารขนาดย่อม 3 ชั้น

อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เริ่มสร้างเมื่อ พ.ศ. 2482 เสร็จเมื่อ พ.ศ.2483 ศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี และศิษย์เป็นผู้ออกแบบและปั้นประติมากรรมนูนสูง ฐานปีกทั้ง 4 มุม ด้านบนเป็นพานรองรับรัฐธรรมนูญโดยรอบ ที่มุมทั้ง 4 ทำเป็นปีกทรงครีบสูง ที่ฐานประดับด้วยประติมากรรมปูนปั้นนูนต่ำ และรอบๆ ลานประดับด้วยปืนใหญ่ที่ฝังส่วนปากกระบอกปืนลงในดิน

ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ เริ่มก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. 2532 แล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2533 เดิมบริเวณนี้เป็นโรงภาพยนตร์ และโรงละครศาลาเฉลิมไทย ต่อมาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้ขอซื้อที่ดิน และอาคารเพื่อสร้างเป็นลานพลับพลาฯ โดยมอบหมายให้กรมศิลปากรในการจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 3 พลับพลาที่ประทับ ศาลาราย และการจัดภูมิทัศน์

3.3.3 สภาพการใช้พื้นที่อาคารปัจจุบัน

1) อาคารบางส่วนผู้เช่าไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือประกอบกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไม่เหมาะสม

2) มีการปรับปรุงสภาพ (ในส่วนที่เกี่ยวกับโครงสร้าง) อย่างไม่สอดคล้องกับสถาปัตยกรรม เช่น การติดตั้งป้ายโฆษณาที่มีสีสันขัดกับสีของอาคารเพื่อความโดดเด่น และขนาดใหญ่ จึงน่าจะมีการกำหนดรูปแบบมาตรการเพื่อควบคุมให้เป็นระเบียบ

3) สภาพแวดล้อมไม่สวยงาม เช่น ต้นไม้ที่เปลี่ยนจะต้นมะฮอกกานี ซึ่งเป็นต้นไม้ที่มีความสวยงาม เป็นประดู่และราชพฤกษ์ที่ขยายกิ่งก้านอย่างไม่เป็นระเบียบ รวมถึงสายโทรศัพท์ สายไฟฟ้าที่ดูรกรุงรัง และการใช้ที่ว่างบริเวณและด้านหลังอาคารสำหรับจอดรถตู้นับร้อยคันหรือใช้เป็นที่เก็บของ

4) มีการต่อเติมปรับปรุงอาคารที่ไม่เข้ากับลักษณะสถาปัตยกรรม โดยรวมของอาคาร ก่อให้เกิด “ทัศนอุจาด” เช่น กรณีร้านสะดวกซื้อ “เซเว่นอีเลฟเว่น” ซึ่งหากเปิดกิจการในอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมแล้ว ก็มักจะมีปัญหาเกิดขึ้นอยู่เรื่อย ๆ เนื่องจากไม่มีนโยบาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการปรับปรุงรูปแบบร้านค้าให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมแต่อย่างใด มักคงรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ในขณะเดียวกันร้าน "แมคโดนัล" ใช้พื้นที่ของอาคารถนนราชดำเนินกลางบริเวณสี่แยกอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย (ด้านโรงเรียนสตรีวิทยา) กลับให้ความสำคัญกับการแต่งร้านค้าให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมเป็นอย่างยิ่ง

3.4 กรณีศึกษา

3.4.1 ริเวอร์วอล์ค ซานอันโตนิโอ, เท็กซัส (River Walk,Antonio, Texus)

เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองซานอันโตนิโอ ซึ่งเป็นเมืองธุรกิจขนาดใหญ่ทางตอนใต้ของรัฐเท็กซัส จัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากของรัฐ เพราะมีกิจการหลากหลายเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็น Sidewalk Cafes ร้านแฟชั่นนำ Nightclub ร้านอาหารนานาชาติหรือแม้แต่โรงแรมสูงเรียงรายอยู่ริมริเวอร์วอล์ค ซึ่งตั้งอยู่ต่ำกว่าระดับพื้นถนนเพียง 20 ฟุต

ในคริสตศักราช 1921 เกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่ที่เมืองซานอันโตนิโอ สร้างความเสียหายหลายล้านเหรียญสหรัฐ ทางการจึงคิดจะจัดหาทางละบายน้ำโดยเอาส่วนของแม่มาใช้ กลุ่มสตรีแห่ง San Antonio Conservation Society ได้เสนอแนวความคิดที่จะอนุรักษ์แม่น้ำสายนี้ไว้พร้อมกับจัดหากิจกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศริม สถาปนิกผู้ออกแบบ คือ Robert H.H. Hugman ก่อสร้างแล้วเสร็จในปี ค.ศ.1941

กิจกรรมในพื้นที่ริเวอร์วอล์ค มีหลายรูปแบบ ได้แก่

(1) การล่องเรือรอบแม่น้ำ เช่น ล่องเรือรับประทานอาหาร ชมทัศนียภาพอย่างเดียวหรือจะแวะชมตามจุดที่น่าสนใจต่างๆ

(2) ร้านอาหารนานาชาติ บางร้านมีร้องเพลงบรรเลง ส่วนมากจะเป็นเพลงเม็กซิกัน เพราะประชากรส่วนใหญ่ของเมืองเป็นชาวเม็กซิกันหรือแม้แต่ร้านที่มีชื่อเสียงอย่าง Hard Rock Café หรือ Panet Holywood

(3) Outdcor Theater อัฒจรรย์สำหรับผู้ชมจะเป็นขั้นบันไดปูหญ้าและเวทีแสดงจะอยู่อีกฟากหนึ่งของแม่น้ำในช่วงเทศกาลรื่นเริงต่างๆจะมีขบวนเรือพาเหรดรอบแม่น้ำซึ่งเพิ่มสีสันให้กับบริเวณนี้มาก

3.4.2 เฟรนชควอเตอร์, เมืองนิวออลีนส์ รับหลุยเซียนา (French Quarter, New Orleans,Louislana)

เคยตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่ง ดังนั้นรูปแบบสถาปัตยกรรมจึงได้รับอิทธิพลของฝรั่งเศส เมืองนี้เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานมาก ครั้งหนึ่งเกิดไฟไหม้ครั้งใหญ่ จึงมีการวางผังเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และสร้างอาคารใหม่ขึ้น โดยอาคารเก่าที่ยังหลงเหลือจึงมีประวัติศาสตร์ยาวนาน และมีรูปแบบเป็นเอกลักษณ์ มีกลิ่นอายของบรรยากาศแบบฝรั่งเศสปะปนอยู่

ในปัจจุบันย่านเฟรนช์ควอเตอร์ ได้กลายเป็นย่านท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้กับเมืองอย่างมาก มีบรรยากาศคล้ายถนนข้าวสารของประเทศไทยเทศกาลที่มีชื่อของเมืองนี้คือเทศกาลมาดีกรา (Mard Gras)และยังได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งดนตรีแจ๊สอีกด้วย

3.4.3 ประเทศฝรั่งเศส (ถนนชองอลิเซส์ กรุงปารีส)

ในรัชสมัยของสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นช่วยสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด โดยเฉพาะด้านกายภาพของกรุงรัตนโกสินทร์ เนื่องจากพระองค์ได้ดำเนินนโยบายการบริหารประเทศให้รอดพ้นจากการตกเป็นอาณานิคมของชาตมหาอำนาจในตะวันตก จึงมีการปรับปรุงในด้านต่างๆ มากมาย ทรงมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเมืองหลวงให้สวยงามทัดเทียมเมืองหลวงอื่นๆ อย่างที่ทรงเคยพบเห็นเมื่อคราวเสด็จประพาสยุโรป โดยเฉพาะกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ทรงยึดตามแบบถนนชองอลิเซส์ (Champs Elysees) ซึ่งทำให้เกิดงานออกแบบชุมชน (Urban Design) ขึ้นเป็นครั้งแรก ในการสร้างถนนราชดำเนิน โดยมีผังแนวความคิดเป็นแกนถนนหลักพุ่งตรงไปยังจุดรวมสายที่มีสถานที่สำคัญของพื้นที่ อาคารร้านค้า สถาบันราชการตระหง่านแบบยุโรป ดังนั้นในการศึกษาเพื่อวางแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ ถนนราชดำเนิน และพื้นที่บริเวณต่อเนื่องในครั้งนี้ จึงได้นำเสนอกรณีศึกษาตัวอย่างในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งถือเป็นต้นแบบการพัฒนาถนนราชดำเนินเพื่อที่จะให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป

ย้อนกลับไปในปี 1667 หลุยส์ที่ 14 มีบทบาทที่สำคัญต่อการปรับปรุง Paris ซึ่งได้แนวคิดตามแบบอย่างในกรุง London ประเทศอังกฤษแนวความคิดหลักๆ เช่น

(1) งานปรับปรุงพระราชวัง Louvre โดยสถาปนิกชาวอิตาลี

(2) การสร้าง Plaza ขนาดใหญ่หลายแห่งกลางเมืองตลอดจนการออกแบบสวนสไตส์ฝรั่งเศส ให้กับตัวเมืองเห็นได้จากบริเวรด้านหลังพระราชวัง Louvre ปัจจุบันคือ Frace de la Concorde ซึ่งเป็น Plaza ที่ใหญ่ที่สุดในฝรั่งเศสขณะนั้น

การวางผัง Plaza ส่วนใหญ่มีลักษณะการวางผังภูมิทัศน์แบบ Pete d OIE (ตีนห่าน) ขนาดใหญ่กลางเมืองในปี 1675 รัฐมนตรี Colbert ของพระเจ้าหลุยส์ได้ออกคำประกาศควบคุมเมืองไม่ให้ขยายออกไปจากเดิม คำสั่งมีผลตั่งแต่ปี ค. ศ. 1678 – 1684 อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการเพิ่มจำนวนประชากรมากขึ้น เมืองก็ถูกขยายตัวออกไป มีการทุบกำแพงเมืองเก่าออกแล้ว สร้างกำแพงเมืองใหม่ขึ้น เกิดที่ดินว่างมีขนาดพื้นที่กว้างขวาง จึงมีการปรับปรุงถนนขนาดใหญ่ให้มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความกว้างปลูกต้นไม้ตลอดแนวถนนและทางเดินที่เรียกว่า Bculevarde (มาจากคำว่า Bal wark ในภาษาฮอลันดา)

ในปี ค.ศ. 1748 ได้มีการทูลเกล้าเสนอให้สร้าง Plaza ใหม่ๆ ตามอย่างกรุง London อีกครั้งในรัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 โดยอ้างเหตุผลเพื่อเป็นการลดความหนาแน่นในกรุง Paris หรืออีกนัยหนึ่งคือเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับชนชั้นสูง ขุนนางในราชสำนักมากกว่าการให้ประชาชนทั่วไป Plaza ที่จะสร้างมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดใหญ่ ซึ่งหาก Plaza เหล่านี้เป็นจริงขึ้นมาก็จะเกิดผลกระทบทั้งดีทั้งร้าย เนื่องจากถึงแม้มี Urban Space ซึ่งเป็นปอดใช้กับเมืองแต่ขาดการวางแผนที่จะให้เชื่อมโยงกัน และนี่เองเป็นสาเหตุให้มีการนำเสนอโครงการวางผังเมืองรวมนครปารีสติดตาม งานที่เด่นในช่วงนี้ก็คือ Flace de la Concorde ซึ่งเริ่มสร้าง ปี ค.ศ. 1757 เสร็จสมบูรณ์ในปี ค.ศ.1770 แต่เดิมชื่อว่า Place Lou s XV ซึ่งเป็นพระราชวังที่มีคูน้ำล้อมรอบ

ปี ค.ศ.177 ซึ่งเป็นระยะเวลา ก่อนการปฏิวัติฝรั่งเศส 14 ปี คำสั่งการควบคุมการขยายตัวเริ่มผ่อนคลายลงตามการประท้วงของประชาชน สิ่งที่เกิดตามมาหลังจากนั้นคือสิ่งก่อสร้างผุดขึ้นอยู่ทั่วเมือง Paris ราวกับดอกเห็ด เกิดน่านน้ำที่สกปรกขาดระเบียบมากมายเป็นแหล่งเสื่อมโทรมกระจายตัวอยู่ทั่วไป จวบจนกระทั่งปี ค.ศ.1793 จึงได้เกิดแปลนใหม่ขึ้นสำหรับ Paris ชื่อว่า Plan Des Artistes แปลนใหม่นี้มีความสวยงามในเชิงศิลป์ มีการวางผังเพื่อทำถนนขนาดใหญ่ ปรับปรุงสาธารณสมบัติ ตลาด สุขอานามัย และสิ่งที่จำเป็นอื่นๆ

สมเด็จพระจักรพรรดิ์ นโปเลียนที่ ได้ให้การสนับสนุนและประสงค์ให้สร้างทุกอย่างตามแปลนนี้ งานที่ปรากฏเด่นชัด คือ การปรับปรุงถนน “ชองอลิเซ” (Champ-Elysees) และการทำประตูชัยที่จุดปลายถนน “Arch Of Triempe” นอกจากนี้ยัง Rue de Rvo i ซึ่งมี Façade เป็น Arcade ยาวขนานไปกับพระราชวัง Louvre ซึ่งในปัจจุบันเป็นแหล่ง Shopping ที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวใน Paris

ในความเป็นจริงลักษณะรูปแบบของผังอันนี้ก็คือ การพยายามออกแบบสวนฝรั่งเศสมาใช้กบเมืองนั่นเอง เพียงแต่ใช้ก้อนหินแทนต้นไม้ ซึ่งในการที่จะปฏิบัติจริงตามผังนี้ได้ จะต้องอาศัยอำนาจที่เด็ดขาดจากรัฐบาลผสมกับเงินทุนที่มหาศาล และบารมีของขุนนางตลอดจนชนชั้นกลางที่มีอิทธิพลในสังคม อย่างก็ตามสภาพปัญหาที่แออัดในกรุง Paris ช่วยส่งเสริมให้งานปรับปรุงผังเมืองทั้งหมดนั้นง่ายขึ้น ผังเมือง Paris ปี ค.ศ.1793 นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ของยุโรป โดยมีจักรพรรดิโปเลียนที่ 1เป็นผู้เริ่มงานแต่กว่าจะสัมฤทธิ์ผลได้ก็กินเวลากว่าครึ่งศตวรรษ ช่วงปลายของการปกครองผู้ที่ขึ้นครองบัลลังค์ คือ นโปเลียนที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปี ค.ศ. 1843 ในระยะนั้นฝรั่งเศสประสบปัญหาภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจ และศีลธรรม อีกทั้งอำนาจจักรพรรดิก็มีเสถียรภาพที่ไม่มั่นคงนักในช่วงนั้นได้ทรงแต่งตั้งนายกเทศมนตรีนครปารีสนาม บารอน เฮาส์แมน (Baron Guorges Engene Haussmann) ให้เป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงนครปารีส เนื่องจากได้รับความไว้วางใจว่าเป็นคนเด็ดขาด กล้าหาญ เขาได้ตัดเส้นทางถนนในลักษณะ Bculevard ขึ้นหลายสาย ซึ่งนอกจากจะเพื่อความสวยงามแล้วยังเชื่อว่าเพื่อให้เป็นเส้นทางในการนำทหารเข้าปราบปรามการจราจรได้ง่ายขึ้น แต่ทว่าเหตุผลที่สำคัญมากกว่านั้นคือ การฟื้นผุเศรษฐกิจที่รัฐบาลร่วมมือกับนักจัดสรรที่ดินอย่างลับๆ หลังจากเมืองถูกกวาดล้างเพื่อทำ Boulevard และปลูกต้นไม้ขึ้นแทนนั้น นักสรรก็เริ่มสร้างอาคารพักอาศัยขนานกันไปซึ่งดูเหมือนเป็นการช่วยบรรเทาความแออัดของเมืองได้ดี แต่ในความเป็นจริงคนจนกับต้องมีที่อยู่แคบลง จ่ายเช่าที่แพงขึ้นโดยเป็นการไล่คนจนให้ไปนอกเมือง และให้คนชนชั้นกลางและชนชั้นสูงเข้ามาแทน ในประวัติศาสตร์การสร้างเมือง paris ได้บันทึกไว้ว่า Haussmann ได้สั่งรื้อบ้านพักอาศัยเป็นจำนวน ถึง 3 ใน 7 ส่วนของบ้านพักอาศัยทั้งในเมือง Paris จึงมีผู้คนที่เดือดร้อน และโกรธแค้นนายกเทศมนรีผู้นี้เป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามเมือง Paris ก็เป็นเมืองที่มีการวางผังที่ประสบสำเร็จมีโครงสร้างทางจินตนาภาพที่แข็งแกร่ง และสวยงามที่สุดในโลกโดยเฉพาะถนนชองอลิเซ “Champs- Elysees Avenue” ก็เป็นที่กล่าวขวัญถึงความสวยงาม เป็นแหล่ง Shopping ที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก

กิจกรรมการใช้ที่ดินในปัจจุบันบริเวณถนน ChampsElysees

ถนนชองอลิเซกรุงปารีสประเทศฝรั่งเศสในปัจจุบัน กิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินค่อนข้างหลากหลาย โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อการท่องเที่ยวเป็นหลักตลอดจนชองอลิเซมีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ผสมผสานเริ่มตั้งแต่จุดเริ่มต้นกลางใจเมืองอาจกินขอบเขตไปถึง I.LE de la C te บริเวณวิหาร Notre Eame พระราชวัง Louvre ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงในระดับโลกต่อเนื่องถึงสวนสาธารณขนาดใหญ่ “Ja din Des Tuileries” ที่ออกแบบโดยภูมิสถาปนิกที่มีชื่อเสียงสมัยสมเด็จพระจักรพรรดิ์นโปเลียนโดยเชื่อมต่อกับ Place De La Concorde ซึ่งเป็น Plaza ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างมาก เคยใช้เป็นลานประหารชีวิตขุนนางในราชสำนัก พระนางแมรี อังตัวเนต ด้วยเครื่อง กิโยติน ตลอดจนเป็นลานโล่งขนาดใหญ่สำหรับการชุมนุมของประชาชนในสมัยก่อนตรงใจกลางมีเสา Obelisque (เสาตรงสูงยอดแหลม) ซึ่งเป็นของกำนัลจากประเทศอียิปต์ แสดงถึงความเป็นมหาอำนาจของประเทศฝรั่งเศสในขณะนั้น ลาน Concorde แห่งนี้ เป็นจุดเริ่มต้นของถนน Champs – Elysees ซึ่งพื้นที่บริเวณนี้สามารถมองเห็นทิวทัศน์ได้รอบด้าน เช่น พระราชวัง (พิพิธภัณฑ์ Louvre) หอ Eiffel ประตูชัย (Arch

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

DeTriomphe) ถัดจากลาน Concorce นี้ จะเป็นสวนสาธารณะซึ่งทางทิศใต้ จะเป็น จะเป็นพระราชวังที่ตั้งตระหง่านอยู่ คือ Grand Palais และPetit Palais ต่อเนื่องกับอาคารสองข้างของถนน Champs-Elysees ซึ่งจะประกอบกิจกรรมการค้ามากมาย เป็นแหล่งจับจ่ายซื้อของ ห้างสรรพสินค้า สินค้า Brand Name ร้านน้ำหอม ร้านอาหาร ภัตตาคาร ร้านกาแฟที่เลื่องชื่อ ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวโรงภาพยนต์ Lido ร้านถ่ายรูป โรงแรม ธนาคาร สถานทูต อาจเรียกได้ว่าแทบทุกตารางเมตรตลอดถนนซองอลิเซ ใช้ประโยชน์เพื่อการพาณิชยกรรมอย่างเต็มศักยภาพ บริเวณชั้นใต้ดินจะเป็นสถานีรถไฟใต้ดินตลอดระยะมีร้านค้าย่อย เช่น ขายหนังสือ เบ็ดเตล็ด แทบทุกจุดของสถานี บริเวณพื้นที่ตอนในของถนนสวนใหญ่เป็นอาคาร สำนักงาน โรงแรม สถาบันราชการ และที่พักอาศัย ตอนปลายของถนนมีวงเวียนขนาดใหญ่ (Place Charle De Gau le) กลางวงเวียนเป็นที่ตั้งของประตูชัย (Arch De Triomphe) ซึ่งจักรพรรดิ์นโปเลียนทรงโปรดให้สร้างเพื่อต้อนรับพระองค์เมื่อชนะศึกสงคราม ผู้ที่สัญจรบริเวณของอลิเซสมารถจะเข้าถึงประตูชัยได้จากเส้นทางใต้พื้นดินซึ่งมีการใช้พื้นที่ลักษณะร้านค้าย่อย นอกจากนี้ ทางเดินใต้ดินยังมีภาพประวัติการสร้างประตุชัย ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้อีกด้วย ด้านหลังประชัยเป็นบริเวณ Chalas De Gauulle Avenue ซึ่งเป็นถนนเส้นทางเชื่อมกับถนนของอลิเซการใช้กิจกรรมของอาคารบริเวณนี้เป็นอาคารสำนักงาน โชว์รูมรถยนต์ และที่พักอาศัยเป็นส่วนมาก จึงไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวมากนัก ดังเช่น ถนนพาณิชยกรรมใหม่ “ลาเดอร์ฟองค์” ภายในบริเวณจะมีประตูแห่งใหม่ตั้งตระหง่านอยู่ ซึ่งเรียกกันว่า Grande Arcne โดยรอบบริเวณอาคารอาคารจะมีสำนักงานขนาดใหญ่ตั้งอยู่โดยรอบ ซึ่งแนวทางการวางผังเพื่อการสร้างพื้นที่เมืองใหม่ ในลักษณะการใช้ประโยชน์เพื่อพาณิชยกรรม กระจายความแออัดจากกรุงปารีสสิ่งที่เห็นได้ชัดทางกายภาพ คือ ภายในเมืองปารีส โดยเฉพาะถนนซองอลิเซ มีการควบคุมความสูง รูปแบบ Façade และรายละเอียดต่างๆ ของอาคาร เพื่อให้คงความสวยงามของศิลปะในยุคเรอเนสซองส์ และยุคบารอค โดยในส่วนของ La D'e fense จะเป็นเมืองที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ เพื่อรองรับความล้ำหน้าของระบบ Information Technology และการค้าในเชิงพาณิชยกรรมในส่วนชั้นใต้ดินของ La D'e fense จะเป็นสถานีรถไฟขนาดใหญ่ และห้างสรรพสินค้าย่อยเพื่อรองรับผู้ที่เข้ามาใช้พื้นที่และนักท่องเที่ยว

การสัญจร และการเข้าถึงภายในบริเวณถนน Champs – E'lyse'es

ระบบการขนส่งสาธารณะ (Fublic Tran sportat or) ภายในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสมีระบบการจราจรและการขนส่งที่สะดวกสบาย โดยเฉพาะระบบ Mass Transt กรุงปารีสนั้นนับได้ว่ามีระบบโครงข่ายรถไฟฟ้าใต้ดินที่ดีที่สุดในโลก มีโครงข่ายที่สนหรือข่ายกันอย่างเป็นระบบและทั่วถึง ผังพื้นที่เมืองหลวงโดยเฉพาะ บริเวณถนนซองอลิเซ มีรถไฟฟ้าใต้ดินสาย 1 (Metre 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สายสีเหลือง) ที่วิ่งผ่านกลางเมืองจากฝั่งตะวันตกไปจนถึงฝั่งตะวันออกของกรุงปารีส โดยรถไฟใต้ดินสาย 1 เริ่มจาก La D'e fense ถึงสถานี Chades de Gaulle Etoile (บริเวณประตูชัย) เข้าสู่ถนนชองอลิเซ ตลอดถนนชองอลิเซ มีสถานีรถไฟใต้ดินอยู่ถึง 4 สถานี หลังจากนั้นรถไฟผ่าน Lourve Meuseum Chatelet Les Halles ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสถานีใหญ่ของระบบรถไฟฟ้าใต้ดินปารีส (RATP) หลังจากนั้นเส้นทางก็มุ่งสู่ทางด้านตะวันออกของกรุงปารีสผ่านสถานี Bastille และสถานีปลายทาง Chatea de Vincennes ตลอดถนนชองอลิเซ มีจุดเชื่อมกับรถไฟหลายสายเช่น สาย 2 (สีน้ำเงิน) สาย6 (สีเขียวอ่อน) สาย13 (สีฟ้า) สาย14(สีม่วง) สาย12(สีเขียวแก่) รวมไปถึงรถไฟสายชานเมือง F.ER สาย A (สีแดง) ซึ่งเส้นทางมุ่งไปยังเมืองใหม่ นอกกรุงปารีส คือ Cergy-Pontoise และ Disneyland นอกจากนี้บนระดับพื้นดิน ยังมีรถบัสสาธารณหลายสาย เช่น สาย 73,93 ,42 สาย A (Night Bus)และรถบัสนำเที่ยว ซึ่งเห็นได้ว่าการสัญจรและเข้าถึงพื้นที่ Champ E'lyse'es นั้นมีความสะดวกรวดเร็วมากจากระบบ Mass Tranit ต่างๆถึงแม้จะมีที่จอดรถใต้ดินหลายแห่งตลอดถนนสายนี้แต่ค่าใช้จ่ายในการจอดรถนั้นสูงมาก ผู้เดินทางมาในพื้นที่นี้จึงนิยมใช้บริการระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ Public Transport มากกว่านั่นเอง

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบกรณีศึกษา Champs – Elysees Avenue และถนนราชดำเนิน

ความสำเร็จจากการดึงดูดปริมาณนักท่องเที่ยวทำให้เกิดรายได้ทางเศรษฐกิจสูงเข้ามาสู่เทศบาลนครปารีสนั้นมาจากหลายปัจจัย ทั้งจากโครงสร้างของเมืองปารีสที่มีความสวยงามมีโครงสร้างทางจินตนาการ (Image of City) ที่แข็งแกร่งตลอดจนมีสถาปัตยกรรมที่สวยงาม ความหลากหลายทางกิจกรรมกระจายอยู่ทุกจุดของเมือง โดยเฉพาะบริเวณถนนชองอลิเซ ซึ่งเป็นถนนสาย Shopping ที่เชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ อาทิ พระราชวัง Louvre ซึ่งปัจจุบันปรับเปลี่ยนเป็นพิพิธภัณฑ์ ประตูชัย (ArchElie Triomphe) และส่วนสำคัญอีกหลาย ๆ แห่ง ผู้คน นักท่องเที่ยว จึงมีแรงดึงดูดใจใสการที่จะเดินเท้าต่อเนื่องไปในแต่ละแห่งเนื่องจาก ในแต่ละจุดของถนนมีความสำคัญและสามารถดึงดูดความสนใจตลอดเส้นทาง อีกทั้งการคมนาคมขนส่งในการเข้าถึงก็สะดวกและง่าย เนื่องจากมีสายรถไฟใต้ดินวิ่งยาวตลอดเส้นถนนของอลิเซโครงข่ายเส้นทางรถไฟสายนี้เข้าไปสานกับโครงข่ายเส้นทางรถไฟใต้ดินทั่วกรุงปารีส ทำให้ง่ายประหยัดเวลาและสะดวกต่อการเดินทาง (วิ่งจากสถานีต้นทางไปยังสถานีปลายทางใช้เวลาไม่เกิน 20 นาที) อีกทั้งภูมิอากาศในช่วงฤดูท่องเที่ยวไม่ร้อนและไม่เย็นจนเกินไปนัก (8 องศา – 25 องศา) สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัด คือ มลภาวะทางด้านฝุ่น ควัน จากยานพาหนะ ที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สัญจรของประเทศฝรั่งเศส อีกทั้งภูมิอากาศที่มีลมพัดผ่าน (Flow) ตลอดถนนสายนี้ทำให้เกิดความรื่นรมย์ในการเดินเท้า การคำนึงถึงขนาดของทางเท้าที่กว้างขวาง Street Fumbure ที่สวยงามรายละเอียดเหล่านี้เป็น ปัจจัยที่มีความสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการดึงดูดผู้คนเข้ามายังถนนชองอลิเซแห่งนี้

เมื่อย้อนมองกลับมาดูถนนราชดำเนิน ถนนสายสำคัญของเมืองหลวงกรุงเทพมหานคร ซึ่งจุดดึงดูดความสนใจมากมาย ไม่ว่าโบราณสถาน ศาสนสถาน และอื่นๆ แต่ก็ไม่เป็นถนนประสบผลสำเร็จนักในการดึงดูด ผู้คนให้เข้ามาใช้กิจกรรมพื้นที่สามารถสรุปปัญหาที่สำคัญได้ดังนี้

(1) ปัญหาจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน อาคาร ตลอดจนถนนราชดำเนิน ขาดความน่าสนใจหรือขาดความต่อเนื่องทั้งจากการเข้าถึง และการขาดการรับรู้จากการบดบังทัศนียภาพการสัญจรทั้ง 2 ฝั่ง ทั้งเสมือนถูกตัดขาดโดยถนนราชดำเนินเองการสัญจรที่เข้าถึง และต่อเนื่องก็ค่อนข้างยากสำบาก เช่น จากตรอกข้าวสารข้ามมายังถนนราชดำเนินฝั่งโรงแรมรัตนโกสินทร์ (Roya Hotel) จนถึงข้ามไปสนามหลวง วัดพระแก้ว และพระบรมมหาราชวัง เป็นต้น

(2) ปัญหาทางด้านการคมนาคมขนส่ง และการเข้าถึงขาดระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพที่เข้าสู่พื้นที่ได้โดยสะดวก ผู้คนส่วนใหญ่ในกรุงเทพมหานครยังใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเป็นพาหนะหลัก ทั่งที่พื้นที่ถนนราชดำเนินมีศักยภาพในการจัดระบบคมนาคมขนส่งสาธารณะอย่างมากทั้งทางน้ำ ทางบก และทางใต้ดิน (ในอนาคต) และผู้ใช้รถยนต์ส่วนบุคคลที่จะมายังพื้นที่แห่งนี้จะประสบปัญหาการจราจรติดขัดและปัญหาที่จอดรถด้วย

(3) ปัญหาทางด้านมลภาวะ เมืองไทยอยู่ในเขตใกล้เส้นศูนย์ จึงมีภูมิอากาศที่ร้อนอบอ้าวอยู่แล้วประกอบกับพื้นที่บริเวณถนนราชดำเนิน มีมลภาวะจากเสียงและปริมาณฝุ่นควันจากยวดยานพาหนะที่สัญจรไปมาในปริมาณมากโดยเฉพาะในช่วงเวลาเร่งด่วนเช้าและเย็น (Peak Hour)

ปัญหาดังกล่าวนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีผู้คนจำนวนไม่มากนักที่ประสงค์จะเขามาเดินภายในพื้นที่ จึงปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไจได้จากการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ที่ดีการวางแผนระบบคมนาคมขนส่งที่เหมาะสมและการวางผังเมืองที่เป็นระบบตลอดจนการวางแผนการท่องเที่ยวการบริหารการจัดการที่มีวิสัยทัศน์สอดคล้องกับแนวความคิดและวัตถุประสงค์ของโครงการจะสามารถพลิกพื้นที่ให้พื้นที่ถนนราชดำเนินและพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง เป็นพื้นที่เป้าหมายที่ดึงดูดผู้คนและนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมากได้ในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

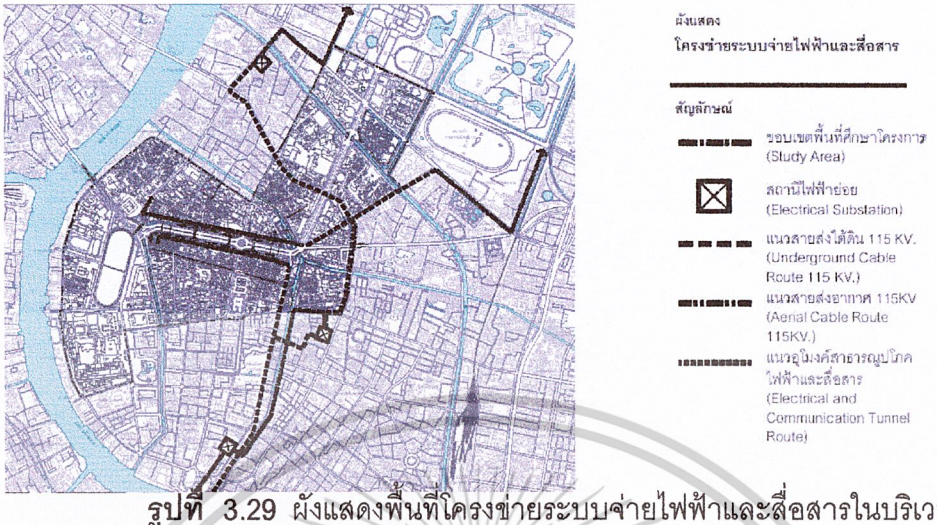

รูปที่ 3.29 ผังแสดงพื้นที่โครงข่ายระบบจ่ายไฟฟ้าและสื่อสารในบริเวณพื้นที่

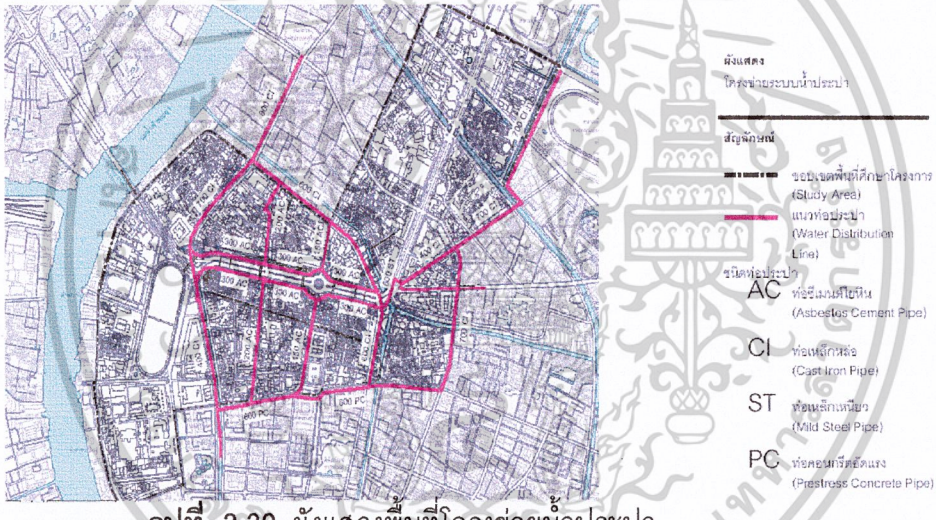

รูปที่ 3.30 ผังแสดงพื้นที่โครงข่ายน้ำประปา

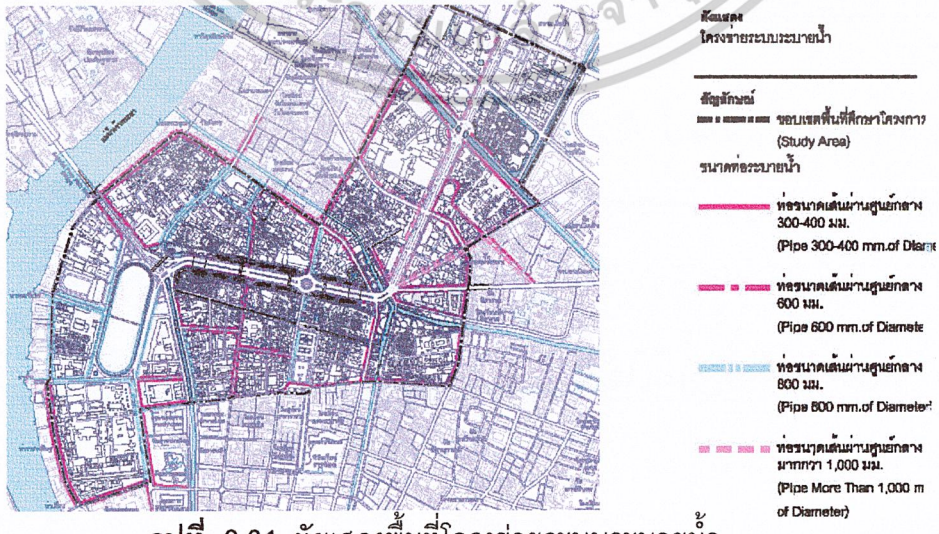

รูปที่ 3.31 ผังแสดงพื้นที่โครงข่ายระบบระบายน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

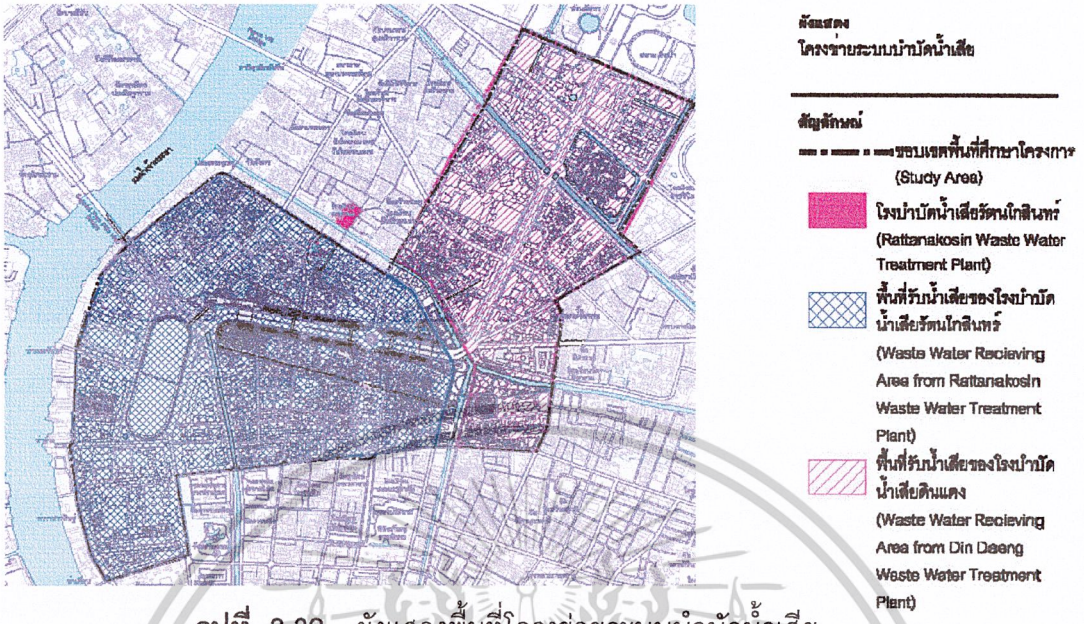

รูปที่ 3.32 ผังแสดงพื้นที่โครงข่ายระบบบำบัดน้ำเสีย

รูปที่ 3.33 ผังแสดงพื้นที่โครงข่ายระบบขนส่งมวลชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

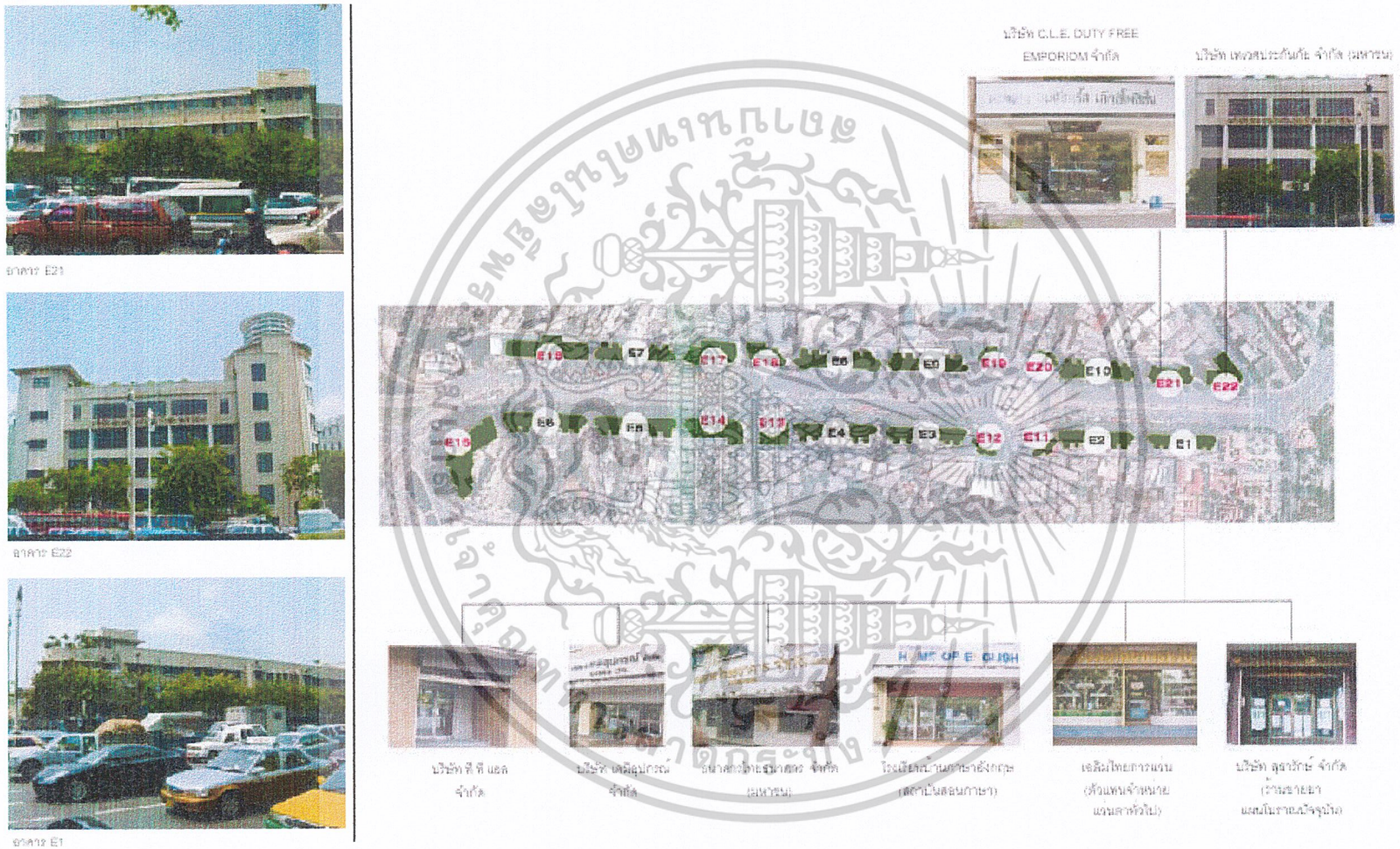

รูปที่ 3.34 แสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E1 E21 และ E22

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

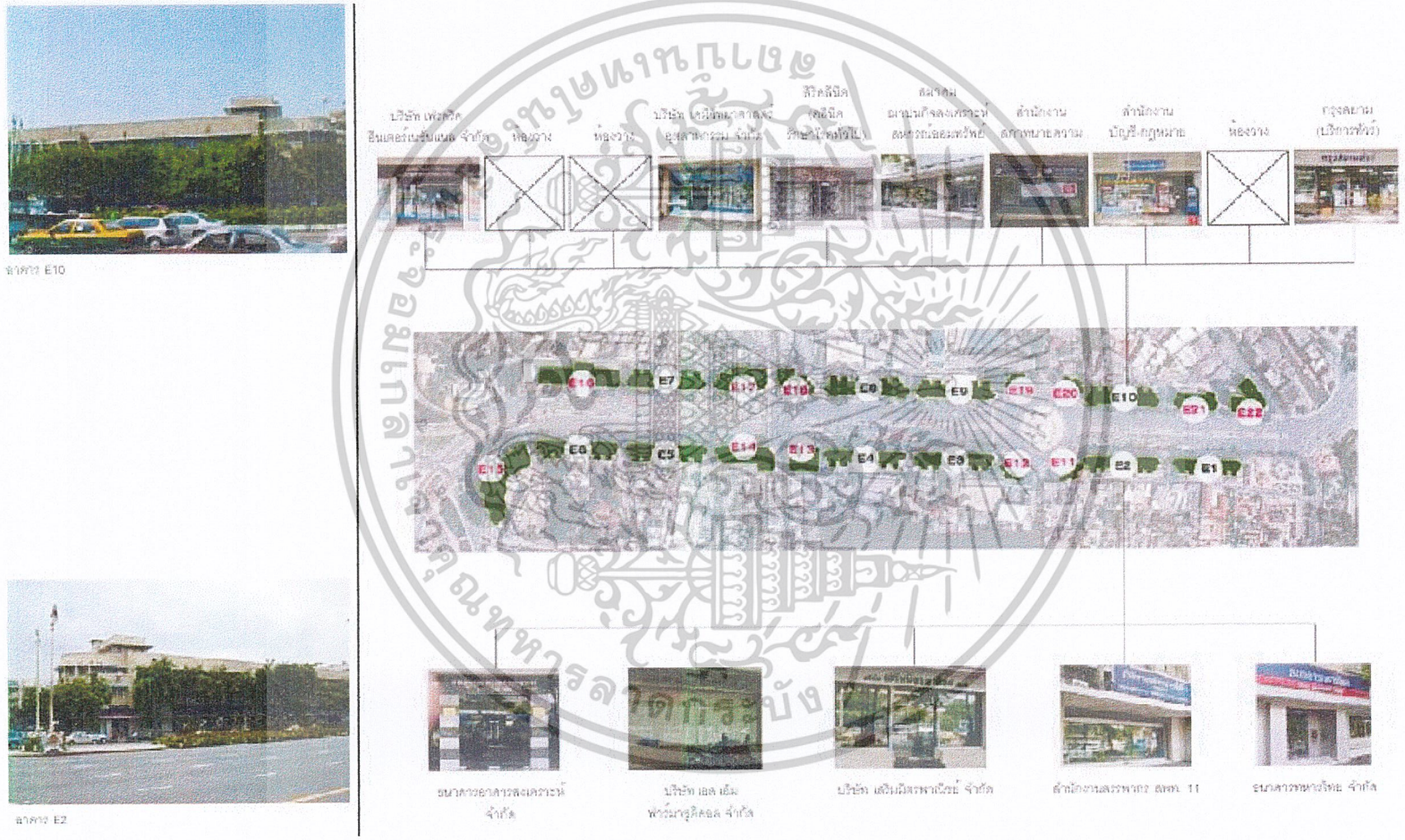

รูปที่ 3. 35 แสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E2 และ E10

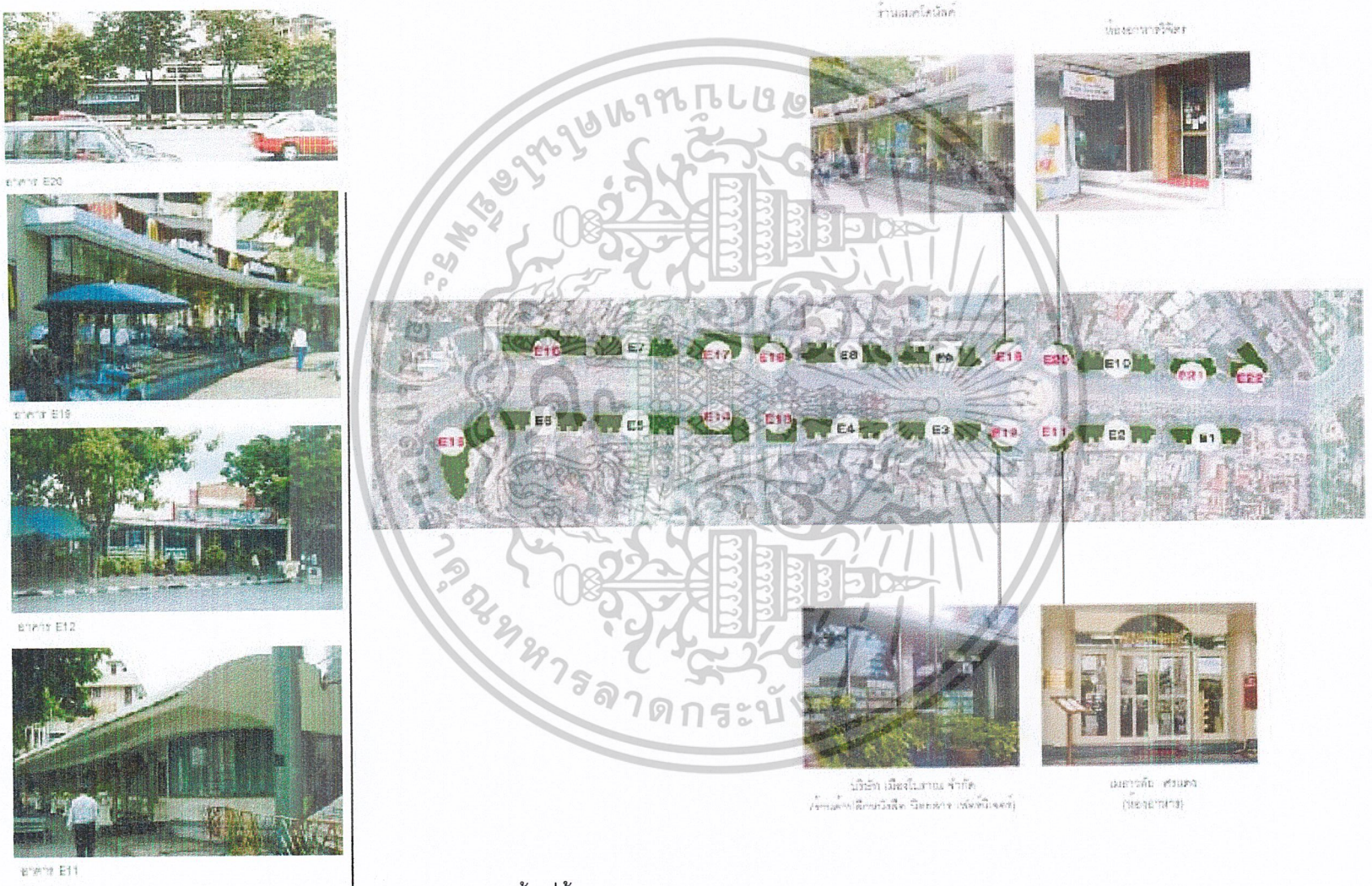

รูปที่ 3. 36 แสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E11 E12 E19 และ E20

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

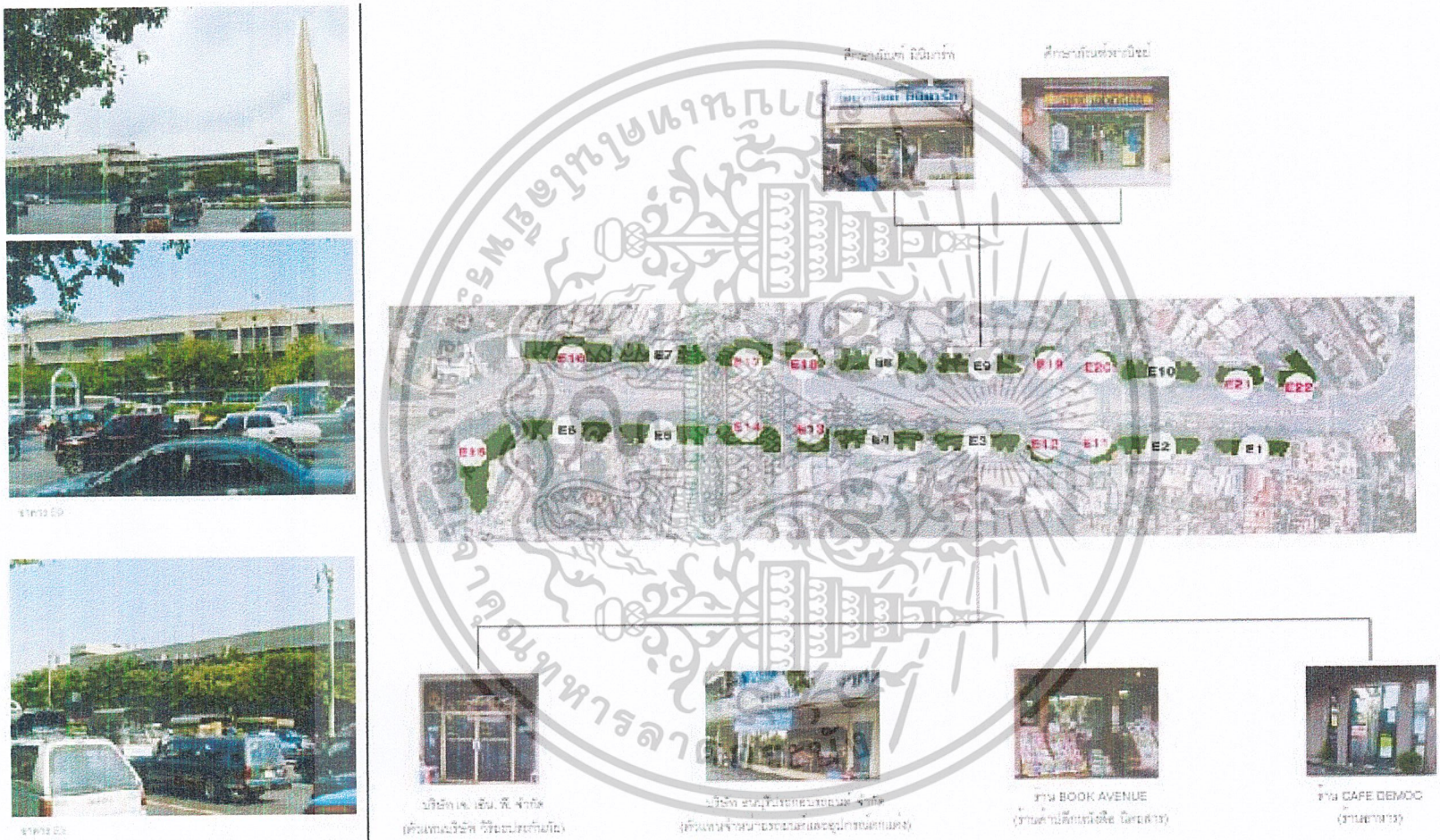

รูปที่ 3.37 แสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E3 และ E9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

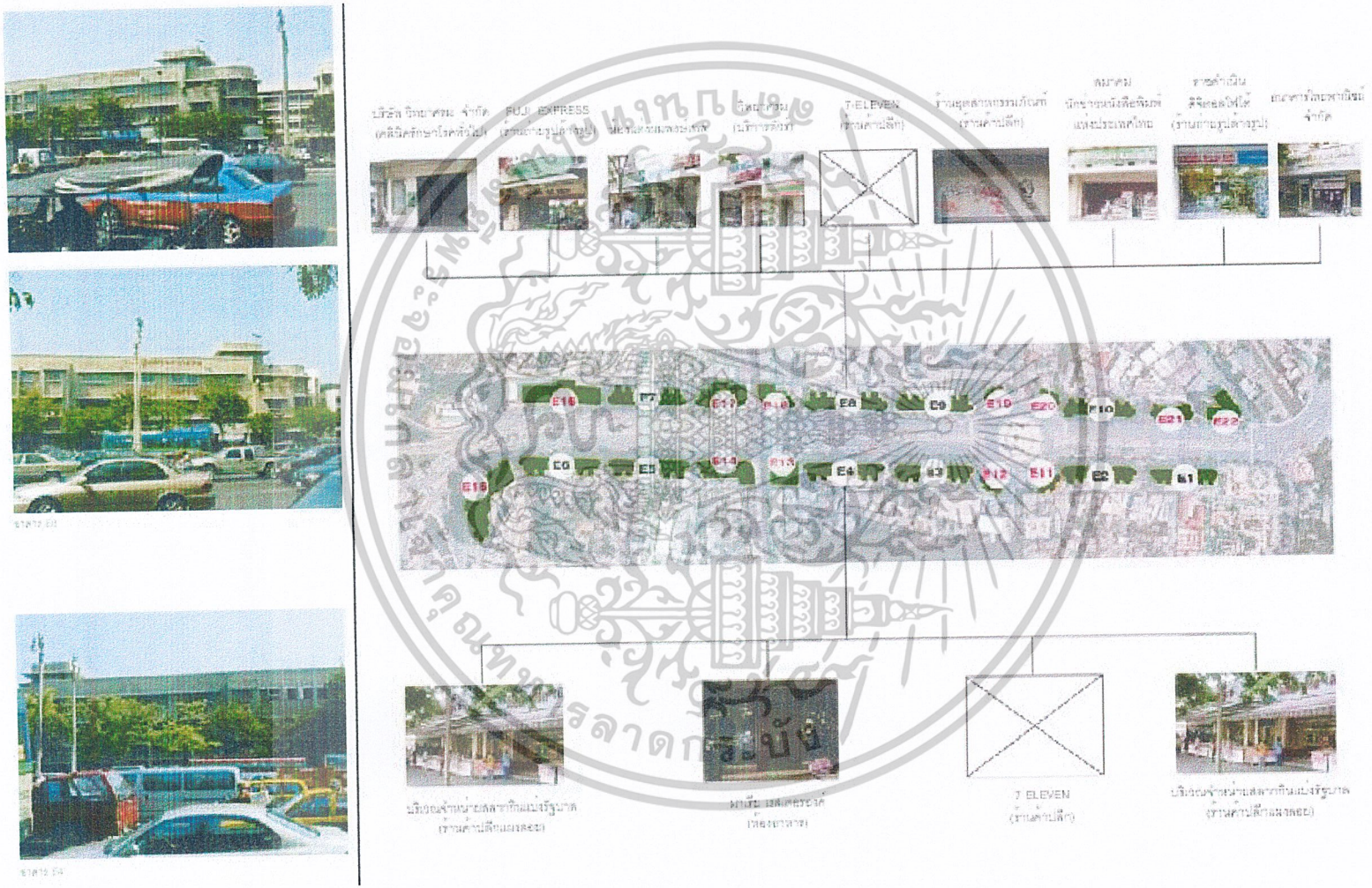

รูปที่ 3.38 แสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E4 และ E8

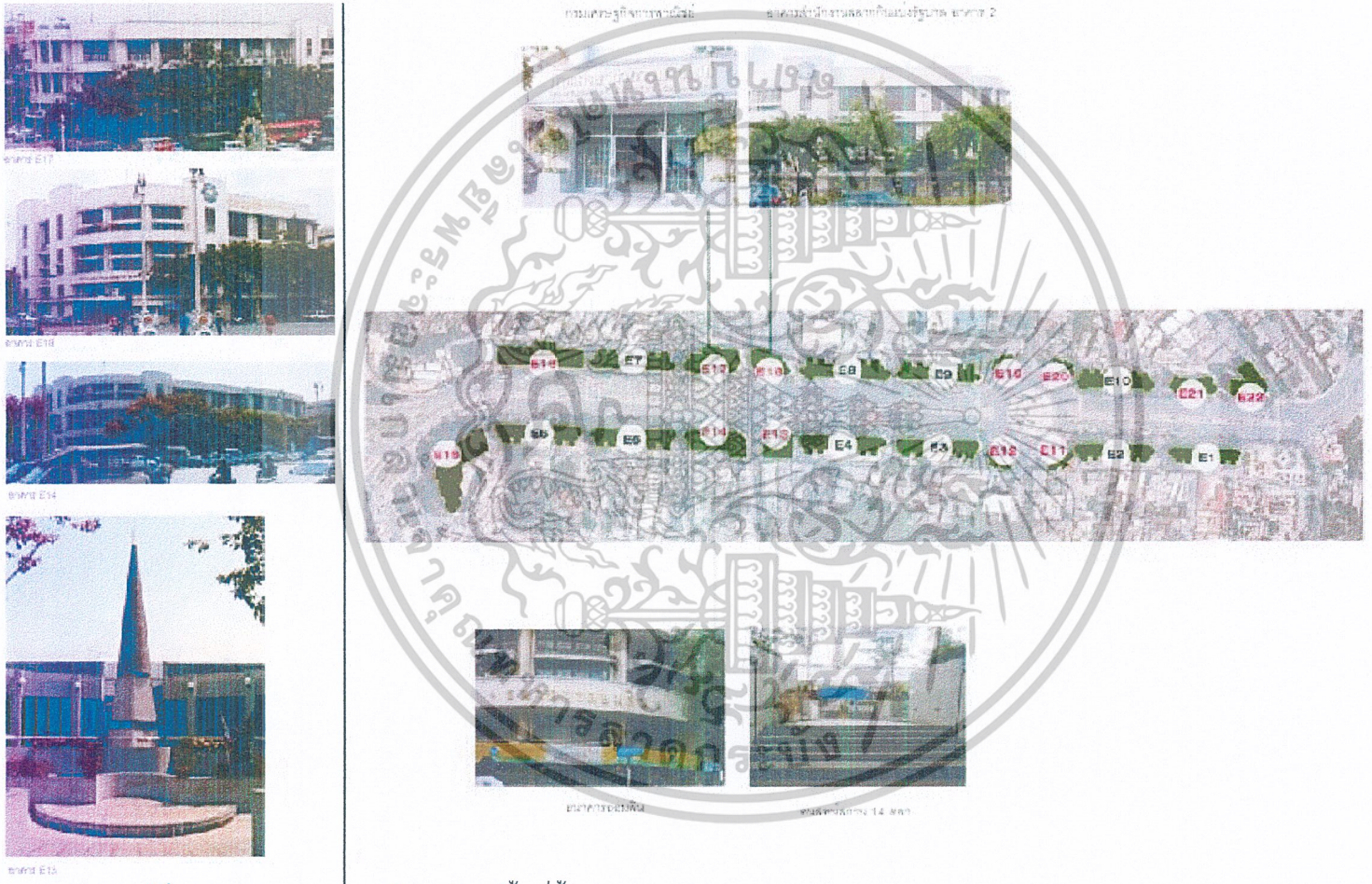

รูปที่ 3.39 แสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E13 E14 E17 และ E18

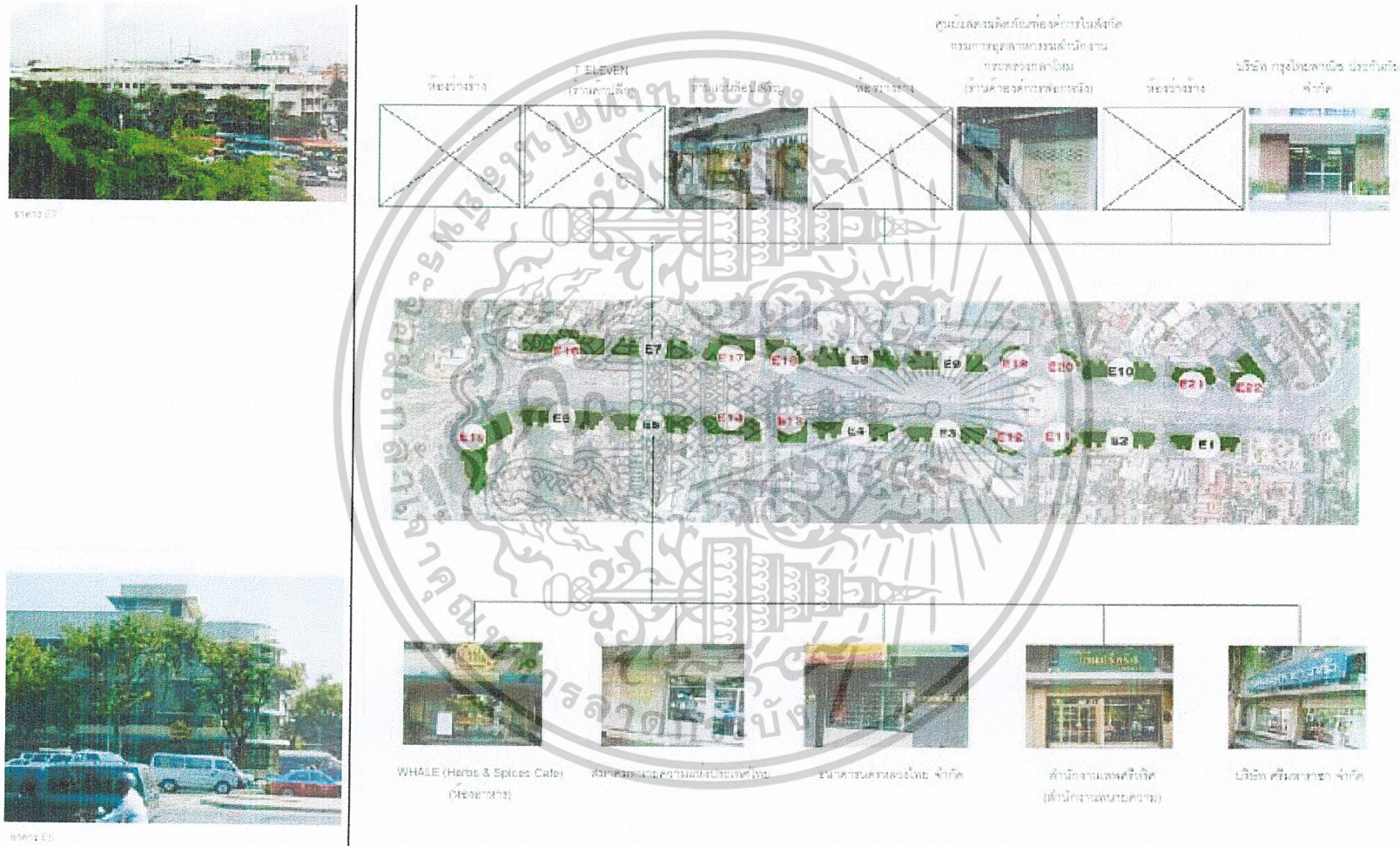

รูปที่ 3.40 แสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E5 และ E7

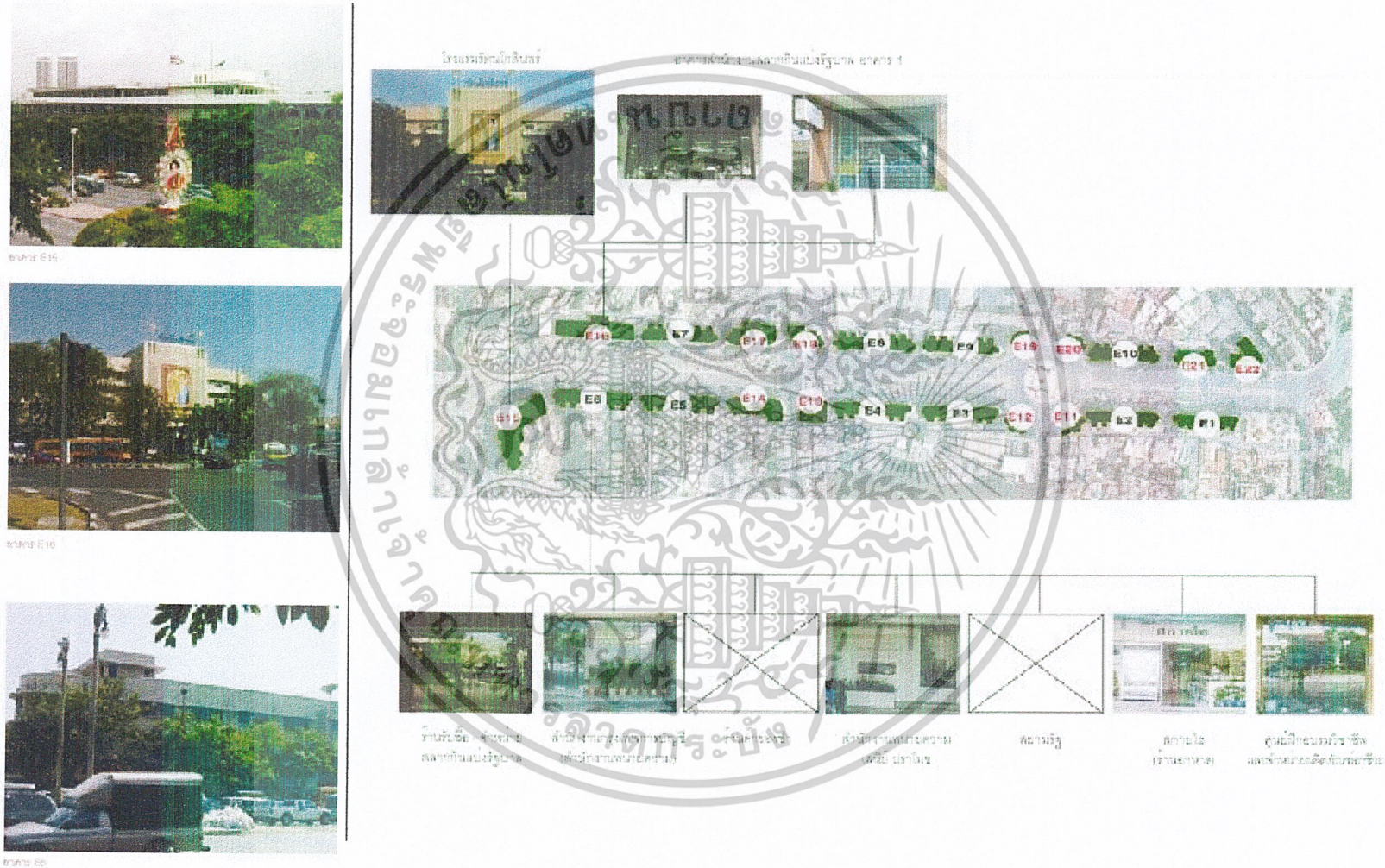

รูปที่ 3. 41 แสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชั้นล่างของอาคาร E6 E15 และ E16

บทที่ 4

การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของพื้นที่

4.1 การวิเคราะห์แผนพัฒนาและโครงการที่เกี่ยวข้อง

4.1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สืบเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยมีแนวทางสำคัญในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษา สภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปกรรม และแหล่งท่องเที่ยวให้เกื้อหนุนต่อคุณภาพชีวิต และเป็นฐานพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ดังนั้นเพื่อให้การบริหารยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเห็นสมควรให้มีการจัดทำแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและพื้นที่บริเวณต่อเนื่องขึ้น เพื่อเป็นแผนชี้นำทิศทางการพัฒนาทางด้านกายภาพในพื้นที่บริเวณสำคัญ ๆ โดยเฉพาะย่านประวัติศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร

ต่อมาเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2544 คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินโครงการแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนิน และพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง ภายใต้โครงการเพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นคืนการเจริญเติบโตอีกครั้งหนึ่ง

4.1.2 แผนพัฒนากระทรวงมหาดไทย

โดยยึดแนวทางการพัฒนาประเทศของกระทรวงมหาดไทย โดยเริ่มจากนโยบายของแผนมหาดไทยฉบับที่ 1 -4 (พ.ศ. 2515 – 2534) ที่มีนโยบายโดยส่วนใหญ่เน้นไปในเรื่องทางด้านการปกครองของประเทศ แต่ยังไม่ได้กล่าวถึงในเรื่องของการวางแผนผังแม่บทเท่าที่ควร ซึ่งต่อมาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในแผนมหาดไทยฉบับที่ 5 – 6 (พ.ศ. 2535 – 2544) ที่เริ่มมีนโยบายการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพและมีแผนพัฒนาให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่น่าอยู่ โดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปจนถึงแผนมหาดไทย ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2545 – 2549) ที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคนในชุนชนในการพึ่งตนเอง พัฒนาเมืองให้น่าอยู่จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เมื่อเริ่มมีการพัฒนาการวางผังเมืองและปรับปรุงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.3 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครจึงได้แนวทางที่จะพัฒนาและควบคุมพื้นที่โดยเริ่มจากแผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 1 -4 (พ.ศ. 2520 – 2539) ซึ่งได้มีนโยบายปรับปรุงการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับผังเมืองรวมและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม รวมไปถึงการปรับปรุงสภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของประชากร และแผนพัฒนากรุงเทพฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540 – 2544) ที่มีนโยบายที่จะให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่เจริญเติบโต อย่างเป็นระบบตามหลักสากลของการพัฒนาเมืองและพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของเมือง โดยสีเขียวและลดปัญหามลพิษต่าง ๆ ส่วนปัจจุบันเป็นการพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545 – 2549) ได้กำหนดวิสัยทัศน์นโยบายและมาตรการที่สำคัญไว้ดังนี้ ให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่ดำรงรักษาไว้ ซึ่งมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ โดยเน้นพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์และพื้นที่บริเวณชั้นในของกรุงเทพมหานคร และให้เป็นเมืองที่สงวนรักษาสภาพแวดล้อม ทรัพยากร ธรรมชาติอย่างมีคุณค่า เพื่อพัฒนาชีวิตที่ดีของประชากรในอนาคต เพิ่มสวนสาธารณะและพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองน่าอยู่ และชุมชนมีความเข้มแข็ง

4.1.4 ผังเมืองรวมพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่อง

เพื่อตอบสนองกับนโยบายสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร มีนโยบายที่จะพัฒนาพื้นที่เมืองเก่า ของพื้นที่บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญและควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้

4.1.5 โครงการพัฒนาภาครัฐและเอกชน

ก) โครงการรถไฟฟ้าใต้ดิน

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและการจราจร (สนข.) ในโครงการศึกษาแผนแม่บทการขนส่งมวลชนระบบรางในเขตกรุงเทพมหานครและพื้นที่ต่อเนื่อง (โครงการ URMAP) ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาแล้วเสร็จเมื่อเดือนธันวาคม 2544 และอยู่ในระหว่างเสนอขอความเห็นชอบการศึกษาและการนำแผนไปสู่การปฏิบัติจากคณะรัฐมนตรีได้มีข้อเสนอเส้นทางรถไฟฟ้าส่วนต่อขยายและเส้นทางสายใหม่ต่าง ๆ รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของการก่อสร้างและเปิดให้บริการโครงข่ายเส้นทางรถไฟฟ้าต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

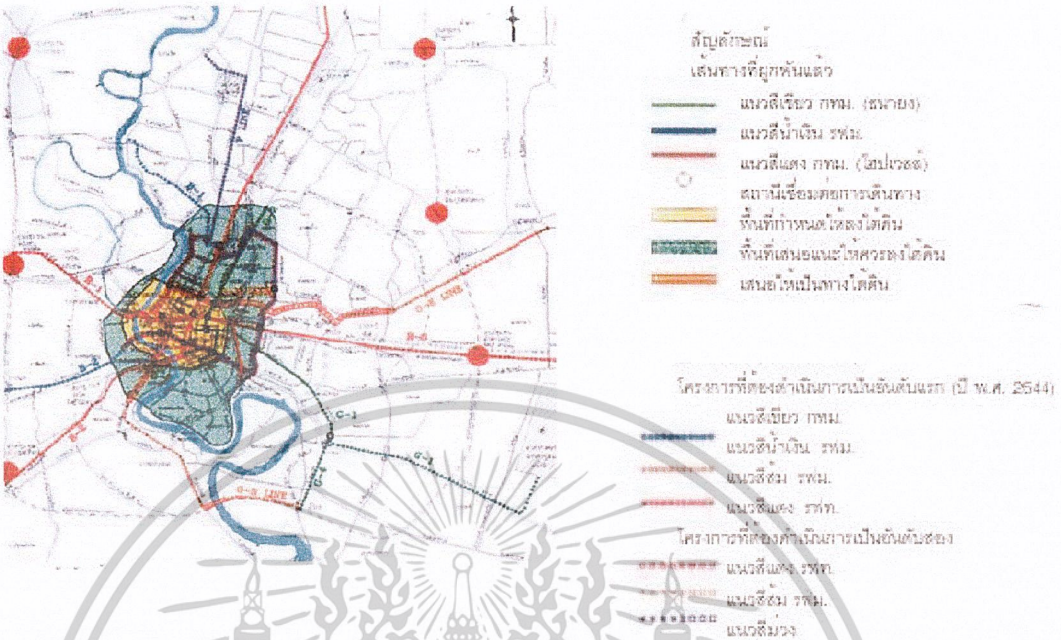

ภาพที่ 4.1 แสดงพื้นที่ที่ต้องควรก่อสร้างเป็นระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนใต้ดิน

4.2 การวิเคราะห์แนวโน้มการขยายตัวของพื้นที่ถนนราชดำเนิน

4.2.1 การขยายตัวของพื้นที่ราชดำเนิน

จากการศึกษาถึงแนวโน้มในการขยายตัวของพื้นที่ราชดำเนิน พบว่าการขยายตัวในปัจจุบันมีลักษณะสอดคล้องกับทฤษฎี line โดยการขยายตัวของพื้นที่ราชดำเนินยังคงอาศัยถนน เป็นถิ่นฐานหลัก แล้วกระจายตัวออกไป เนื่องจากมีศูนย์กลางเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับมีการสร้างระบบการคมนาคมที่สะดวกมากขึ้น ด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการทั่วถึง ทำให้มีการอพยพเข้าสู่พื้นที่มากขึ้น จนเกิดภาวะแออัดขึ้นในพื้นที่ และมีแนวโน้มเสื่อมลง

แม้ว่าการขยายตัวของพื้นที่ราชดำเนินจากอดีตจนถึงปัจจุบัน จะมีการขยายตัวจากศูนย์กลางเดียว คือเกาะรัตนโกสินทร์ ลักษณะการขยายตัวโดยทั่วไปในภาพรวมนั้น เป็นลักษณะเมืองที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วและเกินขอบเขตในแง่ของกฎหมาย เพราะเนื่องจากกรุงเทพเป็นศูนย์กลางในด้านต่าง ๆ และอุปสรรคในการเพิ่มขึ้นของประชากร ดังที่กล่าวมาเป็นอุปสรรคที่สำคัญของพื้นที่ราชดำเนินในปัจจุบัน

4.2.2 การขยายตัวของกิจกรรม

จากการศึกษา และการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษาในด้านต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับชุมชน และในระดับพื้นที่ศึกษา อีกทั้งการศึกษาวิเคราะห์แผนพัฒนา และโครงการที่เกี่ยวข้องการวิเคราะห์ลักษณะเด่นลักษณะด้อยที่เป็นปัญหา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในด้านกายภาพภายในพื้นที่ ทำให้สามารถวิเคราะห์แนวโน้ม และการขยายตัวของกิจกรรมด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนการวิเคราะห์ลักษณะแนวโน้มของทิศทาง เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการสรุป บทบาทหน้าที่ ของการพัฒนาพื้นที่โครงการใหม่ในอนาคต

โดยทำการวิเคราะห์แยกตามลักษณะของกลุ่มกิจกรรมที่มีอยู่ในปัจจุบันดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) กิจกรรมพาณิชยกรรมทั่วไป ในปัจจุบันมีแนวโน้มว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจจะเพิ่มมากขึ้น เพื่อสนองต่อปริมาณประชากรและกิจกรรมที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะในบริเวณพาณิชกรรมเดิม บริเวณถนนราชดำเนินกลาง ถนนข้าวสาร และถนนดินสอ ในสภาพปัจจุบันราคาที่ดินเริ่มสูงขึ้น ตลอดจนข้อจำกัดในด้านกายภาพของย่านการค้าเดิมที่ไม่สามารถขยายตัวเพียงพอสำหรับประชาชน และกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กิจกรรมพาณิชกรรมที่สำคัญและมีแนวโน้มในการขยายตัวในแง่ธุรกิจเพิ่มขึ้น ได้แก่ กลุ่มอาคารพาณิชย์ โรงแรม เกสต์เฮาส์ ตึกแถว และอาคารพักอาศัยในพื้นที่ศูนย์พาณิชกรรมที่มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง และการเข้าถึงที่สะดวกจะถูกแทนที่ด้วยศูนย์กลางค้า (COMMPLEX BUILDING) และศูนย์กลางค้า (DEPARTMENT STORE) มากขึ้น โดยรวมกิจกรรมการค้า รายย่อยจำนวนมากมาอยู่ในอาคารเดียวกัน หรือกลุ่มอาคารเดียวกัน หรือกลุ่มอาคารเดียวกัน ซึ่งทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกแต่สภาพปัจจุบันพื้นที่พาณิชกรรมเดิมไม่สามารถที่จะรองรับกิจกรรมดังกล่าวได้อย่างเพียงพอหากได้มีการพัฒนานั้นเป็นการปรับปรุงขึ้นใหม่ พื้นที่ดังกล่าวจะสามารถตอบสนองต่อการขยายตัวในด้านเศรษฐกิจอย่างพอเพียงและเหมาะสม

2) กิจกรรมด้านการตลาดสินค้า และการค้าส่ง โดยทั่วไปลักษณะของกิจกรรมมีความเปลี่ยนแปลงมากในสภาพปัจจุบัน ทั้งในด้านการซื้อขาย และลักษณะกลุ่มผู้ใช้บริการ แต่ในอนาคตรัฐบาลมีนโยบาลชัดเจนในการพัฒนาบริเวณพื้นที่ราชดำเนินให้เป็นศูนย์กลางการบริการค้าส่งทั้งสินค้าในและนอกประเทศ การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม และพื้นที่แห่งการอนุรักษ์ไว้ซึ่งประวัติศาสตร์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงในปัจจุบัน พื้นที่ดังกล่าวมีความเหมาะสมในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

3) กิจกรรมประเภทสำนักงานและการแสดงสินค้า สภาพปัจจุบันของพื้นที่ในบริเวณย่านการค้าเดิมมีความหนาแน่นของอาคารสูงมาก แต่การใช้ที่ดินประเภทสำนักงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นอาคารตึกแถว ที่กระจายตัวอยู่ตามแนวถนนราชดำเนินกลาง ถนนข้าวสาร ถนนดินสอ ถนนตะนาว ถนนราชดำเนินชั้นในและราชดำเนินชั้นนอก ลักษณะเช่นนี้ในพื้นที่ยังขาดความต่อเนื่องและความสัมพันธ์กับกลุ่มกิจกรรมอื่นที่เป็นกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจเดียวกันได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างเต็มที่ แนวโน้มการใช้ที่ดินของกิจกรรมประเภทนี้ในอนาคตมีแนวโน้มในการขยายตัวค่อนข้างสูง เพื่อตอบสนองกับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่

4) กิจกรรมสถาบันราชการและวัด กลุ่มในสถาบันราชการอยู่ในบริเวณถนนดินสอ ถนนราชดำเนินกลาง ถนนราชดำเนินชั้นใน และถนนราชดำเนินนอก เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเกาะกลุ่มเป็นศูนย์องค์การ ส่วนกลุ่มอาคารประเภทวัด ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน ได้แก่ ถนนดินสอ ถนนราชดำเนินกลาง ถนนราชดำเนินชั้นใน และถนนราชดำเนินนอก เป็นต้น และสถานที่ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ พระบรมมหาราชวัง ซึ่งอยู่ในพื้นที่ถนนราชดำเนินชั้นใน

การขยายตัวนั้นในอนาคตนั้น พบว่าสถาบันราชการบางแห่งในพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางมีการแปรเปลี่ยนสถานที่ออกไป

5) กิจกรรมประเภทสถานบันเทิงต่าง ๆ ลักษณะกิจกรรมประเภทนี้จะกระจายตัวส่วนใหญ่ในพื้นที่บริเวณถนนข้าวสาร แนวโน้มในอนาคตของกลุ่มกิจกรรมประเภทนี้มีความเป็นไปได้ในการขยายตัวค่อนข้างสูงควบคู่ไปกับการค้าการบริการเพราะเป็นกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องกับกิจกรรมที่เป็นเศรษฐกิจหลักของชุมชนเมือง

สรุปได้ว่า กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ มีแนวโน้มการขยายตัวในอนาคตสูง เพราะผลจากแนวโน้มนโยบายของภาครัฐตลอดจนศักยภาพและความเหมาะสมของชุมชนเมืองเองจะส่งเสริมให้บทบาททางด้านเศรษฐกิจในอนาคตขยายตัวค่อนข้างสูง แต่ควรมีการจัดการเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ เพื่อสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความต่อเนื่อง และสัมพันธ์กันระหว่างกิจกรรมให้มากขึ้นในรูปแบบของ การออกแบบชุมชนเมือง และการจัดประโยชน์ในการใช้ที่ดินให้คุ้มค่า พอเพียงต่อการขยายตัวในอนาคต

และจากการศึกษาแนวโน้มการขยายตัวของกิจกรรมประเภทต่าง ๆ พบว่าแนวโน้มการพัฒนาพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนามากที่สุด คือบริเวณถนนราชดำเนินกลางเป็นหลัก แล้วเชื่อมโยงไปยังพื้นที่บริเวณใกล้เคียง การพัฒนาสามารถพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่องกับพื้นที่กิจกรรมเดิมได้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ของกิจกรรมประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.3 การวิเคราะห์ข้อได้เปรียบและศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่ศึกษา

ในบริเวณพื้นที่ศึกษา มีปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นข้อได้เปรียบและศักยภาพในพื้นที่โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1 ข้อได้เปรียบด้านทำเลที่ตั้ง แยกตามลำดับแตกต่างได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ ซึ่งในอดีตพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงมีพระราชประสงค์จะให้เป็นบริเวณที่เชิดหน้าชูตาของสยามประเทศ โดยทรงให้จำลองแบบถนน ชอง เอลิเซ่ มาไว้ ซึ่งจะเป็นการแสดงให้ชาวต่างชาติเห็นว่าสยามประเทศนี้มีความเจริญไม่น้อยหน้าบรรดาอารยประเทศทั้งหลาย

2) เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ซึ่งเขตท่องเที่ยวทั้งทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และอีกทั้งยังมีถนนข้าวสารซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวร่วมสมัยอีกด้วย

3) เป็นที่ตั้งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวบ้านหลายแห่งทั้งในบริเวณถนนราชดำเนิน และพื้นที่ต่อเนื่อง ได้แก่ พระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พระที่นั่งอนันตสมาคม ภูเขาทอง ชุมชนย่านเสาชิงช้า ชุมชนย่านบางลำพู ถนนข้าวสาร วัดสุทัศน์เทพวราราม แหล่งของกินโบราณ ประตูผี วัดสระเกศ ถนนพระอาทิตย์ ท่าพระจันทร์ เป็นต้น

4) ปัจจุบัน มีทางสัญจรเข้าสู่พื้นที่หลายเส้นทาง ได้แก่

- ฝั่งธนบุรีโดยข้ามสะพานพระปิ่นเกล้า และสะพานพระราม 8
- มีถนนเชื่อมต่อกับบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องอื่น ๆ เช่นถนนตะนาว ถนนข้าวสาร ถนนบริพัฒน์ ถนนหลานหลวง ถนนนครสวรรค์ ถนนบวรนิเวศ ถนนมหาชัย ซึ่งในอนาคตจะมีโครงการปรับปรุงเพิ่มเติมระบบขนส่งมวลชน อาทิ รถไฟฟ้าใต้ดินเป็นต้น

4.3.2 ลักษณะเด่นด้านกิจกรรมรอบพื้นที่ ลักษณะที่เป็นจุดเด่นและกิจกรรมที่สำคัญมีดังนี้

1) สนามหลวงและพระบรมมหาราชวัง เป็นจุดเด่นฝั่งตะวันตกของพื้นที่

2) บริเวณภูเขาทอง วัดสระเกศ โลหะปราสาท วัดราชนัดดา และบริเวณป้อมมหากาฬ เป็นจุดเด่นฝั่งตะวันออกของพื้นที่

3) ขนานกับแนวถนนราชดำเนินกลาง และถนนด้านในเพียงประมาณ 100-180 เมตร มีถนนและซอยเดิมเชื่อมถึงกันเป็นระยะ ๆ

4) พื้นที่ 2 ฝั่งคลองสามารถเร่งดำเนินการได้เลยมีทั้งถนนและทางคนเดินใช้งานได้อยู่แล้วในปัจจุบัน

5) น้ำในคลองอยู่ในเขตบำบัดน้ำเสียใหม่ ที่บ้านพานถมซึ่งเริ่มเปิดใช้งานไปแล้ว และน้ำคลองเริ่มสะอาด

6) มีกิจกรรมดั้งเดิมอยู่บ้างแล้ว มีทั้งผู้คนที่อยู่ในพื้นที่สถานที่ทำงานและนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติรู้จักพื้นที่อยู่แล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.3 ลักษณะเด่นของกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา

1) ความสวยงามของกลุ่มอาคารที่มีประวัติศาสตร์และมีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมซึ่งจะได้เปรียบในการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ ตลอดจนกลุ่มคนทำงานบริเวณใกล้เคียง

2) ทำเลที่ตั้งของอาคารบนถนนราชดำเนินกลาง อยู่ใกล้กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในส่วนของรัฐ เอกชน ตลอดจนหน่วยงานต่างประเทศที่สามารถปรับปรุงอาคาร และรูปแบบกิจกรรมการค้า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของอาคาร นอกจากนั้นบริเวณนี้ยังทีสวนสาธารณะคือลานพลับพลาเจษฎาบดินทร์ เพื่อเป็นที่พักผ่อนของผู้คนในบริเวณนั้น

4.3.4 ลักษณะเด่นด้านการคมนาคมขนส่ง

เมื่อพิจารณาโครงข่ายการคมนาคมขนส่งที่มีอยู่ในพื้นที่ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าพื้นที่ถนนราชดำเนินและพื้นที่บริเวณต่อเนื่องมีแม่น้ำเจ้าพระยาอยู่ทางด้านตะวันตกของพื้นที่ซึ่งสามารถเดินทางติดต่อกับฝั่งธนบุรีได้ทั้งทางบก และทางน้ำโดยใช้สะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าเป็นเส้นทางติดต่อทางบก และใช้ท่าเรือโดยสารต่าง ๆ ริมแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นทางติดต่อทางน้ำทางเรือโดยสารที่ใช้มีทั้งท่าเรือด่วนและทางเรือข้ามฟาก จำนวน 6 ท่า ในบริเวณพื้นที่ศึกษานอกจากนั้นยังมีท่าเรือท่องเที่ยวอีก 3 ท่า สำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจใช้บริการท่องเที่ยวตามลำน้ำเจ้าพระยาอีกด้วยสำหรับโครงข่ายภายในพื้นที่ศึกษาซึ่งมีทั้งถนนสายหลักถนนสายรองและถนนซอยต่าง ๆ จะเห็นว่าเป็นถนนส่วนใหญ่ในพื้นที่มีขนาดไม่เกิน 4 ช่องจราจร (จำนวน 26 สาย) ส่วนถนนขนาดใหญ่ทีมี 8 ช่องจราจรขึ้นไปมีเพียง 3 สาย คือ ถนนราชดำเนินกลาง ถนนราชดำเนินนอก และถนนศรีอยุธยาทางด้านระบบขนส่งสาธารณะในพื้นที่จะมีรถโดยสารประจำทางขององค์ขนส่งกรุงเทพฯ หรือ ขสมก. ให้บริการเป็นส่วนใหญ่โดยเฉพาะถนนราชดำเนินกลางจะมีรถประจำทางผ่านมากถึง 33 สายด้วยกัน

4.4 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาของพื้นที่ศึกษา

บริเวณพื้นที่ศึกษานอกจากมีข้อดีและข้อได้เปรียบต่าง ๆ แล้วบริเวณพื้นที่ศึกษายังมีปัญหาและข้อจำกัดที่มีผลต่อการพัฒนาของพื้นที่อยู่หลายประการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.4.1 ปัญหาด้านการคมนาคมและการเข้าถึงของพื้นที่ศึกษา

ถนนราชดำเนินกลาง เป็นถนนที่ถือได้ว่าเป็นสายหลักในการจราจร นอกจากนั้นยังเป็นถนนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในกรุงเทพมหานคร เนื่องมีช่องจราจรถึง 4 ช่องจราจร สภาพปัญหาในบริเวณนี้ ประเด็นที่สำคัญหนึ่งก็คือ สภาพการจราจรหนาแน่นติดขัด ซึ่งเกิดจากปริมาณจราจรที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต้องการเดินทางจากฝั่งพระนครไปยังฝั่งธนบุรี และฝั่งธนบุรีมายังฝั่งพระนคร โดยใช้สะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าผ่านถนนราชดำเนินกลาในลักษณะของการจราจรผ่านตรง (Through Traffic) โดยมีบางส่วนที่จะต้องแวะทำกิจกรรมต่าง ๆ บนถนนราชดำเนินกลางและเมื่อรวมกับจราจรท้องถิ่น (Local Traffic) ด้วยแล้วจะทำให้การเคลื่อน (flow) ของการจราจรขาดความคล่องตัวส่งผลให้เกิดสภาพการจราจรหนาแน่นติดขัดขึ้นได้

ปัญหาการจราจรของถนนราชดำเนินและพื้นที่ต่อเนื่องนั้น ร้ายแรงขึ้นทุกขณะเพราะไม่มีทางเลือกอื่นที่เหมาะสม ประชาชนต้องอาศัยรถส่วนตัวเป็นหลัก อีกทั้งถนนราชดำเนินยังเป็นถนนสายหลักที่เชื่อมต่อการเดินทางจากฝั่งธนบุรีมายังฝั่งพระนคร ผ่านทางสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าทั้งนี้ประมาณการว่าปริมาณรถยนต์ที่ใช้ถนนราชดำเนินกว่า 70 % เป็นการใช้เส้นทางการเดินทางผ่านพื้นที่ไปเท่านั้น ขณะที่อีกประมาณ 30 % มีจุดสิ้นสุดการเดินทางในพื้นที่ จะเห็นได้ว่าปัญหาการจราจรหลักที่เกิดขึ้นบนถนนราชดำเนินและพื้นที่ถนนต่อเนื่องมีสาเหตุหลักมาจากปริมาณรถยนต์จำนวนมากที่จำเป็นต้องใช้ถนนราชดำเนินเป็นทางผ่านนั่นเอง

4.4.2 ปัญหาด้านข้อจำกัดของการขยายตัวของพื้นที่

ปัญหาและข้อจำกัดในการขยายตัวของพื้นที่ในพื้นที่ศึกษานี้เกิดจากการใช้ที่โดยรอบ ๆ บริเวณพื้นที่ศึกษา เพราะบริเวณพื้นที่ศึกษาโดยรอบด้านทิศใต้ติดพื้นที่ราชดำเนินชั้นใน และแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสียสำหรับการพัฒนาพื้นที่ศึกษาให้เป็นการท่องเที่ยว กล่าวคือ พื้นที่ราชดำเนินชั้นในเป็นที่ตั้งของพระบรมมหาราชวัง วัด สถาบันราชการต่าง ๆซึ่งเป็นข้อจำกัดการขยายตัวของพื้นที่ แต่ข้อดีเพราะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวโบราณสถาน และแม่น้ำเจ้าพระยายังสมารถส่งเสริมด้านการคมนาคม และท่องเที่ยวทางน้ำได้ และยังสามารถใช้พื้นที่ริมน้ำเป็นสวนสาธารณะได้

4.4.3 ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

1) ด้านแม่น้ำลำคลอง ในการใช้ประโยชน์บริเวณริมคลองหลอดรอบกรุงรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน เป็นการใช้ที่ดินประเภทอาคารพักอาศัย ลักษณะอาคารไม้ และคอนกรีตสูง 1-2 ชั้น ซึ่งเป็นสภาพที่หนาแน่นสูง การเข้าถึงไม่สะดวก อีกทั้งยังมีการรุกล้ำบริเวณริมแม่น้ำทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งในปี พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นปีล่าสุดที่มีสถิติ สรุปผลได้ว่าคุณภาพน้ำในคลองอยู่ในขั้นวิกฤต ซึ่งจัดอยู่ในคุณภาพน้ำประเภท 5 สำหรับการคมนาคม ทำให้เกิดพื้นที่ไม่ดีในพื้นที่ศึกษา

2) ด้านอากาศ ในส่วนของพื้นที่โครงการคุณภาพอากาศ และเสียง กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมได้ทำการตรวจวัดคุณภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อากาศ ณ จุดวัดชั่วคราว ถนนพระสุเมรุ ในระหว่างปี พ.ศ.2542-2544 สรุปผลได้ดังนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ไม่เกิน 30 ppm ค่าความเข้มข้นของก๊าซมอนอกไซค์ ที่จุดตรวจวัดทั้ง 3 แห่ง ยังมีค่าไม่เกินมาตรฐาน

3) ด้านเสียง กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ ได้ทำการตรวจวัด ระดับเสียงทั้งในบริเวณทั่วไปและบริเวณริมถนนของกรุงเทพมหานคร ในระหว่างปี 2542-2543 โดยมีสถานีตรวจวัดที่อยู่ในพื้นที่โครงการฯ และบริเวณใกล้เคียง 2 สถานี ได้แก่ที่ ป้อมตำรวจสิบสามห้าง บางลำพู ถนนพระสุเมร และป้อมตำรวจ แม้นศรี ถนนบำรุงเมือง พบว่าระดับเสียงเฉลี่ยตลอด 24 ชั่วโมง มีค่า 77.0-71.1 เดซิเบล และ83.7-84.1 เดซิเบล ตามลำดับ ค่าที่ตรวจวัดได้ ณ สถานีตรวจวัดทั้ง 2 สถานี สูงเกินค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ 70 เดซิเบล ระดับเสียงที่เกินค่ามาตรฐานนี้มีผลกระทบในระยาวต่อการได้ยินของคนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียงระยะยาว

4) ด้านทัศนียภาพ สภาพภูมิทัศน์โดยทั่วไปในพื้นที่โครงการสรุปได้ดังนี้

- ภูมิทัศน์ที่เกิดกับโบราณสถานปัจจุบันได้มีการสร้างอาคารใหม่ขึ้นมาปิดล้อมโบราณสถาน อาคารประวัติศาสตร์ และศาสนสถานโดยรอบ จนไม่สามารถที่จะมองเห็นได้อย่างชัดเจน จากเส้นทางผ่านหลัก

- ภูมิทัศน์ที่เกิดกับธรรมชาติ ในบริเวณพื้นที่โรงการ อยู่ในภาวะที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากการปลูกสร้างอาคารไม่ได้คำนึงถึง space การปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาหรืออื่น ๆ ไม่ได้มีการกระทำให้อาคารมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ เช่น บริเวณริมคลอง อาคารมักจะปลูกสร้างในลักษณะหันหลังให้คลองหรือปิดบังการเชื่อมต่อ และมุมมองที่มองออกไปสัมผัสธรรมชาติจากส่วนของถนน หรือทางเท้า หรือ Public Space ได้เลยทำให้เกิดความรู้สึกของการปิดล้อมโดยป่าคอนกรีต

- ภูมิทัศน์มีความซ้ำซ้อนจากการสร้างอาคารตึกแถวตลอดแนวถนน ในบางช่วงทำให้ทำให้เกิดทัศนวิสัยที่ไม่ดี และน่าเบื่อ เช่น บริเวณถนนกรุงเกษม ถนนพระสุเมรุ

- ภูมิทัศน์ที่เสื่อมโทรม อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ควรค่าแก่การอนุรักษ์บางอาคารในพื้นที่ถูกทำลายด้วยการตกแต่งที่ไม่เหมาะสม และขาดการดูแลรักษาทำให้เกิดความเสื่อมโทรมในหลายบริเวณ

- ความขัดแย้งไม่กลมกลืนขององค์ประกอบภูมิทัศน์ มีการต่อเติมปรับปรุงอาคารที่ไม่เข้ากับลักษณะสถาปัตยกรรมเดิม มีการติดตั้งป้ายโฆษณาที่มีสีสันขัดกับสีของอาคาร อีกทั้งมีขนาดใหญ่โต เช่น บางช่วงของอาคารริมริมถนนราชดำเนินกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ปัญหาด้านกรรมสิทธิ์ที่ดิน

กรรมสิทธิ์ที่ดินส่วนใหญ่ในบริเวณพื้นที่ศึกษาเป็นของเอกชน นอกจากนี้ยังมีกรรมสิทธิ์ที่ดินซึ่งเป็นของราชการในส่วนทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ วัด และเขตของพระบรมมาหาราชวัง ปะปนในพื้นที่ แต่ในส่วนของพื้นราชการในส่วนทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นผู้ดูแลนั้น เป็นพื้นที่ให้เช่าโดยปัจจุบันมีการเวนคืนที่ดินคืนเนื่องจากหมดสัญญาเช่า เพื่อการพัฒนาต่อไป

4.5 การวิเคราะห์จิตภาพของพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษาและวิเคราะห์จินตภาพของทั้งพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ศึกษานี้ เพื่อดูการศึกษาและวิเคราะห์ถึงการเชื่อมต่อของจินตภาพในด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาพื้นที่ศึกษาให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว โดยมีการเชื่อมโยงกับพื้นที่ในด้านจินตภาพได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากจินตภาพเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละชุมชน และของแต่ละพื้นที่ ซึ่งส่งผลไปถึงพฤติกรรมความประทับใจ ความสะดวกสบายแก่ผู้คนที่ใช้บริการหรือเดินทางผ่านพื้นที่นั้น ๆ จึงมีความจำเป็นสำหรับการศึกษาและวิเคราะห์จินตภาพของทั้งชุมชนเมืองและพื้นที่ศึกษา

ถนนราชดำเนินกลาง กิจกรรมสำคัญของพื้นที่ถนนราชดำเนินกลาง ประกอบด้วยอาคารพาณิชย์ที่สร้างก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 1482)มีอาคารพาณิชกรรมที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมตามแบบอย่างยุโรป เป็นจุดเด่นของกรอบแนวเส้นทาง (Path) ทั้งสองฝั่งถนนที่ดิน และอาคารเป็นทรัพย์สินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ มีอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เป็นจุดหมายตาของย่าน (Landmark) ที่สำคัญของพื้นที่ มีเสาไฟรูปกินนรและกินนรี อยู่บนเกาะกลางถนน เป็นแนวนำสายตาที่สวยงาม เป็นพื้นที่ประดับภาพ และดวงไฟในงานราชพิธีที่สำคัญต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องสงวนไว้เพื่อกิจกรรมรัฐพิธีตลอดไป ลักษณะเด่นชัดของกิจกรรมพาณิชย์ 2 ฝั่งถนนราชดำเนินกลาง คือ มีสำนักงานกองสลากกินแบ่ง ของกระทรวงการคลัง สำนักงานประกันภัยของทางราชการ สำนักงานทนายความโรงแรมรัตนโกสินทร์ (Royal Hotel) โรงเรียนสตรีวิทยา ร้านค้า ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์ โชว์รูมรถยนต์ Benz ภัตตาคารและร้านอาหาร ผับและคาเฟ่ สถาบันสอนภาษา และโรงเรียนกวดวิชา เป็นต้น พื้นที่ตรงนี้เป็นแนวแกนที่สามารถเชื่อมต่อไปยังบริเวณถนนข้าวสาร ซึ่งเป็นย่าน Shopping Street บางลำพู ถนนพระสุเมรุ ซึ่งเชื่อมต่อไปยังสวนสันติชัยปราการ และถนนตีทองที่เชื่อมไปยังศาลาว่าการกรุงเทพมหานครลานคนเมือง เสาชิงช้า และวัดสุทัศน์ฯ ส่วนปลายของถนนด้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตะวันออกเป็นพื้นที่ลานพลับพลาเจษฎาบดินทร์ สวนป้อมมหากาฬ จุดต้นทาง – ปลายทางเรือที่มีเส้นทางคลองมหานาค เชื่อมต่อคลองแสนแสบและมีเส้นทางถนนเชื่อมไปยังวัดสะเกศ ภูเขาทองได้

ลักษณะโครงสร้างทางจิตภาพพื้นที่ถนนราชดำเนิน และพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง ครอบคลุมพื้นที่ที่มีความสำคัญมากมาย โดยเฉพาะพื้นที่ เกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งนับได้ว่าพื้นที่ดังกล่าวมีการรับรู้มีความโดดเด่นทางเอกลักษณ์เฉพาะตัวจากการวิเคราะห์ทางกายภาพได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีโครงสร้างทางจิตภาพ (Image of City) ของชุมชนได้ดังต่อไปนี้

1. เส้นทางหลัก (PATH)

สภาพปัจจุบัน - เส้นทางบกได้แก่ ถนนราชดำเนินใน ถนนราชดำเนินกลาง ถนนราชดำเนินนอก ถนนนครสวรรค์ ถนนพิษณุโลก

- เส้นทางน้ำได้แก่ คลองคูเมือง (คลองหลอด) คลองรอบกรุง คลองผดุงเกษม

2. ย่าน (District)

สภาพปัจจุบัน - ได้แก่ ย่านการค้าและพาณิชกรรม ตลอดแนวถนนราชดำเนิน ย่านสถาบันราชการ ตลอดถนนราชดำเนิน (ใน-กลาง -นอก) ย่านการค้าสลากกินแบ่งรัฐบาล ย่านสถาบันศาสนา โบราณสถาน ย่านร้านอาหารและภัตตาคาร (รมถนนราชดำเนิน ถนนพระอาทิตย์) ย่านที่พักอาศัย (แพร่งนรา – สรรพศาสตร์)ประสมพาณิชกรรม ย่านสถาบันการศึกษา

3. ย่านจุดรวมกิจกรรม (Node)

สภาพปัจจุบัน - ได้แก่ ลานพระบรมรูปทรงม้า รัชกาลที่ 5 ย่านสนามมวยราชดำเนิน ป้ายรถเมล์ด้านข้างลานพลับพลาเจษฎาบดินทร์ ลานคนเมือง ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร วงเวียนอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย บริเวณด้านหน้าโรงเรียนสตรีวิทยา ย่านพาณิชยกรรม การค้าสลากกินแบ่งรัฐบาล บริเวณสี่แยกคอกวัว ย่านพาณิชกรรมและการค้า บริเวณถนนข้าวสาร ย่านพาณิชกรรมและการค้า บริเวณบางลำพู สนามหลวง ถนนหน้าพระลาน ย่านท่าช้าง ย่านท่าพระจันทร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. จุดหมายตา (Landmark)

สภาพปัจจุบัน - ได้แก่ พระที่นั่งอนันตสมาคม อนุสาวรีย์พระบรมรูปทรงม้า รัชกาลที่ 5 อาคารองค์การสหประชาชาติ ภูเขาทองวัดสระเกศ ป้อมมาหากาฬ โลหะปราสาท และลานพลับพลาเจษฎาบดินทร์ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร โรงละครแห่งชาติ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ป้อมพระสุเมรุ สะพานพระราม 8

5. เส้นขอบเขต (Edge)

สภาพปัจจุบัน - ได้แก่ ถนนราชดำเนินนอก – ถนนราชดำเนินกลาง เข้าสู่เส้นทางพระปิ่นเกล้า (ตัดขาดพื้นที่ระหว่างทิศเหนือและทิศใต้ของถนนราชดำเนินกลาง) จุดเชื่อมระหว่างถนนราชดำเนินนอกกับถนนราชดำเนินกลาง แม่น้ำเจ้าพระยา

4.6 การวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพในการพัฒนา

การศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาพื้นที่ที่มีศักยภาพ เหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นย่านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พื้นที่ถนนราชดำเนินกลาง ใช้วิธีการที่เรียกว่า POTENTIAL SURFACE ANALYSIS เพื่อพิจารณาถึงความพร้อมของพื้นที่ในการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นแนวทางในการเลือกทำเลที่ตั้งของกิจกรรมการใช้ที่ดินในพื้นที่ศึกษาตามลำดับความสำคัญโดยการกำหนดปัจจัย (FACTORS) ต่าง ๆ ซึ่งหมายถึง ส่วนหรือสาเหตุสำคัญที่เป็นตัวกำหนดประเภทการใช้ที่ดินอันมีผลต่อการเลือกทำเลที่ตั้งมีขั้นตอนการดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1) กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายต่าง ๆ ในการวิเคราะห์
2) กำหนดปัจจัยต่าง ๆ และค่าน้ำหนักของปัจจัย (WEIGHTING)
3) กำหนดตัวชี้ (INDICATE) และเกณฑ์ในการวัด
4) กำหนดขอบเขตและหน่วยพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาในระบบตาราง (GRID)
5) กำหนดค่าคะแนนของศักยภาพในระดับต่าง ๆ
6) รวบรวมคะแนนและแสดงผลการวิเคราะห์

ในแต่ละขั้นตอนของการวิเคราะห์มีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6.1 การกำหนดความมุ่งหมายในการวิเคราะห์ เพื่อวิเคราะห์หาศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่บริเวณชุมชนเมืองใหม่ โดยพิจารณาความเหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นย่านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอนาคต และมีบทบาทเป็นย่านท่องเที่ยวหลักของกรุงเทพมหานคร เน้นการวิเคราะห์เพื่อหาลำดับของความเหมาะสมและพร้อมในการพัฒนาพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในบริเวณพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง

4.6.2 การกำหนดปัจจัยและค่าน้ำหนักของปัจจัย

1) การกำหนดปัจจัยต่าง ๆ ปัจจัย (FACTORS) ในที่นี้หมายถึง ส่วนหรือสาเหตุสำคัญที่เป็นตัวกำหนดประเภทการใช้ที่ดินที่มีผลต่อการกำหนดที่ตั้งในระดับที่แตกต่างกัน จากการกำหนดความมุ่งหมายในการวิเคราะห์ที่เน้นความเป็นย่านการท่องเที่ยวหลักของบริเวณพื้นที่ศึกษา ดังนั้นปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์จึงมุ่งเน้นในประเด็นที่เกี่ยวกับลักษณะและความพร้อมของพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ในการเป็นย่านการท่องเที่ยวในอนาคต โดยมีปัจจัยทางด้านกายภาพ (ความพร้อมของพื้นที่) และด้านเศรษฐกิจ (แรงดึงดูดทางเศรษฐกิจ) เป็นปัจจัยหลัก ส่วนปัจจัยทางสังคมนั้นวิเคราะห์ว่าบริเวณพื้นที่ศึกษานั้นเป็นบริเวณพื้นที่ใหม่ต่อการพัฒนาจึงมีความเท่าเทียมกันในการได้รับการบริการทางสังคม หรือโครงสร้างพื้นฐาน (INFRA –STRUCTURE)

2) การกำหนดค่าน้ำหนักของปัจจัย ความหมายของค่ากำหนดปัจจัย (WEIGHTING OF FACTORS) คือ สิ่งที่จะอธิบายถึงค่าความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปัจจัยหลักและปัจจัยรอง เพื่อรวบรวมเป็นค่าคะแนนรวมของศักยภาพในระดับต่าง ๆ

ค่าน้ำหนักของปัจจัย กำหนดขึ้นตามลักษณะของปัจจัย โดยแสดงค่าออกมาเป็นตัวเลข (โดยทั่วไปแล้วจะกำหนดให้มีค่าประมาณ 2-3 เท่า ตามลักษณะของศักยภาพในระดับต่าง ๆ คือ ศักยภาพสูง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพต่ำ)

ปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักสูงที่สุด คือ ปัจจัยทางด้านกายภาพ มีค่าน้ำหนักของปัจจัย 2 เท่า และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ มีค่าน้ำหนัก 1 เท่า

ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัย

ลักษณะของปัจจัย	ปัจจัย	ค่าน้ำหนัก
1) ด้านกายภาพ	- ระบบการเข้าถึง	3
	- ลักษณะความหนาแน่น	2
	- ลักษณะของพื้นที่	2
2) ด้านเศรษฐกิจ	- ราคาที่ดิน	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6.3 การกำหนดชี้และเกณฑ์ในการวัด ปัจจัยด้านต่าง ๆ นำมากำหนดตัวชี้หรือดัชนี (INDICATE) และเกณฑ์ในการวัดตามลักษณะของปัจจัยที่แตกต่างกันออกไป รวมทั้งกำหนดเพื่อนำไปรวมเป็นค่าคะแนนรวมในขั้นตอนสุดท้าย

1) ระบบการเข้าถึง_(ACCESSIBILITY) เป็นปัจจัยทางด้านกายภาพที่มีความสำคัญมากต่อการหาศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ประเภทย่านการท่องเที่ยว เนื่องจากเกณฑ์ในการพิจารณาบริเวณที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ย่านการท่องเที่ยว ประการหนึ่งก็คือ ต้องเป็นบริเวณที่สะดวกต่อการเข้าถึงสำหรับพาหนะที่ใช้ในการเดินทางทุกรูปแบบ

โดยพิจารณาว่าความสะดวกในการเข้าถึง หรือตำแหน่งที่มีความสามารถในการเข้าถึงได้ดี จะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับตำแหน่งหรือบริเวณที่มีโครงข่ายของถนนที่พาดผ่านพื้นที่อยู่ริมถนน จะมีความเหมาะสมในการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่ในบริเวณที่ลึกเข้าไป (สำหรับการคมนาคมขนส่งทางบก) ฉะนั้นจึงพิจารณาจากระยะห่างที่สามารถเดินจากที่นั้น ๆ สู่ถนนสายหลัก สายรอง และสายย่อย ตามลำดับ ในระยะทางไม่เกิน 100 เมตร มีค่าคะแนนดิบดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัยของถนน

ระยะห่างจากถนน (เมตร)	ค่าคะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 3)
ถนนสายหลัก	3	9
ถนนสายรอง	2	6
ถนนสายย่อย	1	3

2) ลักษณะความหนาแน่น เกณฑ์ในการพิจารณาบริเวณที่เหมาะสมสำหรับย่านการท่องเที่ยวใหม่อีกประการหนึ่งก็คือ บริเวณดังกล่าวต้องเป็นบริเวณที่เป็นพื้นโล่งเป็นส่วนใหญ่เพื่อความเหมาะสมต่อการลงทุนในแง่เศรษฐกิจตามหลักเศรษฐศาสตร์ชุมชนเมือง (UNBAN ECONOMIC) คือ เป็นบริเวณที่โล่งว่างไม่มีอุปสรรคต่อการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปรพื้นที่มากนัก

โดยพิจารณาว่าลักษณะหรือรูปแบบของพื้นที่ที่มีความเป็นพื้นที่โล่งว่าง (OPEN STASCE) จะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเหมาะสมในการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่หรือบริเวณที่มีความเป็นพื้นที่โล่งว่างต่ำ ฉะนั้นจึงพิจารณาจากลักษณะความหนาแน่นหรือพื้นที่คลุมดินของอาคารมากกว่าแบ่งลักษณะของความหนาแน่นออกเป็น 4 ระดับ มีค่าคะแนนดิบดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 แสดงลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัยพื้นที่

ลักษณะของพื้นที่	ค่าคะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 2)
พื้นที่ที่มีน้ำท่วมขัง	1	2
พื้นที่ลุ่มเคยมีน้ำท่วมถึง	2	4
พื้นที่ราบน้ำท่วมไม่ถึง	3	6

3) ลักษณะของพื้นที่ (LAND COST) เป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่รองลงมา โดยพิจารณาจากหลักการที่ว่า บริเวณที่มีราคาของที่ดินสูงจะเป็นอุปสรรคต่อการลงทุนและการพัฒนาให้เป็นย่านพาณิชยกรรม มากกว่าบริเวณที่มีราคาของที่ดินต่ำ กำหนดตัวชี้จากราคาที่ดินประเมินจากราคาตลาด พ.ศ. 2533 แบ่งช่วงราคาและค่าคะแนนดิบดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัยพื้นที่

ราคาที่ดิน (บาท / ไร่)	ค่าคะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 1)
ต่ำกว่า 2,000,000	4	4
2,000,000-8,000,000	3	3
8,000,000 – 14,000,000	2	2
ตั้งแต่ 14,000,000 ขึ้นไป	1	1

4.6.4 การกำหนดขอบเขตและหน่วยพื้นที่

1) แนวความคิด บริเวณชุมชน เป็นพื้นที่มีความกว้างขวางแต่มีเส้นขอบเขตค่อนข้างเด่นชัดในรูปของถนนสายต่าง ๆ โดยรอบพื้นที่ ดังนั้นการกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์จึงกำหนดขึ้นจากพื้นที่บริเวณชุมชนเมืองใหญ่ ที่ถูกล้อมรอบจากแนวเขตถนนสายหลักและสายรองต่าง ๆ

2) ขอบเขตและหน่วยพื้นที่ กำหนดให้มีพื้นที่ประมาณ 97.62 ไร่ อยู่ในพื้นที่ระหว่างถนนราชดำเนินกลาง บริเวณต้นสะพานผ่านฟ้าลีลาศจนพื้นที่สะพานพิภพลีลา

4.6.5 สรุปผลการวิเคราะห์

1) พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง (ค่าคะแนน 8-14)

2) พื้นที่ศักยภาพ ในการพัฒนาปานกลาง (ค่าคะแนน 15- 21

3) พื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาต่ำ (ค่าคะแนน 22-28)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนา รวมทั้งแนวโน้มในการพัฒนาพื้นที่มีความพร้อม โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ ในการพิจารณา สรุปได้ว่า บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง คือบริเวณศูนย์พณิชยกรรมเดิม และบริเวณศูนย์พาณิชยกรรมที่สถานีขนส่ง ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความหนาแน่นของอาคารมาก การพัฒนาต้องใช้เงินสูง ส่วนบริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลาง จะอยู่บริเวณ ซึ่งมีอาคาเดิมอยู่บางส่วน และบริเวณริมถนนสายหลักทั่วไป ซึ่งโอกาสในการพัฒนามีมากเพราะยังมีพื้นที่บางแห่งมีความเบาบางจนถึงที่โล่งว่าง สำหรับพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำจะอยู่บริเวณ ภายในตอนกลางของถนนสายหลัก ซึ่งไม่มีระบบโครงข่ายคมนาคม การพิจารณาเพื่อประกอบในการจัดตั้งกลุ่มกิจกรรม และพิจารณาถึงลำดับขั้นในการพัฒนา ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการออกแบบและวางผังต่อไป

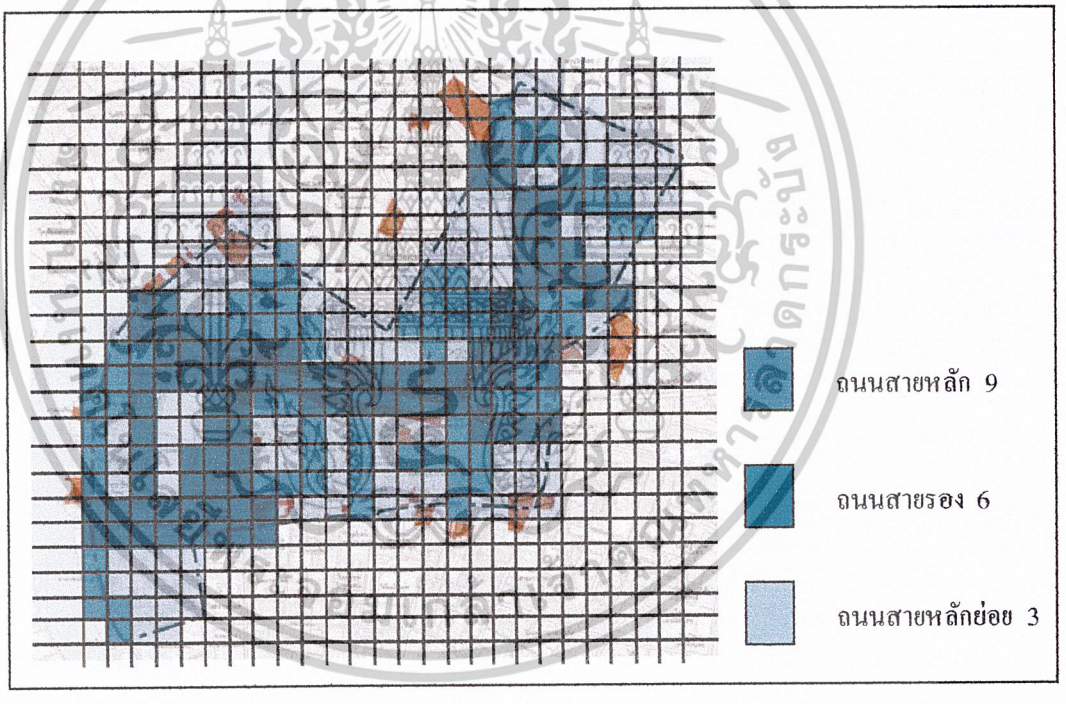

ภาพที่ 4.2 แสดงค่าคะแนนระบบการเข้าถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

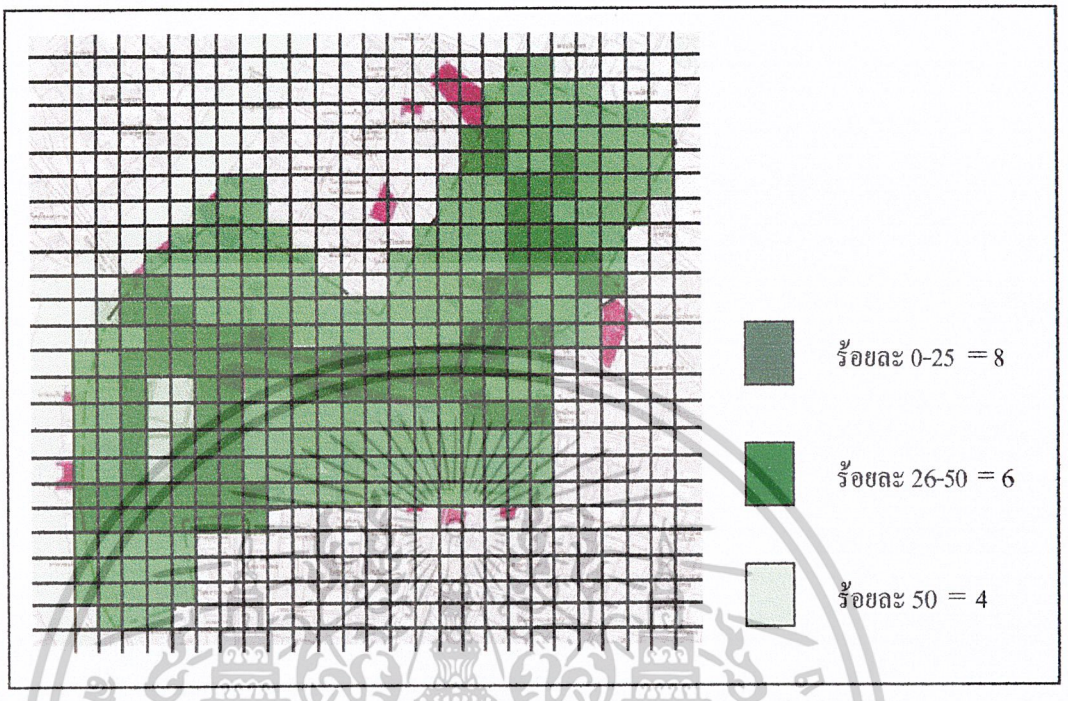

ภาพที่ 4.3 แสดงค่าคะแนนลักษณะความหนาแน่น

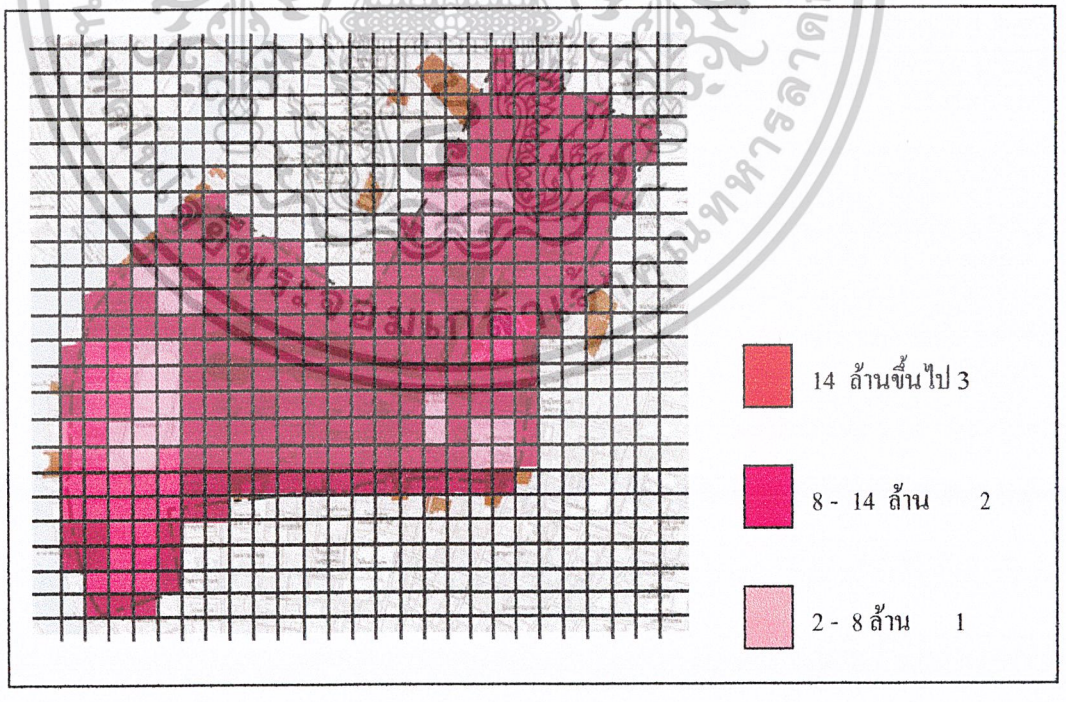

ภาพที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนราคาที่ดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.7 วิเคราะห์บทบาทของพื้นที่ศึกษาในอนาคต

ในการศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ราชดำเนิน เพื่อที่จะสามารถสรุปบทบาทในปัจจุบันและคาดการณ์บทบาทของพื้นที่ในอนาคตโดยดู จากแนวโน้ม ศักยภาพความเหมาะสมของพื้นที่ในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และแผนพัฒนาตลอดจนโครงการทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องและมีส่วนส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของพื้นที่ศึกษาในอนาคต โดยมีบทบาทที่สำคัญดังนี้

4.7.1 วิเคราะห์จากแผนพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งได้แก่การศึกษาจากแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , ผังเมืองรวม , ผังภาค , แผนพัฒนาจังหวัด , และแผนพัฒนาเทศบาลสรุปเป็นบทบาทจากอดีต ปัจจุบัน และบทบาทในอนาคตดังนี้

ก) ด้านเศรษฐกิจ

อดีต
- เป็นเมืองที่มีบทบาทศูนย์กลางค้า ส่งออก

ปัจจุบัน
- ศูนย์กลางราชการ
- ศูนย์กลางการค้า – การบริการ
- ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม

อนาคต
- เป็นศูนย์กลางทางการค้าของภาคกลาง
- เป็นศูนย์การบริการของภาคกลา
- ศูนย์รวมสินค้านำเข้าและส่งออกระดับภาค
- ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมระดับภาคกลาง

ข) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

อดีต
- เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งไปยังภาคต่าง ๆทั่วประเทศไทย

ปัจจุบัน
- เป็นศูนย์กลางการกระจายการคมนาคมขนส่งที่สามารถเชื่อมโยงกับภาคกลาง และภาคต่าง ๆของประเทศ
- เป็นศูนย์กลางหลักของการคมนาคมหลัก ทั้งทางบก ทางน้ำ ของประเทศ

อนาคต
- เป็นเมืองหลักที่ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในช่วงแผนพัฒนาฯ ที่ 9 (2545-2549)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางบก ที่เชื่อมโยงกับภาคอื่น ๆ ของประเทศ
- เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง ทางน้ำ ที่เชื่อมโยงสู่การส่งออกบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาเชื่อมโยงไปยังชายฝั่งทะเลอ่าวไทย

ค) ด้านการบริการทางสังคม

อดีต
- เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ
- เป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ
- เป็นศูนย์กลางการสาธารณะสุขระดับประเทศ

ปัจจุบัน
- เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ
- เป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ
- เป็นศูนย์กลางการสาธารณะสุขระดับประเทศ

อนาคต
- เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ
- เป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ
- เป็นศูนย์กลางการสาธารณะสุขระดับประเทศ

4.7.2 วิเคราะห์จากบทบาทในปัจจุบัน

จากบทบาทในปัจจุบันและแผนพัฒนาตลอดจนศักยภาพต่าง ๆ ของพื้นที่ศึกษา ถนนราชดำเนินกลางเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมสภาพการพัฒนาของเมืองให้ดีขึ้น แต่ในสภาพปัจจุบันการพัฒนาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวถูกข้อจำกัดในด้านกายภาพของพื้นที่ ทำให้การพัฒนาสำหรับบทบาทต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีอุปสรรคและข้อจำกัด ไม่สามารถที่จะพัฒนาพื้นที่เพื่อตอบสนองต่อบทบาทที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า ควรมีการส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่เดิมของพื้นที่บริเวณการท่องเที่ยวเดิม ให้สามารถตอบสนองต่อแผนและนโยบายให้มากที่สุด โดยคำนึงถึงศักยภาพในด้านต่าง ๆ ให้มากที่สุด และพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวใหม่เพื่อที่สามารถรองรับกิจกรรมความเป็นศูนย์กลางและบทบาทที่จะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ของพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.7.3 สรุปบทบาท และหน้าที่ของพื้นที่ศึกษา

จากการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มการขยายตัวของชุมชนเมือง แนวโน้มการขยายตัวของกิจกรรม บทบาทที่สำคัญจากอดีต สภาพปัจจุบัน และบทบาทที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถสรุปบทบาทและหน้าที่ของย่านพาณิชกรรมเดิมและศูนย์กลางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งใหม่ ดังนี้

1) บทบาทของย่านพาณิชกรรมเดิม

- เป็นศูนย์กลางพาณิชกรรม ในระดับพื้นที่ศึกษา รองรับกิจกรรมด้านการค้าย่อย สำนักงาน โรงแรม และการบริการแก่ประชาชนในชุมชนในพื้นที่

- เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการในระดับประเทศ

2) บทบาทของย่านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

- เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในระดับภาค ในเชิงอนุรักษ์ทั้งโบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางน้ำ ตลาดน้ำ ถนนคนเดิน ทั้งกลางวันและกลางคืน

- เป็นศูนย์กลางการบริการ การค้าและการส่งออก เพื่อรองรับต่อการขยายตัวของกิจกรรมดังกล่าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.5 แบบแสดงด้อย/ข้อจำกัดของพื้นที่ศึกษา[1]

1 ที่มา : จากการวิเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา

5.1 การกำหนดนโยบายของการวางแผนพัฒนา

การศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องเป็นการศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนาในด้านกายภาพเป็นหลัก โดยคำนึงถึงนโยบายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง สภาพปัญหา ความต้องการ ศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่มาเป็นมาเป็นตัวกำหนด ความมุ่งหมาย (GOAL) วัตถุประสงค์ (OBJECTIVE) และเป้าหมาย (TARGET) เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการในอนาคตได้อย่างถูกต้อง

5.1.1 ความมุ่งหมายของการพัฒนา

ความมุ่งหมายของการพัฒนาของโครงการการพัฒนาแผนผังแม่บทถนนราชดำเนินและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง จากการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่หลักของการพัฒนา จึงได้ข้อสรุปของการจัดแบ่งพื้นที่ เพื่อรองรับกิจกรรมพื้นที่อาคารริมถนนราชดำเนินกลาง คือการแบ่งพื้นที่ออกเป็นกลุ่มหรือย่านเพื่อการจัดประเภทของกิจกรรมที่เกื้อกูลส่งเสริมธุรกิจซึ่งกันและกัน เป็นการจัดระเบียบด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่มีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

ก) พื้นที่ 1 กลุ่มศิลปวัฒนธรรม (Art & Culture Corridor Zone)

เมื่อพัฒนาแล้วอนาคตได้กำหนดให้เป็นย่านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการออกแบบพัฒนาอาคาริ และกำหนดการใช้สอยอาคาร เพื่อกิจกรรมศิลปะ วัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ โรงภาพยนตร์ ร้านค้าย่อย ห้างสรรพสินค้า หอแสดงภาพศิลปของจิตรกร ประติมากรรม รวมทั้งเรื่องราวที่เป็นประวัติศาสตร์ วิวัฒนาการกรุงรัตนโกสินทร์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน พื้นที่นี้ต่อเชื่อมด้านหลังไปยังย่านถนนข้าวสาร

ข) พื้นที่ 2 กลุ่มวัฒนธรรมไทย (Thai Cultural Zone)

เมื่อพัฒนาแล้ว ในอนาคตได้กำหนดให้เป็น ย่านวัฒนธรรมไทย ซึ่งจะมีการปรับปรุงให้เป็นโรงแรมทรงคุณค่า มีสิ่งอำนวยความสะดวก และองค์ประกอบอาคารเพื่อการใช้สอย (Function Room) โรงแรมในระดับ 5 ดาว ที่รวมบริเวณนวดสุขภาพ (Health & Spa) และมีการกำหนดกิจกรรมใช้สอยอาคารและพื้นที่เป็นย่านศิลป วัฒนธรรม ที่เน้นความเป็นไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยเฉพาะมีร้านค้าย่อย ภัตตาคาร อาหารไทย 4 ภูมิภาค ร้านเพชรพลอย อัญมณี เครื่องประดับ รวมทั้งสินค้าจากโครงในพระราชดำริ ผลิตภัณฑ์คัดสรรจาหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล

ค) พื้นที่ 3 กลุ่มการศึกษาสันทนาทันสมัย (Edutainment Zone)

แนวทางที่กำหนด เพื่อการพัฒนาในอนาคต จะให้เป็น ย่านการศึกษาสันทนาทันสมัยซึ่งประกอบด้วย ศูนย์ธุรกิจไอที ร้านค้า อุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ และสินค้าเทคโนโลยี ห้างสรรพสินค้า เพื่อการศึกษา และการบันเทิง ภัตตาคาร ซึ่งอาจต่อเชื่อมการใช้พื้นที่ ที่เอื้อต่อกันกับโรงเรียนสตรีวิทย์ได้ด้วย

ง) พื้นที่ 4 กลุ่มศูนย์แสดงสินค้า ส่งออก –นำเข้า (Import – Export Zone)

แนวทางที่กำหนดเพื่อการพัฒนาในอนาคต มีแนวคิดกำหนดให้เป็น ย่านศูนย์แสดงสินค้า ส่งออก – นำเข้า โดยอาคารทั้งสองหลังจะเป็นศูนย์รวมแสดงสินค้าตัวอย่าง เพื่อการส่งออกและนำเข้า ประเภทสินค้ามีทั้งเครื่องหนัง และวัสดุแปรรูปจากการเกษตรกรรมเครื่องปักทอ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย เสื้อผ้าสำเร็จรูป และสินค้าจากครัวเรือนที่ทำด้วยมือ มีร้ายค้าย่อย ห้างสรรพสินค้า ลักษณะ Super Store ใต้ดินมีทางขึ้น-ลง ที่จอดรถระดับใต้ดิน และทางเชื่อมใต้ดินกับพื้นที่ที่ฟากเหนือด้วย

จ) พื้นที่ 5 กลุ่มร้านอาหารไทย (Thai Restruant Zone)

แนวทางกำหนดเพื่อพัฒนาในอนาคตของพื้นที่บริเวณนี้ กำหนดให้เป็นย่านร้านอาหารไทย ศูนย์กลางจุดนัดพบ ซึ่งจะมีภัตตาคารร้านอาหารที่มีชื่อจาก 4 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ
สามารถเดินเชื่อมต่อถึงกันได้

ฉ) พื้นที่ 6 กลุ่มสินค้าปลอดภาษี (Duty Free Zone)

แนวทางที่กำหนดไว้เพื่อพัฒนาในอนาคตจะเป็น ย่านร้านปลอดภาษี ย่านอาคารโรงแรมระดับ 5 ดาว ประกอบไปด้วย อาคารร้านค้าปลอดภาษี เพื่อบริการนักท่องเที่ยว นักเดินทาง มีร้าค้าย่อย ห้างจำหน่ายสินค้าเฉพาะอย่าง ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหารภัตตาคาร พื้นที่อาคารสำนักงานที่อาจจะปรับปรุงพื้นที่บางส่วนให้เป็นที่พักอาศัยแบบ Service Apertment ด้วย

ช) พื้นที่ 7 กลุ่มประตูเมือง (Gate Zone)

แนวทางที่กำหนดไว้เพื่อพัฒนาในอนาคตจะเป็นพื้นที่บริเวณนักท่องเที่ยว เป็นย่านประตูเมือง ต้อนรับเข้าสู่พื้นที่ถนนราชดำเนินกลางจะมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรุงเทพมหานครสำนักงานจำหน่ายบัตรโดยสารที่ให้บริการอย่างกว้างขวาง มีสินค้าของที่ระลึกจากทั่วประเทศรวมจำหน่ายในพื้นที่ 2 อาคารนี้

5.1.2 วัตถุประสงค์ (Objective) แยกตามวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมายดังนี้

1) วัตถุประสงค์ตามาจุดมุ่งหมาย ก.

1.1 เสริมสร้างเอกลักษณ์ของพื้นที่ และจัดสภาพภูมิทัศน์ให้มีความสวยงามสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่โครงการโดยรวม

1.2 จัดระบบโครงสร้างต่าง ๆ และระเบียบการใช้งานพื้นที่ถนนข้าวสาร ให้มีความเหมาะสมกับกิจกกรมและการพัฒนาเป็นถนนคนเดิน (Walking Street) ส่งเสริมการจักเครือข่ายทางเดินในย่านด้วย

1.3 เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนเข้าใจในศักยภาพพื้นที่ตนเองและสามารถพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน

1.4 สนับสนุนการท่องเที่ยวพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง

2) วัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมาย ข.

2.1 กำหนดที่ตั้ง และจัดรูปแบบของกิจกกรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องและพอเพียงกับความต้องการในอนาคต

2.2 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกิจกรรมภายในโครงการ สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้ใช้ และให้มีความต้องเนื่องกับกลุ่มอาคารเดิม

2.3 ส่งเสริมกิจกรรมที่ดึงดูดผู้เข้ามาใช้โครงการ

2.4 จัดเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของพื้นที่กิจกรรมในอนาคต

2.5 นำเอาภูมิปัญญาชาวบ้านเกี่ยวกับสมุนไพรการนวดต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้

3) วัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมาย ค.

3.1 กำหนดการจัดระเบียบการค้าย่อยของเดิมให้เหมาะสม

3.2 ส่งเสริมการใช้ทางเท้าสำหรับการเชื่อมโยงของ แต่ละกิจกรรมให้ปลอดภัยเหมาะสมและสวยงาม

3.3 นำเทคโนโลยีที่การศึกษาที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้กับโครงการ

4) วัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมาย ง.

4.1 เสริมสร้างเอกลักษณ์ของพื้นที่ และจัดสภาพภูมิทัศน์ให้มีความสวยงามสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่โครงการโดยรวม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกิจกกรมภายในโครงการสอดคล้อง กับพฤติกรรมผู้ใช้และให้มีความต่อเนื่องกับกลุ่มอาคารเดิม

4.3 เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนเข้าใจในศักยภาพพื้นที่ตนเองและสามารถพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน

4.4 สนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง

5) วัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมาย จ.

5.1 เสริมสร้างเอกลักษณ์ของพื้นที่ และจัดสภาพภูมิทัศน์ให้มีความสวยงามสอดคล้องกิจกรรม

5.2 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกิจกรรมภายในโครงการ สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้ใช้ และให้มีความต่อเนื่องกับกลุ่มอาคารเดิม

5.3 เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนเข้าใจศักยภาพพื้นที่ตนเอง และสามารถพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน

5.4 สนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง

6) วัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมาย ฉ.

6.1 เสริมเสร้างเอกลักษณ์ของพื้นที่ และจัดสภาพภูมิทัศน์ให้มีความสวยงามสอดคล้องกิจกรรม

6.2 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกิจกรรม ภายในโครงการสอดคล้องกับพฤติกรรมผู้ใช้ให้มีความต่อเนื่องกับกลุ่มอาคารเดิม

6.3 เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนเข้าใจในศักยภาพพื้นที่ตนเองและสามารถพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน

6.4 สนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง

7) วัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมาย ช.

7.1 เสริมสร้างเอกลักษณ์ของพื้นที่ และจัดสภาพภูมิทัศฯให้มีความสวยงามสอดคล้องกิจกกรม

7.2 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกิจกรรมภายในโครงการสอดคล้องกับพฤติกรรมผู้ใช้ให้มีความต่อเนื่องกับกลุ่มอาคารเดิม

7.3 เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนเข้าใจในศักยภาพพื้นที่ตนเองและสามารถพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน

7.4 สนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.3 เป้าหมาย

กำหนดช่วงระยะเวลาการพัฒนาในอนาคต ให้มีรูปแบบที่สมบูรณ์ ภายในระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2552

5.2 การคาดการณ์จำนวนผู้มาใช้บริการพื้นที่โครงการในอนาคต

จากการศึกษาพบว่า บริเวณพื้นที่โครงการจะมีบทบาทที่สำคัญหลายประการ ดังนั้นการคาดการณ์จำนวนผู้เข้ามาใช้โครงการในอนาคตจึงแบ่งประเภทผู้ใช้บริการออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) ประชากรในเขตพื้นที่ศึกษา

2) ประชากรในเขตอิทธิพล

3) จำนวนนักท่องเที่ยว

การคาดการณ์ผู้มาใช้บริการของพื้นที่โครงการจากผู้ใช้บริการ 3 ประเภท มีรายละเอียดดังนี้

1) ประชากรในพื้นที่ศึกษา

เนื่องจากพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง เป็นศูนย์กลางหลักของกรุงรัตนโกสินทร์หรือศูนย์กลางของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน โดยมีหน้าที่หลักทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และเขตพระราชวัง สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ประชากรในเขตพระนครในอนาคตจะใช้วิธี RATE OF POPULATION GROWTH เพื่อคาดการณ์ประชากรของชุมชนเมืองในอนาคต

โดยมีข้อสมมุติที่ว่าสภาวะทางด้านเศรษฐกิจและสภาพสังคมของชุมชนเขตพระนครกรุงเทพฯ ในช่วง 20 ปี ข้างหน้า มีสภาพเหมือนในปัจจุบัน จะได้จำนวนประชากรในอนาคตดังนี้

สูตร RATE OF POPULATION GROWTH

$$R = \sqrt[n]{\frac{pt}{po} - 1}$$

R = อัตราเพิ่ม

n = จำนวนปีจากปีปัจจุบันถึงปีสุดท้าย

pt = ประชากรในปีปัจจุบัน

po= ประชากรปีต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สูตร PROJECTION

$pn = pt\ [1+R]^n$

pn = จำนวนของประชากรปีที่คาดการณ์

pt = จำนวนประชากรในปัจจุบัน (ปีฐาน ป

R = อัตราการเพิ่มประชากร

จากการคาดการณ์จำนวนประชากรโดยใช้สูตร RATE OF POPULATION GROWTH จะได้ผลสรุปจำนวนประชากรในอนาคตได้ดังนี้

ประชากรในเขตพระนคร ปี 2542 = 82,921 คน

ประชากรในเขตพระนคร ปี 2547 = 101,124 คน

ประชากรในเขตพระนคร ปี 2552 = 108,136 คน

ประชากรในเขตพระนคร ปี 2557 = 115,634 คน

ประชากรในเขตพระนคร ปี 2562 = 123,653 คน

อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร = 2.05 % ต่อปี

ดังนั้นสรุปผลจากการคาดการณ์ประชากรในปี 2547 ของพื้นที่เขตพระนคร จะใช้จำนวนประชากรจากการณ์คาดการณ์โดยใช้สูตร RATE OF POPULATION GROWTH คือ 123,653 คน เพราะสภาพในปัจจุบันพื้นที่เขตพระนครมีการอพยพเข้ามามากขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อการขยายตัวของพื้นที่ ประชากร และแรงงาน คนเร่ร่อนในพื้นที่ราชดำเนินมากยิ่งขึ้น

2) ประชากรในเขตอิทธิพล

การคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลของพื้นที่เขตราชดำเนิน และบริเวณใกล้เคียงนั้นด้วยเนื่องจากกรุงเทพมหานครมีความเจริญค่อนข้างสูงเนื่องจากเป็นเมืองหลักของประเทศ การปกครองจากเป็นแบบลักษณะเขตการปกครอง โดยมีการสัญจรไปมาถึงพื้นที่โครงการได้สะดวกสบาย ทั้งทางบก และทางน้ำ

3) จำนวนนักท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยวเป็นผู้ใช้บริการประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับโครงการ จากการวิจัยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร พบว่าในปี พ.ศ. 2540-2544 พบว่ามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศทั้งหมด มีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 9 ต่อปี ทั้งนี้ในปี พ.ศ.2544 มีผู้เยี่ยมเยือนจำนวน 24.5 ล้านคน เป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 8.9 ล้านคน นักท่องเที่ยวไทย 15.5 ล้านคน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

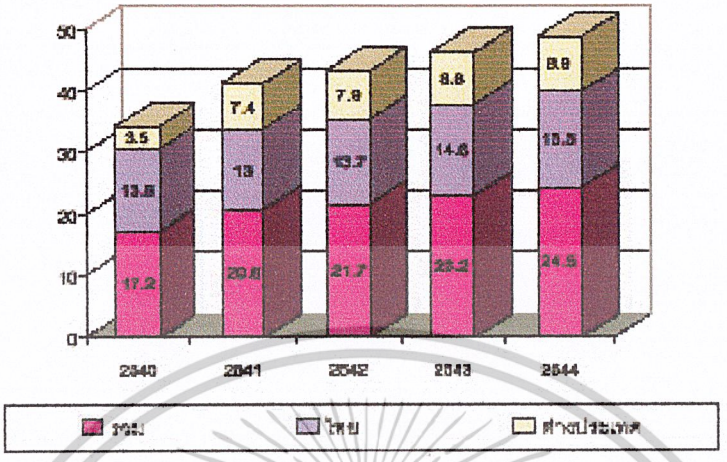

แผนภูมิที่ 5.1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว[1]

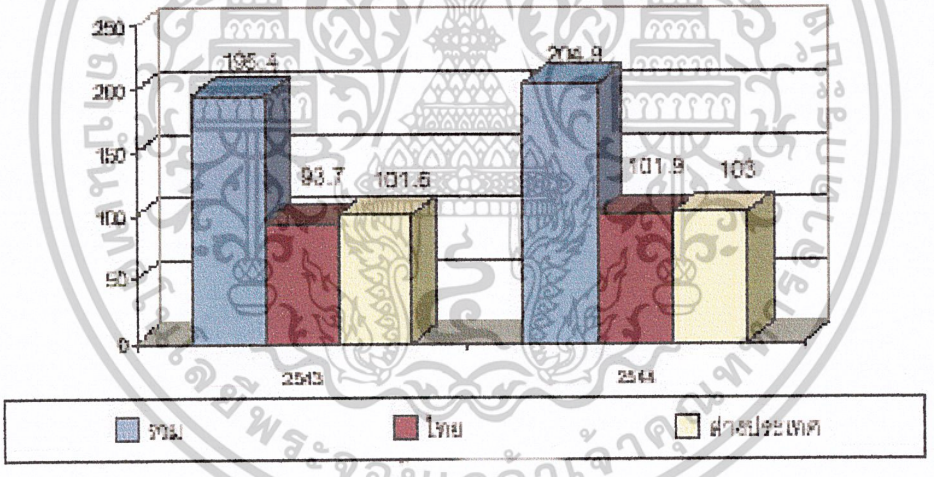

แผนภูมิที่ 5.2 แผนภูมิแสดงรายได้จากการท่องเที่ยว[2]

1 ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2 ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2543 จำนวน 285,272 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นในปี 2544 เป็นจำนวน 299,047 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวในรูปเงินประมาณร้อยละ 5 และการท่องเที่ยว ในกรุงเทพมหานครก่อให้เกิดรายได้ในปีพ.ศ. 2543 จำนวน 195,399 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2544 เป็นจำนวน 204,989 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวในรูปเงินบาทประมาณร้อยละ 4.9 ในช่วงปีดังกล่าว ทั้งนี้ในปีพ.ศ.2544 สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวจากผู้เยี่ยมเยือน ชาวไทยและชาวต่างประเทศอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวในกรุงเทพฯคิดเป็นร้อยละ 70 ของรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศ

ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่โครงการ [3]

จำนวนนักท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่โครงการ		**จำนวน**	**ร้อยละ**
จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดโดยประมาณ (คน/วัน)			
1.	ชาวไทย	400	6.78
2.	ชาวเอเชีย	1,500	28.42
3.	ชาวยุโรป	4,000	61.20
รวม		5,900	108.07
จำนวนนักท่องเที่ยวต่ำสุดโดยประมาณ (คน/วัน)			
1.	ชาวไทย	300	20.09
2.	ชาวเอเชีย	200	13.33
3.	ชาวยุโรป	1,000	66.67
รวม		1,500	100.00

3 ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 แสดงข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ[4]

ข้อมูลการท่องเที่ยว		จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว			
1.	มากับบริษัททัวร์	2	3.85
2.	มากับครอบครัว	4	7.69
3.	มาเองแบบอิสระ	50	58.15
4.	อื่น ๆ	-	-
ร้อยละของนักท่องเที่ยว (โดยเฉลี่ย)		**ร้อยละ (เฉลี่ย/เดือน)**	
1.	ชาวไทย	10	
2.	ชาวเอเชีย	19	
3.	ชาวยุโรป	71	
ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (โดยเฉลี่ย)		**บาท/วัน**	
1.	ค่าที่พัก	237.33	
2.	ค่าอาหาร	396.00	
3.	ค่าพาหนะ	182.76	
4.	ค่าใช้จ่ายในการซื้อสิ่งของ	508.85	
5.	ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	555.56	
รวมค่าใช้จ่าย		1,860.48	

ข้อมูลพื้นฐานของการท่องเที่ยว พบว่าในปี 2544 มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวที่กรุงเทพฯ 8.9 ล้านคน/ปี วันพักเฉลี่ย 2.84 วัน และร้อยละ 40 ของนักท่องเที่ยวต้องการเที่ยวชมพระบรมมหาราชวัง ดังนั้น พอจะอนุมานได้ว่ามีนักท่องเที่ยวผ่านเข้ามาในบริเวณราชดำเนิน 9,750 คน/วัน ซึ่งสร้างรายได้ให้ประเทศในปี 2544 เป็นเงิน 204,989 ล้านบาท คิดเป็นค่าใช้ต่อวัน 8,110 บาท โดยเป็นการใช้จ่ายในส่วนหลัก ได้แก่ การใช้จ่ายซื้อของ ค่าที่พักและค่าอาหารและบันเทิงดังตาราง

4 ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.3 ค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ ต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวต่างประเทศในประเทศไทย ปี 2544 [5]

รายการ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
1.ที่พัก	1,459.90	18
2.อาหาร	1,136.40	14
3.เดินทาง	811.00	10
4.ซื้อของ	3,244.40	40
5.บันเทิง	1,135.40	14
6.อื่น ๆ	324.40	4
รวม	8,110	100

จากการวิเคราะห์จำนวนผู้ใช้บริการของพื้นที่โครงการจากประชากร 3 ประเภท คือ ประชากรในเขตอิทธิพล , ประชากรในเขตพระนคร และนักท่องเที่ยว ได้ผลสรุปดังนี้

1) ประชากรในเขตพระนคร 123,653 คน

2) ประชากรในเขตอิทธิพล (จากการวิเคราะห์)

3) นักท่องเที่ยว 9,750 คน

5.3 การวิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรมของประชากร

จากการศึกษาและวิเคราะห์คาดการณ์จำนวนประชากรที่เข้ามาใช้โครงการนั้นภาพรวมเท่านั้น การศึกษาในส่วนของลักษณะและพฤติกรรมของประชากรที่เข้ามาใช้บริการจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดลักษณะและประเภทของกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะและพฤติกรรมของประชากรตามความเป็นจริงได้มากขึ้น

5.3.1 ลักษณะประชากร แบ่งออกเป็นลักษณะดังนี้

1) ประชากรในเขตอิทธิพล ประชากรในเขตอิทธิพลนี้ส่วนใหญ่จะเป็นประชากรที่อยู่อาศัยภายในเขตต่าง ๆ ของกรุงเทพฯ โดยรวมกลุ่มอยู่ภายในเขต แขวงต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ ถึงร้อยละ 60 ของประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ภายในเขตผังเมืองรวม โดยส่วนใหญ่เป็นประชากรที่อยู่ในวัยแรงงาน ในช่วงอายุ 15-34 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้า/ธุรกิจส่วนตัว/ข้าราชการ เป็นส่วนใหญ่

5 ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประชากรในเขตอิทธิพลอีกส่วนหนึ่ง เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ตามเขตต่าง ๆ รอบนอกเขตพื้นที่โครงการ ส่วนใหญ่เป็นประชากรที่อาศัยในเขตเมืองของในแต่ละแขวง โดยแบ่งลักษณะประชากรในเขตอิทธิพลส่วนนี้ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นกลุ่มของประชากรที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูงจนถึงสูง มียานพาหนะที่สามารถเข้ามาใช้บริการของพื้นที่ได้โดยสะดวกส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นนักธุรกิจและข้าราชการต่าง ๆ อีกกลุ่มหนึ่งเป็นประชากรที่มีรายได้ปานกลางจนถึงต่ำ ส่วนใหญ่เป็นประชากรที่ประกอบอาชีพ บริการ รับจ้าง นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนคนเร่ร่อน ไม่มีพาหนะในการเดินทางส่วนใหญ่ต้องใช้บริการจากขนส่งสาธารณะในการเดินทางเข้าสู่โครงการ

2) ประชากรนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งจากการวิจัยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่มีจุดหมายเพื่อท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร ในเขตพื้นที่ราชดำเนิน เพียงสถานที่เดียวถึง 70 % นอกจากนั้นเป็นนักท่องเที่ยวที่พักแรม และแวะพักผ่อนในกรุงเทพก่อนที่จะเริ่มต้นการเดินทางต่อไปยังสถานที่ท่องเที่ยวอื่นในประเทศไทย

5.3.2 พฤติกรรมของกลุ่มประชากร

1) ประชากรในพื้นที่ศึกษา

บริเวณพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง ประชากรจะอาศัยอยู่ค่อนข้างแออัดตามริมคลองรอบกรุง และริมคลองหลอดต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่จะเป็นประชากรที่อพยพเข้ามาจากต่างจังหวัด อีกทั้งยังมีประชากรที่ไร้ที่อยู่อาศัย เร่ร่อนตามพื้นที่ท้องสนามหลวงส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย และรับจ้างทั่วไป ซึ่งพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องเป็นพื้นที่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวกลางกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานคร

พฤติกรรมผู้ใช้พื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง

- ผู้ประกอบการค้าในพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง แต่พฤติกรรมการเร่ขายของที่ระลึก หรือการค้าขายอื่น ๆ สร้างความรำคาญให้แก่นักท่องเที่ยวมากและการค้าขายที่วางกีดขวางทางสัญจรทั่วไป

2) ประชากรในเขตอิทธิพล

ลักษณะของพฤติกรรมของประชากรในเขตราชดำเนินและประชากรในเขตอิทธิพลรอบนอก จะมีพฤติกรรมไปในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากในแต่ละเขตมีความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เจริญแบบกระจายตัว ลักษณะพฤติกรรมจึงใกล้เคียงกัน การเข้าใจบริการจะเข้ามาใช้บริการเพื่อซื้อสินค้าและท่องเที่ยว สถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ ท้องสนามหลวง วัดวาอาราม สวนสาธารณะ ฉลากกินแบ่งรัฐบาล เป็นต้น บทบาทของสถานที่ท่องเที่ยวเดิมจึงยังมีความสำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวทุกฐานะ ตั้งแต่รายได้ร่ำรวย รายได้ปานกลาง และรายได้ต่ำอยู่ต่อไป และในอนาคตกิจกรรมบางอย่างก็จะแทรกแวงมากขึ้น เช่น การค้าขาย ซึ่งจะมีความสำคัญและมีส่วนแบ่งของการตลาดมากยิ่งขึ้นในอนาคตซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ทำเลที่ตั้ง ความสะดวกสบายในการใช้บริการ ราคา และความคุ้มค่าเป็นส่วนสำคัญ

ส่วนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทความบันเทิงนั้น ในเขตพื้นที่ราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องนั้นมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้เลือกมากมาย ทั้งเวลากลางวันและในช่วงเวลากลางคืน กลางวันเป็นที่ท่องเที่ยวศึกษาประวัติศาสตร์ ประเภทโบราณสถานโบราณวัตถุ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจอีกด้วย ในช่วงกลางคืน จะมีกิจกรรมที่สำคัญคือบริเวณถนนข้าวสาร ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่แบบลักษณะถนนคนเดิน และยังมีแหล่งบันเทิงอื่น ๆ อีกมากมาย

สำหรับประชากรในเขตอิทธิพล ซึ่งอยู่ภายในเขตพื้นที่ร่างดำเนินและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง ส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้บริการในเขตพื้นที่ เพื่อจุดมุ่งหมาย 5 ประการ คือ

- เพื่อท่องเที่ยวตามโบราณสถานต่าง ๆ เช่น พระบรมมหาราชวัง วัดพระแก้ว วัดโพธิ์ วัดอรุณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เป็นต้น
- เพื่อติดต่อหน่วยงานราชการ
- เพื่อติดต่อการค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์งานฝีมือ และการซื้อขายฉลากกินแบ่งรัฐบาล เป็นต้น
- เข้ามาใช้บริการสำนักงานโดยตรง
- เพื่อเข้ามาใช้บริการประเภทสถานศึกษา

ส่วนใหญ่แล้วประชากรที่อยู่ในภาคการท่องเที่ยวโบราณสถานตลอดวัน

3) ประชากรนักท่องเที่ยว

ประชากรนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการใน เขตพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องนั้น มีนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ ตลอดจนนักธุรกิจต่าง ๆ ที่เข้ามาติดต่อธุรกิจในเขตพื้นที่โครงการ สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องนั้น จากการวิเคราะห์สามารถแยกนักท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทคือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- นักท่องเที่ยวชาวไทย พฤติกรรมการท่องเที่ยวจะเป็นรูปลักษณะการเที่ยวชมสถานที่โบราณเป็นส่วนใหญ่ และในเวลาที่บริเวณท้องสนามหลวงจัดกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมขึ้น การเที่ยวชมแบบไป – กลับไม่ค้างคืน

- นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ชาวตะวันตก ซึ่งมีอยู่หลากหลายประเทศด้วยกัน พฤติกรรมจะเป็นลักษณะเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวตามโบราณสถานและโบราณวัตถุ แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของไทย ลักษณะมีทั้งแบบกรุ๊ปทัวร์และมาเองโดยส่วนใหญ่จะค้างคืนในกรุงเทพมหานคร ก่อนแล้วเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ภาคต่าง ๆของประเทศไทย

- นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ชาวเอเชีย ซึ่งมีอยู่หลากหลายประเทศด้วยกัน พฤติกรรมจะเป็นลักษณะเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวตามโบราณสถาน และโบราณวัตถุ แหล่งประเภทสินค้าอุปโภค บริโภค ลักษณะมีทั้งมาแบบกรุ๊ปทัวร์และมาเองโดยส่วนใหญ่จะค้างคืนในกรุงเทพมหานคร ก่อนแล้วจะเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

ลักษณะพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบกรุ๊ปทัวร์ตามอุปนิสัยของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 5.4 การท่องเที่ยว 1 วันของนักท่องเที่ยวชาวตะวันตก

เวลา	09.30 น.	10.00 น.	12.00 น.	13.00 น.	14.00 น.
สถานที่	พระบรมมหาราชวัง + วัดพระแก้ว	นั่งเรือท่าช้างชมแม่น้ำเจ้าพระยา ชมวิถีชีวิต	ขึ้นเรือท่าเตียน+ปล่อยกินข้าวตามอัธยาศัย	ชมวัดโพธิ์+พักนวดตามร่างกาย	เดินทางกลับที่พัก+ระหว่างทางผ่านถนนราชดำเนินกลาง บรรยายบริเวณพื้นที่ผ่าน
หมายเหตุ : ด้านเวลาการท่องเที่ยวอาจมีการเปลี่ยนแปลงเวลา ขึ้นอยู่กับความสนใจแต่ละสถานที่ของลูกทัวร์					

ตารางที่ 5.5 การท่องเที่ยว 1 วันของนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย

เวลา	09.30 น.-10.00 น.	12.00 น.	13.00 น.-14.00 น.
สถานที่	ทัวร์ 9 วัดโดยเริ่มต้นจาก วัดพระแก้ว	ปล่อยกินข้าวตามอัธยาศัย	เดินทางทัวร์ต่อ 9 วัด+เดินทางกลับที่พัก
หมายเหตุ : ด้านเวลาการท่องเที่ยวอาจมีการเปลี่ยนแปลงเวลา ขึ้นอยู่กับความสนใจแต่ละสถานที่ของลูกทัวร์ หมายเหตุ : ด้านการทัวร์ 9 วัดส่วนใหญ่จะไม่ครบแล้วแต่นักท่องเที่ยว			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.6 การท่องเที่ยว 1 วันของนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย+ชาวตะวันตก

เวลา	09.30 น.	10.00 น.	11.00 น.	12.00 น.	13.00 น.
สถานที่	พระบรมมหาราชวัง + วัดพระแก้ว	ชมวัดโพธิ์	นั่งรถชมรอบกรุงรัตนโกสินทร์พร้อมการบรรยาย	ไปทานข้าวแถวรัชดา	เดินทางกลับที่พัก
หมายเหตุ : ด้านเวลาการท่องเที่ยวอาจมีการเปลี่ยนแปลงเวลา ขึ้นอยู่กับความสนใจแต่ละสถานที่ของลูกทัวร์					

5.4 การวิเคราะห์กำหนดพื้นที่กิจกรรม

5.4.1 เกณฑ์การวิเคราะห์พื้นที่ศึกษาทางด้านสภาพปัญหาพื้นที่ต่าง ๆ

ศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ในเชิงตรรกวิทยาและการวิเคราะห์ตามหลักวิทยาศาสตร์ประกอบด้วยหลักการและเหตุผลรวมถึงแนวทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในพื้นที่ศึกษามีข้อจำกัดลักษณะทางกายภาพในอนาคตดังนี้

1) ข้อจำกัดของที่ตั้ง

เนื่องจากสภาพพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง เป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาในพื้นที่ สำหรับแม่น้ำเจ้าพระยามีทิศทางการไหลลงสู่อ่าวไทย ซึ่งมีผลต่อการกำหนดที่ตั้งอาคารต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อไปในอนาคต

2) ข้อจำกัดทางอุทกศาสตร์

พื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องมีฝนตกชุกในช่วงเดือนกันยายน ถึง เดือนตุลาคม โดยมีสาเหตุมาจากพายุโซนร้อนจากทะเลจีนใต้ ซึ่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแหล่งถ่ายเทน้ำ แต่มีปัญหาคือ ได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเลหนุนมีน้ำขึ้นลงตลอดทั้งปี จึงต้องมีระบบการระบายน้ำเพิ่ม เพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง

3) ข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ที่ดิน

บริเวณพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง ตลอดแนวยาวได้มีการใช้เป็นพื้นที่อยู่อาศัย และการค้าจนเต็มบริเวณพื้นที่จึงทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบของการสร้างอาคารบ้านเรือน และทำให้เกิดปัญหาการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ทั้งสองฝั่ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการติดต่อสัญจรถึงกันระหว่างพื้นที่ทั้งสองฝั่งคลอง จำเป็นต้องมีการขุดอุโมงค์ใต้ดินเพื่อการสัญจรไปมาของผู้คน ดังนั้นควรได้รับการวางแผนการปรับปรุงเพื่อรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวจึงต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ และกำหนดมาตรการในการควบคุมรูปแบบอาคารให้มีความสอดคล้องกับ สถาปัตยกรรมเดิมเนื่องจากเป็นพื้นที่อนุรักษ์ และยังเป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของพื้นที่แห่งประวัติศาสตร์ชาติไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4.2 การกำหนดพื้นที่กิจกรรมที่ต้องการในอนาคต

จากจำนวนประชากรในอนาคต ที่คำนวณออกมาในปี พ.ศ.2562 เขตพื้นที่พระนคร จะมีจำนวนประชากรประมาณ 123,653 คน เมื่อนำมาคำนวณหาพื้นที่ที่ต้องการด้วยวิธีการเปรียบเทียบส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบัน และเกณฑ์มาตรฐานผังเมืองรวมจะได้พื้นที่ที่ต้องการประเภทต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแผนผังแม่บทพื้นที่ถนนราชดำเนินกลาง และบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง

6.1 แนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่

แนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาย่านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องในอนาคตมีเป้าหมาย ปี พ.ศ.2565 ได้นำผลของการศึกษา วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน นโยบาย เป้าหมายในการพัฒนา และความต้องการของพื้นที่กิจกรรมต่าง ๆ มาสรุปรวมเป็นแนวความคิดเพื่อการเสนอแนะแนวทางการพัฒนา โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยตามนโยบาย เป้าหมาย รวมทั้งการออกแบบและวางผังกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวใหม่ที่คำนึงถึงความสัมพันธ์กับย่านกิจกกกรรมการท่องเที่ยวเดิม โดยคำนึงถึงระบบภูมิทัศน์ที่เหมาะสมตามหลักวิชาการออกแบบชุมชนเมือง และมาตรการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การนำแผนและผังไปปฏิบัติให้โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้

การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ส่วนแรกเป็นการนำเสนอแนวทางการวางแผนพัฒนาทางด้านกายภาพ PHYSICAL DESIGN CONCEPT AND PLANNING ซึ่งประกอบไปด้วย แนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายคมนาคม แนวความคิดในการกำหนดกลุ่มกิจกรรม การกำหนดพื้นที่เปิดโล่ง การจัดระบบทางเท้า แนวความคิดในการกำหนดจินตภาพของพื้นที่โครงการ และภาครวมของการออกแบบเป็นการนำเสนอในรูปของแผนผังภาพ 2 มิติและภาพ 3 มิติ ในส่วนที่สองเป็นการนำเสนอมาตรการในการสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย (PHASING AND IMPLEMENTATION) ประกอบไปด้วยวาระในการพัฒนามาตรการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้สนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายรวมทั้งองค์กรบริหาร ดังมีรายละเอียดดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2 แนวทางในการพัฒนาด้านกายภาพ

ในการพัฒนาด้านกายภาพของท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในบริเวณพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง ได้กำหนดแนวทางเพื่อใช้ในการพัฒนาด้านกายภาพที่สำคัญ ดังนี้

1) คำนึงถึงการจัดระบบโครงข่ายคมนาคมในพื้นที่อย่างมีระบบ มีการจัดลำดับศักยภาพที่ดีสามรถเชื่อมโยงกับระบบโครงข่ายคมนาคมกับแหล่งท่องเที่ยวเดิมได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ เกิดความสะดวก การท่องเที่ยวเดิมได้อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ เกิดความสะดวก และปลอดภัยในด้านการสัญจรรวมทั้งมีโครงข่ายที่สามารถเข้าถึงในส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่ได้โดยสะดวก

2) คำนึงถึงการกำหนดที่ตั้งของกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่โครงการกับกลุ่มกิจกรรมของการท่องเที่ยวเดิมและกลุ่มกิจกรรมอื่น ๆ รอบพื้นที่โครงการ โดยให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วางกิจกรรมที่มีแรงดึงดูดสูงให้อยู่ในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง

3) คำนึงถึงระบบทางเดินเท้า ซึ่งเป็นระบบซึ่งมีความสำคัญสามารถเชื่อมโยงกับระบบอื่นตลอดจนใช้เป็นตัวเชื่อมต่อของทุกๆกิจกรรมภายในพื้นที่โครงการและกิจกรรมของการท่องเที่ยวเดิมตลอดจนกิจกรรมรอบนอกพื้นที่โครงการ โดยคำนึงถึงโครงข่าย ความสัมพันธ์การเชื่อมโยงกับระบบขนส่งสาธารณะของเมือง ความปลอดภัย และมีความสัมพันธ์กับพื้นที่เปิดโล่ง (OPEN SPACE) ซึ่งใช้เป็นตัวเชื่อมโยงของทุก ๆ กิจกรรม

4) คำนึงถึงรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ที่สามารถส่งเสริมสภาพแวดล้อมสอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศ และภูมิอากาศ ของพื้นที่ รวมทั้งคำนึงถึงรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่โครงการ และเอกลักษณ์ของกิจกรรมแต่ละประเภท

5) คำนึงถึงการออกแบบและวางผังที่ไม่ส่งผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมของชุมชนเมือง เนื่องจากบริเวณพื้นที่ศึกษาที่จะกำหนดให้เป็นย่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใหม่นั้น เป็นการใช้ที่ดินประเภทพักอาศัย อาคารสำนักงานและพื้นที่โล่ง และพื้นที่ของแม่น้ำลำคลอง กำหนดให้บริเวณพื้นที่โครงการและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องเป็นการใช้ที่ดินประเภทส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและการใช้ที่ดินแบบพาณิชยกรรมอยู่รวมพื้นที่ศึกษา

ดังนั้นในการออกแบบทางด้านกายภาพนั้น จะนำเสนอการออกแบบเป็น 3 ขั้นตอนคือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอความคิดในการจัดระบบโครงข่ายของพื้นที่เพื่อให้เกิดภาพรวมระหว่างการใช้ที่ดินกับระบบโครงข่ายคมนาคมมีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับบทบาท วัตถุประสงค์เป้าหมายที่จะพัฒนาพื้นที่โครงการให้เป็นพื้นที่แห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และศิลปวัฒนธรรมไทย

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอแนวความคิดในการกำหนดกลุ่มกิจกรรมภายในพื้นที่โครงการ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการนำเสนอแนวความคิดในการออกแบบและวางผังพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในพื้นที่ถนนราชดำเนินกลาง

ขั้นตอนที่ 1 นำเสนอแนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายของพื้นที่เพื่อให้เกิดภาพรวมระหว่างการใช้ที่ดินกับระบบโครงข่ายคมนาคม

6.2.1 แนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายของพื้นที่

การจัดระบบโครงข่ายของพื้นที่ศึกษา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต อีกทั้งช่วยส่งเสริมบทบาทที่สำคัญของย่านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น จึงเสนอแนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายของพื้นที่ขึ้น

จากข้อกำหนดการใช้ที่ดินของผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครโดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ศึกษานั้น ในข้อกำหนดให้เป็นพื้นที่สีน้ำตาลเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้พื้นที่โครงการยังสามารถเชื่อมต่อทั้งทางด้านโครงข่ายคมนาคม และเชื่อมติดกับกิจกรรมของการท่องเที่ยวเดิมได้อย่างเหมาะสม

6.2.2 แนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายคมนาคม

สำหรับการจัดระบบโครงข่ายคมนาคมในพื้นที่ศึกษาเพื่อให้มีความสัมพันธ์กับระบบของการใช้ที่ดิน มีโครงข่ายที่เป็นระบบและมีความสัมพันธ์กับโครงข่ายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เดิมและโครงข่ายคมนาคมของชุมชนเมือง สามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างพื้นที่ของกิจการโดยรอบพื้นที่ศึกษากับกิจกรรมในพื้นที่การท่อเที่ยวใหม่ โดยมีแนวคิดของการจัดระบบเส้นทางคมนาคม ดังนี้

ก) เส้นทางเดิมที่ยังคงสภาพไว้ มีระบบโครงข่ายที่ดีและมีขนาดผิวจราจรตามข้อกำหนดเดิมของผังเมืองรวม

ข) เส้นทางเดิมที่กำหนดให้มีการขยายผิวจราจร

ง) เส้นทางเสนอแนะเพื่อตัดใหม่สามารถเชื่อมโยงให้โครงข่ายเป็นระบบและเกิดความต่อเนื่องที่ดี สอดคล้องกับการใช้ที่ดินในปัจจุบันและในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการวิเคราะห์ในด้านของโครงข่ายคมนาคมในสภาพปัจจุบันของพื้นที่ ทำให้ทราบว่าในพื้นที่ศึกษาเป็นศูนย์กลางการคมนาคมของกรุงเทพมหานครอีกสายหนึ่ง เพราะมีถนนราชดำเนินกลางที่ใช้เชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ราชดำเนินชั้นนอกและราชดำเนินใน อีกเส้นทางหนึ่งจากสะพานพระปิ่นเกล้ากระจายไปยังพื้นที่อื่นๆ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระบบโครงข่ายคมนาคม ที่สำคัญในพื้นที่ศึกษา ในอนาคตจากแผนพัฒนาและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มุ่งส่งเสริมบทบาทของพื้นที่ให้เป็นการท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น การขนส่งทางรถไฟฟ้าใต้ดิน การขุดอุโมงค์ลอดข้ามฝั่งถนนราชดำเนินกลาง การขนส่งทางน้ำทั้งทางแม่น้ำเจ้าพระยาสายหลัก และแยกออกมาตามลำคลองหลอดต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าบทบาทของลำคลองหลอดนั้นมีความสำคัญในอนาคตในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของพื้นที่ศึกษา และจากการวิเคราะห์ในเรื่องปัญหาด้านถนนมีผิวการจราจรค่อนข้างแคบ โครงข่ายคมนาคมไม่เป็นระบบ ไม่มีระบบศักย์ของระบบถนนที่ดี ถนนสายย่อยที่มาเชื่อมต่อกับถนนสายหลักมีขนาดเล็ก และมีการเชื่อมต่อกับถนนสายหลักมากเกินไป

ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวควรมีการปรับปรุง และการวางแผนออกแบบโครงข่ายคมนาคมเพื่อให้เกิดโครงข่ายที่เป็นระบบ มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามลำดับศักย์ของถนนที่ดี สำหรับรายละเอียดการปรับปรุง และการเสนอแนะการจัดระบบโครงข่ายคมนาคมในพื้นที่ดังกล่าวมีดังนี้

1. ปรับปรุงถนนพระสุเมรุ ถนนราชดำเนินกลางฝั่งเหนือและฝั่งใต้ให้มีผิวจราจรขยายจัดช่องทางถนนริมฟุตบาทด้านข้างไม่ให้เกะกะ ที่ปัจจุบันเลยลงมายังฟุตบาทในปัจจุบัน

2. ตัดถนนคนเดินเพิ่มเติมเพื่อใช้เชื่อต่อระหว่างถนนราชดำเนินกลางไปยังถนนข้าวสาร เพื่อเชื่อมต่อนักท่องเที่ยวเข้าสู่โครงการได้ อีกทั้งเปิดการพัฒนาไปยังย่านการท่องเที่ยวเดิม (ถนนข้าวสาร) ได้

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวความคิดในการกำหนดกลุ่มกิจกรรมภายในพื้นที่โครงการ

6.2.3 แนวความคิดในการจัดวางกลุ่มกิจกรรม

การวางผังของกลุ่มกิจกรรมนี้ ข้อควรคำนึงที่สำคัญคือ ความเหมาะสมของกิจกรรมแต่ละประเภทที่จะจัดวางลงในพื้นที่ ความสอดคล้องแลเชื่อมโยงกับกิจกรรมของการท่องเที่ยวเดิม ความสะดวกในการเข้าถึงกิจกรรม ความสัมพันธ์กับโครงข่ายคมนาคมของพื้นที่สามารถเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวเดอมอย่างเป็นระบบความเป็นไปได้ในการลงทุน และจัดวางกลุ่มกิจกรรมโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อให้การจัดวางกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่โครงการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจึงเสนอแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ 3 แนวทาง เพื่อการวิเคราะห์ข้อดี – ข้อเสีย และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปเลือกแนวทางที่เหมาะสมเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบต่อไปกำหนดแนวความคิดในการวางกลุ่มกิจกรรม ออกเป็น 6 กลุ่มดังนี้

กลุ่มพื้นที่ 1 กลุ่มย่านศิลปะวัฒนธรรม

- พิพิธภัณฑ์
- ร้านค้าย่อย
- ห้างสรรพสินค้า
- หอแสดงภาพศิลปะของจิตรกร ประติมกร รวมทั้งเรื่องราวที่เป็นประวัติศาสตร์วิวัฒนาการกรุง รัตนโกสินทร์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน
- พื้นที่นี้ต่อเชื่อมด้านหลังไปยังย่านถนนข้าวสาร

กลุ่มพื้นที่ 2 ย่านวัฒนธรรมไทย

- โรงแรมในระดับ 5 ดาว (Health & Spa)
- ร้านค้าย่อย
- ภัตตาคาร
- ร้านเพชรพลอย อัญมณี เครื่องประดับ
- สินค้าจากโครงการในพรราชดำริ ผลิตภัณฑ์คัดสรรจากหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล

กลุ่มพื้นที่ 3 ย่านการศึกษาสันทนาทันสมัย (Edutainment Zone)

- ศูนย์ธุรกิจไอที ร้านค้า อุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ และสินค้าเทคโนโลยี
- ห้างสรรพสินค้า เพื่อการศึกษา
- ภัตตาคาร อาหารไทย 4 ภูมิภาค

กลุ่มพื้นที่ 4 ย่านศูนย์แสดงสินค้า ส่งออก – นำเข้า (Import – Export Zone)

- ศูนย์รวมแสดงสินค้าตัวอย่าง เพื่อการส่งออกและนำเข้า ประเภทสินค้ามีทั้งเครื่องหนังและวัสดุแปรรูปจากการเกษตรกรรมเครื่องปักทอ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย เสื้อผ้าสำเร็จรูป และสินค้าจากครัวเรือนที่ทำด้วยมือ
- มีร้านค้าย่อย
- ห้างสรรพสินค้า ลักษณะ Super Store

กลุ่มพื้นที่ 5 ย่านร้านอาหารไทย และอาหารนานาชาติ (Thai Restaruant Zone)

- ศูนย์กลางจุดนัดพบ การท่องเที่ยวทางน้ำ(ลำคลองหลอด)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ภัตตาคารอาหารไทยและนานาชาติ

- ร้านของที่ระลึก

กลุ่มพื้นที่ 6 ย่านร้านปลอดภาษี (Duty Free Zone)

- ร้านค้าปลอดภาษี เพื่อบริการนักท่องเที่ยว นักเดินทาง มีร้านค้าย่อย ห้างจำหน่ายสินค้าเฉพาะอย่าง ห้างสรรพสินค้า

- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานคร

จากกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ทั้ง 4 กลุ่มจะนำมากำหนดความสัมพันธ์ของแต่ละกลุ่มกิจกรรม การกำหนดความสัมพันธ์จะเป็นการวางโครงสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย และความสะดวกในการให้บริการ โดยความสัมพันธ์ของกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ 6 กิจกรรมดังนี้

- กลุ่มพื้นที่ 1 กลุ่มย่านศิลปะวัฒนธรรม จะเป็นกลุ่มกิจกรรมเพื่อกำหนดเพื่อรองรับการใช้บริการของประชากรทั้งในพื้นที่ ในเขตอิทธิ และนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นแหล่งความรู้และความเข้าใจของคนทั้งหลายว่ากรุงเทพฯมีความเป็นมาอย่างไรรากเหง้ามาจากไหนตาแบบอาระยะประเทศต่างๆที่มีพิพิธภัณฑ์เมืองเป็นของตนเองรวมถึงกิจกรรมต่างๆที่สามารสทำรายได้เช่น ร้านกาแฟคล้ายกับกรุงปารีสเป็นต้นเพิ่มพื้นที่ให้เช่าจอดรถใต้ดินสำหรับผู้ที่มาใช้บริการบริเวณอาคารราชดำเนินกลางและถนนคนเดิน

- กลุ่มพื้นที่ 2 ย่านวัฒนธรรมไทย เป็นศูนย์ศิลปะและดำเนินกิจกรรมด้านศิลปะอย่างต่อเนื่องรวมถึงการปรับปรุงFacade อาคารให้เข้ากับอาคารราชดำเนินจุดประสงค์ของศูนย์เพื่อเผยแพร่กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์และเป็นศูนย์ข้อมูลศิลปวัฒนธรรมอีกด้านหนึ่งของกลุ่มอาคารราชดำเนินกลาง รวมถึงกิจกรรมการค้าขายเพื่อส่งเสริมอาชีพของคนไทย

- กลุ่มพื้นที่ 3 ย่านการศึกษาสันทนาทันสมัย (Edutainment Zone) เป็นกลุ่มกิจกรรมที่ยังคงเดิมที่ให้บริการอยู่เดิมเพื่อให้บริการแก่ประชาชน นักเรียน นักศึกษาจากประชากรในพื้นที่และประชากรในเขตอิทธิพลเป็นหลัก และยังมีภัตตาคาร อาหารไทย 4 ภูมิภาค เพื่อส่งเสริมอาหารทั่วทุกภาคของไทย

- กลุ่มพื้นที่ 4 ย่านศูนย์แสดงสินค้า ส่งออก – นำเข้า (Import – Export Zone)เป็นศูนย์รวมแสดงสินค้าตัวอย่าง เพื่อการส่งออกและนำเข้า ประเภทสินค้ามีทั้งเครื่องหนัง และวัสดุแปรรูป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการเกษตรกรรมเครื่องปักทอ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย เสื้อผ้าสำเร็จรูป และสินค้าจากครัวเรือนที่ทำด้วยมือ เพื่อส่งเสริมสินค้าไทย

- กลุ่มพื้นที่ 5 ย่านร้านอาหารไทย และอาหารนานาชาติ (Thai Restauant Zone) เป็นกลุ่มกิจกรรมที่ให้บริการทั้งจากประชากรในพื้นที่โครงการ ประชากรในเขตอิทธิพล นักท่องเที่ยว นักธุรกิจเป็นกลุ่มกิจกรรมที่ต่อเนื่องและให้บริการจากกลุ่มประชากรเป้าหมายของกลุ่มกิจกรรมอื่น ๆ

- กลุ่มพื้นที่ 6 ย่านร้านค้าปลอดภาษี (Duty Free Zone) เป็นกลุ่มกิจกรรมประเภทเน้นหนักไปทางด้านนักท่องเที่ยว เพื่อการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวและการซื้อหาสิ่งของปลอดภาษีบริการ

การกำหนดที่ตั้งของแต่ละกิจกรรมในพื้นที่ จะกำหนดเป็นแนวทางเลือก 3 แนวทางเพื่อวิเคราะห์ถึงข้อดี-ข้อเสีย และสรุปเป็นแนวทางเลือกที่เหมาะสมโดยมีแนวความคิดของแต่ละทางเลือกโดยจัดวางอาคารเก่าริมถนนราชดำเนินกลางเป็นหลัก ขนานคู่ไปแล้วแบ่งพื้นที่กิจกรรมดังนี้ ดังนี้

1) แนวทางเลือกที่ 1

กำหนดให้กลุ่มย่านศิลปะวัฒนธรรม ตั้งอยู่บนมุมถนนจักรพงษ์ยาวจนถึงอาคารฉลากกินแบ่งรัฐบาลเดิม ซึ่งถือว่าเป็นทางเข้าหลักของโครงการอีกเส้นทางหนึ่ง จนถึงถนนคอกวัว โดยพื้นที่ด้านตรงกันข้ามตั้งแต่โรงแรมรัตนโกสินทร์ ยาวไปถึงถนนตะนาวเป็นกลุ่มย่านการศึกษาสันทนาการทันสมัย และด้านที่ติดกับถนนคอกวัวยาวถึงร้านอาหาร(แมคโดนัล)เป็น กลุ่มย่านวัฒนธรรมไทย ตรงกันข้ามตั้งแต่ถนนตะนาวถึงอาคารสำนักงาน (สำนักงานเมืองโบราณ) เป็นกลุ่มย่านร้านปลอดภาษี ส่วนพื้นที่ตรงกลางอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยและพื้นที่อาคารหนึ่งชั้นทั้งสี่ด้าน เป็นศูนย์อาหารไทยสี่ภาค ย่านกิจกรรมต่อจากพื้นที่ถนนดินสอจนถึงถนนพระสุเมรุเป็นกลุ่มย่านร้านอาหารไทย และอาหารนานาชาติ พื้นที่ตรงกันข้ามเป็นพื้นที่ตั้งแต่ถนนดินจนถึงวัดราชนัดดาเป็นกลุ่มย่านศูนย์แสดงสินค้า ส่งออก -นำเข้า ทางเลือกแบบที่ 1 สามารถสรุปข้อดีข้อเสียได้ดังนี้

<u>ข้อดี</u>

1. กลุ่มกิจกรรมการค้า สอดคล้องกับการขยายตัวในสภาพปัจจุบัน ซึ่งมีแนวโน้มขยายมาตามถนนราชดำเนินกลาง

2. กิจกรรมทุก ๆ กิจกรรม สามารถเชื่อมโยงกันได้กับกลุ่มกิจกรรมการบันเทิง/การท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. กลุ่มพื้นที่รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม สามารถป้องกันการขยายตัว ของกลุ่มกิจกรรมอื่น ๆ และสามารถส่งเสริมศักยภาพพื้นที่ริมน้ำได้

ข้อเสีย

1. แนวทางเลือกนี้ เป็นการเปิดพื้นที่เต็มพื้นที่ ซึ่งการพัฒนาลักษณะนี้ในอนาคตหากไม่มีการควบคุมคุณภาพที่ดี อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ริมน้ำได้

2. กิจกรรมรอบด้านประเภทธุรกิจบันเทิง / ท่องเที่ยว อาจก่อให้เกิดปัญหาทัศนียภาพที่ไม่ดีต่อพื้นที่โครงการได้

3. โอกาสในการขยายตัวของแต่ละกิจกรรมมีความเป็นไปได้น้อย

2) แนวทางเลือกที่ 2

กำหนดให้กลุ่มย่านวัฒนธรรมไทย ตั้งอยู่บนมุมถนนจักรพงษ์ยาวจนถึงอาคารฉลากกินแบ่งรัฐบาลเดิม ซึ่งถือว่าเป็นทางเข้าหลักของโครงการอีกเส้นทางหนึ่ง จนถึงถนนคอกวัว โดยพื้นที่ด้านตรงกันข้ามตั้งแต่โรงแรมรัตนโกสินทร์ ยาวไปถึงถนนตะนาวเป็น กลุ่มย่านศิลปะวัฒนธรรม และด้านที่ติดกับถนนคอกวัวยาวถึงร้านอาหาร(แมคโดนัล)เป็นกลุ่มย่านศูนย์แสดงสินค้า ส่งออก - นำเข้า ตรงกันข้ามตั้งแต่ถนนตะนาวถึงอาคารสำนักงาน (สำนักงานเมืองโบราณ) เป็นกลุ่มย่านร้านปลอดภาษี ส่วนพื้นที่ตรงกลางอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยและพื้นที่อาคารหนึ่งชั้นทั้งสี่ด้าน เป็นศูนย์อาหารไทยสี่ภาค ย่านกิจกรรมต่อจากพื้นที่ถนนดินสอจนถึงถนนพระสุเมรุเป็นกลุ่มย่านร้านอาหารไทย และอาหารนานาชาติ และพื้นที่ริมคลองด้านตรงกันข้ามจัดเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนและศูนย์การนัดพบต่าง ๆ พื้นที่ตรงกันข้ามเป็นพื้นที่ตั้งแต่ถนนดินจนถึงวัดราชนัดดาเป็นกลุ่มย่านการศึกษาสันทนาการทันสมัย ทางเลือกแบบที่ 2 สามารถสรุปข้อดีข้อเสียได้ดังนี้

ข้อดี

1. กลุ่มการท่องเที่ยวใหม่สามารถต่อเนื่องกับกลุ่มการท่องเที่ยวเดิม ได้อย่างเหมาะสมแล้วสอดคล้องกับสภาพการขยายตัวในปัจจุบัน

2. หากมีการพัฒนาเต็มโครงการตามแนวทางเลือกนี้ โอกาสในการขยายตัวสำหรับอนาคตกลุ่มธุรกิจบริการ และการพาณิชกรรมมีความเป็นไปได้น้อย

ข้อเสีย

1. กิจกรรมทุก ๆ กิจกรรม ไม่สามารถเชื่อมโยงกันได้ทั้งระบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. หากไม่มีการควบคุมธุรกิจบันเทิง/การท่องเที่ยว ที่ต่อเนื่องกับกลุ่มโครงการ อาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพของพื้นที่โครงการได้

3) แนวทางเลือกที่ 3

กำหนดให้กลุ่มย่านศิลปะวัฒนธรรม ตั้งอยู่บนมุมถนนจักรพงษ์ยาวจนถึงอาคารฉลากกินแบ่งรัฐบาลเดิม ซึ่งถือว่าเป็นทางเข้าหลักของโครงการอีกเส้นทางหนึ่ง จนถึงถนนคอกวัว โดยพื้นที่ด้านตรงกันข้ามตั้งแต่โรงแรมรัตนโกสินทร์ ยาวไปถึงถนนตะนาวเป็นกลุ่มย่านวัฒนธรรมไทย และด้านที่ติดกับถนคอกวัวยาวถึงร้านอาหาร(แมคโดนัล)เป็นกลุ่มย่านการศึกษาสันทนาการทันสมัย ตรงกันข้ามตั้งแต่ถนนตะนาวถึงอาคารสำนักงาน (สำนักงานเมืองโบราณ) เป็นกลุ่มย่านศูนย์แสดงสินค้า ส่งออก -นำเข้า ส่วนพื้นที่ตรงกลางอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยและพื้นที่อาคารหนึ่งชั้นทั้งสี่ด้านเป็นศูนย์อาหารไทยสี่ภาค ย่านกิจกรรมต่อจากพื้นที่ถนนดินสอจนถึงถนนพระสุเมรุเป็นกลุ่มย่านร้านอาหารไทย และอาหารนานาชาติ และพื้นที่ริมคลองด้านตรงกันข้ามจัดเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนและศูนย์การนัดพบต่าง ๆ พื้นที่ตรงกันข้ามเป็นพื้นที่ตั้งแต่ถนนดินจนถึงวัดราชนัดดาเป็นกลุ่มย่านร้านปลอดภาษี ทางเลือกแบบที่ 3 สามารถสรุปข้อดีข้อเสียได้ดังนี้

ข้อดี

1. กลุ่มการท่องเที่ยวใหม่สามารถต่อเนื่องกับกลุ่มการท่องเที่ยวเดิม ได้อย่างเหมาะสมแล้วสอดคล้องกับสภาพการขยายตัวในปัจจุบัน

2. กิจกรรมทุก ๆ กิจกรรม สามารถเชื่อมโยงกันได้ทั้งระบบ

3. พื้นที่ OPEN SPACE สามารถควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะพื้นที่ริมน้ำ ซึ่งเป็นเสมือนแนวป้องกัน การขยายตัวของกลุ่มกิจกรรมที่จะขยายตัวพื้นที่ริมน้ำ

ข้อเสีย

1. หากมีการพัฒนาเต็มโครงการตามแนวทางเลือกนี้ โอกาสในการขยายตัวสำหรับอนาคตกลุ่มธุรกิจบริการ และการพาณิชกรรมมีความเป็นไปได้น้อย

2. หากไม่มีการควบคุมธุรกิจบันเทิง/การท่องเที่ยว ที่ต่อเนื่องกับกลุ่มโครงการ อาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพของพื้นที่โครงการได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.1 แสดงเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เหมาะสม

ปัจจัย	แนวทางเลือก		
	1	2	3
	A	A	A
1.ความสัมพันธ์กับกลุ่มกิจกรรมเดิม	B	B	A
2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกิจกรรม	C	C	C
3.ความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการพัฒนา			
4. ไม่ก่อให้เกิดปัญหาหารจราจร	D	C	B
5. ความสัมพันธ์กับโครงข่ายคมนาคม	B	A	B
6. สร้างโอกาสในการพัฒนาพื้นที่	B	D	B
7.ส่งเสริมและไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม	C	A	A
รวม	18	20	24

จากตารางเปรียบเทียบในแต่ละแนวทางเลือก สรุปผลได้ว่า แนวทางเลือกที่ 3 มีความเหมาะสมที่สุดในการนำไปวางผังและออกแบบในรายละเอียดต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอแนวความคิดในการออกแบบและวางแผนผังแม่บทพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินกลาง และบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง

ก่อนที่จะถึงขั้นตอนการวางผังแม่บทอย่างละเอียด สำหรับโครงการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้กำหนดแนวความคิดบางประการที่จะนำไปใช้ในการออกแบบและวางผังโครงการในรายละเอียดต่อไป แนวความคิดดังกล่าวมีดังนี้

6.2.4 แนวความคิดในการกำหนดพื้นที่เปิดโล่ง

พื้นที่เปิดโล่ง SPACE แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ URBAN SPACE และ OPEN SPACE ซึ่งสามารถที่จะนำมาใช้เป็นแนวความคิดในการออกแบบปรับปรุงดังนี้

1. พื้นที่เปิดโล่งภายในโครงการ URBAN SPACE เป็นลักษณะของที่ว่างที่ถูกเปิดล้อมด้วยอาคารหรือแนวต้นไม้ มีรายละเอียดดังนี้

- กำหนดให้พื้นแต่ละส่วนกิจกรรม มีพื้นที่เปิดโล่งเพื่อลดความหนาแน่นของตัวอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- กำหนดให้พื้นที่เปิดโล่ง ประเภท CORRIDOR SPACE ตามถนนสายต่าง ๆ ภายในพื้นที่โครงการ

- เชื่อมพื้นที่ต่อระหว่าง CORRIDOR SPACE กับ URBAN SPACE ในพื้นที่แต่ละย่านเพื่อเปิดโอกาสสำหรับการเชื่อมโยงของแต่ละกิจกรรมอย่างเป็นระบบ

2. พื้นที่เปิดโล่ง OPEN SPACE คือลักษณะที่เปิดโล่งตามธรรมชาติโดยทั่วไป มีรายละเอียดการพัฒนาดังต่อไปนี้

- กำหนดให้พื้นที่บริเวณริมคลองหลอง ทำหน้าที่เป็นพื้นที่เปิดโล่ง ซึ่งจัดทำเป็นสวนสาธารณเพื่อป้องกันการขยายตัวของกิจกรรมสู่พื้นที่ริมน้ำ อีกทั้งสร้างสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพที่ดีให้กับพื้นที่โครงการและชุมชนเมือง

- กำหนดให้พื้นที่เปิดโล่งบริเวณตอนกลางของพื้นที่โครงการเพื่อส่งเสริมให้เกิดจุดร่วมของกิจกรรมพื้นที่

- กำหนดให้พื้นที่ริมถนนราชดำเนินกลางตลอดสายของพื้นที่โครงการเป็นพื้นที่สีเขียวซึ่งจัดให้เป็นที่เปิดโล่งเพื่อป้องกันการรุกล้ำบริเวณริมถนน และจัดให้เป็นแนวทางเท้าตลอดถนนราชดำเนินกลางและถนนด้านหลังอาคาร เพื่อส่งเสริมกิจกรรมและทัศนียภาพที่ดีให้กับพื้นที่โครงการแลชุมชนเมือง

6.2.5 แนวความคิดในการกำหนดทางเดินเท้า

แนวความคิดในการกำหนดทางเดินเท้า1. แนวความคิดถนนคนเดินรูปแบบ Champs Elyaseขยายผิวทางท้าวและปลูกแถวต้นไม้ทั้งสองฝั่งที่เป็นบรรยากาศและ เกิดภาพลักษณ์ที่เหมาะสมกับถนนราชดำเนินกลางตามพระราชดำริของสมเด็จพระจุลจอมเกล้า ที่ทรงสร้างถนนราชดำเนินตามแบบ อย่างถนนChamps Elyaseในกรุงปารีสทั้งเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับถนนราชดำเนินกลางอีกด้วย แนวความคิดถนนคนเดินหลังอาคารราชดำเนินกลางเพื่อสนับสนุนให้เกิดการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ย่านต่างๆด้านหลังอาคารราชดำเนินกลางทั้งสองฝั่งให้มีมูลค่าเพิ่ม โดยการจัดทำเป็นถนนคนเดินมีหลังคาคุ้มกันแดดฝนเป็นช่วงๆและจดให้มีกิจกรรมค้าขายเพื่อสอดคล้องกับพื้นที่ต่อเนื่อง และนอกจากนี้ในปัจจุบันถนนข้าวสารย่านบางลำพูกลายเป็นแหล่งชุมชนของนักท่องเที่ยวและเป็นจุดแวะพักเพื่อไปแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆซึ่งเป็นที่รู้จักไปทั่วโลกทำรายได้ให้กับชุมชนย่านบางลำพู ดังนั้นเพื่อยกระดับกิจกรรมในบริเวณจึงมีแนวคิดปรับปรุงให้ถนนข้าวสารเป็นถนนคนเดิน (working Stree)เพื่อให้เกิดการเชื่อมของกิจกรรมต่อเนื่องมายังแนวถนนคนเดินหลังอาคารราชดำเนินกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.6 แนวความคิดในการกำหนดจินตภาพของพื้นที่

จากการวิเคราะห์จินตภาพในระดับชุมชนเมืองและระดับพื้นที่ศึกษาทั้ง 5 องค์ประกอบของจินตภาพที่ยังไม่ได้ชัดเจนและไม่สมบูรณ์ ดังนั้นแนวความคิดในการกำหนดจินตภาพของพื้นที่จึงพิจารณาแก้ไข และปรับปรุงจินตภาพให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นโดยพิจารณาปรับปรุง 5 องค์ประกอบดังนี้

1. เส้นทาง (PATH) กำหนดเส้นทางในระดับต่าง ๆ ดังนี้คือ

- เส้นทางหลัก ได้แก่ ถนนราชดำเนินกลาง เป็นถนนที่มีขนาดใหญ่ถึง 8 ช่องจราจร

- เส้นทางรอง ได้แก่ ถนนที่เชื่อมโยงมายังถนนราชดำเนินกลาง ได้แก่ ถนนดินสอ ถนน ตะนาว ถนนคอกวัว ถนนจักรพงษ์ ถนนพระสุเมรุ

- เส้นทางย่อย ได้แก่ ทางเดินเท้าที่ใช้เชื่อมต่อระหว่างเส้นทางรองต่าง ๆ โดยเฉพาะทางเดินเท้าเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างแต่ละกิจกรรม และพื้นที่เปิดโล่ง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กันของทุกกลุ่มกิจกรรมมากที่สุด

2. ขอบเขต (EDGE) กำหนดให้แนวขอบเขตของพื้นที่ศึกษา คือ แนวของถนนราชดำนินกลาง จากริมถนนราชดำเนินกลางออกไปฝั่งละ 1.5 กิโลเมตร นอกจากนี้ด้านทิศตะวันตกของโครงการยังมี ขอบเขตที่สำคัญคือ แม่น้ำลำคลองหลอด ซึ่งเป็นขอบเขตที่กั้นการขยายตัวของกิจกรรมกับแนวพื้นที่เปิดโล่งของคลองการ

3 ย่าน (DISTRICT) การกำหนดย่านตามระบบจินตภาพชุมชนมีความสอดคล้องกับการกำหนดกลุ่มกิจกรรมอยู่แล้ว โดยกำหนดให้เป็นย่านของกิจกรรมหลัก ๆ ในพื้นที่อยู่ 6 บริเวณ ได้แก่ กลุ่มย่านศิลปะวัฒนธรรม , กลุ่มย่านวัฒนธรรมไทย ,กลุ่มย่านการศึกษาสันทนาการทันสมัย ,กลุ่มย่านศูนย์แสดงสินค้า ส่งออก -นำเข้า ,กลุ่มย่านร้านอาหารไทย และอาหารนานาชาติ ,กลุ่มย่านร้านปลอดภาษี

4 ที่รวมกิจกรรม (NODEX) มีลักษณะคล้ายกับย่าน โดยมีข้อแตกต่างในการเป็นที่รอบกิจกรรมหลักและรองดังนี้

- ที่รวมกิจกรรมหลัก ได้แก่ ตลาดน้ำ(การท่องเที่ยวทางน้ำ) , สวนสาธารณะ, ศูนย์ส่งเสริมธุรกิจการค้าและการท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ที่รวมกิจกรรมรอง ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า ,อาคารสำนักงาน, พื้นที่เปิดโล่ง, ศูนย์จำหน่ายสินค้าอุปโภค-บริโภค

5 ภูมิสัญลักษณ์ (LANDMARK) เนื่องจากบริเวณพื้นที่โครงการของถนนราชดำเนินกลาง

ตำแหน่งดังกล่าวอยู่กลางแกนที่สำคัญ (main axis) ถนนราชดำเนินกลางและแกนถนนราชดำเนินในเห็นอยู่แล้ว เช่น อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย , พระบรมมหาราชวัง เป็นต้น

6.2.7 แนวความคิดในการออกแบบระบบการเข้าถึง

ในการออกแบบระบบการเข้าถึงพื้นที่โครงการแบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะ คือการเข้าถึงจากภายนอกพื้นที่ และการเข้าถึงภายในพื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

1. การเข้าถึงจากภายนอกพื้นที่ กำหนดให้มีจุดทางเข้าหลักจากภายนอกพื้นที่ 2 บริเวณหลัก คือ บริเวณแยกถนนมาจากสะพานพระปิ่นเกล้า และบริเวณถนนราชดำเนินชั้นใน และเข้ามาด้วยเส้นทางถนนราชดำเนินชั้นนอก นอกจากนี้ยังมีการเข้าถึงจากภายนอกพื้นที่ อีกบริเวณคือถนนที่เชื่อมต่อระหว่างถนนราชดำเนินกลาง คือถนนดินสอ ถนนตะนาว ถนนจักรพงษ์ ซึ่งใช้เป็นทางหลักที่สามารถเชื่อมโยงระบบโครงข่ายคมนาคมกับถนนราชดำเนินกลาง

2. การเข้าถึงภายในพื้นที่ แบ่งได้เป็นการเข้าถึงด้วยยานพาหนะ กำหนดให้เข้าถึงพื้นที่ภายในโดยใช้ถนนสายหลักและสายรอง จะเป็นถนนที่เข้าสู่พื้นที่กิกรรมภายใน แลแยกไปยังถนนสายย่อย ซึ่งจะนำเข้าสู่ในแต่ละกลุ่มอาคาร นอกจากนี้การเข้าถึงภายในพื้นที่ยังใช้การเดินเท้าเป็นตัวเชื่อมโยงในการเข้าถึง ของแต่ละกิจกรรม และเชื่อมโยงไปยังพื้นที่เปิดโล่งตอนกลางของพื้นที่ การเดินเท้าบางส่วนกำหนดให้การเดินเท้าในลักษณะ PEDESTRAIN MALL เพื่อเสริมบรรยากาศในการเดินเท้าและส่งเสริมธุรกิจการค้า

6.2.8 แนวความคิดในการออกแบบบริเวณที่จอดรถ

การออกแบบบริเวณที่จอดรถในพื้นที่โครงการได้กำหนดแนวความคิดในการจัดบริเวณที่จอดรถเป็น 2 ลักษณะ โดยให้สัมพันธ์กับระบบโครงข่ายคมนาคม การจัดวางกลุ่มกิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้

1. ที่จอดรถบนถนน กำหนดให้มีการจอดรถเป็นเวลา ในถนนสายรองและถนนสายย่อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การจอดรถในลานจอดรถใต้ดิน โดยจอดยังชั้นใต้ดิน เพื่อป้องกันการจอดรถริมถนนจนก่อให้เกิดปัญหาจราจรติดขัดในพื้นที่โครงการ จะจัดเป็นแบบจอดกลางแจ้ง ได้แก่ ตลาดท่าน้ำ ,ศูนย์อาหาร ซึ่งพื้นที่ลานจอดรถนี้ยังสามารถใช้จัดกิจกรรมในโอกาสพิเศษของชุมชนได้

นอกจากนี้การออกแบบบริเวณที่จอดรถยังจะต้องพิจารณาให้ตำแหน่งของที่จอดรถกระจายครอบคลุมทั่วทั้งบริเวณพื้นที่โครงการ แต่ต้องมีความสัมพันธ์กับตำแหน่งของกลุ่มกิจกรรมและองค์ประกอบอื่น ๆ ดังนี้

- ให้ครอบคลุมไปทั่วบริเวณกิจกรรมต่าง ๆในพื้นที่โครงการ
- ให้บริเวณที่จอดรถ มีความสอดคล้องกับบริเวณพื้นที่เปิดโล่งและสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก
- พื้นที่จอดรถต้องอยู่ในบริเวณที่รวมกิจกรรม
- ที่จอดรถมีความเชื่อมต่อกับทางเดินเท้าอย่างเป็นระบบ

6.2.9 แนวความคิดในการกำหนดระยะถอยร่น

แนวความคิดในการกำหนดระยะถอยร่น เพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ อันจากเกิดขึ้นจากการควบคุมระยะถอยร่นอาคารจากแนวเขตถนน โดยพิจารณาหลักการที่ว่า ระยะห่างของสิ่งปลูกสร้างจากเขตเส้นทางถนนหรือที่เปิดโล่งจะมีความสัมพันธ์กับความสูงของสิ่งปลูกสร้าง ขึ้นอยู่กับความสูง ความหนาแน่นของอาคารหรือกิจกรรมในบริเวณหรือพื้นที่นั้นกำหนด แต่ถ้าหากมีข้อตกลงพิเศษอื่น ๆ ในอันที่จะสร้างประโยชน์แก่การใช้พื้นที่สาธารณะ

6.2.10 แนวความคิดในการกำหนดความสูงอาคาร

แนวความคิดในการกำหนดความสูงอาคาร เพื่อให้เกิดมุมมองที่ดีตามแนวความคิดในการออกแบบ และช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อมของพื้นที่ในด้านความเป็นเอกภาพทางทัศนียภาพ จึงได้กำหนดความสูงของอาคาร โดยในพื้นที่มีพระราชบัญญัติกรุงเทพมหานคร ที่กำหนดความสูงในเขตพื้นที่สีน้ำตาลเขตอนุรักษ์ ซึ่งกำหนดความสูงอาคารไว้ไม่เกิน 16 เมตร หรือ 3-4 ชั้น

6.2.11 แนวความคิดในการออกแบบลักษณะอาคาร

เพื่อใช้เป็นแนวทางอย่างกว้าง ๆ ในการกำหนดลักษณะอาคาร ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะกิจกรรมภายในอาคารนั้นจึงไดกำหนดลักษณะอาคารอย่างคร่าว ๆไว้ 4 รูปแบบดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) อาคารพาณิชย์ ซึ่งรวมถึงอาคารเก่าริมฝั่งถนนราชดำเนิน และอาคารที่ก่อสร้างใหม่เป็นลักษณะอาคารแนวยาวระดับต่ำ มีความสูงประมาณ 3-4 ชั้น

2) กลุ่มอาคารระดับต่ำ มีลักษณะเป็นอาคารเดี่ยว ล้อมรอบด้วยอาคารพาณิชย์ สูงประมาณ 2-3 ชั้น เช่น อาคารสำนักงาน เป็นต้น

3) อาคารพิเศษ มีลักษณะที่คล้ายกับอาคารสำนักงาน แต่มีรูปร่างที่แตกต่างออกไปโดยอาจมีลักษณะเป็น อาคารโค้ง อาคารหลายเหลี่ยม เช่น พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

การกำหนดลักษณะอาคารบ้ายเรือนซึ่งการปรับปรุงต้องมีความสอดคล้องกับลักษณะและกิจกรรมของพื้นที่ จากข้อจำกัดของพื้นที่ซึ่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์อาคาร ดังนั้นการปรับปรุง และการออกแบบต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมโดยมีรายละเอียด ดังตารางที่สรุปที่

6.2.12 แนวความคิดในการออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณตลาดน้ำ

กำหนดการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและออกแบบให้มีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับสภาพอาคารในพื้นที่ที่มีอยู่ เพื่อทัศนียภาพที่สวยงาม ซึ่งการพัฒนาและปรับปรุงมีรายละเอียดดังนี้

1) กำหนดที่จอดรถให้เพียงพอ ท่าเรือการท่องเที่ยวทางน้ำ และท่าขึ้นลงที่ปลอดภัย

2) ปรับปรุงสะพาน ทางเดินริมน้ำ ตลอดแนวเส้นทางลำคลองหลอดเพื่อส่งเสริมทัศนียภาพของลำคลองการท่องเที่ยวและสร้างความสวยงามแก่พื้นที่

3) ปรับชุ้มค้าขายขนาดเล็ก ทั้งในบริเวณถนนคนเดิน และริมทางเดินแม่น้ำลำคลอง

4) กำหนดศาลาพัก เพื่อเป็นจุดพักผ่อนแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

6.2.13 แนวความคิดในการจัดรูปที่ดิน,การเวนคืน ,การจัดสรรที่ดินของพื้นที่เพื่อให้เกิดประโยชน์ที่ดินเกิดประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุงพื้นที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) พื้นที่ที่กำหนดเป็นพื้นที่สาธารณะ ซึ่งเป็นแนวความคิดในการปรับปรุงพื้นที่ศึกษาโดยนำแนวความคิดในการจัดสรรที่ดิน คือ ภาครัฐจะพัฒนาที่ดินของเอกชนโดยการรวมพื้นที่ให้ได้ตามที่กำหนดและแบ่งพื้นที่แล้วจัดพื้นที่ใหม่

2) พื้นที่บริเวณริมลำคลองหลอด ซึ่งมีที่อยู่อาศัยหนาแน่นบริเวณริมคลองและมีการสร้างบ้านเรือนรุกล้ำริมคลองจึงใช้แนวความคิดในการจัดรูปที่ดินในการพัฒนาพื้นที่บริเวณริมคลองเพื่อใช้เป็นพื้นที่สาธารณะของคนในพื้นที่ โดยกำหนดเป็นพื้นที่สีเขียวและทางเท้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในชุมชน การกำหนดพื้นที่สีเขียวเป็นการส่งเสริมทัศนียภาพบริเวณริมคลองให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกิดความสวยงามแลป้องกันการขยายตัวของชุมชนบริเวณริมน้ำ ซึ่งการจัดรูปที่ดินต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่ดินและใช้เวลานานในการดำเนินการ

3) พื้นที่บริเวณถนนคนเดิมด้นหลังอาคารริมถนนราชดำเนิน ซึ่งมีที่อยู่อาศัยค่อนข้างหนาแน่น จึงใช้แนวความคิดในการจัดรูปที่ดินในการพัฒนาพื้นที่เพื่อใช้เป็นพื้นที่สาธารณะของคนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยว โดยกำหนดเป็นพื้นที่การค้าขายและทางเท้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในชุมชน การกำหนดพื้นที่สีเขียวเป็นการส่งเสริมทัศนียภาพให้เกิดความสวยงาม ซึ่งการจัดรูปที่ดินต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่ดินและใช้เวลานานในการดำเนินการ

6.3 สรุปภาพรวมการออกแบบ

จากการกำหนดแนวความคิดในการออกแบบกลุ่มกิจกรรมและพื้นที่องค์ประกอบแบบด้านต่างๆ นำมารวมเป็นความคิดรวมยอดเพ่อจัดทำผังอกแบบในลักษณะ 3 มิติให้พื้นที่ศึกษามีความเป็นไปได้ที่จะเสนอต่อนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการโดยมีความเหมาะสม ถูกต้องตามหลักและออกแบบผังชุมชน

1) ภาพรวมการออกแบบตามความมุ่งหมายของโครงการ

การพัฒนาบริเวณพื้นที่ศึกษาการส่งเสริมโครงการท่องเที่ยวของกรุงเทพฯทางด้านธุรกิจการค้าการบริการการเงิน การลงทุน การท่องเที่ยวซึ่งพื้นที่ศึกษาได้ถูกกำหนดกิจกรรมเพื่อตอบสนองบทบาทดังกล่าว ได้แก่ ศูนย์การค้าขนาดใหญ่ อาคารสำนักงาน อาคารแสดงสินค้า โรงแรม แหล่งบันเทิงและอาคารพาณิชทั่วไป นอกจากนี้บริเวณพื้นที่ศึกษา ยังได้รับการพัฒนา เพื่อจัดสร้างสวนสาธารณะสำหรับการส่งเสริมสภาพแวดล้อม การนันทนาการและเป็นจุดที่ดึงดูดและมีความสัมพันธ์สนับสนุนกับธุรกิจต่างๆทั้งการจัดสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ และพื้นที่รอบนอกที่ต่อเนื่อง

2) ภาพรวมทั่วไปของการออกแบบ

บริเวณการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใหม่มีพื้นที่รวม ประมาณ 2.3 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,413 ไร่ มีถนนราชดำเนินกลางเป็นสายหลักที่ผ่านด้านหน้าของโครงการและยังใช้เป็นทางสายหลักสำหรับเข้าสู่ถนนราชดำเนินกลางในปัจจุบันการเข้าถึงพื้นที่โครงการออกแบบโดยระยะถอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ร่นของอาคารเพื่อเปิดมุมมองในถนนสายหลัก และเป็นการเชื้อเชิญ รวมทั้งออกแบบถนนราชดำเนินกลาง ซึ่งเป็นถนนสายหลัก สำหรับโครงการและสำหรับคนกรุงเทพในปัจจุบัน

กลุ่มกิจกรรมหลักของโครงการจะอยู่คู่ขนานไปกับถนนราชดำเนินกลาง และพื้นที่ต่อเนื่องซึ่งสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเดิมได้อย่างเป็นระบบ ในส่วนของกลุ่มธุรกิจการบริการโดยเฉพาะส่วนสาธารณะต่าง ๆ ถูกกำหนดให้ต่อเนื่องกับกลุ่มธุรกิจการค้า ซึ่งสามารถเกื้อกูลประโยชน์ในแง่เศรษฐกิจซึ่งกันและกัน

6.4 แนวทางการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและผัง

การนำแผนและผังไปปฏิบัติ IMPLEMETATION เป็นขั้นตอนที่สำคัญส่วนสุดท้ายของกระบวนการวางแผนออกแบบ ผังออกแบบชุมชนเมือง ซึ่งต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ มีความต่อเนื่องให้ผลตอบทนที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งภาครัฐบาลและเอกชน แนวความคิดดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้กรอบของการออกแบบเพื่อสาธารณะประโยชน์ คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและส่วนรวมไม่ว่าจะเป็นโครงการของภาครัฐบาล หรือเอกชน มีพื้นฐานเหตุผลอยู่ที่ความเป็นไปได้เข้าใจถึงการบริหาร และการทำงานของภาคเอกชน และหน่วยงานของรับบาลอยู่เสมออีกทั้งยังต้องสามารถเชื่อมความสัมพันธ์ด้านนโยบาย วัฒนธรรม และเศรษฐกิจสังคมให้สอดคล้องกันได้

ในส่วนของการศึกษาเพื่อการปรับปรุงแผนผังแม่บท พื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง นี้กำหนดแนวความคิดนำเสนอกลยุทธการนำแผนและนำไผปฏิบัติ เอาไว้ 3 องค์ประกอบดังนี้

6.4.1 วาระในการพัฒนา

จากการกำหนดเป้าหมายด้านระยะเวลาในการพัฒนาตามโครงการที่วางผังและออกแบบไว้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับช่วงเวลาที่เป็นจริง จึงกำหนดช่วงเวลาในการพัฒนาออกเป็น 4 ระยะ โดยแบ่งเป็นแต่ละช่วงเวลา รวมทั้งหมดในการพัฒนารวม 5 ปี แบ่งลักษณะของการพัฒนาตามลักษณะของหน่วยงานออกเป็นภาครัฐบาล และภาคเอกชน โดยในส่วนของรัฐบาลนั้นดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน การสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่าง ๆ เป็นหลักส่วนภาคเอกชนนั้นดำเนินการในเรื่องกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั่วๆ ไป

รวมเป็นวงทุนทั้งพื้นที่ราชดำเนินทั้ง 7063.24 ล้านบาท ทั้งนี้ การลงทุนภาครัฐ มีเพียงส่วนที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ได้แก่ การก่อสร้างทางลอดใต้ดิน 382.27 ล้านบาท และการปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภูมิทัศน์ 77.60 ล้านบาท ซึ่งเมื่อรวมกับค่าดำเนินการออกแบบ ควบคุมงานก่อสร้าง 16.01 ล้านบาท และค่าใช้จ่ายขณะดำเนินการก่อสร้าง ประมาณ 28.50 ล้านบาท แล้วเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 504.47 ล้านบาท

1.) การพัฒนาช่วงระยะที่ 1 เป็นการก่อสร้างทางใต้ดิน สร้างอุโมงค์สาธารณูปโภค (Utilities Tunnel) การปรับปรุงอาคารริมถนนราชดำเนินกลาง การปรับปรุงแลดกแต่งทางเท้าและถนนคนเดิน ช่วงจากมุมถนนเชิงสะพานพระปิ่นเกล้าถึงแยกถนนราชดำเนินกลางตัดกับถนนตะนาว ซึ่งใช้เวลา 36 เดือน โดยกิจกรรมซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ช่วงการพัฒนาที่ 1 มีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

ก. โรงแรม นวดแผนไทย สปา

ข. พิพิธภัณฑ์กรุงเทพ

ค. สำนักงาน ทรัพย์สิน

ง. ปรับปรุงอาคารราชดำเนินเพื่อธุรกิจการค้า

จ.อุโมงค์ใต้ดิน

ฉ.พื้นที่จอดรถใต้ดิน

2.) การพัฒนาช่วงระยะที่ 2 เป็นการก่อสร้างทางใต้ดิน การก่อสร้างอาคารใหม่และที่จอดรถใต้ดินและการปรับปรุงอาคารริมถนนราชดำเนินกลางช่วงจากแยกถนนราชดำเนินกลางตัดกับถนนตะนาวถึงบริเวณทางโค้งมุมถนนแยกอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ซึ่งจะใช้ระยะเวลา 24 เดือน โดยเริ่มในเดือนที่ 12 ของระยะที่ 1 แล้วจะแล้วเสร็จพร้อมกันในเดือนที่ 36 โดยกิจกรรมซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ช่วงการพัฒนาที่ 2 มีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

ก. ห้างสรรพสินค้าการศึกษา

ข. ปรับปรุงอาคารราชดำเนินเพื่อธุรกิจการค้า

ค. อุโมงค์ใต้ดิน

ง. พื้นที่ถนนคนเดิน

3.) การพัฒนาช่วงระยะที่ 3 เป็นการก่อสร้างอาคาร บริเวณริมถนนราชดำเนินกลางช่วงอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ซึ่งจะใช้ระยะเวลา 18 เดือน โดยเริ่มในเดือนที่ 30 ของระยะที่ 1 โดยกิจกรรมซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ช่วงการพัฒนาที่ 3 มีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

ก. ปรับปรุงอาคารให้เป็นร้านอาหารไทย 4 ภาค

ข. อุโมงค์ใต้ดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค. พื้นที่ถนนคนเดิน

4.) การพัฒนาช่วงระยะที่ 4 เป็นการก่อสร้างทางใต้ดิน การปรับปรุงอาคารริมถนนราชดำเนินกลาง การก่อสร้างอาคารใหม่และที่จอดรถใต้ดินช่วงสุดท้ายถนนราชดำเนินกลางซึ่งจะใช้ระยะเวลา 24 เดือน1 โดยกิจกรรมซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ช่วงการพัฒนาที่ 4 มีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

ก. ปรับปรุงอาคารริมถนนราชดำเนินกลางเพื่อธุรกิจการค้า

ข. ศูนย์อาหาร ภัตตาคาร นานาชาติ

ค. พื้นที่สาธารณะริมคลอง

ง. พื้นที่จอดรถใต้ดิน

จ. อุโมงค์ใต้ดิน

ในการพัฒนาช่วงระยะเวลาที่ 4 ในพื้นที่จะมีเส้นทางรถไฟฟ้าใต้ดินผ่าน จึงมีการก่อสร้างสถานีรถไฟฟ้าขึ้น ดังนั้นระยะเวลาในช่วงก่อสร้างสถานีรถไฟฟ้านี้อาจมีการก่อสร้างก่อนหรือหลังตามระยะเวลาที่รถไฟฟ้าตัดผ่าน

5.) สรุปวาระในการพัฒนา การพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ถนนราชดำเนินกลาง และบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง แบ่งระยะในการพัฒนาออกเป็น 4 ช่วงระยะเวลาในการพัฒนาประมาณ 5 ปี โดยแบ่งเป็น 4 ระยะรายละเอียดดังนี้

6.4.2 มาตรการในการพัฒนา การออกแบบและวางผังชุมชนเมืองในประเทศไทยหรือ ผังเมืองเฉพาะตามกระบวนการวางแผนพัฒนาเมือง จำเป็นจะต้องมีเครื่องมือหรือมาตรการต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบในการนำผังไปปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมี พรบ. การผังเมือง พ.ศ. 2518 เป็นเครื่องมือหลักในการนำผังไปปฏิบัติโดยมีกฎหมายอื่น ๆ เป็นส่วนประกอบ มาตราและข้อกำหนดในการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องกรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบที่สำคัญแบ่งได้เป็น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนิน และพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

กำหนดเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร) มีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีหน้าที่อำนาจของตนเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปกครองส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร) มีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของชุนชนท้องถิ่น และเพื่อส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่จัดการบำรุงรักษาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในพื้นที่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่เฉพาะที่อาจมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ในพื้นกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นในและชั้นนอก ประชนชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมได้นอกเขตพื้นที่ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ถนนราชดำเนินหรือพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง

การจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการผังเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดิน การจำกัดสิทธิในการเลือกถิ่นที่อยู่ การประกอบอาชีพ สิทธิในการเคหะสถาน สิทธิความเป็นส่วนตัว การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์เกี่ยวกับผังเมือง ไม่ถือเป็นการริดรอนสิทธิของประชาชน

การกำหนดมาตรการเพื่อดำเนินการวางแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง ในการอนุรักษ์สิ่งที่มีคุณคาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม โบราณสถาน ฯลฯ การพัฒนาพื้นที่เพื่อการผังเมือง ได้รับการยกเว้นจากธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในปัจจุบัน และไม่ถือเป็นการริดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน

(2) พ.ร.บ. การผังเมือง พ.ศ. 2518

กำหนดเป็นสาระให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร) หรือกรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการวางแผน และจัดทำผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะได้ ซึ่งแล้วแต่กรณี

พ.ร.บ. การผังเมือง พ.ศ. 2518 กำหนดอำนาจการรองรับการกำหนดมาตรการ หรือข้อกำหนดเพื่อกำกับการควบคุมการพัฒนาตามผังเมืองรวมในรูปของ " กฎกระทรวง" และผังเมืองเฉพาะในรูปของ "พระราชบัญญัติผังเมืองเฉพาะ"

การผังเมืองรวมในแต่ละ "แผนผัง" พ.ร.บ. การผังเมือง พ.ศ. 2518 กำหนดเป็นอำนาจเชิงบังคับให้ต้องมี เพื่อเป็นองค์ประกอบของ " แผนผัง" คือ "ข้อกำหนด" หรือ "มาตรการ" มาพร้อมกับ " แผนผัง" เช่น แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อยจะต้องมี "ข้อกำหนด" ความหนาแน่นของประชากร 10-24 คน/ไร่ หนาแน่นปานกลาง มีความหนาแน่นประชากร 30 คน – 60 คน/ไร่ เป็นต้น หรือที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ด้วยวัฒนธรรมไทย พร้อม "ข้อกำหนด" ประกอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในพื้นที่ศึกษาจัดทำแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและพื้นที่ต่อเนื่อง กฎกระทรวงฉบับที่ 414 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 กำหนดที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น หัตถอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว พาณิชยกรรม การอยู่อาศัย สถาบันราชการ และการสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ เท่านั้นและห้ามใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อกิจกรรมที่กำหนด เช่น อาคารที่อยู่อาศัยประเภทอาคารขนาดใหญ่ หรืออาคารสูง การประกอบพาณิชยกรรมประเภทอาคารใหญ่หรืออาคารสูง

ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย ไม่สามารถแสดงภาพการอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมให้เกิดการพัฒนาที่ชัดเจนได้ การพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบพื้นที่เขตอนุรักษ์ให้คงความโดดเด่นสง่างามได้อย่างไร ได้มีการบดบังหรือทำลายความโดดเด่นสง่างามที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ให้เสียไป

ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจกรรมที่อยู่อาศัย อาคารที่มีความสูงไม่เกิน 15 เมตร หรือสูงไม่เกิน 5 ชั้น และมีพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร (ไม่ใช่อาคารขนาดใหญ่ตามที่ห้ามไว้) ซึ่งอาคารที่มีความสูงเกิน 5 ชั้น หรือไม่เกิน 15 เมตร ในพื้นที่โดยรอบ ซึ่งมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม เช่น โดยรอบวัดบวรนิเวศวิหารนั้นเป็นอาคารค่อนข้างสูงมากจะบดบังและทำลายสภาพแวดล้อมโดยรอบนอกจากนี้ ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินเขตอนุรักษ์ฯ อนุญาตให้ประกอบกิจกรรมพาริชยกรรม อาคารที่มีความสูงไม่เกิน 15 เมตร หรือไม่เกิน 5 ชั้น มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นไม่เกิน 1000 ตารางเมตร หรืออาคารที่มีพื้นที่รวมกันไม่เกิน 2000 ตารางเมตร

กฎกระทรวงฉบับที่ 414 (พ.ศ. 2542) ออกความตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครกำหนดให้ผู้มีอำนาจ (ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่น) มีหน้าที่ในการควบคุมการก่อสร้างอาคารหรือประกอบกิจกรรมในเขตผังเมืองรวม ปฏิบัติให้เป็นไปตาม

(3) พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

กำหนดสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง ในกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นในชั้นนอก ซึ่งเป็นการวางแผนผังแม่บทของการพัฒนาควบคู่กับการอนุรักษ์ เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทยนั้นได้กำหนดอำนาจหน้าที่ราชการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร) ออกประกาศกฎกระทรวงมหาดไทยเป็นการชั่วคราว กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงรื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทได้ (ม.13) และสามารถเสนอออกเป็นกฎกระทรวง โดยคำแนะนำของอธิบดีกรมโยธาธิการเพื่อใช้ใช้บังคับเป็นการถาวรต่อไป

ราชการส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร) ในเสนอออกข้อบัญญัติกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงและใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทในพื้นที่ศึกษาการวางแผนผังพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินหรือพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง

- ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภท ภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นใน ในพื้นที่แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร พ.ศ. 2528 สาระสำคัญกำหนดบริเวณพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นในตั้งแต่แนวกึ่งกลางแม่น้ำเจ้าพระยาจดคลองคูเมือง แบ่งเป็น 3 บริเวณ

บริเวณที่ 1

ห้ามก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคาร ห้องแถว ตึกแถว โรงงาน อาคารพาณิชย์ อาคารสาธารณะ หรืออาคารอื่นใด ยกเว้นอาคารทางศาสนา อาคารที่ทำการ ทางราชการที่ มีความสูงไม่เกิน 15 เมตร

บริเวณที่ 2,3,4

ห้ามก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารบางชนิดหรือบางประเภท เว้นแต่ป้ายบอกชื่อสถานประกอบการ ไม่เกิน 5 ตารางเมตร อาคารที่มีความสูงเกิน 15 เมตร

- ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณการก่อสร้าง ดัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอกในท้องที่แขวงชนะสงคราม แขวงตลาดยอด แขวงเจ้าพ่อเสือ แขวงบวรนิเวศ แขวงเสาชิงช้า แขวงราชบพิตร แขวงสำราญราษฎร์ และแขวงวัดบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2530

สาระสำคัญของข้อบัญญัติ กำหนดบริเวณพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอกจากคลองคูเมืองถึงคลองรอบกรุง (คลองบางลำพู – คลองโอ่งอ่าง) แบ่งเป็น 10 พื้นที่ ที่มีพื้นที่รวมกันไม่เกิน 300 ตารางเมตร ป้ายสถานประกอบกิจการที่มีพื้นที่ไม่เกิน 5 ตารางเมตร อาคารที่มีความสูงไม่เกิน 15 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริเวณที่ 4,5,6,7,8 และ 9

ห้ามก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารบางชนิดหรือบางประเภท เว้นแต่ภัตตาคารที่มีพื้นที่ตั้งโต๊ะอาหารไม่เกิน 400 ตารางเมตร หอประชุมเอกชนที่มีพื้นที่รวมทุกชั้นไม่เกิน 300 ตารางเมตร และอาคารสำนักงาน

บริเวณที่ 10

ห้ามก่อสร้างดัดแปลงอาคาร เช่น บริเวณ 4-9 เว้นแต่สถานเต้นรำ รำวง สถานที่มีอาหาร สุรา น้ำชา เครื่องดื่ม จำหน่าย ฯลฯ และอาคารที่มีความสูงเกิน 28-37 เมตร แต่ต้องไม่เกิน 37 เมตร

ภายในพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอกอนุญาตให้ก่อสร้าง เชื่อมสะพาน อุโมงค์ ทาง หรือท่อระบายน้ำ รั้วหรือกำแพง ตลอดจนการซ่อมแซมอาคารให้อยู่ในสภาพเดิม การดัดแปลงภายในตัวอาคารโดยไม่ทำการเปลี่ยนแปลงภายนอกตัวอาคาร

พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 กำหนดอำนาจรองรับการบริหารแผนผังแม่บทเพื่อพัฒนาถนนพื้นที่ราชดำเนิน และพื้นที่บริเวณต่อเนื่องให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพในทางการปฏิบัติ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ใช่บังคับในพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นในและชั้นนอก ที่มีอยู่ 2 บริเวณ คือ บริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นใน และบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก จะไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในเชิงอนุรักษ์สิ่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ฯลฯ

(4) กฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2497 และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เกี่ยวกับการพัฒนาในพื้นที่ศึกษา

- ที่จอดรถยนต์
- อาคารจอดรถยนต์
- ลักษณะแบบรูปทรง สัดส่วน เนื้อที่ และที่ตั้ง
- ลักษณะระดับ เนื้อที่ของที่ว่างภายนอกอาคาร หรือแนวอาคาร
- ระยะหรือระดับระหว่างอาคารกับอาคาร หรือเขตที่ดินของผู้อื่นหรือระหว่างอาคาร ถนน ตรอก ซอย ทางเท้าหรือที่สาธารณะ
- กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ฯลฯ และใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กฎกระทรวงหรือพระราชบัญญัติกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินหรือพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง จะนำมาใช้เมื่อได้กำหนดรายละเอียดในแผนผังแม่บทเพื่อออกมาตรการกำกับควบคุม การพัฒนาพื้นที่แต่ละบริเวณและเมื่อดำเนินการในขั้นตอนการนำแผนผังไปสู่การปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับอาคาร หรือกฎหมายสาธารณสุขเกี่ยวกับกิจการ

(5) พ.ร.บ. ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530

กำหนดสาระสำคัญให้ราชการส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร) ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่บังคับเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างขึ้นด้วย "เวนคืน" เมื่อกรุงเทพมหานครมีความจำเป็นจะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการใด ๆ อันจำเป็นเพื่อการยันเป็นสาธารณูปโภค โดยเฉพาะถนนหรือเพื่อการผังเมือง เพื่อการพัฒนาเมืองตามแผนผังแม่บทพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินหรือพื้นที่บริเวณต่อเนื่องให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคืนนี้ได้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเวนคืนราชการส่วนท้องถิ่น จะตรวจราชกฤษฎีกากำหนดที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืนไว้ก่อนก็ได้เมื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 กำหนดฐานอำนาจรองรับการเนินการดำเนินงานกรณี การนำแผนผังพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนิน และพื้นที่บริเวณต่อเนื่องไปสู่การปฏิบัติ

พ.ร.บ. โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 แก้ไขเพื่อเติม โดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พ.ศ. กำหนดสาระสำคัญให้อธิบดีกรมศิลปากรมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาขึ้นทะเบียนกับโบราณสถานและมีอำนาจกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควรเป็นเขตโบราณสถาน

เมื่อได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานและเขตที่ดินเป็นเขตโบราณสถานแล้วห้ามมิให้ผู้ได้ปลูกสร้างอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคารภายในเขตของโบราณสถานเว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมศิลปกรเสียก่อน

การประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานและพื้นที่เขตโบราณสถานในพื้นที่วางแผนผังแม่บทเพื่อการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและพื้นที่บริเวณต่อเนื่องซึ่งอยู่ภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก และชั้นใน ซึ่งมีโบราณสถานและสิ่งมีคุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรมเป็นจำนวนมาก และได้มีประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานและเขตพื้นที่โบราณสถานแล้ว อาจเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนา ตามแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนิน และพื้นที่บริเวณต่อเนื่องจำเป็นต้องมีการศึกษารายละเอียดข้อมูลการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานและพื้นที่เขตโบราณสถานที่จะมีผลกระทบต่อการก่อสร้างอาคารที่เสนอเพื่อการพัฒนาตามแผนผังแม่บท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(6) กฎหมายและข้อบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินโครงการนี้ ได้แก่

- พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528
- พ.ร.บ. องค์การมหาชน พ.ศ. 2542
- พ.ร.บ. ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535
- พ.ร.บ. บริษัทมหาชน พ.ศ. 2535
- พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535
- พ.ร.บ. โบราณสถาน โบราณวัตถุ และพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ พ.ศ. 2535
- พ.ร.บ. รักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535
- พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535
- พ.ร.บ. อาคารบริการ พ.ศ. 2509
- พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535
- พ.ร.บ. หอพัก พ.ศ. 2507
- พ.ร.บ. อาคารชุด พ.ศ. 2522
- พ.ร.บ. รักษาคลอง ร.ศ. 121

(7) มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการพัฒนาในพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ที่และควรก่อสร้างเป็นระบบไฟฟ้าขนส่งมวลชนใต้ดินกาดำเนินงานโครงการประสานการก่อสร้างโดยการขนส่งขนาดใหญ่ ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ซึ่งในระยะที่ 1 ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกันยายน 2538 เป็นการให้บริการร่วมกันของบริษัทที่ปรึกษาต่าง ประเทศ และบริษัทที่ปรึกษาโดยภายใต้การสนับสนุนเงินกู้จากธนาคารเพื่อพัฒนาแห่งเอเชีย ขณะนั้นมีโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องประสานมี 8 โครงการ ยกเลิกโครงการคล่อมคลองแสนแสบ จึงเหลือเพียง 7 โครงการ ยุทธศาสตร์การดำเนินงานประสานการก่อสร้างโครงการการขนส่งขนาดใหญ่กำหนดภายในพื้นที่ชั้นในของกรุงเพมหานคร 25 ตารางกิโลเมตร กำหนดให้ก่อสร้าง เป็นโครงการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนใต้ดิน นอกเขตพื้นที่ชั้นกลางซึ่งล้อมรอบด้วยถนนรัชฎาภิเษก พื้นที่ประมาณ 87 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้ก่อสร้างเป็นโครงการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนใต้ดินและคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบ ยุทธศาสตร์การประสานงานก่อสร้างโครงการขนส่งขนาดใหญ่แล้ว เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2537

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2537 ลงมติว่าให้โครงการระบบรถไฟฟ้าขนส่งมลชนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต้องสร้างเป็นระบบใต้ดินในบริเวณพื้นที่ส่วนกลางภายในบริเวณ 25 ตารางกิโลเมตร และควรเป็นระบบใต้ดิน ในพื้นที่ 87 ตารางกิโลเมตรภายในขอบเขตถนนวงแหวนรอบใน (ถนนรัชดาภิเษก)

หมายเหตุ หนังสือด่วนที่สุด ที่ นร 0202/6253 ลงวันที่ 23 พฤษภาคม 2537 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2544 อนุมัติให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำเป็นโครงการแผนผังแม่บทพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนิน และพื้นที่บริเวณต่อเนื่องภายใต้โครงการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ

มติคณะรัฐมนตรี แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ (ซึ่งเป็นการรวมคณะกรรมการ 2 คณะเข้าด้วยกัน คือ กรุงเทพมหานคร โดยคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 808/2519 ลงวันที่ 30 กันยายน 2519 ได้แต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม และสถาปัตยกรรม ภายในกรุงเทพมหานคร ให้มีหน้าที่อนุรักษ์สิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าในพื้นที่กรุงเทพมหานครทั้งหมดและเนื่องในโอกาสที่จะฉลองสมโภชน์กรุงเทพมหานครครบ 200 ปี ในปี พ.ศ. 2525 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี โดยมีคำสั่ง 122/2521 ลงวันที่ 18 เมษายน 2521 แต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์ปรับปรุง และบูรณะโบราณสถานเกาะรัตนโกสินทร์ ให้ทำหน้าที่ศึกษาตรวจสอบข้อมูลเพื่ออนุรักษ์ ปรับปรุง และบูรณะโบราณสถานบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์) เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2521 และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (สำนักงานนโยบาย และแผนสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน) ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ เพื่อประสานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

อำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายและแผนการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ รวมทั้งให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นต่อนโยบายของรัฐในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) พิจารณาให้คำปรึกษาและความเห็นชอบต่อโครงการของรัฐในเขตกรุงรัตนโกสินทร์

3) จัดทำแผน / โครงการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์

4) สนับสนุนงบประมาณ และประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งติดตามให้มีการดำเนินงานตามแผนงาน และโครงการที่กำหนดไว้ ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4.3 องค์กรในการพัฒนา

ในการนำแผน และผังไปปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ส่วนที่สำคัญอีกส่วนหนึ่ง คือ องค์กรในการพัฒนา โดยหน่วยงานในการพัฒนาในพื้นที่ถนนราชดำเนินกลาง เป็นรูปแบบองค์กร สำหรับรูปแบบการบริหารการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินนั้นสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอยู่ระหว่างการนำเสนอขอจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่พิเศษถนนราชดำเนินโดยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีรองรับซึ่งมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานสำนักงานฯ เป็นฝ่ายเลขานุการ

ในส่วนของเอกชน เป็นกลุ่มเอกชนผู้ลงทุนในรูปแบบของบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ทำหน้าที่บริหารโครงการในส่วนของกิจกรรมที่นอกเหนือจากการทำงานของภาครับ รวมถึงการระดมเงินทุน และบริหารโครงการในด้านเศรษฐกิจ

6.4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการในการพัฒนากับองค์กรในการพัฒนา

จากการศึกษาในส่วนขององค์กรพัฒนาพบว่า ภาครับ จะเป็นองค์กรหลักมีหน้าที่คอยควบคุมมาตรการต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นกฎหมายหรือข้อกำหนดต่าง ๆ ในส่วนของการควบคุมผัง อีกทั้งภาครัฐจะต้องจัดหา และรับผิดชอบทางด้านการบริหารด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการของพื้นที่ ซึ่งจะเป็นสิ่งชี้นำให้ภาคเอกชนเกิดความต้องการที่จะลงทุน โดยการจัดหาด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการในส่วนของภาครับนั้น จะใช้งบประมาณในภาครัฐ ซึ่งบางส่วนเป็นเงินกู้ เพื่อการพัฒนา อีกงบประมาณส่วนหนึ่งเป็นงบประมาณส่วนท้องถิ่น และภาษีที่ภาคเอกชนจ่ายให้กับท้องถิ่น สำหรับเอกชนจะมีบทบาทในการพัฒนาในแง่ของเศรษฐกิจมากกว่าของภาครัฐ ซึ่งต้องสอดคล้องระหว่างผลประโยชน์ทางธุรกิจและเงินลงทุนโดยภาคเอกชนจะเป็นผู้ระดมเงินทุนเพื่อการพัฒนาโดยภาครัฐจะช่วยส่งเสริมในด้านการหาแหล่งเงินกู้ การรับรอง ตลอดจนมาตรการในด้านการใช้สิทธิพิเศษแก่ผู้ลงทุน เช่น หาแหล่งเงินกู้ ให้ความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับภาครับ ลดหย่อนภาษี แต่การพัฒนาทั้งหมดนั้น จะต้องสอดคล้องในแง่ของหลักวิชาการทางด้านการออกแบบชุมชนเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

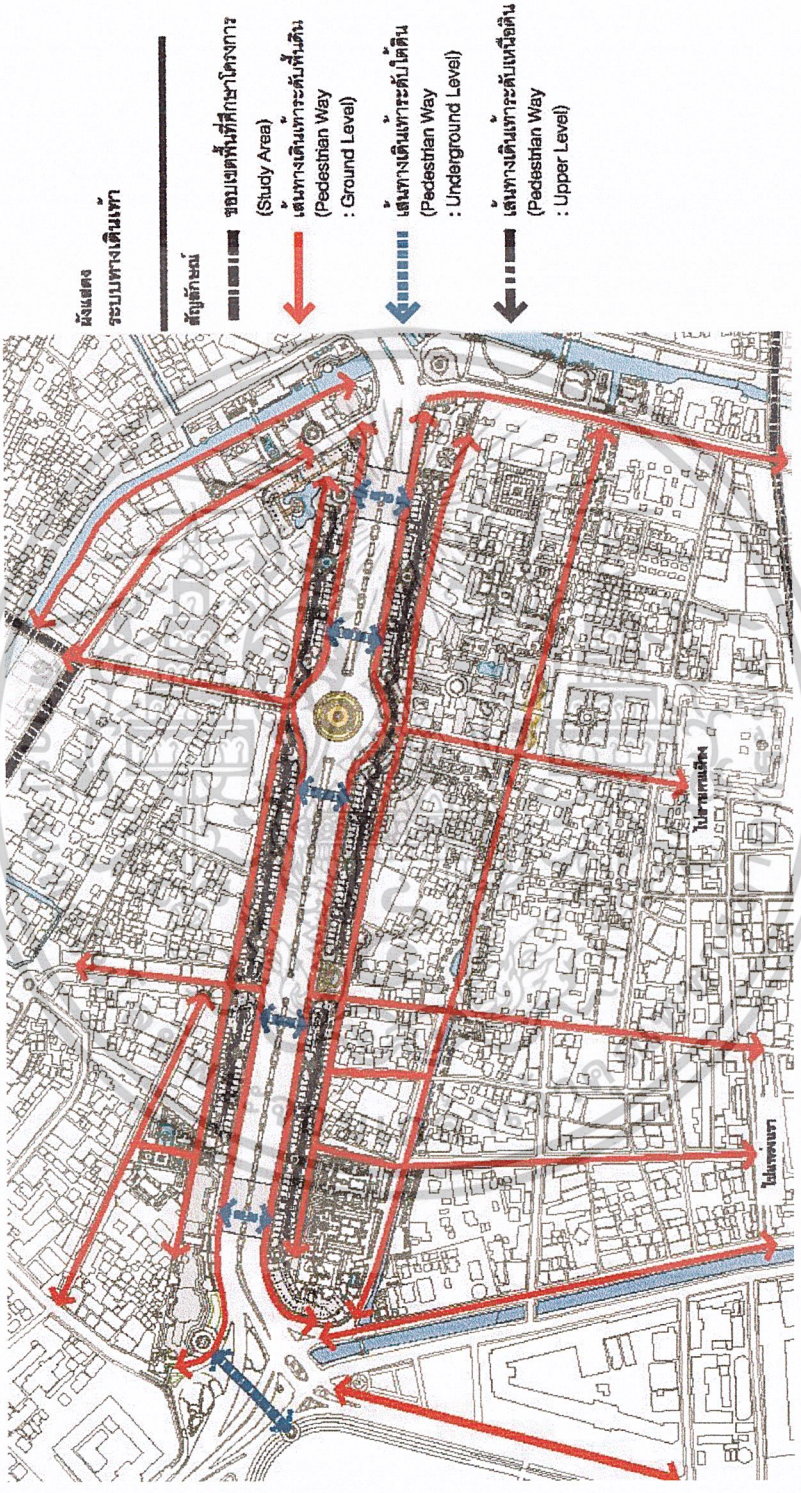

ภาพที่ 6.2 แสดงแนวโครงข่ายคมนาคมและขอบเขตพื้นที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

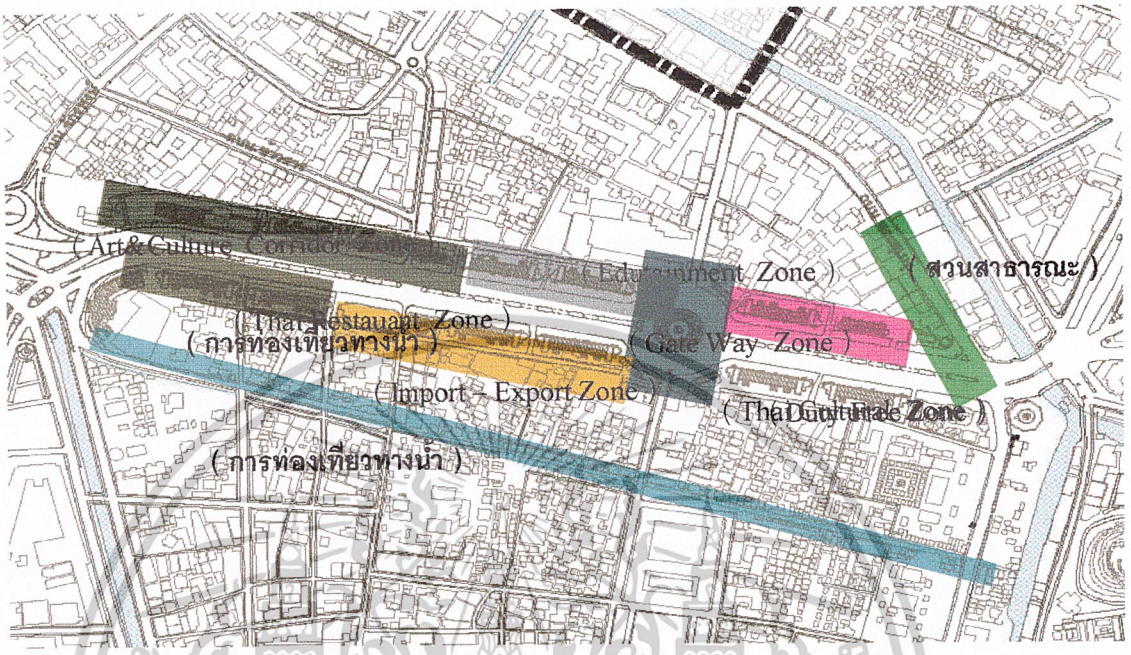

ภาพที่ 6.3 แนวความคิดในการจัดวางในพื้นที่(1)

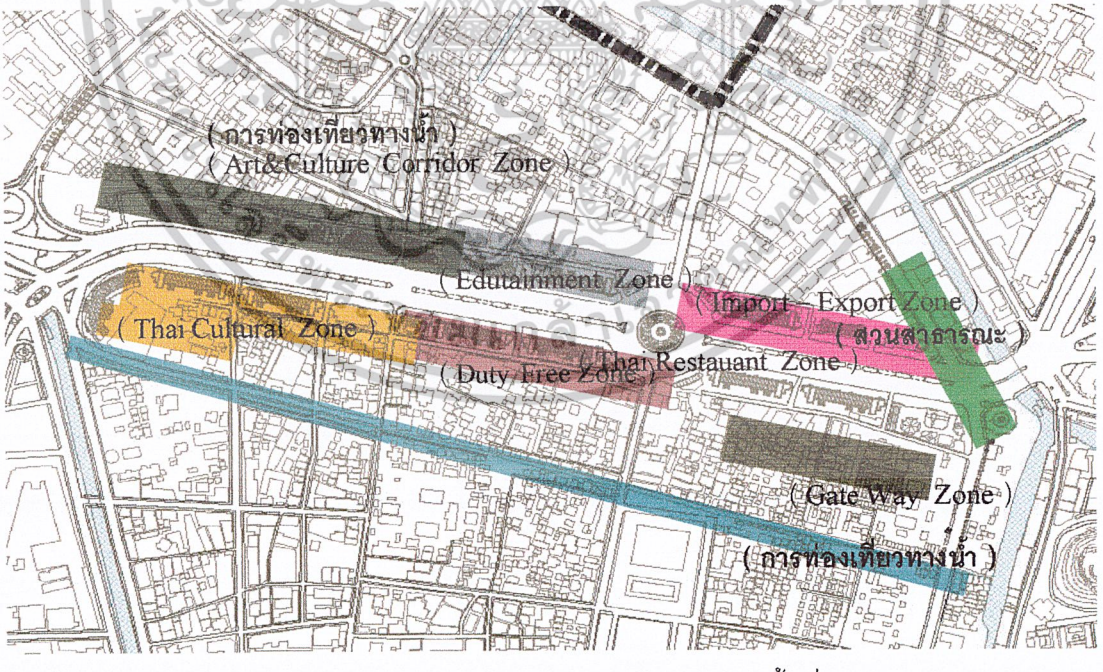

ภาพที่ 6.4 แนวความคิดในการจัดวางกิจกรรมในพื้นที่ (2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

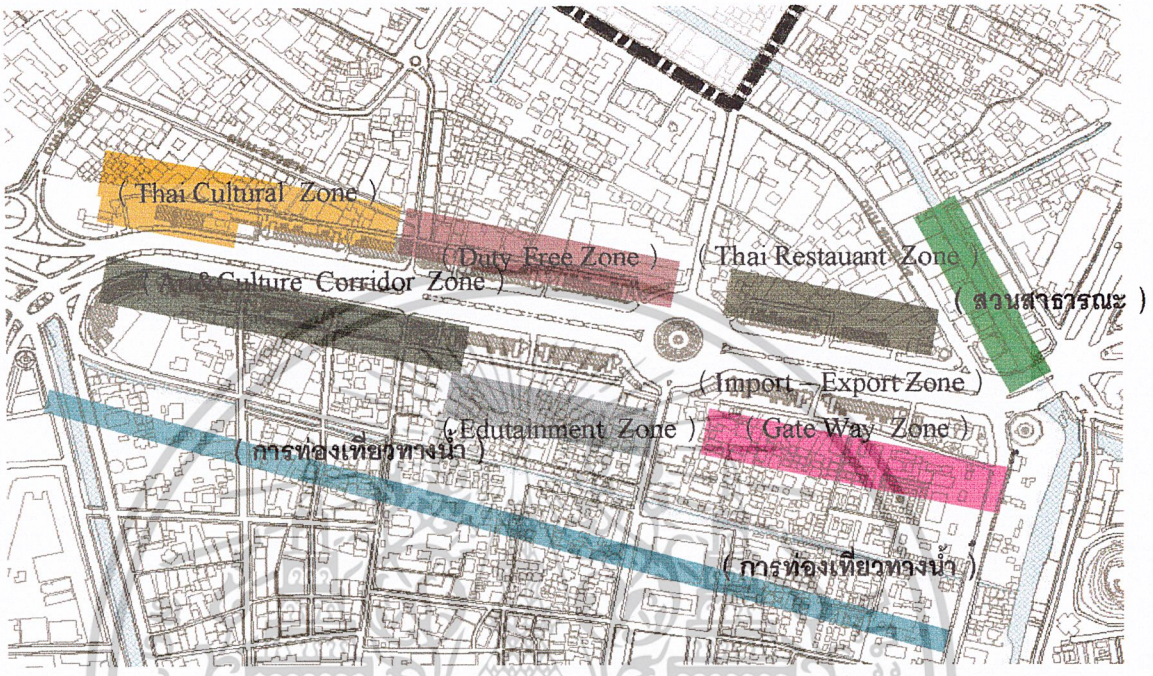

ภาพที่ 6.5 แนวความคิดในการจัดวางกิจกรรมในพื้นที่ (3)

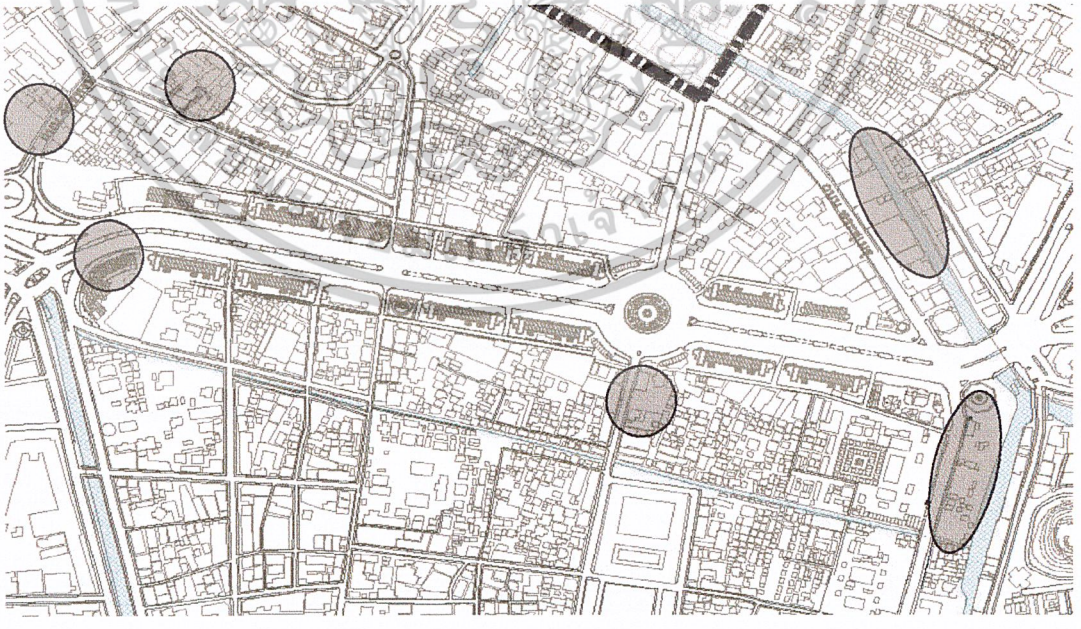

ภาพที่ 6.6 แนวความคิดในการกำหนดที่เปิดโล่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

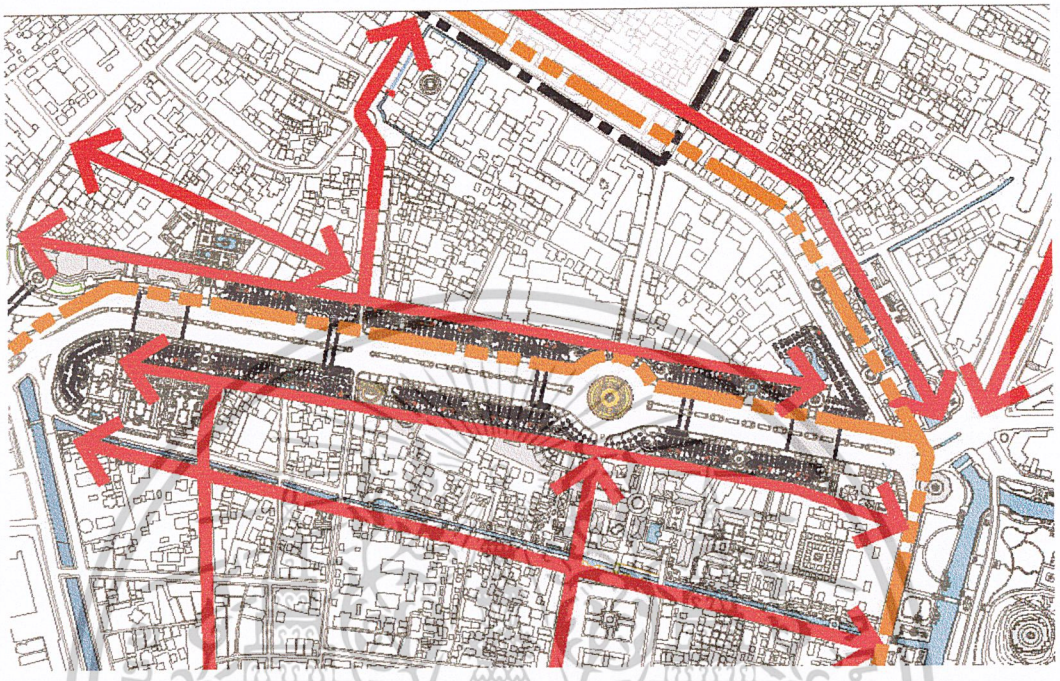

ภาพที่ 6.7 แนวความคิดในการกำหนดทางเดินเท้า

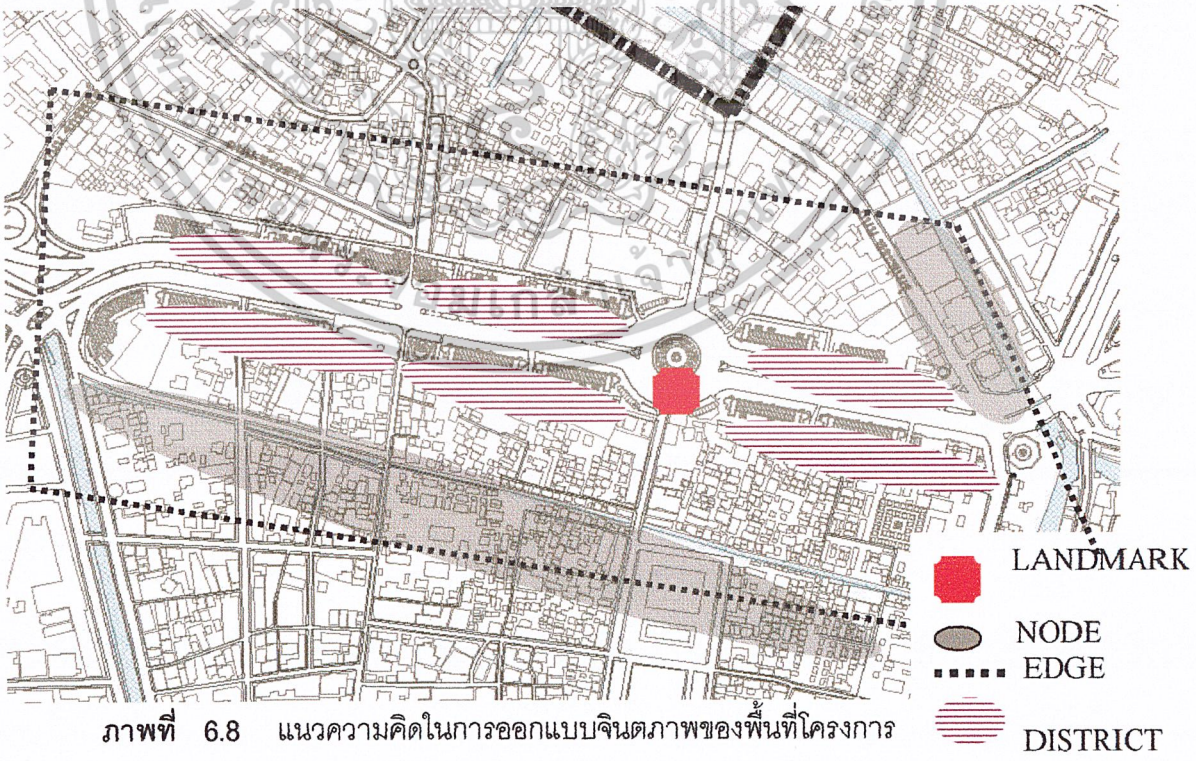

ภาพที่ 6.8 แนวความคิดในการออกแบบจินตภาพของพื้นที่โครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

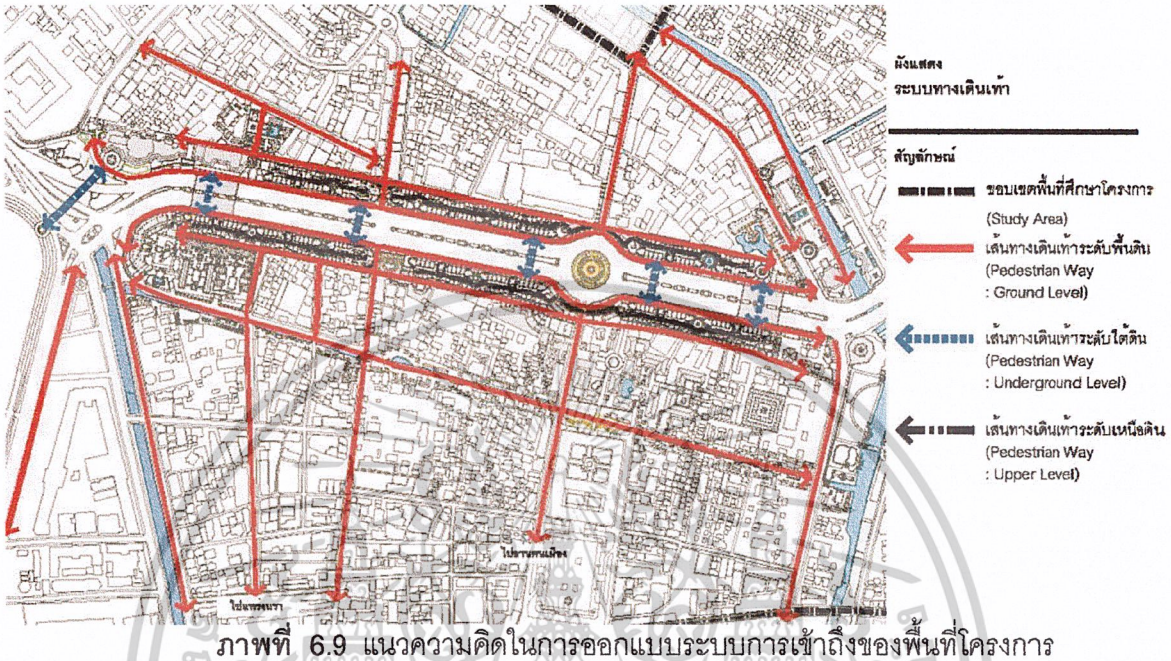

ภาพที่ 6.9 แนวความคิดในการออกแบบระบบการเข้าถึงของพื้นที่โครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

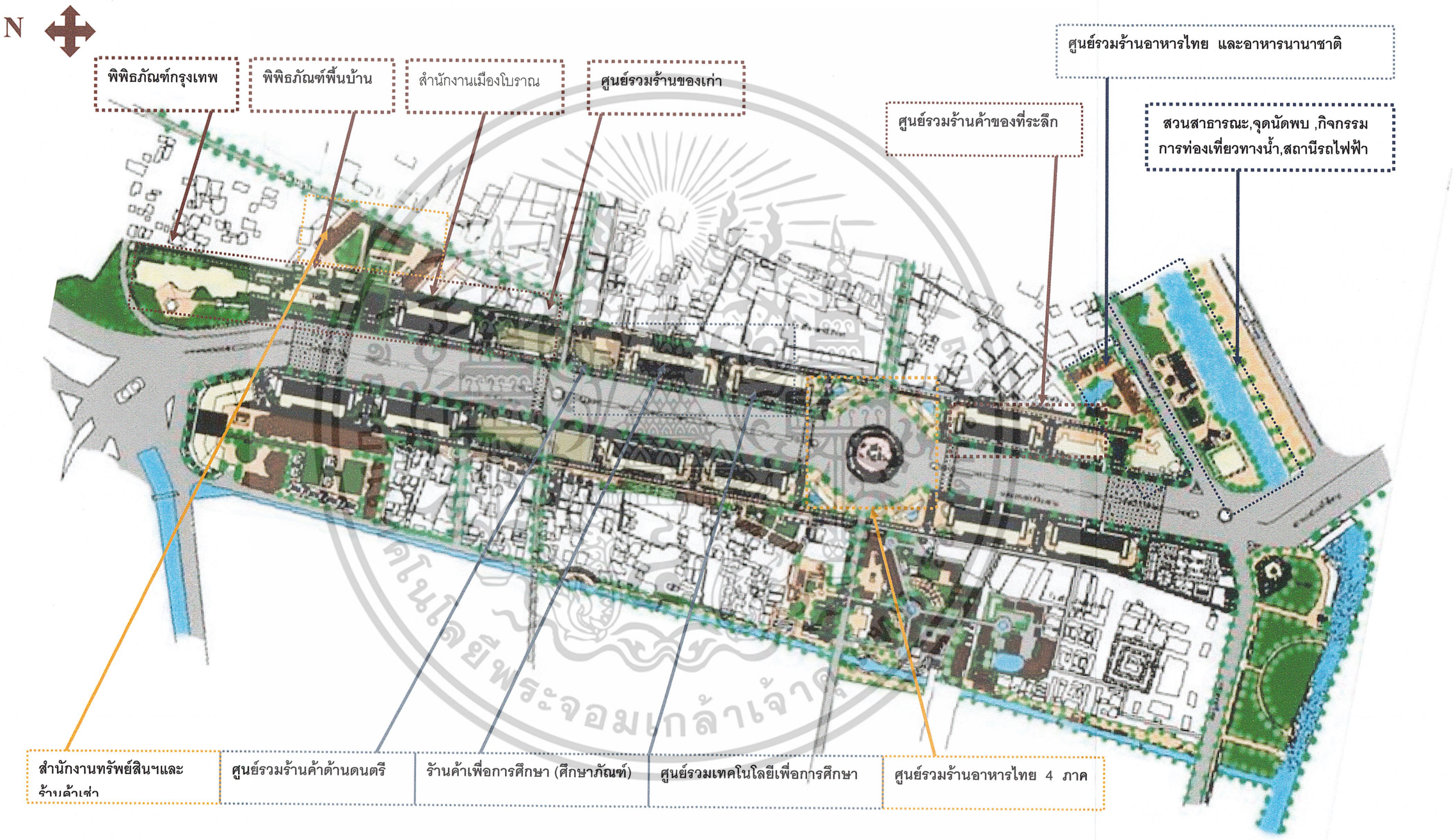

ภาพที่ 6.10 แบบแสดงแผนผังแม่บทของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

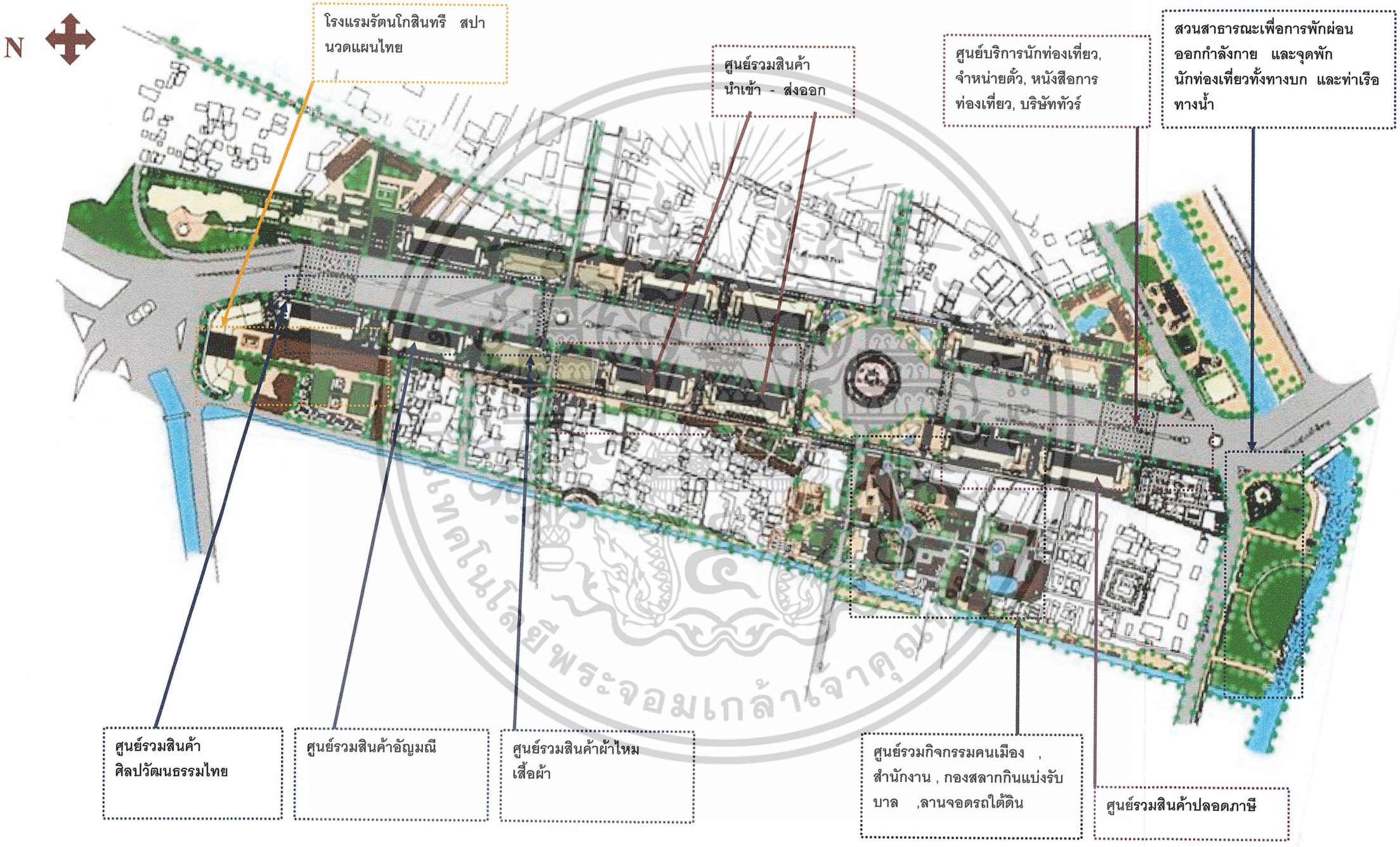

ภาพที่ 6.11 แบบแสดงแผนผังแม่บทของโครงการ (2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

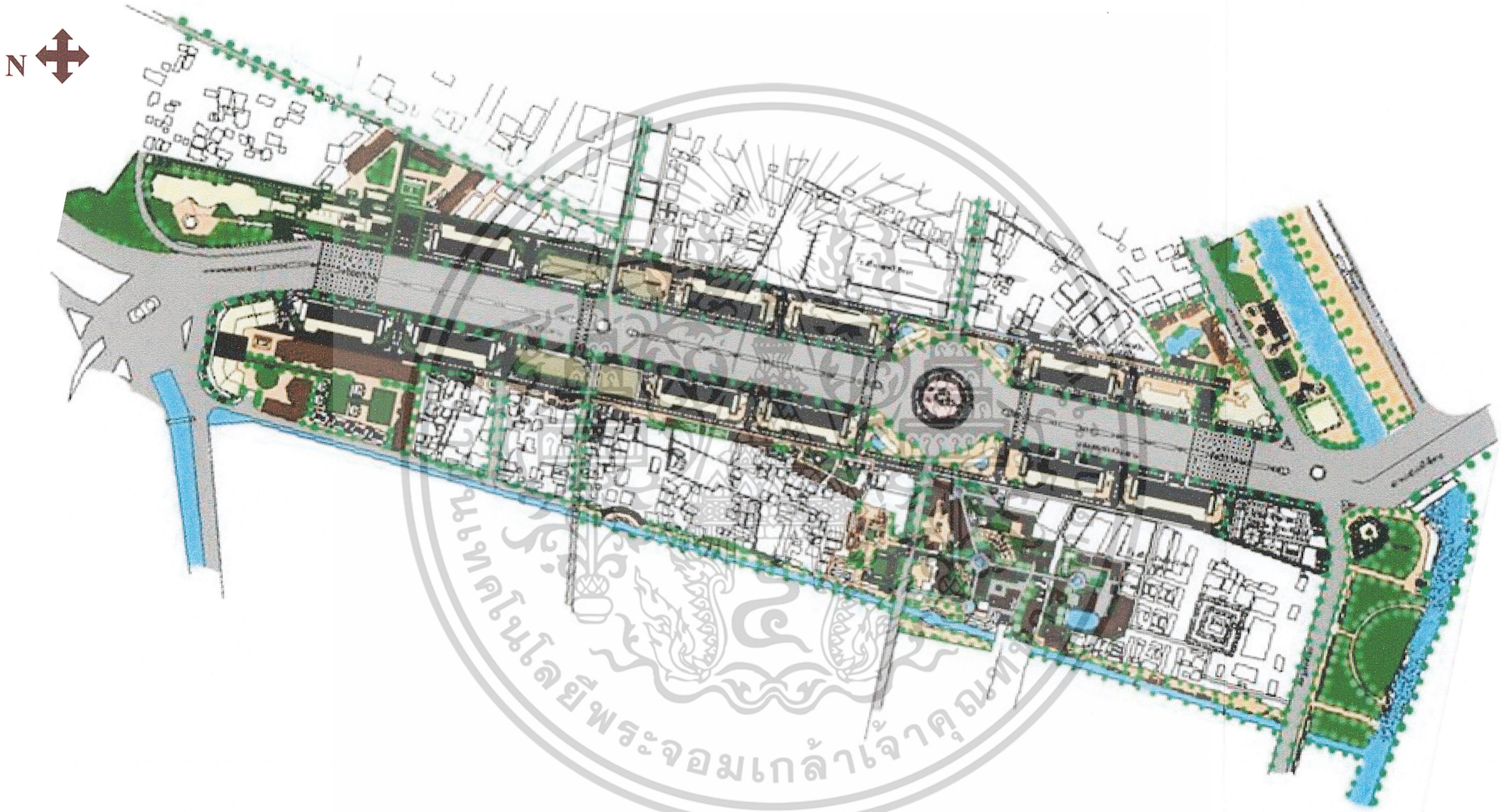

ภาพที่ 6.12 แบบแสดงแผนผังแม่บทบริเวณพื้นที่โครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

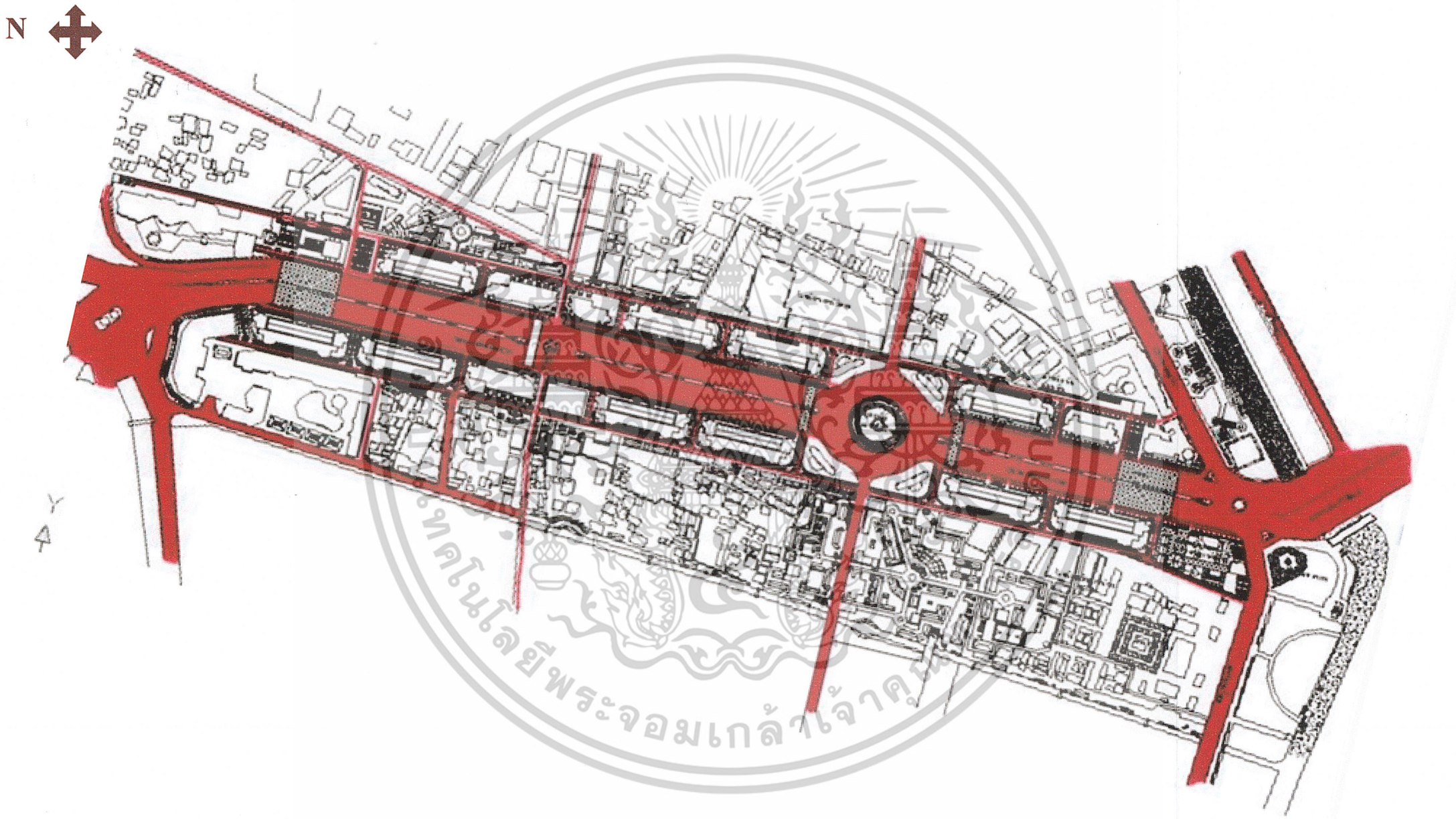

ภาพที่ 6.13 แบบแสดงแผนผังแม่บทระบบโครงข่ายคมนาคมของพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

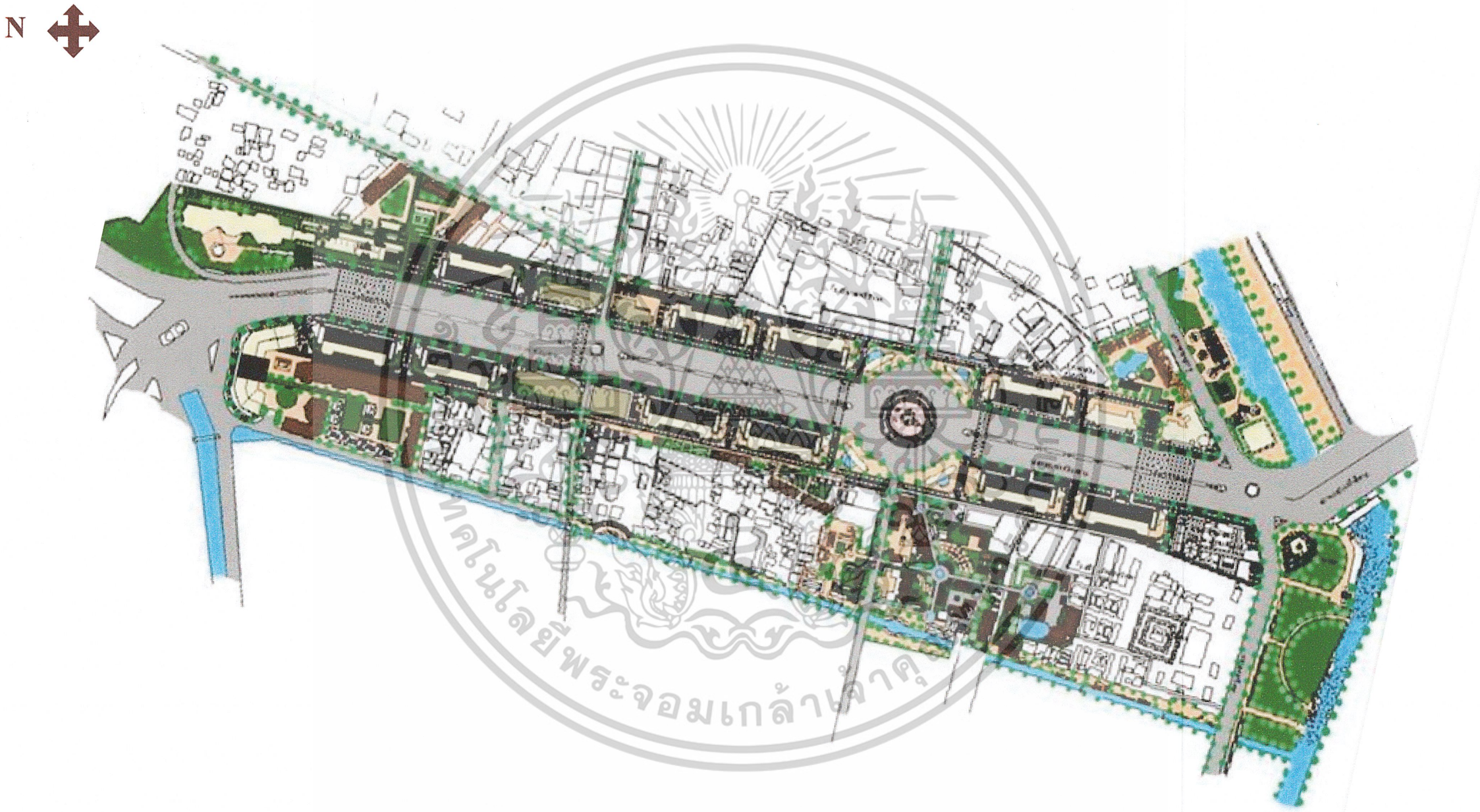

ภาพที่ 6.14 แบบแสดงแผนผังแม่บทการจัดภูมิสถาปัตยกรรมในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

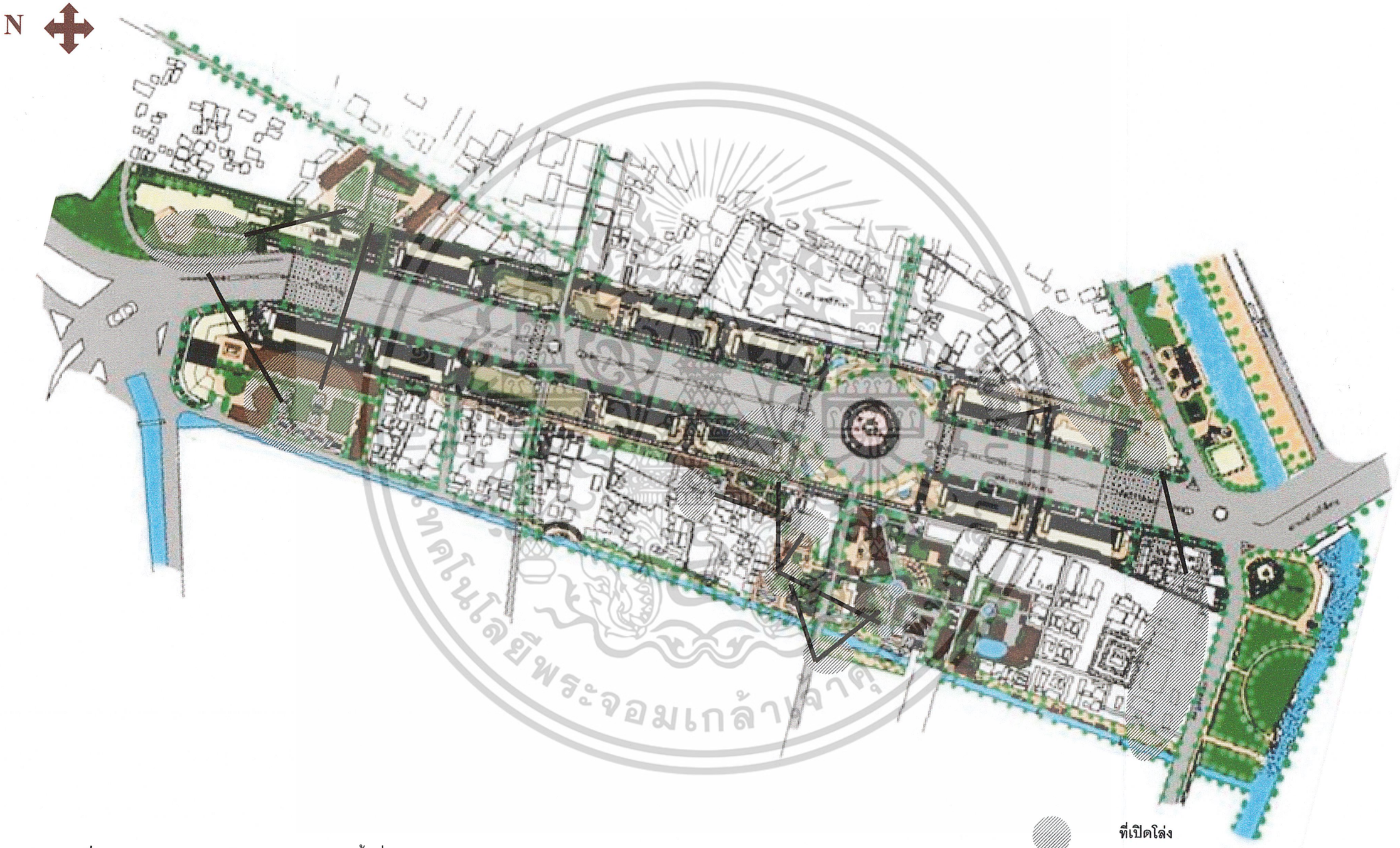

ภาพที่ 6.15 แบบแสดงแผนผังแม่บทแสดงการจัดพื้นที่เปิดโล่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

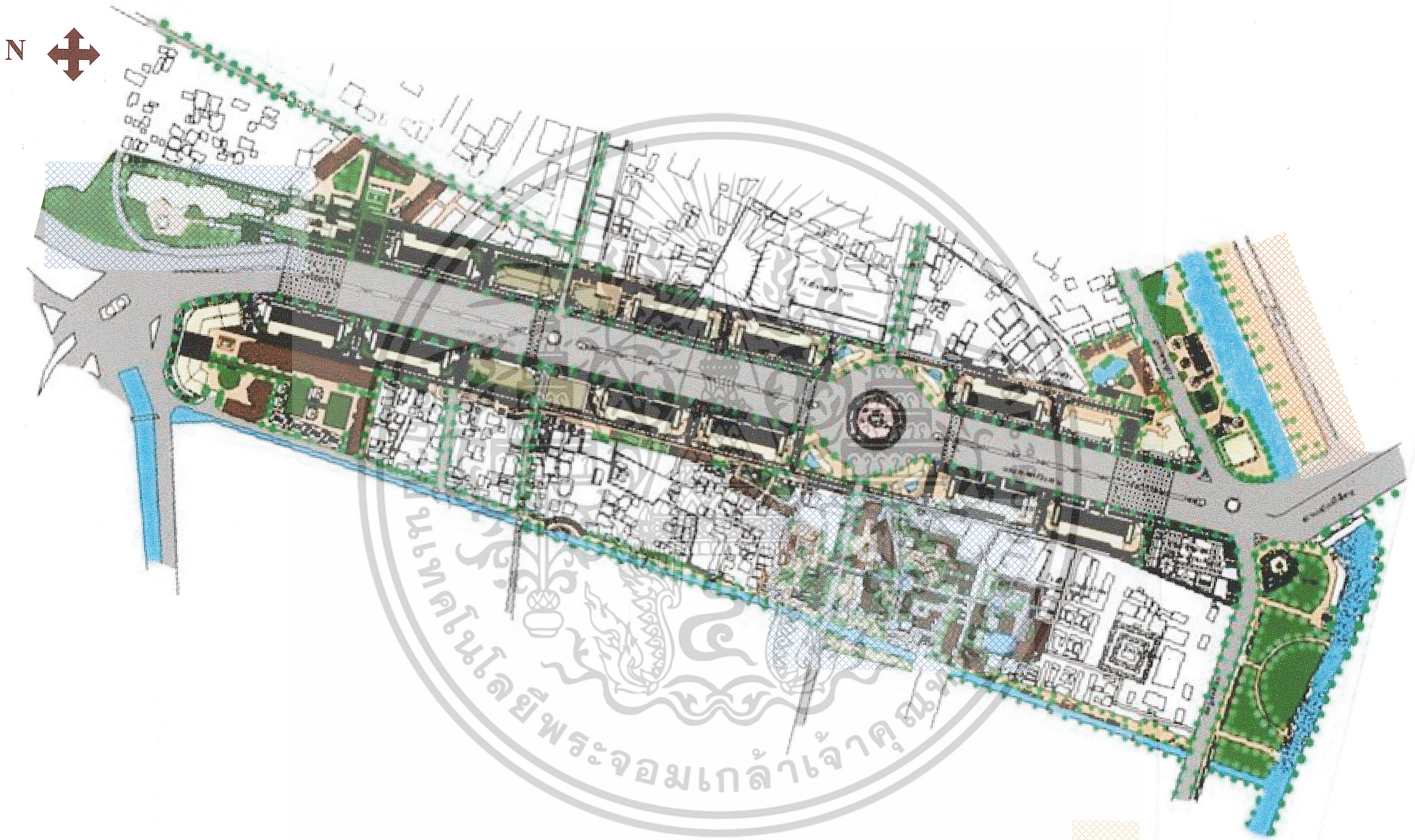

ภาพที่ 6.16 แบบแสดงแผนผังแม่บทการจัดพื้นที่จอดรถ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

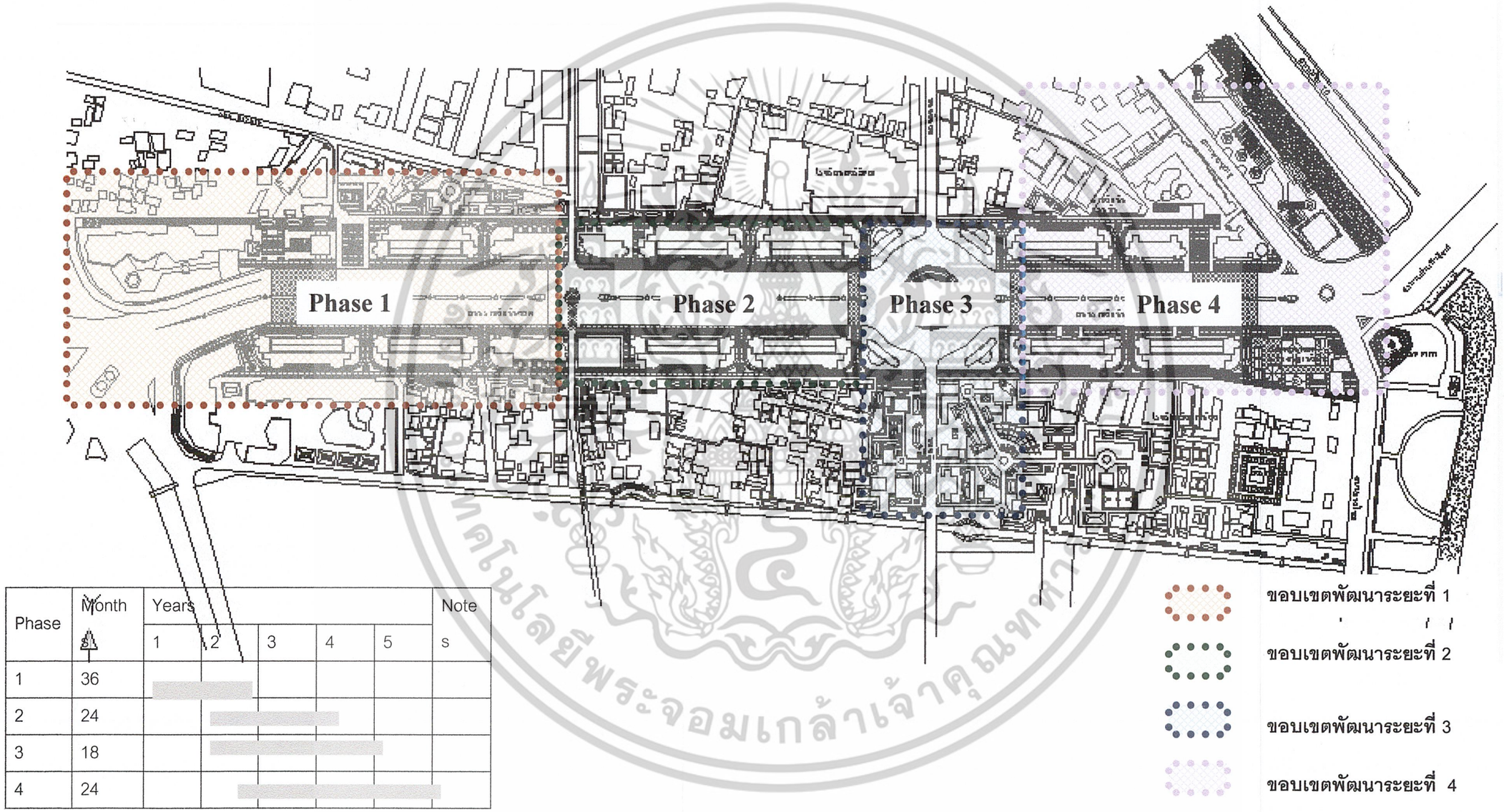

Phase	Month / Years	1	2	3	4	5	Notes
1	36						
2	24						
3	18						
4	24						

ภาพที่ 6.17 แบบแสดงแผนผังแม่บทการแบ่งระยะการดำเนินการพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.18 ภาพแสดงหุ่นจำลองแผนผังพื้นที่ราชดำเนินและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง ก่อนการปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

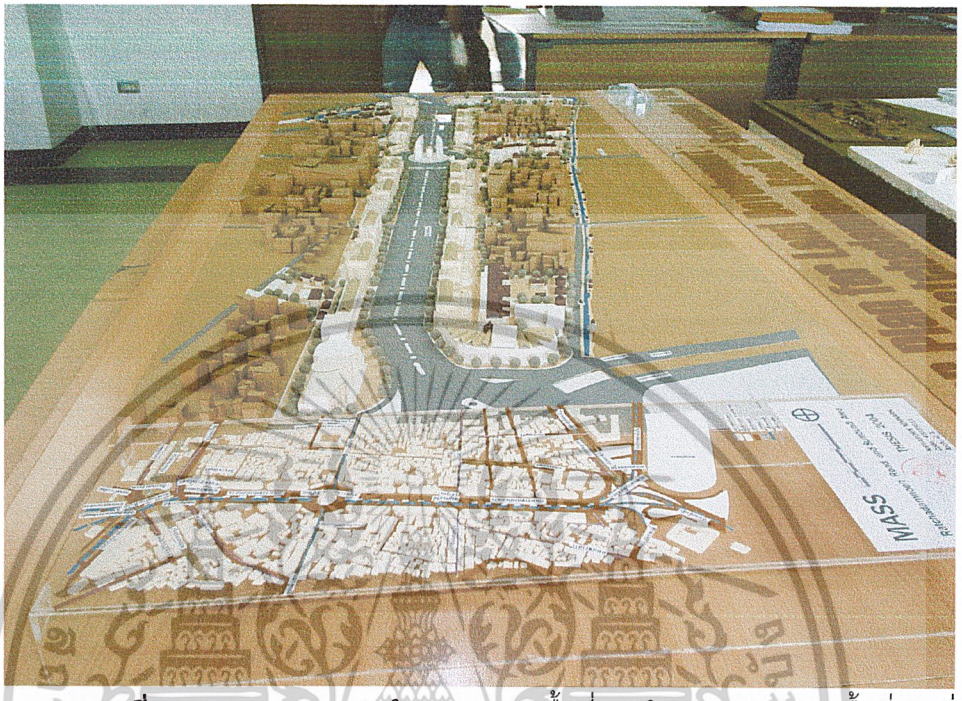

ภาพที่ 6.19 ภาพแสดงหุ่นจำลองแผนผังพื้นที่ราชดำเนินและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง หลังการออกแบบปรับปรุง

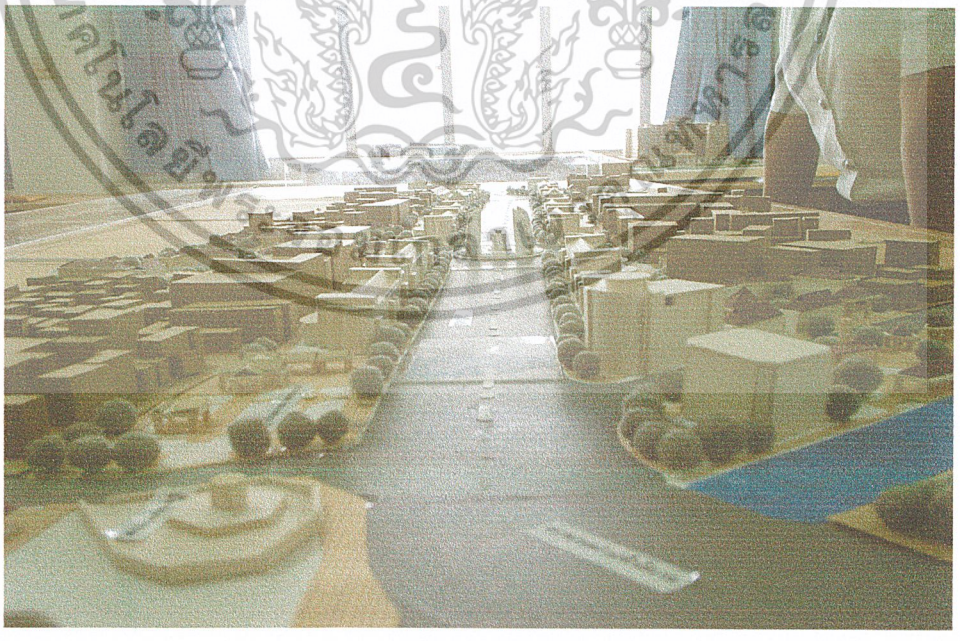

ภาพที่ 6.19 ภาพแสดงหุ่นจำลองแผนผังพื้นที่ราชดำเนิน (ทัศนียภาพ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

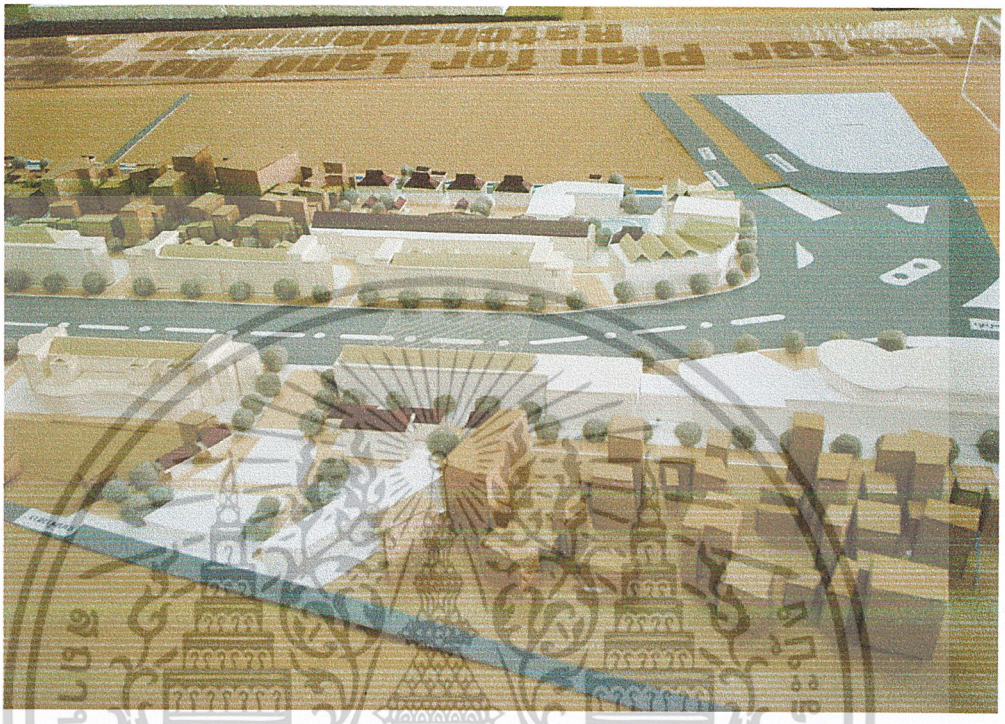

ภาพที่ 6.20 ภาพแสดงหุ่นจำลองแผนผังพื้นที่ราชดำเนินกลุ่มที่ 1

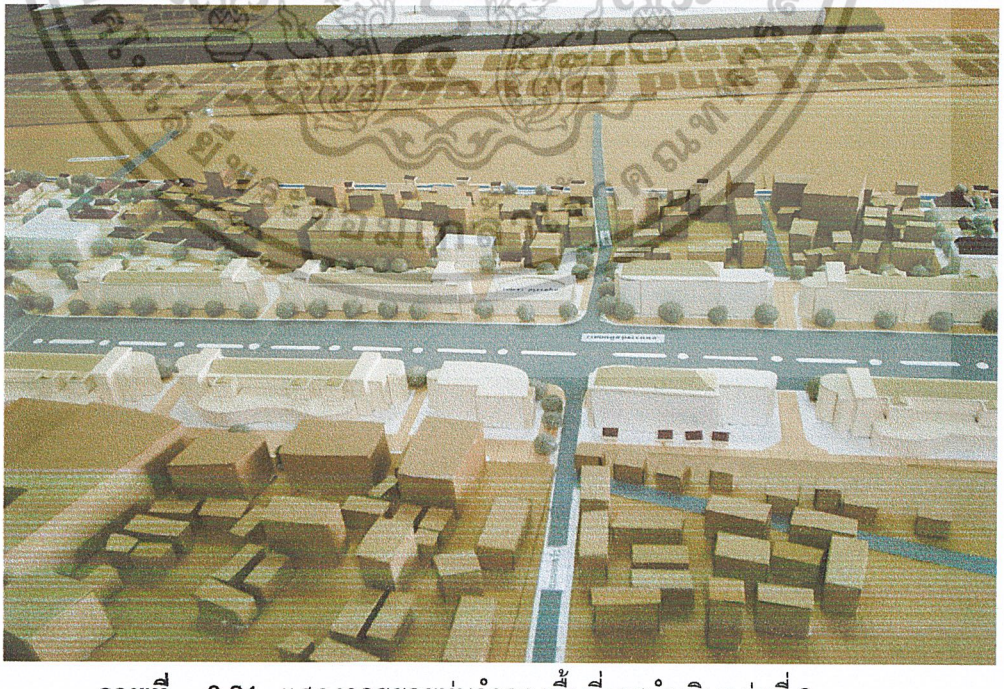

ภาพที่ 6.21 แสดงจุดขยายหุ่นจำลองพื้นที่ราชดำเนินกลุ่มที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

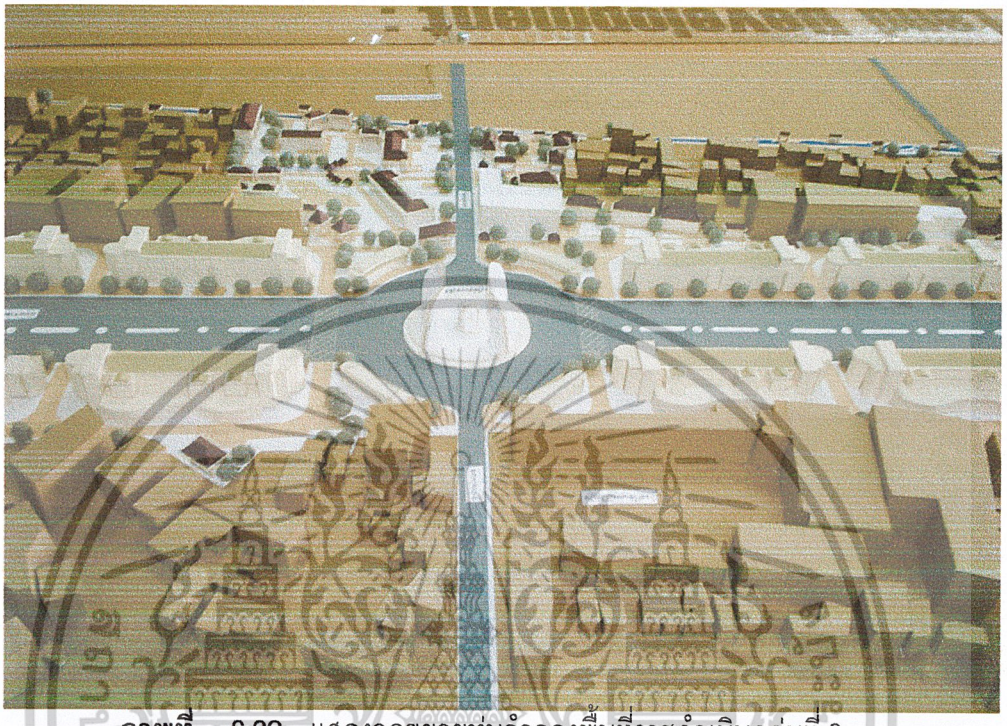

ภาพที่ 6.22 แสดงจุดขยายหุ่นจำลองพื้นที่ราชดำเนินกลุ่มที่ 3

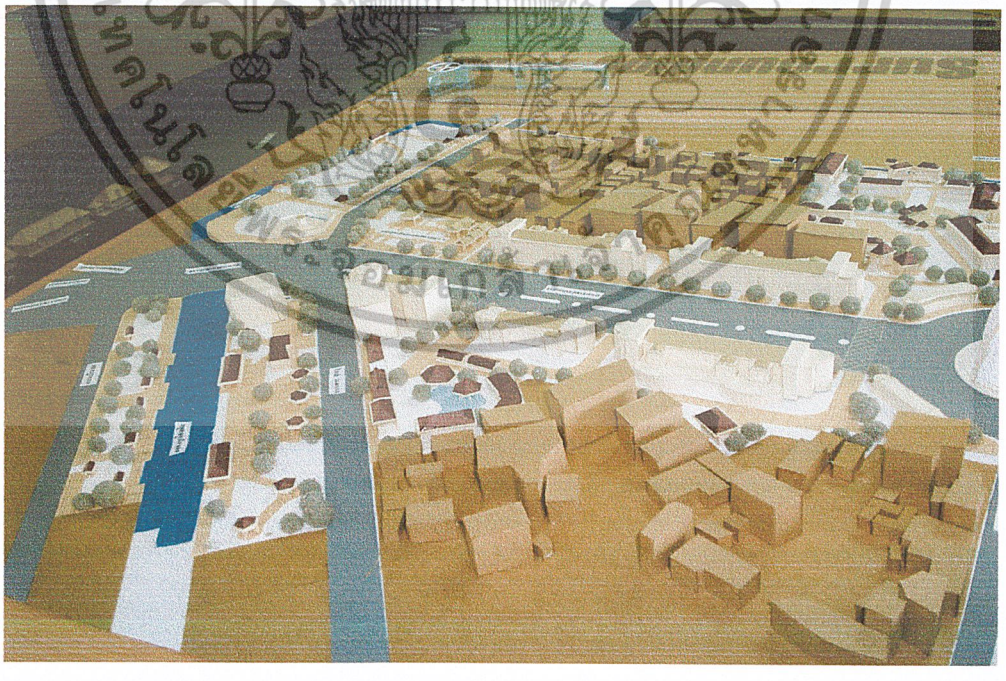

ภาพที่ 6.23 แสดงจุดขยายหุ่นจำลองพื้นที่ราชดำเนินกลุ่มที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปสาระสำคัญของการศึกษา

ในส่วนนี้จะเป็นการสรุปสาระสำคัญ ของการศึกษาโครงแผนผังแม่บทถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง กรุงเทพมหานคร สรุปสาระสำคัญตามกระบวนการศึกษา,ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังนี้ การศึกษาข้อมูลทั่วไประดับภาค, ระดับจังหวัดกรุงเทพมหานคร, ระดับชุมชนพื้นที่ราชดำเนิน และระดับพื้นที่โครงการในการศึกษาในแต่ละส่วนจะศึกษาในด้าน เศรษฐกิจ สังคม กายภาพ รวมทั้งแผนและโครงการพัฒนาต่าง ๆทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่โครงการในอนาคต การศึกษาถึงศักยภาพตลอดจนข้อจำกัดของสภาพพื้นที่ วิเคราะห์และนำมาสรุปบทบาทที่สำคัญ เพื่อการกำหนดนโยบายและวางแผน การพัฒนาพร้อมเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ วิเคราะห์และดำเนินการออกแบบวางผัง รวมถึงการนำเสนอกลยุทธ์ในการทำแผนและผังไปปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

กรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่น้อยค่อนข้างจำกัด ภูมิประเทศส่วนใหญ่ประกอบด้วยพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา กรุงเทพมหานครมีโครงข่ายคมนาคมที่สมบูรณ์ เป็นศูนย์กลางที่สามารถเชื่อมดยงกับพื้นที่ของภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ สำหรับทางน้ำนั้นมีความสำคัญมาตั้งแต่อดีต ส่วนใหญ่เป็นการขนส่งทางการเกษตรมากกว่าการโดยสารปัจจุบันรัฐบาลพยายามส่งเสริมการขนส่งสินค้ามากขึ้น โดยการเพิ่มเครือข่ายการคมนาคมทางบกเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันจึงเป็นศูนย์กลางของประเทศ และยังเป็นเมืองหลวงที่สำคัญอีกด้วย โดยกรุงเทพมหานครมีศักยภาพในด้านนี้ที่ครบถ้วน

ในโครงการวางแผนผังแม่บทปรับปรุงพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องนั้นนั้น เกิดขึ้นจากคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2544 มอบหมายให้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินโครงการวางแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจโดยรวม และกระตุ้นเศรษฐกิจโดยเฉพาะการพัฒนาพื้นที่ที่บริเวณถนนราชดำเนินและใกล้เคียง ให้สามารถใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพของพื้นที่โดยโครงการดำเนินงานศึกษาและจัดทำแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องนั้นสำนัก ฯ ได้จัดจ้างบริษัทที่ปรึกษาเข้ามาดำเนินการจนแล้วเสร็จ พร้อมทั้งจัดให้มี การสัมมนาร่วมรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ ผู้ที่ประกอบธุรกิจเดิมอยู่ในพื้นที่ รวมถึงนักธุรกิจในสายอาชีพอื่น ที่ให้ความสนใจ ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ เนื่องจากเห็นว่าสามารถทำให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อยู่อาศัยและขยายโอกาสทางเศรษฐกิจของภาคธุรกิจส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำเสนอโครงการแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง ต่อคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2546 ซึ่งก็ให้ความเห็นชอบในหลักการ และได้นำเสนอเป็นมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2547

พื้นที่โครงการคือพื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่อง ในพื้นที่เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายและเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยเน้นการพัฒนาบริเวณสองฝั่งถนนราชดำเนินกลาง ด้านละ 1.5 กิโลเมตร เป็นพื้นที่หลัก โดยวิสัยทัศน์ในการพัฒนา คงดำรงไว้ซึ่งความเป็น ถนนราชพิธี รัฐพิธี และประชาพิธี เป็นสื่อแสดงถึงการเชื่อมต่อประวัติศาสตร์แห่งราชวงศ์จักรี เป็นเส้นทางสำคัญด้านคมนาคมทางบกของกรุงเทพมหานครที่นำไปสู่ความเป็น เมืองน่าอยู่ และชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน เป็นถนนสายหลักที่แสดงถึงวิถีชีวิตของคนเมือง และถนนที่เน้นการวางแผนพัฒนาอย่างมีระบบ สอดคล้องกับแผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ของโครงการมีประเด็นหลัก คือเพื่อเทิดพระเกียรติพระบรมราชจักรีวงศ์ ซึ่งได้ก่อตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่อง ให้มีการออกแบบชุมชนเมืองและใช้ประโยชน์ที่ดินเต็มศักยภาพ มีความคุ้มค่าทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม และพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณต่อเนื่อง ให้เป็นเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน เพื่อส่งเสริมแนวทางการพัฒนาธุรกิจและกิจกรรมทางสังคม โดยเฉพาะด้านการพัฒนาเชิงวิทยาการ ฐานความรู้ และธุรกิจท่องเที่ยว

แนวคิดในการจัดวางแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง เน้นการพัฒนาให้พื้นที่ถนนราชดำเนินเป็นเอกลักษณ์ที่ผสมผสานความเป็นไทยและสากลโดยแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่ในอดีตจนถึง ปัจจุบันและสืบทอดต่อไปในอนาคตได้อย่างยั่งยืน ในการจัดวางแผนผังแม่บทตามวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นนี้จึงมีองค์ประกอบและสรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้ การปรับปรุงฟื้นฟู สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การปรับปรุงและพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุมชนให้น่าอยู่ การอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม โบราณสถานและศาสนสถาน การพัฒนาผสมผสานธุรกิจการท่องเที่ยว การจัดระเบียบการใช้ที่ดินและอาคาร

การปรับปรุงฟื้นฟูบริเวณถนนราชดำเนินกลาง ตามผังแม่บทการพัฒนา ดังนี้ เพื่อเพิ่มความร่มรื่น ลดความร้อนและป้องกันมลพิษทางอากาศ โดยขยายทางเดินเท้าเพิ่มขึ้น และปลูกต้นไม้เป็นนาวกั้นระหว่างถนนกับทางเท้า ซึ่งเป็นการดำเนินงานโดยให้มีผลกระทบต่อการจราจรน้อยที่สุด การสร้างความเชื่อมโยงและสิ่งอำนวยความสะดวกในการสัญจรภายในพื้นที่ 2 ฝั่งถนน โดยการสร้าง อุโมงค์ทางเดินเท้าลอดใต้ถนนราชดำเนิน ปรับปรุงด้านหลังอาคารริมถนนราชดำเนินกลางทั้งสองด้านเป็นถนนคนเดิน อนุรักษ์และปรับปรุงริมคลองต่าง ๆ โดยเฉพาะคลองหลอดเหนือที่เชื่อมระหว่างคลองรอบกรุงด้านตะวันออก บริเวณป้อมมหากาฬ ภูเขาทอง กับคลองรอบกรุงด้านตะวันตก โดยจัดเป็นทางเดินริมน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำ และพัฒนาชุมชนริมน้ำ ให้สอดรับกับกิจกรรมการท่องเที่ยวควบคู่กันไปด้วย อนุรักษ์และปรับปรุงอาคารริมถนนราชดำเนินกลางทั้ง 2 ฝั่งถนนโดยคงสภาพด้านหน้าอาคารที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบนีโอคลาสิก ส่วนภายในอาคารปรับปรุงให้มีสภาพที่สามารถรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการอนุรักษ์และพัฒนาการท่องเที่ยว การกำหนดย่านเพื่อการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารโดยเฉพาะพื้นที่อาคารริมถนนราชดำเนินกลาง ทั้ง 2 ฟากถนน กำหนดให้เป็นย่านต่าง ๆ 6 ย่าน ได้แก่ (1) ย่านศิลปวัฒนธรรมไทย (2) ย่านวัฒนธรรมไทย (3) ย่านการศึกษาและสันทนาการที่ทันสมัย (4) ย่านแสดงสินค้าส่งออกและนำเข้า (5) ย่านร้านอาหารไทย และ (6) ย่านร้านค้าปลอดภาษี

แผนงานของโครงการ การดำเนินงานปรับปรุงพื้นที่ถนนราชดำเนินกลางเป็นโครงการเร่งด่วนลำดับแรกของการพัฒนาตามแผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ถนนราชดำเนินและพื้นที่บริเวณต่อเนื่อง โดยคาดว่าจะสามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลา 5 ปี ซึ่งแบ่งเป็นระยะเวลาการดำเนินงานได้ดังนี้ ระยะที่ 1 เป็นการก่อสร้างทางใต้ดิน สร้างอุโมงค์สาธารณูปโภค การปรับปรุงอาคารริมถนนราชดำเนินกลาง การปรับปรุงและตกแต่งทางเท้าและถนนคนเดิน ระยะที่ 2 เป็นการก่อสร้างทางใต้ดิน การก่อสร้างอาคารใหม่และที่จอดรถใต้ดินและการปรับปรุงอาคารริมถนนราชดำเนินกลาง ระยะที่ 3 เป็นการก่อสร้างอาคาร บริเวณริมถนนราชดำเนินกลางช่วงอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ระยะที่ 4 เป็นการก่อสร้างทางใต้ดิน การปรับปรุงอาคารริมถนนราชดำเนินกลาง การก่อสร้างอาคารใหม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549), กรุงเทพ, 2544

ธเนศ ประเสริฐวัฒนา. "แนวทางการออกแบบร้านค้าย่อยภายในสถานีรถไฟฟ้าพหลโยธิน" วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมบัณฑิตวิทยาลัย. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2545.

ผุสดี ทิพทัส.หลักเบื้องต้นในการจัดองค์ประกอบในงานสถาปัตยกรรม.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนพาณิช, 2530.

พิษณุโรจน์ พลับรู้การ. "การจราจรและการขนส่ง", กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาลัยศิลปากร, 2530

สมพล ดำรงเสถียร. "การออกแบบย่านพาณิชกรรรมจังหวัดนครสวรรค์" วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต สาขาออกแบบผังเมือง, มหาวิทยาลัยศิลปากร, โรงพิมพ์มหาลัยศิลปากร, 2539.

เอื้อม อนันตศานต์. การออกแบบผังบริเวณ.กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: โรงพิมพ์เดชอุดม, 2539.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวนิภาภรณ์ นิ่มนวล
ชื่อเล่น	แอ๋ว
วัน เดือน ปี เกิด	13 ตุลาคม 2525
ภูมิลำเนาเดิม	133/4 หมู่ที่ 3 ต.บางสวรรค์ อ.พระแสง
	จ. สุราษฎร์ธานี 84210
ประวัติการศึกษา	ประถม โรงเรียนพิบูลสวัสดี จ.ภูเก็ต
	มัธยมต้น โรงเรียนบางสวรรค์วิทยาคม
	ป.ว.ช. วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี
	ป.ว.ส. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตวังไกลกังวล
	ปริญญตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
	ลาดกระบัง

"หากเมื่อล้มก็จงลุก อย่าได้หยุดที่จะยืน"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้